

Т. М. Бондар,
Г. А. Пашковська

МАТЕМАТИКА

ЧАСТИНА 1

Харків
Видавнича група «Основа»
2019

УДК 37.016
Б81

Бондар Т. М.

Б81 Математика. 1 клас. Частина 1 / Т. М. Бондар, Г. А. Пашковська. — Х. : Вид. група «Основа», 2019. — 230, [2] с. — (Серія «Мій конспект»).

ISBN 978-617-00-3639-1.

Посібник містить орієнтовне календарно-тематичне планування та розробки уроків математики у 1-му класі Нової української школи, складені відповідно до вимог нового Державного стандарту початкової освіти (2018) за Типовою освітньою програмою авторського колективу під керівництвом О. Я. Савченко.

Розподіл годин і тематика уроків відповідають змісту підручника Н. П. Листопад (Математика: підруч. для 1 кл. закладів загальної середньої освіти. — К. : УОВЦ «Оріон», 2018).

Конспекти уроків, різноманітних за формою проведення, побудовано з урахуванням основних положень Концепції «Нова українська школа», на засадах компетентнісного, діяльнісного підходів, з використанням елементів інтеграції, інноваційних та здоров'язбережувальних технологій, інтерактивних методів та прийомів навчання, сучасного обладнання як складової нового освітнього середовища.

Для вчителів початкової школи.

УДК 37.016

ISBN 978-617-00-3639-1

© Бондар Т. М., Пашковська Г. А., 2018
© Корягін В. О., дизайн обкладинки, 2019
© ТОВ «Видавнична група «Основа», 2019

ЗМІСТ

Орієнтовне календарно-тематичне планування	5
РОЗДІЛ 1. Властивості та відношення предметів	7
Урок 1. Вступ. Ознайомлення з підручником, зошитом і приладдям для уроків математики. Лічба об'єктів. Геометричні фігури	7
Урок 2. Спільні та відмінні ознаки предметів. Поділ на групи. Лічба. Пряма, крива і ламана лінії	10
Урок 3. Ознаки та властивості предметів. Форма, розмір, колір. Об'єднання об'єктів у групи за певною ознакою. Підготовчі вправи до написання цифр	13
Урок 4. Розміщення предметів. Порівняння предметів за величиною («більший — менший»). Лічба	15
Урок 5. Лічба. Розташування предметів у просторі («вгорі — внизу», «на», «над», «під», «праворуч — ліворуч»)	17
Урок 6. Порівняння предметів за довжиною, шириною, висотою	20
Урок 7. Пара предметів. Об'ємні фігури (куб, куля, конус)	22
Урок 8. Лічба. Порівняння кількості об'єктів («більше — менше», «порівну»). Підготовчі вправи до написання цифр	25
Урок 9. Порівняння кількості предметів. Поняття «стільки само», «стільки, скільки»	28
РОЗДІЛ 2. Числа 1–10	31
Урок 10. Число і цифра 1. Поняття «один — багато», «перший». Написання цифри 1	31
Урок 11. Число і цифра 2. Поняття «другий». Пряма, промінь, відрізок. Написання цифри 2	34
Урок 12. Число і цифра 3. Попереднє і наступне числа. Поняття «третій». Написання цифри 3. Розпізнавання геометричних фігур	38
Урок 13. Порівняння чисел. Нерівність. Знаки «>», «<». Написання цифр	41
Урок 14. Порівняння чисел. Рівність. Знак «=». Написання цифр	45
Урок 15. Число і цифра 4. Поняття «четвертий». Складання нерівностей за малюнком. Написання цифри 4	48
Урок 16. Склад чисел 2, 3, 4. Попереднє і наступне числа. Складання нерівностей за малюнком	51
Урок 17. Число і цифра 5. Поняття «п'ятий». Кількісна і порядкова лічба. Написання цифри 5	54
Урок 18. Додавання чисел. Знак «+»	57
Урок 19. Склад числа 5. Складання виразів на додавання за малюнками	61
Урок 20. Число і цифра 6. Поняття «шостий». Склад числа 6. Порівняння чисел. Написання цифри 6	64
Урок 21. Число і цифра 7. Поняття «сьомий». Склад числа 7. Дні тижня	67
Урок 22. Число і цифра 8. Поняття «восьмий». Склад числа 8. Порівняння довжин відрізків	71
Урок 23. Число і цифра 9. Поняття «дев'ятий». Склад числа 9. Написання цифри 9	75
Урок 24. Число 10. Поняття «десятий». Склад числа 10. Порівняння кількості об'єктів. Написання числа 10	79
Урок 25. Віднімання чисел. Знак «-»	83
Урок 26. Число і цифра 0. Віднімання рівних чисел. Порівняння кількості об'єктів	85
Урок 27. Сантиметр. Вимірювання довжини відрізків	90
Урок 28. Доба. Замкнені і незамкнені лінії	94
Урок 29. Повторення вивченого. Складання рівностей на додавання	97
Урок 30. Повторення вивченого. Складання рівностей на віднімання. Доба	101
Урок 31. Повторення складу чисел. Визначення часу за годинником. Дні тижня	105
РОЗДІЛ 3. Додавання і віднімання в межах 10	110
Урок 32. Компоненти дії додавання. Знаходження суми чисел за малюнками	110
Урок 33. Компоненти дії віднімання. Знаходження різниці чисел за малюнками	113

Урок 34.	Додавання і віднімання числа 0. Числовий промінь	116
Урок 35.	Додавання і віднімання числа 1. Додавання й віднімання за числовим променем	119
Урок 36.	Додавання і віднімання числа 2	122
Урок 37.	Додавання і віднімання числа частинами	126
Урок 38.	Додавання і віднімання числа 3. Переставний закон додавання	131
Урок 39.	Вирази. Сума. Різниця	136
Урок 40.	Додавання і віднімання числа 4. Побудова відрізка	139
Урок 41.	Додавання і віднімання числа 5. Взаємозв'язок дій додавання і віднімання	144
Урок 42.	Значення виразу. Читання виразів	148
Урок 43.	Обчислення значень виразів. Взаємозв'язок додавання та віднімання. Креслення відрізків з умовою «на... коротший»	151
Урок 44.	Задача. Умова та запитання задачі	154
Урок 45.	Додавання і віднімання числа 6	159
Урок 46.	Додавання і віднімання числа 7	161
Урок 47.	Порівняння числа і виразу. Порівняння довжин відрізків	166
Урок 48.	Додавання і віднімання чисел 8 і 9	169
Урок 49.	Повторення вивченого	173
Урок 50.	Повторення вивченого	177
Урок 51.	Перевіряємо свої досягнення. Нумерація чисел 1–10	180
РОЗДІЛ 4. Додавання і віднімання в межах 10. Задачі		184
Урок 52.	Додавання і віднімання в межах 10. Задачі. Головні слова задачі	184
Урок 53.	Задачі з виразом «стільки ж». Обчислення в межах 10	187
Урок 54.	Задачі на збільшення на декілька одиниць. Порівняння виразу і числа	190
Урок 55.	Додавання кількох чисел. Головні слова задачі. Розв'язування задач різних типів	195
Урок 56.	Віднімання кількох чисел. Задачі. Обчислення в межах 10	198
Урок 57.	Обчислення значень виразів. Задачі на зменшення на кілька одиниць. Порівняння іменованих чисел	202
Урок 58.	Обчислення значень виразів. Задачі. Порівняння виразів, іменованих чисел	206
Урок 59.	Задачі на знаходження суми	209
Урок 60.	Різницеve порівняння чисел. Задачі	212
Урок 61.	Задачі на різницеve порівняння. Обчислення значень виразів	215
Урок 62.	Задачі на визначення, «на скільки років старший». Обчислення значень виразів	218
Урок 63.	Задачі на визначення, «на скільки коротший». Обчислення значень виразів.	221
Урок 64.	Повторення вивченого	224
Література та Інтернет-джерела		230

ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ

№ з/п	Тема уроку	Дата
Розділ 1. Властивості і відношення предметів. Лічба		
1	Вступ. Ознайомлення з підручником, зошитом і приладам для уроків математики. Лічба об'єктів. Геометричні фігури	
2	Спільні та відмінні ознаки предметів. Поділ на групи. Лічба. Пряма, крива і ламана лінії	
3	Ознаки та властивості предметів. Форма, розмір, колір. Об'єднання об'єктів у групи за певною ознакою. Підготовчі вправи до написання цифр	
4	Розміщення предметів. Порівняння предметів за величиною («більший — менший»). Лічба	
5	Лічба. Розташування предметів у просторі («вгорі — внизу», «на», «над», «під», «праворуч — ліворуч»)	
6	Порівняння предметів за довжиною, шириною, висотою	
7	Пара предметів. Об'ємні фігури (куб, куля, конус)	
8	Лічба. Порівняння кількості об'єктів («більше — менше», «порівну»). Підготовчі вправи до написання цифр	
9	Порівняння кількості предметів. Поняття «стільки само», «стільки, скільки»	
Розділ 2. Числа 1–10		
10	Число і цифра 1. Поняття «один — багато», «перший». Написання цифри 1	
11	Число і цифра 2. Поняття «другий». Пряма, промінь, відрізок. Написання цифри 2	
12	Число і цифра 3. Попереднє і наступне числа. Поняття «третій». Написання цифри 3. Розпізнавання геометричних фігур	
13	Порівняння чисел. Нерівність. Знаки «>», «<». Написання цифр	
14	Порівняння чисел. Рівність. Знак «=». Написання цифр	
15	Число і цифра 4. Поняття «четвертий». Складання нерівностей за малюнком. Написання цифри 4	
16	Склад чисел 2, 3, 4. Попереднє і наступне числа. Складання нерівностей за малюнком	
17	Число і цифра 5. Поняття «п'ятий». Кількісна і порядкова лічба. Написання цифри 5	
18	Додавання чисел. Знак «+»	
19	Склад числа 5. Складання виразів на додавання за малюнками	
20	Число і цифра 6. Поняття «шостий». Склад числа 6. Порівняння чисел. Написання цифри 6	
21	Число і цифра 7. Поняття «сьомий». Склад числа 7. Дні тижня	
22	Число і цифра 8. Поняття «восьмий». Склад числа 8. Порівняння довжин відрізків	
23	Число і цифра 9. Поняття «дев'ятий». Склад числа 9. Написання цифри 9	
24	Число 10. Поняття «десятий». Склад числа 10. Порівняння кількості об'єктів. Написання числа 10	
25	Віднімання чисел. Знак «-»	
26	Число і цифра 0. Віднімання рівних чисел. Порівняння кількості об'єктів	
27	Сантиметр. Вимірювання довжини відрізків	
28	Доба. Замкнені і незамкнені лінії	
29	Повторення вивченого. Складання рівностей на додавання	
30	Повторення вивченого. Складання рівностей на віднімання. Доба	
31	Повторення складу чисел. Визначення часу за годинником. Дні тижня	

№ з/п	Тема уроку	Дата
Розділ 3. Додавання і віднімання в межах 10		
32	Компоненти дії додавання. Знаходження суми чисел за малюнками	
33	Компоненти дії віднімання. Знаходження різниці чисел за малюнками	
34	Додавання і віднімання числа 0. Числовий промінь	
35	Додавання і віднімання числа 1. Додавання й віднімання за числовим променем	
36	Додавання і віднімання числа 2	
37	Додавання і віднімання числа частинами	
38	Додавання і віднімання числа 3. Переставний закон додавання	
39	Вирази. Сума. Різниця	
40	Додавання і віднімання числа 4. Побудова відрізка	
41	Додавання і віднімання числа 5. Взаємозв'язок дій додавання і віднімання	
42	Значення виразу. Читання виразів	
43	Обчислення значень виразів. Взаємозв'язок додавання та віднімання. Креслення відрізків з умовою «на... коротший»	
44	Задача. Умова та запитання задачі	
45	Додавання і віднімання числа 6	
46	Додавання і віднімання числа 7	
47	Порівняння числа і виразу. Порівняння довжин відрізків	
48	Додавання і віднімання чисел 8 і 9	
49	Повторення вивченого	
50	Повторення вивченого	
51	Перевіряємо свої досягнення. Нумерація чисел 1–10	
Розділ 4. Додавання і віднімання в межах 10. Задачі		
52	Додавання і віднімання в межах 10. Задачі. Головні слова задачі	
53	Задачі з виразом «стільки ж». Обчислення в межах 10	
54	Задачі на збільшення на декілька одиниць. Порівняння виразу і числа	
55	Додавання кількох чисел. Головні слова задачі. Розв'язування задач різних типів	
56	Віднімання кількох чисел. Задачі. Обчислення в межах 10	
57	Обчислення значень виразів. Задачі на зменшення на кілька одиниць. Порівняння іменованих чисел	
58	Обчислення значень виразів. Задачі. Порівняння виразів, іменованих чисел	
59	Задачі на знаходження суми	
60	Різницеve порівняння чисел. Задачі	
61	Задачі на різницеve порівняння. Обчислення значень виразів	
62	Задачі на визначення, «на скільки років старший». Обчислення значень виразів	
63	Задачі на визначення, «на скільки коротший». Обчислення значень виразів	
64	Повторення вивченого	

РОЗДІЛ 1. ВЛАСТИВОСТІ ТА ВІДНОШЕННЯ ПРЕДМЕТІВ

УРОК 1. ВСТУП. ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ПІДРУЧНИКОМ, ЗОШИТОМ І ПРИЛАДДЯМ ДЛЯ УРОКІВ МАТЕМАТИКИ. ЛІЧБА ОБ'ЄКТІВ. ГЕОМЕТРИЧНІ ФІГУРИ

Мета: ознайомити учнів з підручником, зошитом і приладдям для уроків математики; визначити значення математики в житті людини; уточнити вміння щодо лічби предметів у межах 10; дати поняття «предмет», «фігура»; систематизувати уявлення учнів про геометричні фігури; розвивати логічне мислення; збагачувати словниковий запас учнів; стимулювати інтерес до вивчення математики; виховувати товариські взаємини.

Обладнання: набір геометричних фігур, конструктор LEGO, танграм.

Тип уроку: урок вивчення нового матеріалу.

Освітні галузі: математична, технологічна.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Дзвоник всім нам дав наказ —
До роботи швидше, клас!
Попрацюємо старанно,

Щоб сказати у кінці.
Що у нашій дружній класі
Діти — просто молодці!

2. Уточнення знань учнів про математику та її значення в житті людини

— Діти, роздивіться зображення знаків, розташованих на дошці. (*На дошці: дорожні знаки, смайлики, букви, цифри.*) Які з них знадобляться нам, щоб позначити кількість предметів? Хто з вас знає, як називається навчальний предмет у школі, де використовують цифри? (*Математика.*) Як ви вважаєте, чого навчить нас математика? (*Рахувати, розв'язувати задачі, розкаже про особливості геометричних фігур...*) А чи може, на вашу думку, людина прожити без математики? Де в житті ви будете використовувати знання з математики?

Учитель зачитує вірш.

Щоб вести кораблі,
Щоб у небо злітати,
Треба твердо, як слід
Математику знати.
Щоб успішно працювала автоматика,

Безперечно, знадобиться математика.
І щоб рухались верстати,
І щоб гроші рахувати,
Продавати й купувати,
Треба добре її знати!

— Отже, математика — цариця всіх наук! Старанно вчіться — і тоді математика відкриє вам усі свої таємниці! А допоможе нам у вивченні математики підручник. Нумо з ним ознайомимось.

3. Ознайомлення з підручником, зошитом і приладдям для уроків математики

— Розгляньте обкладинку підручника. Що на ній зображено?

— А тепер розгляньте зошити. У них ми будемо писати, малювати і креслити. Яке навчальне приладдя знадобиться нам, аби працювати у зошитах з математики?

4. Мотивація навчально-пізнавальної діяльності учнів

— Сьогодні ми будемо лічити предмети і фігури. А хто знає назви чисел, за допомогою яких ми будемо лічити предмети або фігури? (*Учні називають числа від 1 до 10.*)

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Ознайомлення з поняттями «предмет», «фігура»

— Числа використовують для лічби предметів і фігур. Чи знаєте ви, що належить до предметів, а що — до фігур?

Учитель виставляє на стіл іграшки: зайчик, м'ячик, лялька тощо.

— Назвіть те, що ви бачите на столі. Як можна це назвати одним словом? (*Предмети.*) Які предмети є у нашому класі? На ваших партах? (*Відповіді дітей.*)

На набірному полотні вчитель виставляє геометричні фігури: коло, квадрат, трикутник, ромб, прямокутник, овал.

— Що я виставила? Як це назвати одним словом? (*Фігури.*)

2. Актуалізація знань про плоскі геометричні фігури

1) Уточнення особливостей геометричних фігур.

ТРИКУТНИК

Сторони три, три кути —
Познайомся з ним і ти!
Це трикутник, що за диво!
Перетвориться сміливо:
То дитяча піраміда,
То ялинка вже красива,
Дах на домі, гір вершина,
В шлюпці нашій він вітрило.

КОЛО

Сонечко на небі сяє —
Форму кола воно має.
І тарілка, і годинник
(*Часу круглий він лічильник*).
Круглий м'яч так бойко скаче,
Круглий наш пиріг гарячий,
Кругле завжди колесо —
І у парку, і в авто.

КВАДРАТ

Наш квадрат — фігура вправна,
Кубик він, картина гарна.
Печиво смачне квадратне,
Без даху — квадратна хата.
Так, кута всього чотири,
Сторони фігури рівні.
Два трикутники склади —
Так квадрат зробив вже ти.

ПРЯМОКУТНИК

Два квадрати — прямокутник.
Він усюди нам попутник.
Хоч кута є теж чотири,
Сторони — по дві всі рівні.
Це й кузов вантажівки,
Телевізор чи листівка,
Шафа, ранець і вікно,
Зошит, двері та панно.

РОМБ

На куті стоїть квадрат,
Ромб він, а не акробат.
Два трикутники (*вниз-вгору*) —
Змій в повітрі, на просторі.
Це краса ялинкова,
Пахлава хрустка, медова.
Дзига — теж як ромб верткий,
Тістечко — це ромб смачний.

ОВАЛ

Гумовий ти сплющив м'яч?
Коло вже овал, ти бач?!
Їстівний овал — батон,
Ананас, горіх, лимон.
Ще овальний ананас,
Та лице у когось з нас.
Диня жовта, кабачок,
Дзеркало, яйце качок.

За Н. Мажиріною

Перегляд відео (<https://youtu.be/f9mt5NudSTc>).

2) Робота з набором геометричних фігур.

— Чим круг відрізняється від усіх інших? (*Не має кутів.*) Чи знаєте ви, як разом називають трикутник, квадрат, прямокутник, ромб, шестикутник? Чому? (*Многокутниками, бо мають багато кутів.*)

Робота в парах. Одна дитина показує сусіду фігуру, інша відповідає. Потім міняються ролями.

Фізкультхвилинка

Встали рівно біля парт.
Починаємо наш старт.
Руки вгору, руки вниз,
Подивились пильно скрізь.
Головою покрутили,
Потім разом всі присіли.
Піднялись, понагинались
І здоровими zostались.

3) Вправа «Геометрія навколо».

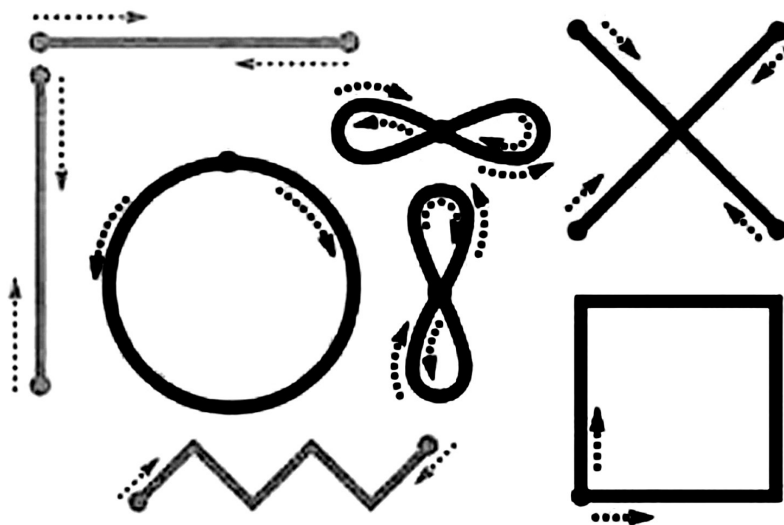
— Подивіться навкруги. Які предмети у класі схожі на квадрат, коло, прямокутник, трикутник, овал?

3. Закріплення вивченого. Робота за підручником (с. 3, завдання 1, 2)

— У Лісовій школі теж розпочалися заняття. Назвіть тварин, які прийшли у Лісову школу. Скільки зайчиків? Скільки їжачків? Кого більше: зайчиків чи їжачків?

— Мудра Сова проводить урок. Скільки звірят вивчають математику? Які геометричні фігури намалювала на дошці Мудра Сова? Які цифри записано на дошці?

Зорова гімнастика. Фізкультхвилинка

— Простежте очима за стрілочкою.

— «Намалюйте» носиком у повітрі коло, квадрат, ромб, трикутник, овал.

4. Розвиток логічного мислення та просторових уявлень. Вправа «Танграм»

1) *Ознайомлення з іграшкою «Танграм».*

— З яких фігур складено чотирикутник?

— Це — іграшка танграм. Виберіть малюнок і назвіть, з яких фігурок складено тварину.

2) *Робота в парах. Складання фігури за зразком.*

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

— Які геометричні фігури ви знаєте?

— Чим відрізняються коло і куля?

— Що ви можете сказати про трикутник? коло?

— Де у житті вам знадобляться знання з математики?

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 2. СПІЛЬНІ ТА ВІДМІННІ ОЗНАКИ ПРЕДМЕТІВ. ПОДІЛ НА ГРУПИ. ЛІЧБА. ПРЯМА, КРИВА І ЛАМАНА ЛІНІЇ

Мета: учити визначати спільні та відмінні ознаки, порівнювати, виконувати класифікацію за цими ознаками, об'єднувати предмети у групи за спільною ознакою, вправляти учнів у лічбі предметів; систематизувати уявлення учнів про геометричні фігури; актуалізувати назви геометричних фігур (*точка, пряма, крива, ламана*); навчити зображувати на папері пряму, криву, ламану; розвивати логічне мислення; збагачувати словниковий запас учнів; виховувати бажання вести здоровий спосіб життя.

Обладнання: набір геометричних фігур, лінійка, кольорові олівці.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, здоров'язбережувальна, мистецька.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Актуалізація знань про геометричні фігури

1) Відгадування загадок.

— Відгадайте геометричну фігуру. Покажіть її. Назвіть предмет навколишнього середовища, схожий на цю фігуру.

- Я без сторін і без кутів,
Як я звуся, відгадай.
І на малюнках дітлахів
У сонечку впізнай. (*Круг.*)
- Олівці Петрусь узяв,
Швидко щось намалював.
Хоч крути, а хоч верти,
Має тільки три кути. (*Трикутник.*)
- На квадрат я дуже схожий.
Маю теж чотири сторони.
Тільки дві з них протилежні —
Однакової довжини.
А сусідні — різні. (*Прямокутник.*)
- В мене ось такі кути,
Вони схожі, як брати.
І чотири сторони
Однієї довжини.
Отже, треба нам, малята,
Усе знати про... (*квадрата.*)

2) Вправа «Знайди зайве».

На дошці викладено фігури. Потрібно знайти «зайву» та пояснити свій вибір.

Фізкультхвилинка

3. Мотивація навчальної діяльності. Визначення теми уроку

Учитель викладає на стіл навчальні речі та іграшки.

— Які з цих предметів ми покладемо у портфель? Що спільного у цій групі предметів? (*Це — навчальні речі.*)

Учитель пропонує дітям розподілити навчальне приладдя ще на дві групи: те, що необхідно покласти у пенал (*ручка, олівець, лінійка*), і те, що слід покласти у папку (*зошити*).

— Сьогодні на уроці ми будемо визначати спільні та відмінні ознаки предметів, розподіляти їх на групи за цими ознаками.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Розподіл предметів на групи за спільною ознакою (*підручник, с. 4*)

1) Завдання 1.

Назвіть усі предмети, зображені на малюнку. Скільки їх? Чи є серед них однакові? Назвіть їх.

2) Завдання 2.

— Назвіть предмети кожної групи одним словом. (1-ша група — гумки. 2-га група — зошити. 3-тя група — ручки.) Скільки їх? Чому предмети об'єднано у групи саме так? Що в кожній групі спільного? Що відмінного? (1-ша група — гумки, різні за формою і кольором. 2-га група — зошити, різні за кольором та розміром. 3-тя група — ручки, різні за кольором.)

3) Завдання 3.

— Розподіліть предмети на дві групи. (1-ша група — іграшки. 2-га група — спортивне приладдя.)

— Назвіть ще по одному предмету, що може належати до кожної із цих груп.

Хвилинка релаксації. Фантазування

— Заплющте очі. Уявіть, що ви лежите на теплому пісочку біля моря чи річки. Високо в небі щось гуде. Це, мабуть, літак. Розплющте очі. Чи змогли б ви сказати, як виглядає цей літак? Ні, бо він летить дуже високо. Він, немов маленька цяточка або точка. А за ним тягнеться білий слід. На що він схожий? (На лінію.)

— От сьогодні ми будемо говорити про такі геометричні фігури, як точка, пряма, крива, ламана лінії.

2. Актуалізація знань про геометричні фігури: точка, пряма, крива, ламана

1) Торкніться олівцем аркуша паперу. Ви отримаєте слід — точку. Поставте поряд ще кілька точок. Як отримати точку? Пригадайте, де ми навколо «зустрічаємо» точку. (На точку схожий літак, що летить високо в небі, птах, корабель на лінії горизонту.)

2) Якщо багато точок вишикувати в ряд, то отримаємо пряму лінію. Вона не має ані початку, ані кінця. Її можна продовжити в будь-який бік. Тому на аркуші паперу ми зображуємо тільки її частину.

Без початку і кінця лінія пряма.

Хай віками нею йдуть — кінця шляху не знайдуть!

3) Проведіть пряму лінію на аркуші паперу. Поміняйтеся з сусідом та продовжте пряму лінію, накреслену товаришем.

4) Пригадайте, де ми «зустрічаємо» пряму лінію. (Пряму нагадують залізничні колії, лінія горизонту, троллейбусні дроти тощо.)

5) Поставте на прямій точку. Проведіть через неї ще одну пряму лінію. Чи можна провести ще одну? (Так.) Який висновок можемо зробити? (Через одну точку можна провести декілька прямих ліній, що перетинаються.)

6) Поставте дві точки. Проведіть через них пряму. Чи можна провести ще одну? (Ні.) Який висновок можемо зробити? (Через дві точки можна провести тільки одну пряму лінію.)

7) Візьміть вузьку стрічку. Покладіть вільно на парту. Це теж пряма лінія? (Ні.) Така лінія називається крива. Хто з вас здогадається, як її перетворити на пряму? (Потрібно добре смужку розтягнути.) Продемонструйте нам. Спробуйте зробити це з другом.

8) Зв'яжіть кінці стрічки. Яка це лінія — пряма чи крива? (Крива.) Така лінія називається замкнена крива лінія.

3. Закріплення вивченого

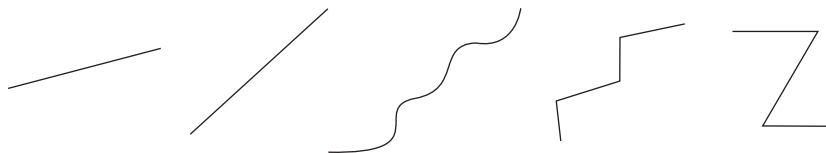
1) Робота за підручником (с. 4, завдання 4).

— Назвіть лінії, зображені на малюнках. (Пряма, крива, ламана.)

— Чим вони різняться?

2) Робота в парі.

— Обведіть прямі лінії червоним олівцем, криві — жовтим, ламані — зеленим. Скільки прямих ліній на малюнку? Скільки ламаних?

Музична хвилинка

Слухання дитячої пісні «Літо-літечко» (відео: <https://youtu.be/EXIFdhw2Lc> (канал «Совенята-розумники»)).

— Діти, всього декілька днів тому закінчилося гаряче, веселе, щедре... літо.

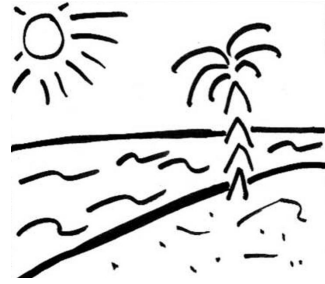
— А що ви робили влітку? Де побували?

— Як корисніше для здоров'я відпочити влітку: біля комп'ютера чи планшета або граючи з друзями?

— Софійка згадала свій літній відпочинок і намалювала картину. Знайдіть на малюнку дівчинки точки, прямі, криві лінії, ламані лінії.

3) Малювання.

— Нумо і ми намалюємо морський пейзаж, використовуючи вивчені геометричні фігури.

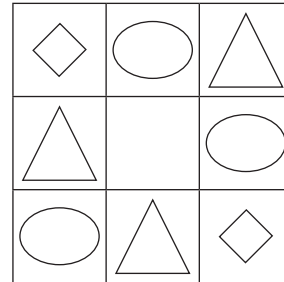
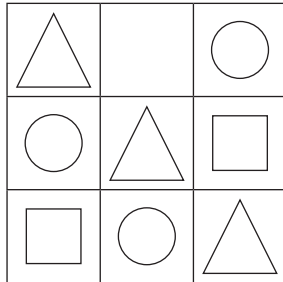
Фізкультхвилинка

Встали рівно біля парт.
Починаємо наш старт.
Руки вгору, руки вниз,
Подивились пильно скрізь.

Головою покрутили,
Потім разом всі присіли.
Піднялись, понагинались
І здоровими zostались.

4) Логічна вправа «Чарівний квадрат».

- Робота в парах.
- Домалюйте в чарівний квадрат фігуру, якої бракує.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Незакінчене речення»

- На уроці я дізнався (лася)...
- Мене найбільше зацікавило...
- На уроці я зумів (ла)...

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 3. ОЗНАКИ ТА ВЛАСТИВОСТІ ПРЕДМЕТІВ. ФОРМА, РОЗМІР, КОЛІР. ОБ'ЄДНАННЯ ОБ'ЄКТІВ У ГРУПИ ЗА ПЕВНОЮ ОЗНАКОЮ. ПІДГОТОВЧІ ВПРАВИ ДО НАПИСАННЯ ЦИФР

Мета: актуалізувати й уточнити уявлення учнів про ознаки предметів: форму, розмір, колір; закріпити вміння визначати спільні та відмінні ознаки на основі зіставлення предметів; формувати вміння порівнювати предмети, узагальнювати за спільними ознаками, класифікувати — розподіляти предмети на групи за спільними ознаками; розвивати логічне мислення шляхом формування прийомів розумових дій: аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, класифікації; виховувати товариські взаємини, уміння працювати в парі та міні-групі.

Обладнання: набір геометричних фігур, конструктор LEGO.

Тип уроку: комбінований урок.

Форма проведення: урок-дослідження.

Освітні галузі: математична, технологічна.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Актуалізація знань учнів. Визначення теми уроку

— Діти, пригадайте казку «Три ведмеді». Чому дівчинці було не зручно їсти ложкою ведмедиці чи сидіти на стільці Михайла Потапича? *(Вони були завеликими для неї.)* Про які ознаки предметів ми зараз говорили? *(Розмір предметів.)*

— Пригадаймо, що ми знаємо про лінії. *(Вони бувають прямі, криві, ламані, а також замкнені та незамкнені.)* Яку фігуру може утворити замкнена крива лінія? *(Коло, овал.)* А замкнена ламана? *(Різні многокутники: трикутник, чотирикутник, квадрат, прямокутник, п'ятикутник, шестикутник.)* Якою ознакою відрізняються ці фігури? *(Формою.)*

— Подивіться уважно на набір LEGO «шість цеглинок», що лежить у вас на парті. Чи однакові цеглинки? *(За розміром та формою — так. За кольором — ні.)* Якою ж ознакою відрізняються цеглинки? *(Кольором.)*

— Хто вже здогадався, про які ознаки предметів ми будемо сьогодні говорити? *(Форма, розмір, колір предметів.)*

3. Мотивація навчальної діяльності

— Предмети навколишнього світу різноманітні за формою, кольором, розміром, призначенням, матеріалом тощо. Сьогодні ми будемо досліджувати схожість та відмінність предметів; будемо об'єднувати предмети в групи за спільними ознаками і навпаки — розподіляти їх на кілька груп за відмінними ознаками.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Розрізнення об'єктів за різними ознаками. Робота за підручником (с. 5, завдання 1–4)

1) Завдання 1.

— Назвіть предмети кожної групи. Навіщо призначені ці предмети? Скільки їх у кожній групі? *(1-ша група: іграшки — 6 предметів. 2-га група: посуд — 10 предметів. 3-тя група: овочі — 5 предметів.)*

2) Завдання 2.

— Що «зайве» в кожній групі предметів? Поясніть, чому. *(1-ша група — іграшки, «зайвий» кактус, бо це рослина. 2-га група — комп'ютерне обладнання, «зайва» мишка, бо це жива істота.)*

3) Завдання 3.

— Назвіть фігури в кожній парі. Чим вони схожі? Чим відрізняються? *(1-ша пара: схожі за розміром та формою, відрізняються за кольором; 2-га пара: однакові за формою та кольором, різні за розміром; 3-тя пара: однакові за розміром та кольором, але неоднакові за формою.)*

— Як змінилися фігури? (1-й «ланцюжок» фігур — за формою; 2-й «ланцюжок» фігур — за кольором та розміром.)

4) Завдання 4.

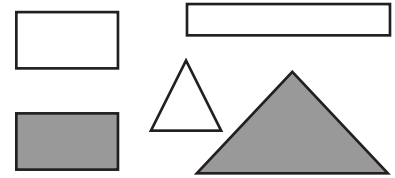
— Якого кольору прямі лінії, криві лінії, ламані лінії? (Прямі — зеленого, блакитного. Криві — синього та червоного. Ламані — жовтого та фіолетового кольору.)

Фізкультхвилинка

2. Дослідження

1) Робота в парах (за картками).

— Розподіліть геометричні фігури на групи за різними ознаками.

2) Робота в парах та міні-групах (з цеглинками LEGO).

— Створіть завдання на вилучення зайвого за якоюсь ознакою для сусідньої пари. Обміняйтесь завданнями. Розв'яжіть їх.

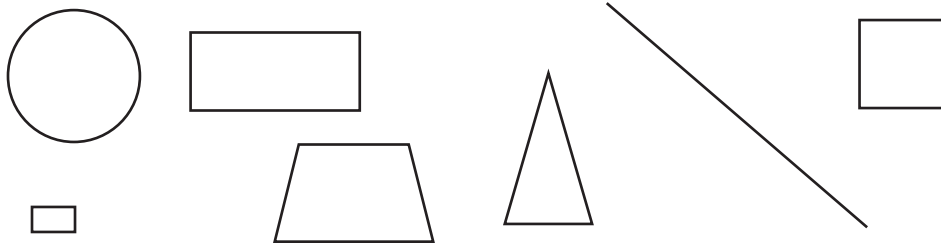
(Наприклад, покладіть 2 цеглинки одного кольору, а одну — іншого. (Вилучення за кольором.) Можна покласти 2–3 цеглинки по одній, а ще 2–3 цеглинки з'єднати в одну. (Вилучення за розміром і т. ін.)

Фізкультхвилинка

3. Вправа «Ланцюжок вилучення»

— Розгляньте малюнок. Знайдіть зайву фігуру. Поясніть свій вибір.

Роботу проводять до тих пір, поки не залишаться 2 фігури.

Можливі варіанти відповідей дітей:

- Зайва пряма лінія, вона незамкнена, а решта є геометричними фігурами, що утворені замкненими лініями.
 - Зайвий круг, бо є не багатокутником, як решта.
 - Зайвий трикутник, бо решта — чотирикутники.
 - Зайвий маленький чотирикутник, бо відрізняється за розміром.
 - Зайвий чотирикутник, бо не є прямокутником та іншого кольору.
- Які фігури залишилися? За якою ознакою можна їх об'єднати в одну групу?

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- Про що ви дізналися на уроці?
- За якими ознаками можуть бути схожі чи відрізнятися предмети?
- Що таке спільна ознака? відмінна ознака?
- Яка робота на уроці вас зацікавила?
- Які завдання були для вас незвичними?

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 4. РОЗМІЩЕННЯ ПРЕДМЕТІВ. ПОРІВНЯННЯ ПРЕДМЕТІВ ЗА ВЕЛИЧИНОЮ («більший — менший»). ЛІЧБА

Мета: актуалізувати й уточнити уявлення учнів про відношення «більший», «менший», «однакові»; закріплювати поняття про розміщення предметів, їхню кількість; формувати вміння порівнювати предмети за величиною («більший — менший»); розвивати логічне мислення шляхом формування прийомів розумових дій: аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, класифікації; виховувати любов до усної народної творчості, до природи; формувати товариські взаємини, вміння працювати в парі та міні-групі.

Обладнання: предметні малюнки, набір геометричних фігур, картки для роботи в парах та міні-групах, телевізор чи ноутбук.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, мовно-літературна, природнича.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Актуалізація знань учнів. Визначення теми уроку

1) Відгадування загадки.

- Невеликі дві хатини,
В них м'які і теплі стіни.

По п'ять братиків малих
Прожива в хатинках тих. (*Рукавичка.*)

— Пригадайте казку «Рукавичка». Хто з героїв казки заліз у рукавичку першим? Хто — останнім? (*Демонстрування предметних малюнків мишки та ведмедя.*) Хто з цих героїв казки більший? Хто — менший?

2) Віршоване завдання «Хто найменший?».

Виконується на наочній основі. Учитель виставляє предметні малюнки.

- В цирк прийшли руда лисиця,
Слон, жирафа і тигриця,

Мишка й зайчик-куцохвіст.
Хто найменший був на зріст? (*Мишка.*)

— Назвіть тварин, які згадано у вірші.

— Хто найбільший за розміром?

— Хто найменший за розміром?

3) Обговорення та визначення теми уроку.

— Як ви вважаєте, про які ознаки предметів ітиметься на уроці? (*Припущення дітей.*)

— Сьогодні на уроці ми будемо порівнювати предмети за ознаками, пов'язані з такими величинами: більший, менший, однакові.

— Уважно погляньте навколо і назвіть однакові за розміром предмети. (*Діти називають парти, вікна, зошити, однакові за розміром геометричні фігури, виставлені на набірному полотні, тощо.*)

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Дослідження. Розрізнення об'єктів за різними ознаками, пов'язаними з величиною: «більший — менший». Закріплення поняття про розміщення предметів (*підручник, с. 6, завдання 1–3*)

1) Завдання 1.

— Скільки звірів на малюнку? Хто першим заліз у рукавичку? Хто залізе наступним? Хто де перебуває? Хто поряд із лисичкою? Хто з цих звірів найменший?

Музична хвилинка

Спів пісні «Рукавичка» (*«Найкращі дитячі пісні українською мовою — З любов'ю до дітей»*) (<https://youtu.be/KhXFZDUOSm4>).

2) Завдання 2.

— До якої казки ця ілюстрація? Скільки у казці було тварин? Хто з ведмедів найбільший? Хто найменший? Де чий стільчик?

3) Завдання 3.

— До кожного телефона доберіть чохол. Поясніть свій вибір.

— Як ви вважаєте, чи потрібна ця річ (*телефон*) для людини? Які функції мобільного телефона необхідні, а які — необов'язкові?

2. Закріплення вивченого. Практична робота

1) Робота в міні-групах.

(Для роботи діти отримують картки із малюнками, клей, папір-основу та кольорові олівці.)

1-ша група: розташуйте малюнки від більшого предмета до меншого, розфарбуйте більшу бочку.

2-га група: розташуйте малюнки від меншого предмета до більшого, розфарбуйте меншу скриньку.

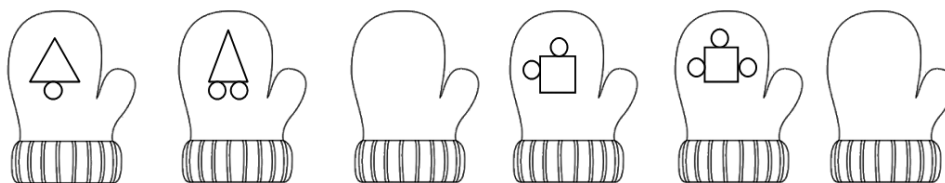

3-тя група: знайдіть однакові за розміром коробки, розфарбуйте їх.

2) Розвиток логічного мислення. Робота в парах.

Знайдіть закономірність, намалюйте візерунок на рукавичках.

Фізкультхвилинка

3. Графічні справи. Робота в зошиті

Малювання по клітинках різних за розміром геометричних фігур.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

— Про що ви дізналися на уроці?

— За якими ознаками можуть бути схожі чи відрізнятися предмети?

— Які завдання вас найбільше зацікавили?

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 5. ЛІЧБА. РОЗТАШУВАННЯ ПРЕДМЕТІВ У ПРОСТОРИ («вгорі — внизу», «на», «над», «під», «праворуч — ліворуч»)

Мета: формувати в учнів поняття «вгорі — внизу», «на», «над», «під», «праворуч — ліворуч»; на основі практичних дій із предметами вправляти в лічбі предметів; ознайомити учнів із правилами лічби та навчити їх дотримувати цих правил під час лічби предметів; сформувати розуміння того, що останнє з названих під час лічби чисел дає відповідь на запитання «Скільки предметів у групі?»; розвивати логічне мислення учнів шляхом формування прийомів розумових дій: аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, класифікації; учити встановлювати істинність або хибність висловлювань; виховувати бажання допомагати другу.

Обладнання: набір геометричних фігур та цифр, малюнок Чебурашки та Крокодила Гени, телевізор чи ноутбук, картки для роботи в парі, групі.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Актуалізація знань учнів

1) Відгадування загадок, що містять числа.

Учитель читає загадки. Діти відгадують їх та показують цифру, що відповідає числу, названому в загадці.

- П'ять братів поруч живуть, у кожного своє ім'я. (Пальці.)
- Одна нога і шапка, а голови нема. Що це таке? (Гриб.)
- Сидить Марушка в семи кожухах, хто її роздягає, той слюзи проливає. (Цибуля.)
- Шість ніг без копит, ходить, та не стукає, літає, а не птах, може вверх ногами сидіти. (Муха.)
- Чотири братики під одним дахом стоять. (Стіл.)
- На ніч два віконця самі закриваються, а зі сходом сонця самі відкриваються. (Очі.)

2) Гра «Хто уважніший?».

— Розгляньте уважно класну кімнату. Що у класі можна позначити цифрою 1, 2, 3 і таке інше? (Наприклад, 1 — дзеркало чи годинник; 2 — шафи, 3 — вікна.)

3. Мотивація навчальної діяльності. Визначення теми уроку

— Сьогодні до нас на урок завітали Крокодил Гена та Чебурашка. Дорогою до нас вони теж рахували пташок та сперечалися, адже в кожного утворилася різна кількість пташок. Нумо допоможемо їм та визначимо разом правила лічби предметів.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Колективне обговорення. Визначення правил лічби

— Отже, Крокодил каже, що пташок 3. Він рахував так... (Учитель перераховує пташок, пропускаючи одну.) Чи все правильно? У чому помилився Крокодил Гена?

— А Чебурашка доводить, що пташок 5. Він рахував таким чином... (Учитель перераховує пташок, називаючи одну з них двічі.) У чому полягає помилка Чебурашки?

Усі разом діти складають правила лічби предметів.

- 1) Перераховуй усі предмети по порядку, не пропускаючи їх.
- 2) Під час лічби об'єктів кожен називай тільки один раз.
- 3) Останнє назване число під час лічби дає відповідь на запитання «Скільки предметів у групі?».

2. Закріплення правил лічби. Робота в парах з роздавальним матеріалом

Один учень показує картку з цифрою, а інший викладає потрібну кількість предметів, перераховуючи їх.

Фізкультхвилинка

3. Формування в учнів поняття «вгорі — внизу», «на», «над», «під», «праворуч — ліворуч»

1) Робота за підручником (с. 7, завдання 1–3).

• Завдання 1.

— Крокодил Гена отримав листа з Африки і фотокартку друзів — диких тварин. Розгляньте малюнок, назвіть тварин, які написали листа Крокодилу Гені. Скільки їх? Де сидить папуга? Хто знаходиться ліворуч від пальми, на якій сидить папуга? (*Носоріг.*) Хто знаходиться праворуч від пальми? (*Жирафа.*) Хто знаходиться на дереві ліворуч? (*Мавпа.*) Хто знаходиться на дереві праворуч? (*Удав.*) Хто сидить на жирафі? (*Лемур.*) Хто знаходиться за деревом? (*Тигр.*)

• Завдання 2.

— Скільки тварин у цирковій піраміді? (4.) Хто зверху, а хто — знизу? (*Зверху — папуга, знизу — слони.*)

• Завдання 3.

— Якого кольору гвинтокрили летять у напрямку, що його вказує стрілка? (*Синій, червоний, зелений летять праворуч, а жовтий та фіолетовий — ліворуч.*)

Фізкультхвилинка

І направо, і наліво,
Щоб нічого не боліло.
Один і два, три і чотири —
Набираємося сили.
Нахилились, повернулись,
До товариша всміхнулись.

2) Завдання з логічним навантаженням. Робота в зошиті.

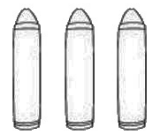
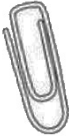
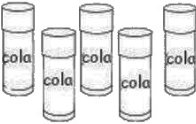
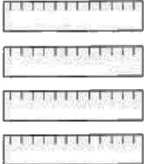
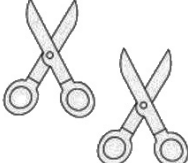

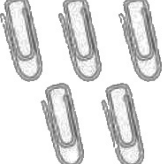
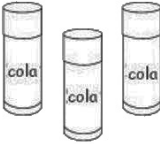
- Намалюй стільки кружечків, скільки кольорів у світлофора. (3.)
- Обведи стільки клітинок, скільки у людини пальців на одній руці. (5.)
- Накресли стільки відрізків, скільки у зайченятка вушок. (2.)

3) Робота в групах. Визначення кількості предметів на малюнках.

1-ша група. У магазині. Наклейте кількість овочів на табличку.

2-га група. Зафарбуйте цифру, що відповідає кількості предметів.

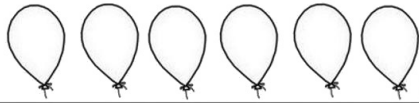
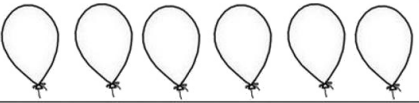
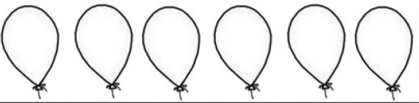
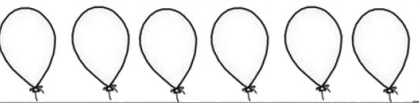

	2		1
	3		2
	4		3
	5		4
	1		4
	2		5
	4		2
	5		3

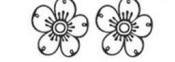

3-тя група. Зафарбуйте цифру, що відповідає кількості предметів.

	6	7	8	9
	○	○	○	○
	8	7	6	9
	○	○	○	○
	6	9	10	8
	○	○	○	○
	8	6	5	7
	○	○	○	○
	9	4	3	7
	○	○	○	○

4-та група. Розфарбуйте кульки зазначеної кількості.

2	
5	
4	
3	
1	

5-та група. З'єднайте цифру з потрібною множиною предметів.

	1 5 9 2 7 3 4 6 8 10	
		
		
		
		
		
		
		
		
		

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Незакінчене речення»

- На уроці я навчився(лася)...
- Я вмію...
- Найбільше мені сподобалося...
- Мені було складно, коли...

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 6. ПОРІВНЯННЯ ПРЕДМЕТІВ ЗА ДОВЖИНОЮ, ШИРИНОЮ, ВИСОТОЮ

Мета: актуалізувати й уточнити уявлення учнів про ознаки, пов'язані з величиною: «довший — коротший», «вищий — нижчий», «ширший — вужчий»; закріпити вміння визначати спільні та відмінні ознаки на основі зіставлення предметів; формувати вміння порівнювати предмети, узагальнювати за спільними ознаками, класифікувати — розподіляти предмети на групи за спільними ознаками; розвивати логічне мислення шляхом формування прийомів розумових дій: аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, класифікації; виховувати товариські взаємини, вміння працювати в парі та міні-групі; поглибити знання учнів про український вінок як оберіг; пояснити значення кольорів стрічок віночка; формувати шанобливе ставлення до народної спадщини.

Обладнання: набір геометричних фігур, віночок, картки, телевізор чи ноутбук.

Тип уроку: комбінований урок.

Форма проведення: урок-дослідження.

Освітні галузі: математична, мовно-літературна, громадянська.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Актуалізація знань учнів. Гра «Згуртуймося!»

Учні отримали по одній геометричній фігурі, що різняться за формою, кольором, розміром. За сигналом учителя діти об'єднуються у групи за визначеною вчителем ознакою (*розмір, колір, форма*). Потім гра ускладнюється. Згуртуватися потрібно за двома ознаками. Наприклад, за кольором і формою — червоні трикутники, чи за розміром та формою — маленькі кола.

3. Визначення теми уроку

1) *Перегляд фрагмента мультфільму «Ховрах та хом'як».*

2) *Обговорення та визначення теми уроку.*

— Закінчіть речення: «Ховрах та хом'як — це... тварини». Що у них спільного? (*Дикі тварини, полюбляють зерно, тіло вкрито хутром.*) Чим вони відрізняються? (*Один високий, інший — низький. Ховрах тонкий (худий), а хом'як товстий.*)

— Як ви вважаєте, про які ознаки предметів ітиметься на уроці? (*Припущення дітей.*)

— Сьогодні на уроці ми будемо порівнювати предмети за ознаками, пов'язані з такими величинами: висота, довжина, ширина.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Дослідження. Розрізнення об'єктів за різними ознаками, пов'язаними з величиною: «довший — коротший», «вищий — нижчий», «ширший — вужчий» (*підручник, с. 8*). Робота в парах

1) *Завдання 1.*

— Скільки тваринок на малюнку? У кого з них довші вуха? У кого довший хвіст? (*Довші вуха у зайця, довший хвіст у лисиці.*) Скільки птахів на малюнку? У кого довші лапи? У кого довший дзьоб? (*Довші лапи та дзьоб у лелеки.*)

2) *Завдання 2.*

— Стрічка якого кольору у віночку найдовша? найкоротша? найвужча? Стрічки яких кольорів однакової довжини?

3) *Завдання 3.*

— Який будинок найвищий? найнижчий? Чи є будинки однакової висоти?

Фізкультхвилинка

2. Закріплення вивченого. Практична робота

1) *Порівняння зросту однокласників у парах, трійках. Розташування 3–4 учнів за зростом.*

— Де в житті ви бачили розташування предметів заввишки (*за зростом*)?

2) Порівняння стрічок віночка за шириною та довжиною.

- Ой цвіте на Україні красне літо.
Ой збирають чорноброві в гаю квіти,

В'яжуть стрічку й квіточку в стіжок,
Щоб до танцю вбратись в оберіг — ... (вінок).

3. Розповідь учителя про значення кольорів стрічок з демонстрацією віночка

— Стрічки добирали за довжиною волосся дівчини і робили їх ледь довшими за косу, аби сховати її серед барвистих кольорів.

У центрі вінка зав'язували світло-коричневу стрічку. Вона символізувала землю-годувальницю. Обібач першої стрічки зав'язували жовті — символ ясного сонечка. Далі — світло-зелені й темно-зелені — краса та молодість. А тоді — блакитні та сині — символи неба і води, що наділяють силою та міцним здоров'ям. Потім ішла жовтогаряча — символ хліба, фіолетова — мудрість, малинова — щирість, рожева — символ благополуччя та достатку.

Якщо віночок прикрашали маки, дівчата оздоблювали його червоною стрічкою — символом магичності та печалі.

4. Розфарбовування найдовшої, найкоротшої, найтовщої, найтоншої стрічок

Фізкультхвилинка

5. Графічні вправи. Робота в зошиті

Малювання ліній по клітинках, збільшуючи їхню довжину, зменшуючи висоту.

6. Додаткові вправи з використанням електронних освітніх ресурсів (<https://learning.ua/matematyka/pershyi-klas/porivniannia-dovzhyny>)

Хто коротший?

Хто довший?

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- Про що ви дізналися на уроці?
- За якими ознаками можуть бути схожими чи відрізнитися предмети?
- Які завдання вас найбільше зацікавили?

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 7. ПАРА ПРЕДМЕТІВ. ОБ'ЄМНІ ФІГУРИ (куб, куля, конус)

Мета: учити порівнювати предметні множини способом складання пар і визначати кількість елементів, що залишилися без пари; ознайомити дітей з об'ємними геометричними фігурами (конус, куб, куля), вчити розпізнавати ці фігури серед об'єктів навколишнього світу; розвивати логічне мислення учнів шляхом формування прийомів розумових дій: аналізу, синтезу, порівняння; виховувати старанність, товариськість, охайність.

Обладнання: картки для роботи в парі, об'ємні геометричні фігури (куля, куб, циліндр, конус), набори площинних геометричних фігур (квадрати, круги, трикутники, прямокутники), конструктор LEGO.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Мотивація навчальної діяльності

1) Загадка.

- Жовті, чорні і біляві,
Вони ходять завжди в парі.

У домівці їх взувають,
Біля ліжечка знімають. (Черевички.)

2) Робота в парах.

- Знайдіть однакові черевички, з'єднайте їх.
- Розфарбуйте предмети, яких буває по двоє.
- Дуже часто говорять, що два предмети — це пара.

Пальчикова гімнастика «Чоботята»

Взули ноженята
В нові чоботята.
Поспішайте, дріботіть,
По калюжах не бродіть.
У болітця не біжіть,
Чоботята бережіть.

- Як слід доглядати за взуттям та одягом?
- Чому черевичків, шкарпеток та рукавичок буває по два (дві)? (У людини дві руки та дві ноги.)
- Чого ще у людини по два? (Очі, вуха.)
- Говорять, коли речей по два — це пара.
- Сьогодні на уроці ми навчимося утворювати пари предметів і будемо використовувати ці вміння для порівняння кількості предметів.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Уточнення поняття «пара». Робота за підручником (с. 9)

1) Завдання 2.

- Які рукавички утворять пару? Яка рукавичка залишилася без пари?

2) Завдання 3.

- Який предмет із посуду не має пари?

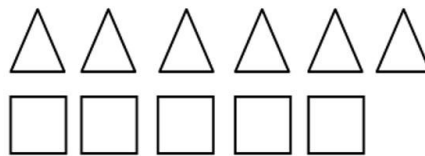
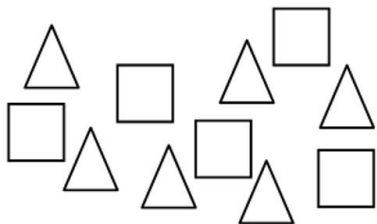
2. Порівняння предметних множин способом складання пар

1) Робота з набором геометричних фігур.

— Чи можна сказати, не перелічуючи, чого більше: трикутників чи квадратів?

Учитель пропонує дітям викласти трикутники в ряд і утворити пари «трикутник — квадрат».

— Один трикутник залишився без пари, тому що забракло квадратів для утворення пари. Отже, квадратів менше.

2) Робота з матеріалом для лічби.

— Викладіть на парті 7 синіх кружків і 6 червоних. Складіть пари «синій — червоний». Чи вистачило червоних кружків для складання пар? Зробіть висновок, яких фігур більше? менше?

Пальчикова гімнастика «Помічник»

Посуд миє наш Антошка.

Миє вилку, чашку, ложку.

Вимив блюдце і склянку.

І закрив міцніше кран.

(Потирати долоні одна об одну.)

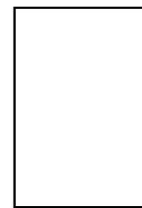
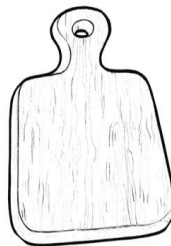
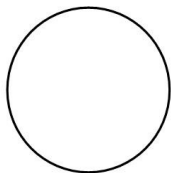
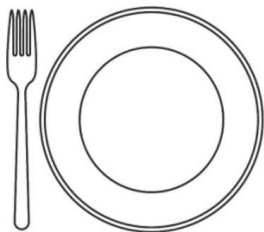
(Розгинати пальці з кулачка, починаючи з мізинця.)

(Імітувати рух кистю руки.)

3) Актуалізація знань про плоскі фігури.

— Предмети, що нас оточують, мають таку властивість, як форма. Яку форму має класна дошка? вікно? парти? Які ще геометричні фігури ви знаєте?

— Покажіть, на які плоскі геометричні фігури схожі предмети, зображені на малюнках. (Діти мають дістати геометричні фігури зі свого набору.)

4) Актуалізація знань про об'ємні фігури.

Постановка проблемного питання

Учитель демонструє малюнок каструлі у вигляді зверху та збоку. (Діти можуть показати круг і чотирикутник.)

— Чому не можна дібрати одну плоску геометричну фігуру для порівняння з цим предметом? (Предмети навколишнього світу об'ємні.)

Учитель демонструє об'ємні геометричні фігури.

— Які просторові фігури ви знаєте? Яку форму має м'яч? (Куля.) Коробка? (Куб.) Пенал? (Циліндр.) Ріжок морозива? (Конус.)

— Які фігури стануть у пригоді для будівництва? (Це куби, вони об'ємні, у них є кути, ребра, грані.)

— Чим куб відрізняється від квадрата? (Квадрат плоский, куб — об'ємний).

— Чим куб відрізняється від кулі? (У куба є кути, він не може котитися.)

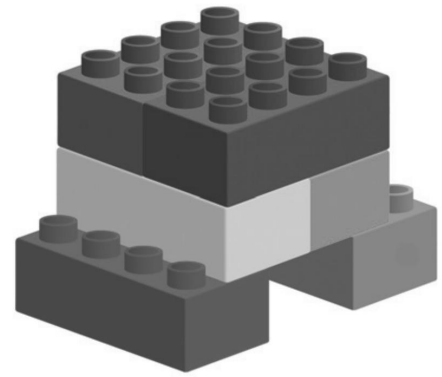
— Що є спільного у куба і кулі? (Вони об'ємні.)

— Чому із кубів зручно будувати? (Вони не котяться, вони об'ємні.)

5) Конструювання. Робота з цеглинками LEGO.

— Побудуйте будинок із цеглинок за зразком.

Фізкультхвилинка

Хто старався — притомився.
Я прошу, щоб він підвівся.
З рук струсили слабкість й втому,
Побілили стіни дому,
Постругали ми дошки,
Забивали в них цвяхи.
Фарбували ми підлогу,
Брудні руки в нас від того,
Їх ми добре вимиваєм
І за парти всі сідаєм.

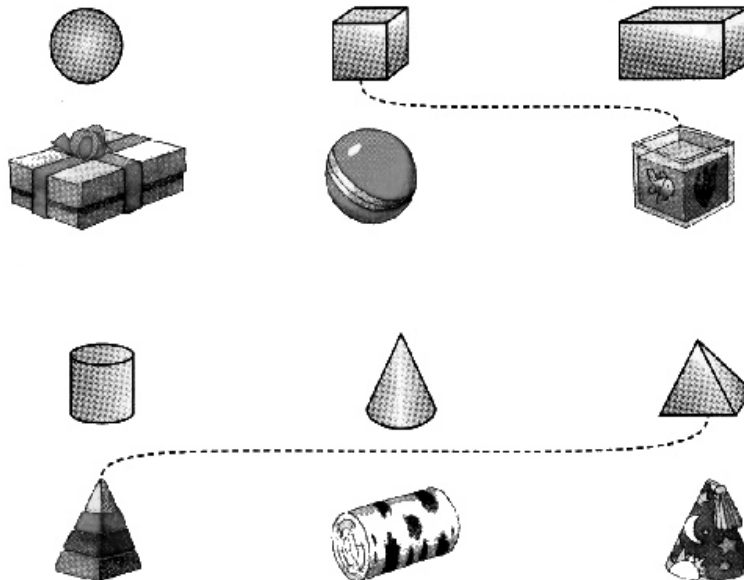
3. Закріплення вивченого матеріалу

1) Робота за підручником (с. 9, завдання 4).

— До кожного предмета доберіть фігуру, форму якої він має.

2) Робота в парах.

— З'єднайте об'ємну фігуру з предметним малюнком.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

— Розкажіть про свою роботу на уроці, про свої враження.

- На уроці я дізнався (дізналася)...
- Мені було цікаво...
- Мені було легко виконати такі завдання...
- Складним на уроці здалося...

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 8. ЛІЧБА. ПОРІВНЯННЯ КІЛЬКОСТІ ОБ'ЄКТІВ («більше — менше», «порівну»). ПІДГОТОВЧІ ВПРАВИ ДО НАПИСАННЯ ЦИФР

Мета: закріпити вміння порівнювати предметні множини способом складання пар і визначати кількість елементів, які залишилися без пари; сформулювати поняття «більше — менше», «порівну»; вправляти у лічбі (*кількісній, порядковій*); розвивати увагу, графічні навички, логічне мислення учнів шляхом формування прийомів розумових дій: аналізу, синтезу, порівняння; виховувати старанність, товарицькість, любов до тварин.

Обладнання: картки для роботи в парах, математичний матеріал, ілюстрації.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, природнича.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Вушка, прислухайтесь!
Очки, придивляйтесь!
Носик, глибше дихай!
Ротик, посміхнись!

Спинки, розправляйтесь!
Ручки, піднімайтесь!
Нумо до роботи
Дружно всі взялись!

2. Актуалізація знань учнів

— Погляньте на малюнок. Скільки звірів мешкають у теремку?

— Хто мешкає на верхньому поверсі? (*Ведмідь.*)

— Хто мешкає під ведмедем? (*Вовк.*)

— А хто — між мишкою та лисичкою? (*Зайчик.*)

— Хто під жабкою? (*Мишка.*)

— Хто мешкає ліворуч від зайця? (*Лисичка.*)

— Хто мешкає на нижньому поверсі? (*Лисичка, зайчик, мишка.*)

3. Мотивація навчальної діяльності

— Послухайте вірш-загадку.

- Чого більше у котів:
Лапок, вушок чи хвостів? (*Лапок.*)
- Чого менше у котів:
Лапок, вушок чи хвостів? (*Хвостів.*)

— Сьогодні на уроці ми будемо порівнювати предмети за кількістю, визначати, коли предметів більше, менше, порівну.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Формування понять «більше — менше», «порівну»

1) Робота з математичним матеріалом.

— Візьміть до лівої руки кілька кружечків, а до правої — кілька квадратів. Чи однакова кількість кружечків і квадратів у кожній руці? Що потрібно зробити, щоб відповісти на це питання? (*Порухувати.*)

— Як це зробити не перелічуючи? (*Викласти в один ряд кружечки, а під ними — ряд квадратів так, щоб квадрат був під кружечком.*)

— Утворіть пари геометричних фігур. Які фігури залишилися без пари? Визначте, чого у вас більше: квадратів чи кружків? (*Вислухати відповіді дітей.*)

— Зробіть так, щоб квадратів і кружечків було порівну. Що ви для цього зробили? (*Прибрати ті геометричні фігури, що не мають пари.*)

Фізкультхвилинка

Із куща ліщини білка
Нахилила дітям гілку,
З'їжте, любі, смакоти,
Щоб скоріше підрости.
На тобі, окатий синку,
Три і два даю в торбинку.
Їх одразу не гризи,
Спершу скільки всіх скажи.

(Руки вгору із поворотом кистей, нахили ліворуч, праворуч.)

(Масаж лиця від основи носа до вух.)

(Масаж очного яблука.)

(Повороти голови ліворуч, праворуч.)

(Піднімання й опускання плечей, руки на поясі.)

— Скільки було горішків? *(П'ять.)*

— Чим ще харчується білочка?

2) Кількісна лічба. Робота в парах.

— Погляньте на малюнок. Яких тварин ви бачите? Скільки їх? Де можна зустріти цих тварин? Чим вони харчуються? З'єднайте.

— Скільки морквин з'їсть зайчик? Скільки колосків зібрала мишка? Що можна сказати про кількість колосків і морквин? *(Їх порівну.)* Скільки грибочків зібрав їжачок? Порівняйте кількість морквин та грибів. *(Грибів менше.)*

3) Порівняння кількості предметів. Робота за підручником (с. 10).

• Завдання 1.

— Скільки метеликів? Скільки квіточок? Чи всім метеликам вистачило квіточки? Що можна сказати про кількість метеликів та квіточок? *(Їхня кількість однакова. Метеликів та квіточок порівну.)*

— Перевірте, чи порівну зайчиків і морквин.

• Завдання 2.

— Чого на малюнках більше: білочок чи шишок? *(Білочок менше, тому що одній білочці забракло шишки.)*

— Чого на малюнках більше: мишенят чи колосків? *(Колосків більше, тому що один колосок залишився.)*

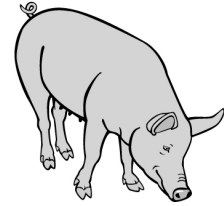
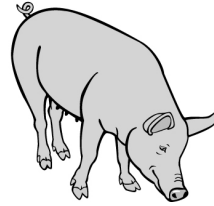
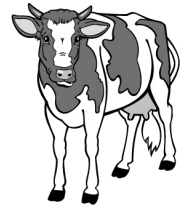
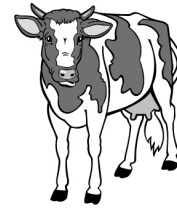
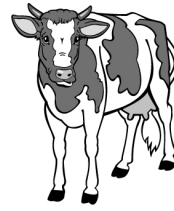
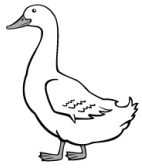
2. Закріплення уявлення про поняття «більше — менше», «порівну»

1) Робота за підручником (с. 10, завдання 3).

— Скільки їжачків на малюнку? *(Три.)* Скільки грибів? *(П'ять.)* Чи всім їжачкам вистачить грибів? *(Так, тому що грибів більше, ніж їжачків.)* Скільки птахів? *(П'ять.)* Скільки черв'ячків? *(Чотири.)* Чи кожній пташці дістанеться черв'ячок? *(Ні, тому що черв'ячків менше.)*

2) Творча робота в парах.

— Кого більше на малюнках? Розфарбуйте. Домалюйте так, щоб тварин було порівну.

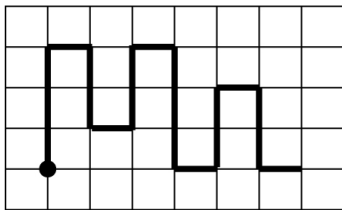
Фізкультхвилинка

Щось стомилась наша спинка
І затерпи пальці.
Встанем, друзі, на хвилинку.
Скачем на скакалці.
Присідаєм і встаємо,

Пальцям працю ми даємо:
В кулачок і з кулачка,
Щоб рука була гнучка.
Трохи шию розім'яли
І за парти посідали.

3. Розвиток графічних навичок. Робота в зошитах

- 1) *Написання елементів цифр (прямі та похилі палички).*
- 2) *Графічний диктант.*

3 клітинки вгору, 1 — праворуч, 2 — вниз, 1 — праворуч, 2 — вверх, 1 — праворуч, 3 — вниз, 1 — праворуч, 2 — вверх, 1 — праворуч, 2 — вниз, 1 — праворуч, 3 — вверх. Продовжте до кінця рядка.

— Відступіть від графічного диктанта 2 клітинки вниз.

3) *Логічне малювання.*

— Намалуйте 3 квадрати. Через дві клітинки праворуч намалуйте 4 трикутники. Намалуйте під квадратами кружечки так, щоб квадратів і кружечків було порівну. Скільки кружечків ви намалували? (*Три.*) Намалуйте під трикутниками кружечки так, щоб їх було менше. Скільки кружечків ви намалували? (*Вислухати відповіді дітей.*)

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Незакінчене речення»

- Я на уроці навчився (*повторив*)...
- Найкраще мені вдавалося...
- Найбільше мені сподобалося...
- У мене виникли утруднення...

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 9. ПОРІВНЯННЯ КІЛЬКОСТІ ПРЕДМЕТІВ. ПОНЯТТЯ «СТІЛЬКИ САМО», «СТІЛЬКИ, СКІЛЬКИ»

Мета: учити порівнювати групи предметів за кількістю на основі встановлення взаємно-однозначної відповідності; закріпити поняття «більше — менше», «порівну»; сформувати поняття «стільки само», «стільки, скільки»; вправляти у лічбі предметів; розвивати логічне мислення учнів шляхом формування прийомів розумових дій: аналізу, синтезу, порівняння; виховувати старанність, ціннісне ставлення до свого здоров'я.

Обладнання: набір математичних матеріалів (*геометричні фігури*), картки для парної роботи, предметні малюнки.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, здоров'язбережувальна.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Подивилися на мене,
Усміхнулися усі:

Хто готовий до роботи?
Хто бадьорий?.. Молодці!

2. Робота з математичним матеріалом

— Викладіть у першому рядку 5 квадратів, а в другому — 4 кружечки. Чого більше: квадратів чи кружечків? Що необхідно зробити, щоб їх стало порівну?

— Викладіть у першому рядку 3 трикутники. Скільки чотирикутників потрібно викласти у другому рядку, щоб їх було менше?

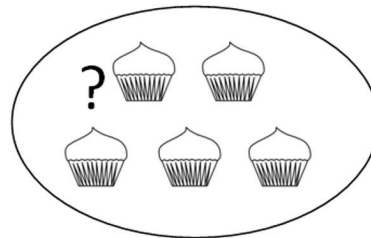
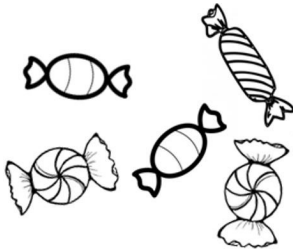
3. Мотивація початкової діяльності

- На даху товстун живе,
Він з пропелером літає

Та варення полюбляє...
Здогадався, хто це є? (*Карлсон.*)

— Скільки цукерок з'їв Карлсон?

— Тістечок Карлсон з'їв стільки само. Скільки тістечок необхідно покласти на тарілку? (*Учитель викладає предметні малюнки.*)

— Чи можна їсти так багато солодкого? Чому?

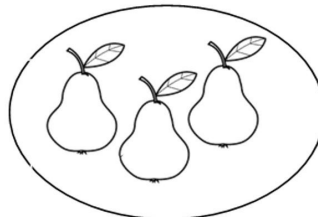
— Чим можна замінити цукерки та тістечка? Що ви порадите Карлсону?

— Карлсон дослухався до ваших порад. Він вирішив їсти яблука та груші.

— Скільки яблук на тарілці? А груш Карлсон з'їсть стільки ж, скільки яблук. Скільки груш необхідно покласти на тарілку?

?

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Формування понять «стілки само», «стілки, скільки». Робота за підручником (с. 11) та з матеріалом для лічби

1) Завдання 1.

- Перевірте, чи стільки само ваз, як квіточок. Чи можна це зробити, не перелічуючи?
- Скільки квіточок? (*Квіточок сім.*)
- Покладіть на парту стільки прямокутників, скільки квіточок.

2) Завдання 2.

- Скільки цукерок на малюнку?
- Покладіть у другий ряд стільки квадратів, скільки цукерок. Скільки квадратів ви виклали? (*Вісім.*)

— Що можна сказати про кількість квадратів та прямокутників? (*Прямокутників менше.*)

— Зробіть так, щоб фігур було порівну. (*Додати один прямокутник. Прибрати один квадрат.*)

3) Завдання 3.

- Скільки котиків? Скільки мисок з молоком? Чи для кожного котика є миска? Що можна сказати про кількість котиків та мисок? (*Мисок стільки, скільки котиків.*)

Фізкультхвилинка

Полічи до п'яти,
Дітям треба підрости.
Буду довго в бубон бити,
Дітки ж — слухати й лічити.

Скільки бубон прозвучить,
Стільки нахилів зробіть.
Скільки покажу грибоків —
Стільки зробіте стрибків.

2. Закріплення вивченого матеріалу

1) Робота за підручником (с. 11, завдання 4).

Слухання вірша «Черевички»

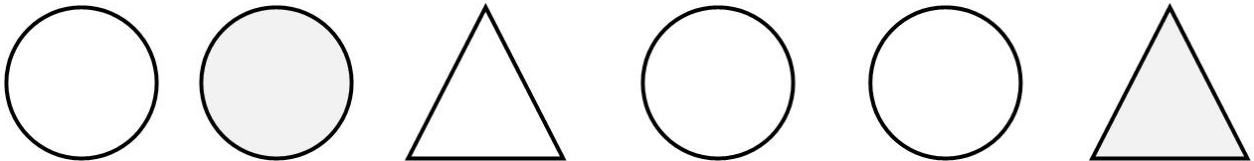
От недобрі черевички!
Завжди лізуть до водички!
Неслухняні вони дуже,

Все шукають, де калюжі...
Хлюп та хлюп! — і вже брудні.
Горе мамі... і мені.

К. Перелісна

- Чому черевички названо у вірші «неслухняними»? Чому мама буде незадоволена?
- Яке взуття краще підходить дощової днини?
- Погляньте на малюнки у підручнику. Якого взуття більше — літнього чи зимового?

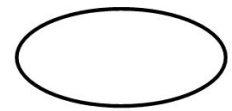
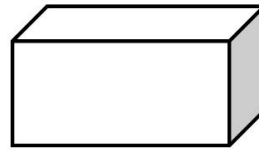
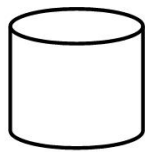
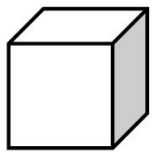
2) Робота в парах.

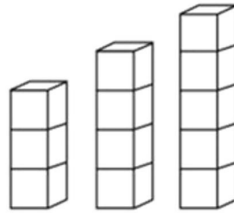
- Намалюйте стільки квадратів, скільки на малюнку кружечків.

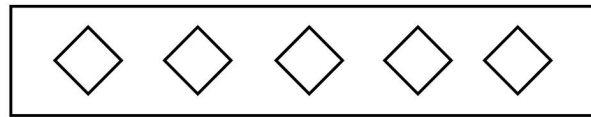
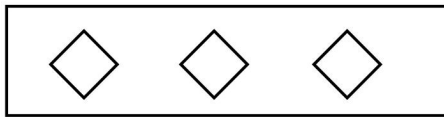
- Намалюйте стільки кружечків, скільки маленьких яблук.

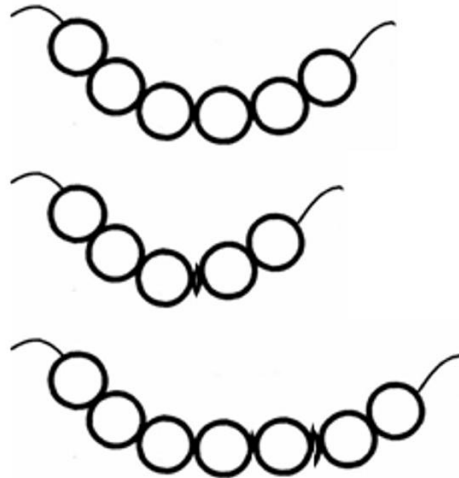
— Намалуйте стільки трикутників, скільки об'ємних фігур.

— Намалуйте стільки кружечків, скільки кубиків у найвищому стовпчику.

— Намалуйте стільки трикутників, скільки ромбів на довшій смужці.

— Намалуйте стільки квадратів, скільки намистин на другій ниточці.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Незакінчене речення»

- Сьогодні я зрозумів (*зрозуміла*), що...
- У мене вийшло...
- Мені було цікаво, коли...
- Було складно...

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

РОЗДІЛ 2. ЧИСЛА 1–10

УРОК 10. ЧИСЛО І ЦИФРА 1. ПОНЯТТЯ «ОДИН — БАГАТО», «ПЕРШИЙ». НАПИСАННЯ ЦИФРИ 1

Мета: формувати поняття про число як про кількісну характеристику множини; формувати поняття про число 1; учити співвідносити число предметів і цифру; формувати навички лічби; навчити дітей розрізняти поняття «один» — «багато»; учити писати цифру 1; розвивати логічне мислення учнів шляхом формування прийомів розумових дій: аналізу, синтезу, порівняння; виховувати старанність, дбайливе ставлення до природи.

Обладнання: набір математичних матеріалів (*геометричні фігури, цифри*), картки для парної роботи, предметні малюнки, аркуші паперу для малювання, демонстраційні матеріали.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, природнича.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Мотивація навчальної діяльності

— Озирніться навкруги. Скільки різних предметів оточує нас! Люди ще у давнину замислювалися, як позначити кількість предметів. Чи знаєте ви, що придумала людина? (*Цифри.*)

Демонстрування вчителем ілюстрацій з першими винайденими людиною цифрами.

— Сьогодні на уроці ми навчимося писати першу цифру та визначати, яку саме кількість предметів вона позначає.

3. Робота з матеріалом для лічби

— Викладіть на парті 5 синіх кружечків і 4 жовтих.

— Яких фігур більше? менше? (*Учні складають пари «синій — жовтий».*) Чи вистачило жовтих кружечків для складання пар? Що слід зробити, щоб їх стало порівну?

Висновок. Жовтих кружечків менше, ніж синіх, бо їм забракло пари. А синіх більше, бо один залишився без пари.

— Покажіть четвертий кружечок, рахуючи справа наліво.

— Покажіть перший кружечок ліворуч.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Формування поняття про число 1. Позначення числа 1 цифрою. Робота за підручником (с. 12, завдання 1, 2)

— Що зображено на кожному малюнку? (*Одна гривня, одна копійка. На годиннику перша година. На руці піднятий один палець.*)

— Яке число називали? (*Число 1.*) Число один позначають цифрою 1 (*або одиницею*).

— Як утворили число 1? Скільки кілець у піраміді?

— Розгляньте предмети навколо. Який об'єкт у класній кімнаті один? Яких частин тіла в людини по одній? (*Голова, тулуб, ніс, рт.*)

Хто у родині один — син чи донька?

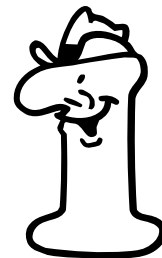
В мене родичів багато:

Баба Настя, дід Вадим,

Дядько, тітка, мама, тато —

А от я у них — один.

— Розгляньте малюнок. На кого схожа наша цифра один?

— Уявіть, що це хлопчик, який посварився зі своєю сестричкою. Зрештою він залишився один і йому ні з ким гратися. Як утворилося число 1? (*Один — це 2 без 1.*)

2. Ознайомлення з друкованою і рукописною цифрою 1

1) Гра «Асоціація».

— Розгляньте цифру 1. На що вона схожа? (*Стріла, олівець, цвях, гілочка дерева.*)

Ось один, чи одиниця,—
І тонка, й пряма, як спиця.

С. Маршак

2) Робота в парах.

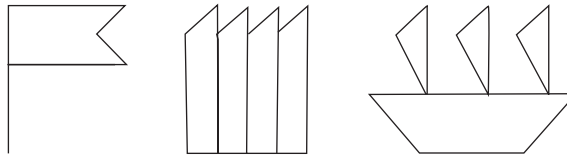
— Знайдіть на картці всі цифри 1 та обведіть їх.

□ А □ 1 2 + Б 1 о О □ 3 0 и

о 5 1 В Л 4 О = < 6 1 □ Г 0

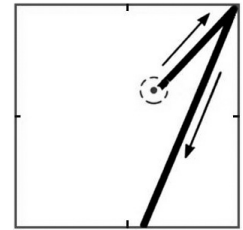
о 7 + Б 1 □ □ 9 1 0 и о Б 1

— Де сховалася цифра 1? Наведіть її олівцем.

3) Аналіз елементів цифри 1 та їхнє написання.

— Цифра 1 складається з двох елементів: короткої та довгої похилих ліній. Перший елемент починаємо писати трохи вище за середину клітинки і ведемо коротку похилу лінію у верхній правий кут. Не відриваючи руки, пишемо вниз довгу пряму похилу лінію до середини нижньої сторони клітинки.

4) *Імітація написання цифри 1 в повітрі «і — раз, і — два, і — три» («і» — підняти руку, «раз» — руку опустити).*

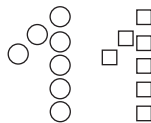
5) *Написання цифри 1 у зошиті.*

(*«Коли пишеш одиницю, треба прямо вниз котиться!»*)

Фізкультхвилинка

3. Гра «Цифровий конструктор». Робота з математичними матеріалами

— Викладіть цифру 1 з геометричних фігур.

4. Формування поняття «один — багато». Робота за підручником (с. 12, завдання 3)

— Який предмет на малюнку один, а яких — багато? (*Одна шоколадна цукерка, багато карамельок.*)

— Скільки карамельок? (*Десять.*) Скільки карамельок ліворуч від шоколадної цукерки? (*П'ять.*) Скільки праворуч? (*Стільки, скільки ліворуч.*)

— Що у навколишньому світі буває тільки по одному? (*Сонце, Місяць, Батьківщина.*)

5. Формування поняття «перший»

1) *Робота за підручником (с. 12, завдання 4).*

— Хто зі звірят рухається першим? Хто — останнім? (*Першим рухається зайчик, останньою — черепаха.*)

2) *Робота в парах.*

— Розфарбуйте пташку, яка летить першою. Розфарбуйте рибку, яка пливе останньою.

6. Закріплення поняття про розташування предметів у просторі («ліворуч — праворуч»). Робота за підручником (с. 12, завдання 5)

— Назвіть, що тримає кожний хлопчик у лівій руці, а що — в правій? (*Перший хлопчик: у лівій — граблі, у правій — відро. Другий хлопчик: у лівій — сачок, у правій — банку. Третій хлопчик: у лівій — вудку.*)

Фізкультхвилинка

7. Творче малювання. Робота в групах

— Прослухайте казку.

КАЗКА ПРО ОДИНИЦЮ

А ось хатинка-клітинка одиниці. У цій хатинці одна кімната. Усе у ній на своєму місці. Посеред кімнати стоїть один стіл, біля нього — одне ліжко, коло нього — одна тумбочка. А на стіні висить одна полиця, де лежить одна книжка. Вона зветься «Математика».

Одиниця читає її один раз на добу — перед сном. Коли засне одиниця, то бачить кольорові сни про смачні фрукти з далеких країн.

Ось на таці лежить один банан, один ананас, один апельсин, один лимон, один кавун. А головне — те, що цими плодами одиниця може поділитися із сестрицями-одиницями.

Та от проспівав перший півень — сон зник. Час одиниці до роботи братися!

— Намалюйте на таці солодкі фрукти для одинички, корисні овочі чи смачні солодощі. (*Завдання варіативне: група вибирає, що вона малюватиме для одинички та її подружок.*)

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

- У світі одна, всім потрібна вона. (*Батьківщина.*)
- Все життя один одного обганяють, а випередити не можуть. (*Ноги.*)
- Один пастух тисячі овець пасе. (*Місяць, зорі.*)
- Тоненька, гостренька, з одним оком. (*Голка.*)

— Яке число повторювалося в кожній загадці? Як утворити число 1? На що схожа цифра 1? З яких елементів вона складається?

— Доповніть речення.

- Найбільше на уроці мене вразило...
- Сьогодні я навчився(*лася*)...

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 11. ЧИСЛО І ЦИФРА 2. ПОНЯТТЯ «ДРУГИЙ». ПРЯМА, ПРОМІНЬ, ВІДРІЗОК. НАПИСАННЯ ЦИФРИ 2

Мета: актуалізувати вміння порівнювати предметні множини способом складання пар; актуалізувати поняття «більше», «менше», «стільки ж»; формувати поняття про число 2; учити співвідносити число предметів і цифру; учити писати цифру 2; ознайомити учнів зі способами утворення числа 2; ознайомити з відрізком, променем; навчити зображувати на папері промінь, відрізок, визначати точки, які належать і не належать певній фігурі; розвивати логічне мислення учнів шляхом формування прийомів розумових дій: аналізу, синтезу, порівняння; виховувати старанність, товариськість.

Обладнання: набір математичних матеріалів (*геометричні фігури, цифри*), телевізор чи ноутбук, відеозаписи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований.

Форма проведення: урок-казка.

Освітні галузі: математична, природнича, соціальна.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Робота з математичними матеріалами

— Розкладіть на парті 3 великі сині кружки і 4 маленькі сині кружки.

— Чим відрізняються кружки? Яких фігур більше? менше? На скільки? (*Порівняння шляхом складання пар «великий — малий».*)

3. Актуалізація знань про число 1.

— Скільки сонечок нам світить? (*Одне.*)

— Скільки мам у цілм світі? (*Багато.*) Але у мене мама єдина та... (*одна.*)

— Якою цифрою позначається число один? (*Одиницею.*)

Фізкультхвилинка

4. Мотивація навчальної діяльності

1) Робота з ілюстраціями.

— Розгляньте ілюстрації. (*На ілюстраціях — мультгерої: Чіп та Дейл, Зайчик Крош та Їжачок, двоє мишенят з мультфільму «Кіт Леопольд», Капітошка та Вовченя.*)

— Скільки персонажів зображено на кожній ілюстрації?

— Що в них спільного?

— Чи знайомі вам ці герої? (*На всіх картинках зображено друзів. На всіх картинках зображено по двоє героїв.*)

— Кожен у світі хоче мати друзів. Коли у вас є гарний, вірний друг, то з ним можна гори звернути.

2) Робота над прислів'ями.

— Як ви розумієте зміст цих прислів'їв?

- Друга у скруті пізнають.
- Скарб — не друг, а друг — скарб.
- Друг-боягуз гірший лютого ворога.
- Один старий друг краще нових двох.

— Сьогодні цифра розкаже про вас і ваших друзів, адже будемо вивчати число та цифру 2.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Формування поняття про число 2. Позначення числа 2 цифрою. Робота за підручником (с. 13, завдання 1)

— Огляньте наш клас. Чого у класі два? Тепер погляньте одне на одного. Чого у вашого друга по два? (*Очі, щокі, руки, ноги...*)

— Що зображено на кожному малюнку? (*Дві гривні, на годиннику дві години, дві рукавички, на руці підняті два пальці*)

— Яке число називали? (*Число 2.*) Число два позначається цифрою 2 (*або двійкою*).

2. Ознайомлення з друкованою та рукописною цифрою 2

1) Гра «Асоціація».

— Розгляньте друковану цифру 2. На що вона схожа?

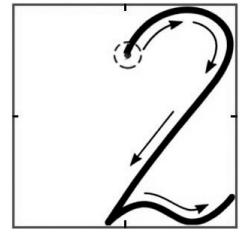
Двійка хвостик піднімає,
Шию гнучкою тримає.
І так гарно випливає,
Наче лебідь з дивокраю.
Подивіться — ось і два,
Цифра дуже чепурна.
Шийку «гусачком» згинає,
Хвостик хвилькою здійсмає.

Поглянь: і каченя, і двійка
Так спритно вигинають шийки.
Спішать купатися до річки,
Напитись чистої водички.
Цифра два така цікава:
Загинає хвостик вправо,
Вліво груди випинає,
Ніби лебідь пропливає.

2) Розглядання написання письмової цифри 2.

— Уважно розгляньте рукописну цифру 2. Визначте елементи, з яких складається цифра 2.

— Як будемо писати цю цифру? Послухайте: ведемо зліва направо півовал, похила лінія вниз справа наліво до середини нижньої сторони клітинки, крива горизонтальна лінія праворуч.

3) Письмо цифри 2.

— Пропишіть цифру 2 у повітрі, називаючи вголос її елементи.

— Пропишіть цифру 2 в зошиті.

Фізкультхвилинка

Різноманітні рухи (*танець-імітація*) під пісню «Жили у бабусі два веселих гусі» (<https://youtu.be/HwdPhmHleSY>) або під веселу дитячу пісню «Гуси потягуси» (<https://youtu.be/Hxaxd229Kt8>).

3. Утворення числа 2

1) Робота з конструктором LEGO.

— Ми сьогодні говорили, що в кожного мама єдина та одна. Викладіть на парту одну цеглинку. А тато? (*Теж один.*) А скільки їх разом? (*Двоє.*) Вони — наші батьки, яких необхідно шанувати. Викладіть поряд ще одну цеглинку. Скільки у вас на парті тепер цеглинок? Ми утворили число два. Два — це 1 та 1.

— Покладіть на парту три цеглинки. А тепер заберіть одну. Скільки залишилося? (*Дві.*) Ми знову утворили число 2, тільки в інший спосіб. Два — це 3 без 1.

2) Робота за підручником (с. 13, завдання 2).

— Скільки кілець у піраміді? (*Уточнення знань про утворення числа 2 з двох предметів по одному. 2 — це 1 і ще 1.*)

4. Закріплення вивченого про число та цифру 2

1) Дидактична гра «Знайди пару». Робота в групах.

— Якщо два предмети однакові, то їх називають пара. У конвертах знайдіть зображення різних предметів. (*У конвертах діти знайдуть зображення предметів по 2. Наприклад, 2 чобота, 2 яблучка, 2 машинки тощо.*) Якнайшвидше поєднайте предмети в пари.

2) Робота з конструктором LEGO.

• Самостійна робота.

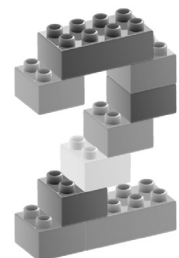
— З цеглинок виготовіть цифру 2.

— Чи важко вам було зробити цифру 2?

— Чи всі цифри вийшли однакові?

• Робота в парах.

Потрібно з 12 цеглинок скласти цеглинки в пари за кольорами.

- Чи змогли б ви самостійно скласти пари тільки зі своїх 6 цеглинок?
- Чи були б вони одного кольору?
- Коли працювати веселіше — разом чи самому?

3) Робота за підручником (с. 13, завдання 3, 4).

- Чого на малюнку є по 2? (Два тістечка, два печива тощо.)
- Який автомобіль їде другим? першим? останнім?

5. Ознайомлення з відрізком, променем

1) Мотивація навчальної діяльності.

— Діти, про які геометричні фігури ми вже говорили на уроках математики? Що ви можете про них сказати?

— Відгадайте загадки.

- Ця дивна фігура,
Ну, зовсім мініатюра!
І на маленький листочок
Ми поставимо сотні... (точок).
- Ця форма у клубочка,
У планети, кобочка
Та стисни її сильніше, дружочок,
Та отримається... (точка).

— Оця маленька Точка запрошує нас сьогодні до казки, у якій ми дізнаємося ще щось нове про лінії та геометричні фігури. Щоб потрапити з Точкою до казки, потрібно виконати завдання.

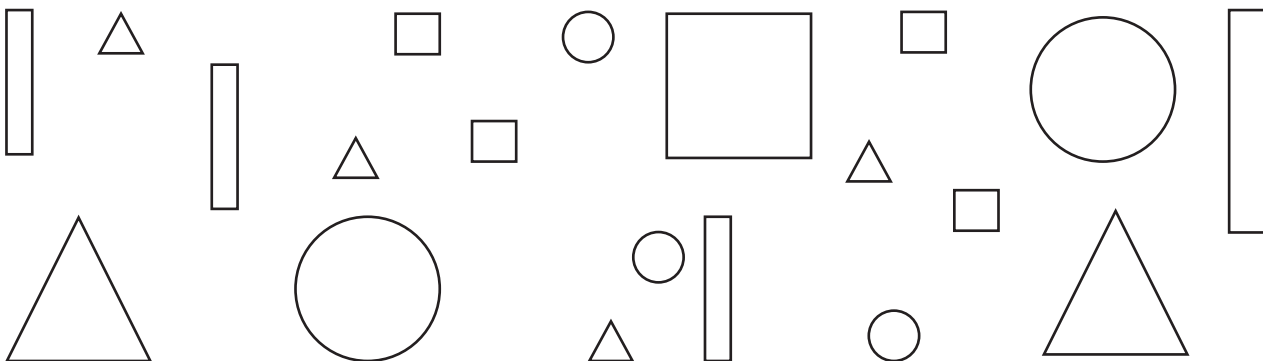
2) Розфарбовування геометричних фігур. Робота в парах.

— Виберіть з другом одну з геометричних форм. Розфарбуйте їх зазначеним кольором. Порахуйте, скільки фігур ви зафарбували.

△ — червоний □ — синій ○ — жовтий ▭ — зелений

Перевірка. Діти називають, які фігури розфарбовували, яким кольором, скільки їх нарахували.

— Чи уважний ти? Яких фігур найбільше? Найменше? Однакова кількість?

Фізкультхвилинка

Руки в сторони та вгору —
На носочки піднялись.
Підніми голівку вгору —
Й на долоньки подивись.
Присідати ми почнемо,
Добре ноги розімнемо.

Раз — присіли, руки прямо.
Встали — знову все так само.
Повертаємося вправо,
Все виконуємо гарно.
Вліво-вправо повернулись
І сусіду усміхнулись.

— Молодці! А зараз нам уже час вирушати з Точкою у казку.

3) Навчальна казка.

Точка наша дуже допитлива і хоче все знати. Побачить незнайому лінію — і неодмінно запитає:

— Як ця лінія називається? Довга вона чи коротка? Пряма чи крива?

Подумала одного разу Точка: щоб більше знати, потрібно подорожувати, — і вирушила у подорож. Вийшла Точка на Пряму і пішла по ній. Довго йшла. Стомилася. Зупинилася і говорить:

— Чи довго мені ще йти? Коли кінець Прямої?

Засміялася Пряма.

(Діти, чому Прямії стало смішно? У Прямої немає кінця.)

— Тоді я поверну назад,— сказала Точка.— Я пішла, мабуть, не в той бік. *(Пояснення дітей про Пряму.)*

Засмутилася Точка:

— Як же мені бути? Що ж мені доведеться отак іти без кінця?

Пожаліла Пряма Точку і покликала Ножиці. Клацнули вони перед носом Точки і розрізали Пряму. Точка зраділа і попросила Ножиці клацнути ще й з іншої сторони. Ножиці виконали прохання Точки.

— Чудово! — закричала Точка.

— Що ж це утворилося? З однієї сторони кінець і з іншої?

— Це... *(відрізок)*. А ти, Точко,— на відрізьку Прямої.

4) *Робота за підручником (с. 13, завдання 5)*

— Які геометричні фігури зображено на малюнку? *(Точка, відрізок, пряма, промінь.)*

5) *Дослідницька робота.*

— На смужці паперу жовтого кольору наклеїмо крапку-«точку», трохи далі ще одну. Ножицями розріжемо. Візьміть середню частину смужки. Як вона називається? *(Відрізок.)* Чим він відрізняється від прямої? *(Має початок і кінець.)*

— Мені подобається на відрізьку. Тут я влаштую собі дім,— сказала Точка.— Але Пряма мені теж подобалася. Шкода, що її не стало. Замість Прямої є тепер мій Відрізок. Але, постривайте, ось залишилося ще дві лінії. Вони теж відрізки?

— Ні,— відповіли Ножиці,— ці лінії тепер називаються Променями. Здогадалася, чому? А ви, діти?

— О, знаю,— радісно сказала Точка.— Я знаю, чому вони так називаються. Вони схожі на промінці сонця.

— Так,— підтвердили Ножиці,— сонячні промені йдуть від сонця і не мають кінця.

— Ой,— каже Точка,— подивіться, на нашому сонечку зникли промінці. Воно сумує.

— Діти, нумо розвеселимо сонечко! Додамо йому промені, що в нас утворилися. Бо сонячне світло і тепло дуже потрібні всім мешканцям нашої планети.

(Діти парами виходять до дошки та прикріплюють до сонечка промені.)

Чи знаєте ви, що?..

- Сонце — це космічне тіло, велика розпечена куля;
- світло доходить від Сонця до нашої планети за 8 хвилин.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

- Два кільця, два кінця, а посередині — цвях. *(Ножиці.)*
 - Яке число допомогло вам відгадати загадку?
 - Які геометричні фігури зустрілися в казці?
 - Чого навчилися на уроці?
 - Що було найцікавішим?
 - Що виявилось складним?

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 12. ЧИСЛО І ЦИФРА 3. ПОПЕРЕДНЄ І НАСТУПНЕ ЧИСЛА. ПОНЯТТЯ «ТРЕТІЙ». НАПИСАННЯ ЦИФРИ 3. РОЗПІЗНАВАННЯ ГЕОМЕТРИЧНИХ ФІГУР

Мета: закріплювати вміння порівнювати предметні множини способом складання пар; актуалізувати поняття «порівну», «не порівну»; ознайомити учнів із поняттям «третій», з попереднім і наступним числом; формувати поняття про число 3; учити співвідносити число предметів і цифру; учити писати цифру 3; ознайомити учнів зі способами утворення числа 3; закріпити знання учнів про геометричні фігури; розвивати логічне мислення учнів шляхом формування прийомів розумових дій: аналізу, синтезу, порівняння; виховувати старанність, товариськість.

Обладнання: набір математичних матеріалів (*геометричні фігури, цифри*), картки для парної роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, соціальна.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Робота з математичними матеріалами

— Покладіть на парту один кружечок. Позначте число кружечків картою з відповідною цифрою. На що схожа цифра 1? З яких елементів вона складається? «Напишіть» її у повітрі. Що потрібно зробити, щоб кружечків стало 2? Зробіть так, щоб кружечків стало 2. Позначте число кружечків картою з відповідною цифрою. На що схожа цифра 2? З яких елементів вона складається? «Напишіть» її у повітрі. Як отримати число 2? Як отримати число 1 із числа 2?

— Покладіть 2 трикутники, а під ними — 1 чотирикутник. Яких фігур більше? Чому? Яких фігур менше? Чому?

3. Актуалізація знань. Робота над загадками

- Півень залетів на тин,
А там — півник ще один.

Скільки півників усіх?
Полічи-но швидко їх. (2.)

— Поясніть, як утворилося число 2 у цій загадці. (2 — це 1 та 1.)

- По небу летіли горобець, ластівка і джміль.
Скільки всього летіло птахів? (Двоє.)

— Як у цій загадці утворилося число 2? (Летіло троє. Джміль — не птах. 2 — це 3 без 1.)

Фізкультхвилинка

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Мотивація навчальної діяльності

1) Казкотерапія.

— Чи любите ви казки?
— Які казки ваші улюблені?
— Розгляньте ілюстрації до казок. (Ілюстрації до казок «Три ведмеді», «Троє поросят», «Три горішки для Попелюшки».) Чи знаєте ви ці казки?

- Що спільного між цими зображеннями? казками?
- Про що йдеться у казках?
- Чи можуть казки чогось навчити?

2) Число 3 у давніх народів.

Був час, коли найбільшим числом уважали число 3. Про це свідчить той факт, що числа, менші від трьох, мали окрему назву: один — сонце або місяць, два — очі, вуха, крила, руки. Число 3 позначали словом «багато». Звідси походять різні прислів'я, заклинання, благословення: «Ходила три дні та

виходила злидні», «Набрався три копи лиха», «Бог любить трійцю», «Тричі благословенний» і т. ін. Навколо числа три створювали легенди, повір'я. «Три» вважали числом божественним, священним, символом досконалості.

І сьогодні ми будемо вивчати це «священне» число 3, ознайомимося з цифрою 3 та дізнаємося про склад числа 3.

2. Формування поняття про число 3. Позначення числа 3 цифрою

1) Бесіда.

— Чого у нашому житті завжди по 3? (*Сигнали світлофора, три місяці в кожній порі року.*)

Три світла в світлофорі є,
І кожне з них наказ дає.

Червоне — стійте всі, не йдіть!

А жовте — приготуйтеся вмиль.

Зелене світло — можна йти.

Накази ці виконуй ти!

— Як перейти вулицю, якщо поряд немає світлофора?

— Огляньте клас. Що у класі у кількості трьох?

2) Робота за підручником (с. 14, завдання 1).

— Що зображено на кожному малюнку? (*На годиннику три години. Три тюльпани у вазі. Трикутник — геометрична фігура, що має три сторони, три кути. На руці підняті три пальці.*)

— Яке число називали? (*Число 3.*) Число три позначається цифрою 3 (*або трійкою*).

3) Ознайомлення з друкованою та рукописною цифрою 3.

— Розгляньте друковану цифру 3. На що вона схожа?

Три — щаслива цифра дуже.

Але трохи вона тужить:

— Буква «Зе» на мене схожа —

Переплутати нас можуть!

Цифра три — то чарівниця,

Невеличка й круглолиця.

Яку казку не візьмеш,

Цифру три завжди знайдеш.

Раз гачок і два гачок,

А між ними — язичок.

Цифра нас зачарувала.

Трійко, ми тебе впізнали!

Ось і третя цифра — трійка,

Що з'явилась, наче змійка.

Люблять трієчку казки:

«Три чарівні волоски»,

«Три бажання», «Три брати»...

Три в трикутника кути!

4) Письмо цифри 3.

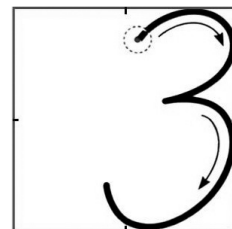
— Уважно розгляньте рукописну цифру 3. Визначте елементи, з яких складається цифра 3.

— Цифра 3 складається з верхнього і нижнього малих овалів. Починаємо писати цифру трохи вище за центр клітинки (*приблизно у тій самій частині клітинки, що і цифру 2*). Початок написання першого елемента цифри 3 дуже схожий на перший елемент цифри 2. Верхній півовал доводимо майже до центра і, не відриваючи руки від паперу, пишемо нижній півовал. Нижній півовал трохи більший за верхній.

— Пропишіть цифру 3 у повітрі, називаючи вголос її елементи.

— Потренуйтеся писати цифру 3 у зошиті.

Пальчикова гімнастика

3. Дослідження способів отримання числа 3

1) Робота з конструктором LEGO.

— Покладіть на парту дві цеглинки. Викладіть поряд ще одну цеглинку. Скільки у вас на парті тепер цеглинок? Ми утворили число три. Три — це 2 та 1. Викладіть поряд ще одну цеглинку. Скільки тепер цеглинок? (*Чотири.*) А тепер заберіть одну. Скільки залишилося? (*Три.*) Ми знову утворили число 3, тільки в інший спосіб. Три — це 4 без 1.

2) Робота за підручником (с. 14, завдання 2, 3).

— Скільки кілець у пірамідці? Як утворили число 3? (*2 і 1 — це 3.*)

— Чого на малюнку є по три? (*Три банани, три груші, три апельсини.*)

4. Ознайомлення учнів із поняттями «третій», «попереднє» і «наступне» число

1) Робота за підручником (с. 14, завдання 4).

- Якого кольору третій вагон у потягу?
- Чи знаєте ви, хто такі сусіди? (Відповіді дітей.)
- Числа також мають сусідів? Як ви вважаєте, які числа будуть сусідами числа 2? (Числа 1 і 3 — сусіди числа 2.)
- Число 1 попереднє щодо числа 2, тому що воно передує числу 1, тобто під час лічби воно іде першим, а число 3 наступає після числа 2, тому що воно утворюється тоді, коли до числа 2 додати число 1, воно є наступним щодо числа 2.

2) Робота в парах.

- Впишіть пропущені числа.

1_3	_23	12_	_2_
-----	-----	-----	-----

Фізкультхвилинка

5. Повторення та узагальнення вивченого

1) Уточнення знань про трикутник. Робота за підручником (с. 14, завдання 5).

- Які геометричні фігури зображено на малюнку? Скільки трикутників?
- Складіть з «цеглинок» конструктора трикутник. Скільки «цеглинок» ви використали?
- Візьміть трикутник з геометричного набору. Розгляньте його. Скільки в нього відрізків-сторін? Скільки точок-вершин? Як ви гадаєте, чому ця фігура має таку назву? (Має три кути.)

У нього всього є по три:
Три сторони і три кути,
Вершин у нього також три,
Як не крути, як не верти!

2) Вправа з логічним навантаженням.

- Закінчіть речення.
- Якщо книжка товща за зошит, то зошит...
- Якщо 2 менше від 3, то 3...
- Якщо береза вища від яблуні, то яблуня...

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- Яку цифру ми вивчили? Покажіть.
- Яке число позначає ця цифра?
- Де можна зустріти це число? (Три колеса у дитячому велосипеді; трійка коней тощо.)
- Який винахід людства допомагає регулювати рух на дорогах і товаришує з числом 3? (Світлофор.)
- Чому? (Бо в нього 3 кольори: червоний, жовтий, зелений.)
- Що вас зацікавило сьогодні на уроці? У чому виникали труднощі?

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 13. ПОРІВНЯННЯ ЧИСЕЛ. НЕРІВНІСТЬ. ЗНАКИ «>», «<». НАПИСАННЯ ЦИФР

Мета: продовжувати формувати вміння порівнювати предмети; дати поняття «нерівність»; ознайомити з математичними знаками «більше», «менше»; учити їх використовувати під час порівняння чисел, записувати нерівності; розвивати логічне мислення учнів шляхом формування прийомів розумових дій: аналізу, синтезу, порівняння; розвивати та збагачувати мовлення учнів; виховувати цікавість до математики та природи.

Обладнання: заготовки-шаблони для аплікації, осінні листочки, набір плодів (*жолуді, каштани, шишки*), телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Форма проведення: урок-поезія.

Освітні галузі: математична, природнича, мовно-літературна, технологічна.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Добрий день, любі діти,
Всі зібрались на урок?
Дружно зараз всі сідайте,
І загадку відгадайте.

2. Мотивація навчальної діяльності

— Діти, кожній цифрі відповідає буква. Запишіть їх під цифрами. А тепер розташуйте цифри по порядку і прочитайте слово, що у вас утворилося. (*Осінь*.)

н	с	о	ь	і
4	2	1	5	3

о	с	і	н	ь
1	2	3	4	5

— Сьогодні я запрошую вас у поетичну мандрівку осінньою природою.

3. Робота з математичними матеріалами

— Відгадайте загадку.

- Батько синів тисячі має,
Кожному шапочку справляє. (*Дуб, жолуді*.)
- На сучку є паличка,
А на ній черпалочка;
В тій черпалочці коробок,
В ньому лежить живий дубок. (*Жолудь*.)

Практична робота. Порівняння множин шляхом утворення пар

У групах діти отримують жолуді та шляпки до них. Необхідно скласти жолудь та його шляпку. Визначити, чого більше, чого менше. Можливо, була однакова кількість елементів?

Схожу роботу проводять на порівняння кількості каштанів та жолудів, шишок та каштанів, шишок та жолудів.

— Послухайте скоромовку.

Жовтень жовті жолуді на базар несе.

— Який звук часто повторювався? (*Звук [ж].*) Скільки разів ви його почули? (*Три*.)

(*Вправління у швидкому промовлянні скоромовки у парах*.)

— Яке дерево виросте з жолудя, каштанчика, шишки?

— Як ми можемо використати ці плоди?

Фізкультхвилинка

По долині ми гуляєм,
Фізхвилинку починаєм.

(*Кроки на місці*.)

Справа ліс, а зліва поле
Унизу іскриться море,
В небі сонечко сіяє,
І з нами промовляє.

(Повороти тулуба ліворуч, праворуч.)
(Нахили вниз.)

Раз, два, три, чотири, п'ять,
Будем дружними зростать,
Дуже добре будем вчитись,
Вдома, в школі не лінитись.

(Піднімання рук угору, опускання вниз.)

(Учні сідають за парти.)

Або: фізкультхвилинка «Наша осінь щедра, наша осінь мила» (https://youtu.be/jTGDegPI_Vs).

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Актуалізація понять «порівну», «не порівну», «більше», «менше». Ознайомлення зі знаками «більше», «менше»

1) Робота з матеріалом для лічби.

КАШТАНОПАД

Ось червоний
Впав листок,
А за ним
Каштанчик — скок!
Жовтий лист
На землю ліг,

Слідом знов
Каштанчик — плиг!
День за днем
Таке підряд —
Падолист,
Каштанопад.

Г. Маніва

— Викладіть на парті у два ряди 5 червоних листочків та 3 жовтих. Чи однакова кількість листочків різного кольору? (Ні, не однакова.) Чи порівну ви виклали листочків червоного та жовтого кольору? (Ні, не порівну.)

— Чи можете ви визначити, яких листочків більше? менше? Розкажіть.

— У математиці, щоб показати не рівну кількість, використовують знаки «більше», «менше». А отриманий вираз називають «нерівність».

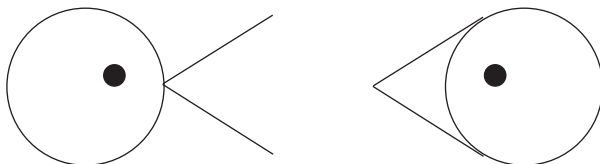
2) Робота за підручником (с. 15, завдання 1, 2).

— Скільки груш на малюнку ліворуч? А на малюнку праворуч? Яке число менше — 1 чи 2?

— Скільки кульок на малюнку ліворуч? А на малюнку праворуч? Яке число більше — 2 чи 1?

2. Розвиток умінь читати нерівності

— Одного разу гавга летіла лісом і від здивування, як змінився ліс, голосно каркала. Побачить багато жовтих дерев і каже: «Кар!», тобто широко відкриває дзьоб. Бачить, як багато білочка насушила грибів на зиму, і знову «Кар!». А ось під дубом багато жолудів — і теж «Кар!».

— Коли гавга весь час каркала? (Коли бачила багато предметів.) От і наш знак «більше», наче ота гавга відкриває ротик до більшого числа.

— Прочитайте нерівності: $2 > 1$, $3 > 2$.

— Чи здогадалися ви, на що схожий знак «менше»? (На закритий ротик гавги.)

— Прочитайте нерівності: $1 < 2$, $2 < 3$.

3. Запис та читання нерівностей

1) Практична робота.

ВОВК ОСІННЬОЮ ПОРОЮ...

Вовк осінньою порою
Примостився під сосною —

Шіє валянки вовчисько,
Бурмотить: «Зима вже близько.

Шубу теплу власну маю,
Лапи в валянки сховаю.

Ще пошю рукавиці
Вовчєням і вовчиці».

М. Тарасич

— Скільки валянків потрібно вовку на лапи? (4.) А скільки він пошив шуб для себе? (Одну.) Валянків більше чи менше, ніж шуб? Який знак будемо використовувати? («Більше».)

На дошці вчитель викладає нерівність: $4 > 1$.

— А скільки разом він пошив валянок для одного вовчєняти і вовчиці? (8.) Тож у вовка своїх валянок більше чи менше, ніж тих, що для вовчєняти та вовчиці? (Менше.)

На дошці вчитель викладає нерівність: $4 < 8$.

— Людям теж потрібні теплі речі восени. Чому? (Бо поступово холоднішає.)

2) **Складання та запис нерівностей. Робота за підручником (с. 15, завдання 3, 4).**

— Скільки качєнят на кожному малюнку? Запиши ці числа і порівняй.

— Зайчєня розклало моркву й капусту в коморі. Чого більше — морквин чи капустин? Запишіть нерівність. (Читання дітьми нерівностей.)

3) **Читання та ознайомлення з визначенням поняття «нерівність» (с. 15, завдання 5).**

4) **Робота в зошиті. Вправляння у написанні знаків «більше», «менше».**

Фізкультхвилинка

Осінь, осінь. Лист жовтіє,

(Діти крокують на місці.)

З неба часом дощик сіє.

(Пальцем показують рух дощика.)

Червонясте, золотисте

Опадає з клєна листя.

(Опускають руки зверху вниз.)

Діти ті листки збирають,

(Руки в сторони, присідають, імітують збирання листочків.)

У книжки їх закладають.

Начє човники, рікою

(Роблять «човники».)

Їх пускають за водою.

З них плетуть вінки барвисті,

Червонясті, золотисті.

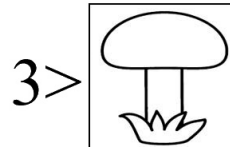
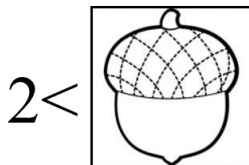
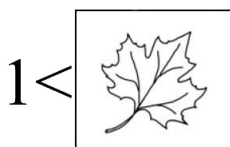
(Кружляють.)

Або: фізкультхвилинка «Чарівниця осінь» (https://youtu.be/xєHkYVT_KyQ).

4. Закріплення вивченого матеріалу

1) **Гра «Вгадай число».**

Учням потрібно запропонувати можливі варіанти істинної поданої нерівності.

ЗАЖУРИЛАСЬ БДЖІЛКА

Зажурилась бджілка...
Що робити має,
Бо у полі жовкнуть квіти,
Де медок збирає.
Де медок збирала,—
Де вона гуляла,
Там ті квіти, ясні квіти
Осінь притоптала.
І зима надійде,
Вкриє гори й доли,
Хто заплаче за квітками,
Як не тії бджоли.

В. Гренджа-Донський

2) Робота в групах. Виготовлення аплікації з математичним завданням.

Діти отримують шаблони. Аркуш паперу поділений навпіл. Під кожною частиною записане число. Потрібно наклеїти на кожен частину зазначену кількість осінніх листочків та поставити між числами потрібний знак «більше» чи «менше». Під час перевірки учні повинні правильно прочитати отримані нерівності.

ЗОЛОТА ОСІНЬ

В парках і садочках,
На доріжки й трави
Падають листочки
Буро-золотаві.
Де не глянь, навколо
Килим кольористий,

Віти напівголі
Й небо синє-чисте.
Метушні немає,
Тиша й прохолода —
Осінь золотая
Тихо-ніжно ходить.

К. Перелісна

3) Вправа на повторення порядку чисел у межах 10 та розвиток пам'яті, уважності.

Учитель читає вірш, а учні додають по порядку числа. Читаючи, вчитель під малюнками овочів виставляє цифру. Після хвилини споглядання утвореного ряду прибирає цифри і ставить запитання.

ОСІННЯ ЛІЧИЛКА

Одна — велика диня,
А он два буряки,
Три баклажани сині,
Чотири огірки.
А далі теж не пусто:
Червоних п'ять перчин,
Шість качанів капусти,
Солодких сім морквин.
Ще далі поглядімо,
Що осінь принесла,
А нумо, полічімо
Останні три числа:
Це — помідорів вісім
Та дев'ять картоплин,
А у вінку повисли
Аж десять цибулин.

А. Королів

— Скільки осінь принесла буряків? перчин? Складіть та прочитайте нерівність. Чого було більше — помідорів чи цибулин? Складіть та прочитайте нерівність. Чого менше принесла осінь — качанів капусти чи картоплі? Складіть та прочитайте нерівність.

— Чому в народі кажуть: «Осінь рік годує»?

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

— Якою порою року ми сьогодні милувалися? Що вас найбільше здивувало?

— Закінчіть речення.

- Я сьогодні навчився(лася)...
- Я сьогодні зрозумів(ла)...

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 14. ПОРІВНЯННЯ ЧИСЕЛ. РІВНІСТЬ. ЗНАК «=». НАПИСАННЯ ЦИФР

Мета: актуалізувати поняття «більше», «менше», «стільки ж»; формувати поняття про відношення рівності; ознайомити учнів зі знаками рівності; учити позначати рівність знаком «=», читати та складати рівності; розвивати логічне мислення учнів шляхом формування прийомів розумових дій: аналізу, синтезу, порівняння; виховувати старанність, дбайливе ставлення до природи.

Обладнання: набір математичних матеріалів (*геометричні фігури, цифри*), картки для парної роботи, конструктор LEGO, аркуші паперу для малювання.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, природнича.

Хід уроку

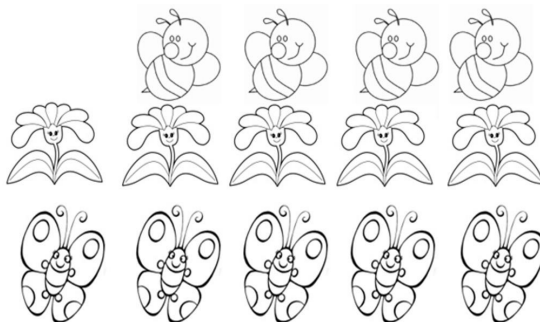
I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Актуалізація поняття «більше», «менше». Робота з конструктором LEGO

Учитель називає пару чисел. Учні показують жовту цеглинку LEGO, якщо потрібно поставити знак «більше», зелену — знак «менше».

3. Актуалізація вміння порівнювати предметні множини способом утворення пар. Робота з ілюстративним матеріалом

— Не перелічуючи предмети, подумайте, що можна сказати про кількість метеликів та квіточок. (*Метеликів стільки ж, скільки квіточок.*)

— Що можна сказати про кількість бджілок та квіточок? (*Бджілок менше, ніж квіточок, бо одній бракує квітки. Квіточок більше, бо бракує бджілки, щоб утворити пару.*)

— Що можна зробити, щоб бджілок було стільки ж, скільки квіточок? Що можна зробити, щоб квіточок було стільки ж, скільки бджілок? (*Потрібно, щоб прилетіла ще одна бджілка. Можна зірвати одну квіточку.*)

— Як ви вважаєте, чи правильно ми зробимо, якщо зірвемо квіточку? Чи не нашкодимо ми природі? Як краще милуватися квітами? (*Краще споглядати їх у природі або на фотографіях, у відеофільмах.*)

Перегляд відеоролика «Квіти» (<https://youtu.be/u-c17OFXkgY>).

— А чи знаєте ви, навіщо метелики та бджілки перелітають з квітки на квітку? Яку користь вони приносять природі?

Фізкультхвилинка

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Формування поняття про відношення рівності

1) *Робота за підручником (с. 16).*

- Ознайомлення зі знаком «=» (*дорівнює*).

Завдання 1

— Скільки ромашок на малюнку? Скільки тюльпанів? Порівняй числа.

— Щоб показати, що предметів порівну чи стільки ж, у математиці використовують знак «=» (дорівнює). Запис, що містить знак «=», називають рівністю.

- Вправління у читанні рівностей.

Завдання 2

— Скільки кружечків ліворуч? Скільки праворуч? Прочитайте рівність. (2=2)

Завдання 3

— Скільки олівців у червоному стакані? У синьому? Чи правильно складено рівність? Прочитайте її.

Завдання 4

— Скільки сіток? Скільки м'ячів? Порівняй кількість сіток і кількість м'ячів. Прочитай рівність. (3=3)

2) Запам'ятовування написання знаків рівності та нерівності. Математична казка.

— Знак порівняння — знак-дивак. Чому дивак? Бо крутиться то ліворуч, то праворуч і все порівнює. Там, куди розкрив ротик цей знак, завжди більше. А повертається кутиком у бік, де менше, ображається, що мало, і ротик закриває. Ось так: <

Знак рівності крутиться не полюбає. Як не крути, він завжди однаковий, бо вказує на однакову кількість: 1 = 1.

3) Вправління у порівнянні множин. Гра «Учитель — учень». Робота в парах з цеглинками LEGO.

Діти отримали шаблони порівнянь. Викладають довільну кількість цеглинок у ліву та праву сторону шаблону. «Учень» викладає, а «вчитель» перевіряє правильність.

	>	
	=	
	<	

2. Закріплення вивченого матеріалу

1) Складання нерівностей. Порівняння чисел. Робота в парах.

Варіанти завдань

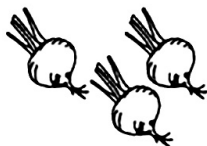
- Порахуйте предмети. Виберіть потрібний знак.

- З'єднайте малюнки з однаковою кількістю предметів. Складіть рівності.
- За малюнками складіть нерівності.

Фізкультхвилинка

2) Робота за підручником (с. 16, завдання 5).

— Порівняйте числа. Запишіть у зошит.

$2 > 1$

$3 = 3$

$3 > 1$

$3 > 2$

$1 = 1$

$2 < 3$

$2 = 2$

$1 < 2$

3) Робота в парах. Вправа «Знайди помилки».

$8 > 2$

$4 > 2$

$7 = 7$

$4 < 9$

$8 > 4$

$3 < 1$

$5 > 9$

$1 = 6$

3. Логічна задача

Петрик назбирав 6 каштанів, а Ганнуся — більше, ніж Петрик та менше, ніж Оксанка. Скільки каштанів назбирала Ганнуся, якщо у Оксанки 8 каштанів?

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- Про що ви дізналися на уроці?
- Що навчилися робити?
- Що сподобалося на уроці найбільше?
- Як називається вираз зі знаком «=» (дорівнює)?

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 15. ЧИСЛО І ЦИФРА 4. ПОНЯТТЯ «ЧЕТВЕРТИЙ». СКЛАДАННЯ НЕРІВНОСТЕЙ ЗА МАЛЮНКОМ. НАПИСАННЯ ЦИФРИ 4

Мета: актуалізувати вміння порівнювати предметні множини способом складання пар; формувати поняття про число 4; учити писати цифру 4; продовжувати формувати поняття про відношення рівності та нерівності; ознайомити учнів зі способами утворення числа 4; розвивати логічне мислення учнів шляхом формування прийомів розумових дій: аналізу, синтезу, порівняння; виховувати старанність, товариськість.

Обладнання: набір математичних матеріалів (*геометричні фігури, цифри*), картки для парної роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал, м'яч.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, природнича, здоров'язбережувальна.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Дзвоник всім нам дав сигнал:
До роботи швидко в клас!
Біля парти станем чемно.

Хай мине час не даремно.
Будемо уважні і старанні всі,
Сядемо рівненько на місця свої!

2. Робота з математичними матеріалами

— Прослухайте приказки.

- В роботі «ох», а їсть за трьох.
 - Говорить, наче три дні хліба не їв.
 - Краще раз побачити, як тричі почути.
- Коли так говорять? Поясніть.

— Яке число зустрілося в цих приказках? Викладіть потрібну кількість кружечків. Поряд покладіть 2 трикутники. Чого більше? Чого менше? На скільки? Що потрібно зробити, аби кількість фігур стала однаковою?

3. Розв'язування віршованих задач

(Діти показують відповідь.)

- Було у мавпи Хани
Спочатку два банани.
Мавпа ще один зірвала.
Порахуйте, скільки стало? (3.)
- Біг зайчисько-куцохвіст,
Моркву на сніданок ніс.
Дві морквини — у кишені,
А одна морквинка — в жмені.
Відгадай, одразу,
Скільки буде разом? (3.)

- Курка Пуся — з білим пір'ям,
Курка Муся — з чорним пір'ям,
Поруч півень червонястий,
Голосистий, гребенястий.
Скільки курок на подвір'ї? (Дві.)
- В клас зайшов Мишко,
А за ним — Петько,
А за тим — Маринка,
За нею — Яринка,
А за нею Гнат.
Скільки всіх хлоп'ят? (3.)

4. Гра «Математичний м'яч»

Діти передають одне одному м'яч та називають числа у заданому порядку.

— Полічіть від 4 до 9; від 8 до 10; від 6 до 1; від 9 до 3.

Фізкультхвилинка

5. Мотивація навчальної діяльності

— Попереднього уроку ми вивчали число 3, яке в деяких народів було священним. В інших народів величезну роль відігравало наступне за ним число. Яке це число? (4.) Так, у стародавній цивілізації майя вважалося, що небосхил тримають на руках чотири велетні... А ще згадайте: чотири сторони світу; чотири пори року; чотири частини доби; чотири вікові відрізки в житті людини (*дитинство, юність, зрілість, старість*); чотири кути в кімнаті тощо, — все це підкреслює важливість числа 4 для людини. Отже, сьогодні ми будемо вивчати дуже вагомe число 4...

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Формування поняття про число 4. Ознайомлення з цифрою 4 (підручник, с. 17, завдання 1)

— Що зображено на кожному малюнку? (На годиннику чотири години. Чотирикутник — геометрична фігура, що має чотири сторони, чотири кути. Чотири пиріжки на тарілці. На руці підняті чотири пальці.)

— Яке число називали? (Число 4.) Число чотири позначається цифрою 4 (або четвіркою).

2. Ознайомлення з друкованою та рукописною цифрою 4

1) Аналіз складових цифри.

Цифру цю звать «чотири»,
Вас вона вітає щиро.

Мов козачка, жартівливо
Випинає лікоть вліво.

— Розгляньте, як пишуть цифру 4.

— З яких елементів вона складається? (Із трьох паличок: перша коротка похила паличка ліворуч, друга — горизонтальна паличка і третя — довга похила паличка ліворуч.)

— На що вона схожа? (Рукописна цифра 4 нагадує, наприклад, стілець, перекинтий угору ногами.)

2) Гра «Живі четвірки».

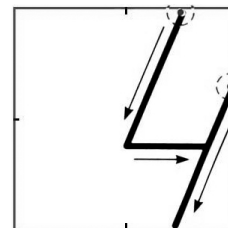
— Цифра 4 схожа ще на людину, яка відвела руку. Спробуємо зобразити це. Встаньте, відведіть праву руку вбік, водночас зігніть у лікті. Отже, весь наш клас перетворився на живі четвірки!

3. Каліграфічне написання цифри 4

1) Письмо цифри 4 «у повітрі».

2) Вправляння у написанні цифри 4 у зошиті.

— Цифра 4 складається з трьох паличок. Починаємо писати першу паличку трохи правіше за середину верхньої сторони клітини і ведемо її до центра клітини. Відірвавши ручку від паперу, пишемо третю паличку, що починається трохи вище за середину правої сторони клітини, і ведемо похилу лінію до середини нижньої сторони клітини.

3) Графічний диктант «Цифри».

— Від точки одна клітинка праворуч, дві клітинки вниз, одна клітинка праворуч, одна клітинка вгору, одна клітинка праворуч, чотири клітинки вниз, одна клітинка ліворуч, дві клітинки вгору, дві клітинки ліворуч, три клітинки вгору.

4. Формування поняття про утворення числа 4

1) Робота в парах з математичними матеріалами.

— Покладіть на парту стільки кружків, скільки у світлофора кольорів. Як утворити з цього числа наступне число 4? (Додати ще один кружечок.)

— Покладіть на парту стільки кружків, скільки у людини пальців на одній руці. Подумайте, як утворити з цього числа попереднє число 4. (Прибрати один кружечок.)

2) Робота за підручником (с. 17, завдання 2).

— Скільки кілець у пірамідці? Як утворилося число 4? (3 і 1 — це 4.)

3) Проблемне питання.

— Якщо піраміда буде складатися з п'яти кілець, як зробити, щоб було 4? (Зняти одне кільце.)

5. Кількісна лічба в межах 4. Робота за підручником (с. 17, завдання 3)

— Що ви бачите на малюнку?

— Доберіть узагальнювальне слово. (Овочі.)

— Чого на малюнку є по 4?

— Де ростуть ці овочі?

— Яких менше 4? більше?

— Скільки гарбузів?

КАЗКА ПРО ЧЕТВІРКУ

Четвірка — фізкультурниця. Вона любить виконувати вправи ранкової гімнастики з прапорцями. Тому і сама схожа на прапорець, тільки без верхньої горизонтальної лінії.

Усі вправи робить четвірка чітко і точно: чотири нахили вперед, чотири нахили ліворуч та праворуч, чотири присідання, чотири присідання на одній нозі. У четвірки — одна нога. Від фізичних тренувань вона стоїть міцно.

Радить четвірка всім займатися спортом, бо спорт — це здоров'я.

6. Формування поняття «четвертий»

1) Робота за підручником (с. 17, завдання 4).

— У яких видах спорту беруть участь хлопці? (Біг з перешкодами, футбол, спринт, метання списа.)

— Який спортсмен виступив під четвертим номером?

2) Робота в парах.

— Розфарбуйте четвертий ліворуч м'яч.

— У яких ігрових видах спорту використовують м'ячі, що залишилися не розфарбованими? (Футбол, волейбол, теніс, баскетбол.)

7. Уточнення знань про геометричну фігуру — чотирикутник. Робота в парах з конструктором LEGO

— Складіть з цеглинок чотирикутник. Скільки цеглинок знадобилося? Скільки у вашої фігури сторін? А вершин? Чому, на вашу думку, так назвали фігуру?

8. Порівняння множин. Складання нерівностей зі знаками «більше», «менше». Колективна робота (с. 17, завдання 5)

— Мишка розклала в нірці зернятка пшениці, вівса і гречки. Яких зерняток найбільше? Яких найменше? Складіть нерівності та запишіть у зошит.

$4 > 3$ $4 > 2$ $3 > 2$ $3 < 4$ $2 < 3$ $2 < 4$

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- Про що ви дізналися на уроці?
- Що навчилися робити?
- Що сподобалося на уроці найбільше?
- Що ви знаєте про число 4?

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 16. СКЛАД ЧИСЕЛ 2, 3, 4. ПОПЕРЕДНЄ І НАСТУПНЕ ЧИСЛА. СКЛАДАННЯ НЕРІВНОСТЕЙ ЗА МАЛЮНКОМ

Мета: визначити склад чисел 2–4 на основі практичних дій; вправляти у написанні цифр; удосконалювати вміння порівнювати числа в межах 4; закріпити поняття про попереднє та наступне числа; розвивати увагу, логічне мислення учнів шляхом формування прийомів розумових дій (*аналізу, синтезу, порівняння*); формувати бажання допомагати іншому; виховувати товариськість.

Обладнання: набір геометричних фігур, картки для роботи в парах, телевізор чи ноутбук.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Пролунав дзвінок.
Ми розпочинаємо наш урок.

Допитливі в класі діти
Про все хочуть знати на світі.

2. Актуалізація знань учнів. Повторення понять про попереднє та наступне числа

1) Робота з картками на набірному полотні. Гра «День — ніч».

На дошці виставлено цифри від 1 до 10. «Ніч» — діти заплющують очі. «День» — розплющують очі та говорять, яка цифра зникла.

2) Математичний диктант.

- Запишіть число, попереднє до числа 2.
- Запишіть число, що при лічбі передує числу 3.
- Запишіть наступне число за числом 2.
- Запишіть, яке число при лічбі займає місце між числами 3 і 5.
- Запишіть «сусідів» числа 2, «сусідів» числа 3.

3) Логічна хвилинка.

— Згадайся, що наступне:

- синій квадрат, зелений квадрат, жовтий квадрат, синій квадрат, ... (*зелений квадрат*);
- червоний п'ятикутник, червоний трикутник, червоний круг, червоний п'ятикутник, ... (*червоний трикутник*);
- жовтий трикутник, зелений трикутник, синій трикутник, жовтий трикутник, ... (*зелений трикутник*).

Фізкультхвилинка

У двері стука фізкультхвилинка,
Уже затерпла в діток спинка.
Тягнем до сонця наші руки

І присідаєм легко, без муки.
А тепер встали і ледь прогнулись.
Хвилинка щезла, а ми й не зчулись.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Визначення складу числа 2

— Умоцуйтеся зручніше і послухайте казку про цифри.

КАЗКА ПРО ЦИФРИ

В одній математичній країні існувало величезне місто, що називалося Склад числа. Там проживало багато різних цифр. Усі вони мали спільних родичів, але були дуже різними.

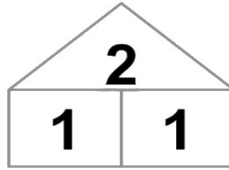
Найцікавіші мешканці проживали на вулиці Першого десятка.

Наша казка саме про них.

Отже, в будинку № 1 мешкала одинока старенька Одничка, яка дуже любила ходити у гості та пити чай з тортом.

В будинку № 2 мешкала дві веселі сестрички Одинички. Вони любили жарти та різні свята. В їхньому будинку завжди було весело і дуже шумно. Через цей шум сусіди часто сварилися з сестричками-одиничками.

А ще на цьому уроці ми дізнаємося про мешканців вулиці Першого десятка у будиночках № 3 і 4.

2. Дослідження складу числа 3

1) Робота в парах з геометричним матеріалом.

— Візьміть 3 кружечки та, пересуваючи їх ліворуч направо, дослідіть склад числа 3. Покладіть ліворуч на парті 3 кружечки. Скільки всього їх? Пересуньте 1 кружечок зліва направо. Скільки кружечків ліворуч? Скільки кружечків праворуч? Скільки всього кружечків? Пересуньте ще 1 кружечок зліва направо.

2) Творча робота в парі.

— Розфарбуйте яблучка у їжачків так, щоб показати склад числа 3. (У першого їжачка одне яблучко червоне, два — зелені. У другого їжачка два яблучка зелені, одне — червоне.)

3. Дослідження. Склад числа 4

Робота в парах з математичним матеріалом

— Покладіть ліворуч на парті 4 кружечки. Скільки всього кружечків? Пересуньте 1 кружечок зліва направо. Скільки кружечків залишилося ліворуч? Скільки кружечків праворуч? Скільки всього кружечків?

— Пересуньте ще 1 кружок зліва направо... і так далі.

Фізкультхвилинка

Щоб продовжити урок,
Із-за парт мерщій на крок.
Стали рівно, як дуби.
Потім всі знайшли гриби.
Піднялися, як смереки,
Потягнулися далеко.

Руки ставимо у боки
І скачемо, як сороки.
І прогнулись, мов берізки,
Потім витерли геть слізки.
Всі плечима повели —
Втомлені мов не були.

4. Первинне закріплення складу чисел 2, 3, 4

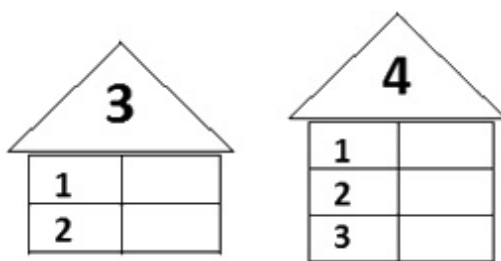
1) Робота за підручником (с. 18, завдання 1).

— Розгляньте, як можна розкласти мандарини на дві купки. Запам'ятайте склад чисел 2, 3, 4. Кожне число, крім числа 1, складається з двох менших.

— З яких менших чисел складається число 2? Число 3? Число 4?

2) Колективна робота з демонстраційним матеріалом.

— Допоможіть заселити мешканців будиночків № 3 і 4 вулиці Першого десятка.

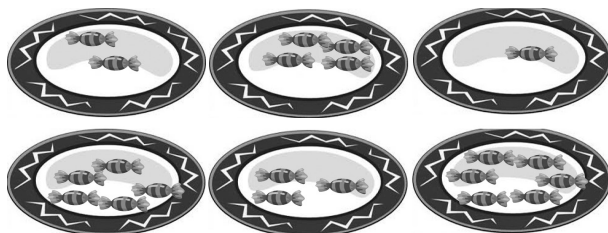

3) **Складання нерівностей за малюнками (с. 18, завдання 2).**

— Якому числу відповідає кількість зображених на кожному малюнку предметів? Яких овочів більше: огірків чи помідорів? Яких комах на малюнку більше: метеликів чи мурашок? Складіть нерівності та запишіть у зошит.

5. Логічні вправи. Робота в групах

- Проведи стрілки так, щоб вони показували щоразу на тарілку, де цукерок більше. Малюй стрілки так, щоб усі тарілки були сполучені.

- Проведи стрілки так, щоб вони показували щоразу туди, де равликів менше. Малюй стрілки так, щоб усі листочки були сполучені.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- Що нового дізналися на уроці?
- Чи знадобиться це нам у житті чи на уроках математики?
- Що здалося складним?
- З чим ви упоралися легко?
- Доповніть речення: «Після уроку в мене настрій..., тому що...».

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 17. ЧИСЛО І ЦИФРА 5. ПОНЯТТЯ «П'ЯТИЙ». КІЛЬКІСНА І ПОРЯДКОВА ЛІЧБА. НАПИСАННЯ ЦИФРИ 5

Мета: актуалізувати вміння порівнювати предметні множини способом складання пар; формувати поняття про число 5; ознайомити учнів зі способами утворення числа 5; учити писати цифру 5; вправляти учнів у порядковій і кількісній лічбі в межах 5; розвивати логічне мислення, увагу, спостережливість; виховувати дбайливе ставлення до природи.

Обладнання: набір математичних матеріалів (*геометричні фігури, цифри*), картки для парної роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал, м'яч.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, природнича.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Робота з математичними матеріалами

— Відгадайте загадку.

- Чотири ноги має, а ходити не вміє. (*Стіл.*)

— Покажіть геометричну фігуру, на яку схожа стільниця стола. (*Квадрат, прямокутник.*) До якої групи геометричних фігур вона належить? (*Чотирикутник.*) Назвіть основні ознаки чотирикутника. (*4 сторони, 4 вершини, 4 кути.*)

— Яке число весь час повторювали? (*4.*) Розкажіть, що вам відомо про це число.

— Викладіть на парті чотирикутник за допомогою конструктора LEGO.

3. Гра «Загадкове число»

Діти слухають завдання і показують потрібну цифру.

- Це число стоїть між 2 та 4. (*3.*)
- Яке число передреє числу 2? (*1.*)
- Яке число наступне до числа 3? (*4.*)
- Це число більше за 1 та менше 3. (*2.*)
- Яких «сусідів» має число 3? (*2 та 4.*) Яке з них більше? Чому ти так вважаєш?

Фізкультхвилинка

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Мотивація навчальної діяльності

Скільки пальців на руці
Можна стиснути в кулаці?

Їх неважко полічити:
Раз, два, три, чотири, п'ять!

— Яке число будемо вивчати на уроці? (*Число 5.*)

2. Формування поняття про число 5. Робота за підручником (с. 19, завдання 1)

— Що зображено на кожному малюнку? (*П'ять гривень, п'ять копійок. На годиннику п'ять годин. Фігура п'ятикутник, що має п'ять сторін, п'ять кутів. На руці відігнуті п'ять пальців.*)

— Яке число називали? (*Число 5.*)

— Число п'ять позначається цифрою 5 (*або п'ятіркою*).

3. Кількісна лічба

1) *Робота з математичними матеріалами (геометричні фігури).*

2) *Робота за підручником (с. 19, завдання 3).*

— Назвіть групи предметів.

— Скільки предметів у кожній групі?

— Чого на малюнку є по п'ять?

4. Ознайомлення з цифрою 5. Написання цифри

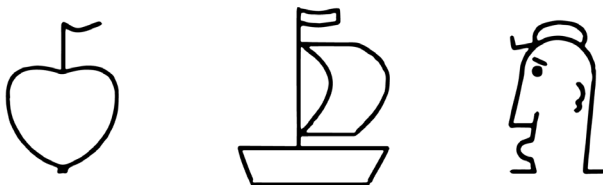
- Гра «Асоціація».

Ось і вийшла погуляти
На папері цифра 5.

Руку вправо простягнула,
Ніжку бубликом зігнула.

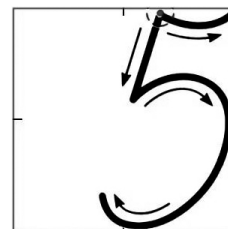
— На що схожа цифра 5? (*Відповіді дітей.*)

- Гра «Знайди цифру».

- Аналіз елементів цифри 5. (*Цифра 5 складається з маленької прямої палички, правого півовала і горизонтальної хвилястої лінії.*)
- Письмо цифри 5 «у повітрі».
- Вправління у написанні цифри 5 у зошиті.

— Спочатку пишеться маленька пряма паличка. Починаємо її писати трохи правіше за середину верхньої сторони клітини (*як і цифру 4*) і ведемо похило до центра клітини. З цієї точки пишемо малий правий півовал — такий самий, як другий елемент у цифри 3. Потім угорі зліва направо пишемо останній елемент (*злегка вигнута вниз паличка*). Початок його збігається з початком першого елемента цифри, а закінчується елемент у верхньому правому кутку клітини.

Фізкультхвилинка

Раз, два, три, чотири —
Наші руки, ніби крила.
Полетіли, полетіли,
Раз — присіли, два — присіли.

На рахунок: раз, два, три
Пострибаєм разом ми.
А скажу: чотири, п'ять —
Наші ніжки побіжать

5. Формування поняття про утворення числа 5

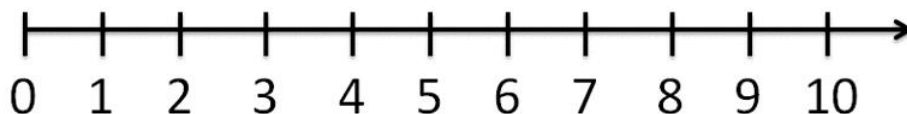
- 1) *Робота за підручником (с. 19, завдання 2).*

— Скільки кілець у пірамідці? Як утворилося число 5? (*4 і 1 — це 5.*)

- 2) *Проблемне питання.*

— Якщо піраміда буде складатися з шести кілець, як зробити, щоб було 5? (*Зняти одне кільце.*)

- 3) *Робота з числовим променем.*

— Покажіть на числовому промені розташування числа 5. Яких «сусідів» має це число? Як утворити число 5 з попереднього числа? Як це зробити з наступного числа?

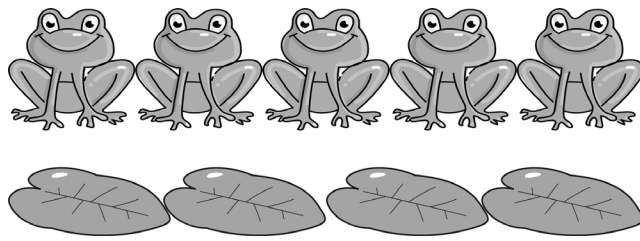
- 4) *Робота в парах.*

- П'ять сіреньких зайчиків,
Маленьких вуханчиків,
У поле поскакали,
П'ять морквин зірвали. ($5 = 5$)

— Чи всім зайчикам вистачило морквинок?

— Зайчик запрошує нас у гості до свого друга жабенятки на озеро.

— Порахуйте жабеняток, латаття. Що потрібно зробити, аби всім жабеняткам вистачало листочків? (*Домалювати ще одну квітку латаття.*)

— Зайчик хоче зірвати латаття та скласти букет для мами з цих квіток, а жабенятко йому сказало, що це погана ідея. Чому? (*Квітки дуже швидко зав'януть, загинуть. А природу, її красу необхідно берегти та охороняти.*) Як же зайченяткові порадувати маму? Які ваші пропозиції? (*Можна намалювати малюнок із зображенням цих квітів чи всього озера. Можна привести маму до озера...*)

6. Формування поняття «п'ятий». Робота за підручником (с. 19, завдання 4)

— Які фігури зображено на малюнку? Яку фігуру розміщено в порядку п'ятою, якщо рахувати: зліва направо, справа наліво? (*Блакитний трикутник, жовтий круг.*)

7. Уточнення знань про геометричну фігуру — п'ятикутник. Робота в парах з конструктором LEGO

— Складіть з цеглинок п'ятикутник. Скільки цеглинок знадобилося? Скільки у вашої фігури сторін? А вершин? Чому, на вашу думку, так назвали фігуру?

8. Узагальнення знань про сусідів чисел у межах 5

1) Робота за підручником (с. 19, завдання 5).

— Назви і запиши «сусідів» числа 3, числа 4.

2) Кількісна лічба в межах 5.

- Робота за підручником (с. 19, завдання 6).
— Як побудовані стовпці? (*У кожному наступному стовпці на одну цеглинку більше, ніж у попередньому.*)
— Яке число найбільше?
— Яке найменше?
 - Робота з цеглинками LEGO. Робота в групах (*за матеріалом підручника, с. 19, завдання 6*).
— Складіть вежу з такою самою кількістю фіолетових цеглинок.
— Складіть вежу оранжевого кольору, щоб кількість цеглинок була більша, ніж фіолетових, але менша, ніж червоних. Складіть вежу з кількості цеглинок на 1 більше, ніж червоних. Складіть вежу синього кольору, щоб кількість цеглинок була більшою, ніж жовтих, але меншою, ніж зелених.
- #### **9. Гра «Закінчи речення»**
- Якщо Антон вищий, ніж Кирило, то Кирило...
 - Якщо Катя сидить праворуч від Ганни, то Ганна сидить...
 - Якщо сестра старша від брата, то брат...
 - Якщо буханець хліба дорожчий, ніж батон, то батон...
 - Якщо восени холодніше, ніж улітку, тоді влітку...
 - Якщо жабенятко живе далі від лісової галявини, ніж зайчик, то зайчик живе...

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- Які числа досліджували на уроці?
- Чого навчилися?
- Що здалося складним?
- Що здивувало?

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 18. ДОДАВАННЯ ЧИСЕЛ. ЗНАК «+»

Мета: закріпити поняття «рівність», «нерівність», «більше», «менше», «дорівнює»; ознайомити учнів із арифметичною дією додавання; учити пов'язувати практичну дію об'єднання елементів двох множин із додаванням; формувати розуміння того, що в результаті додавання отримуємо більше число; ознайомити учнів зі знаком додавання; учити їх писати цей знак; розвивати логічне мислення учнів; виховувати дбайливе ставлення до природи.

Обладнання: набір природничих матеріалів (осінні листя чи шаблони, каштани, жолуді, шишки), картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, природнича.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Актуалізація опорних знань

— Сьогодні, діти, продовжуємо мандрувати осіннім лісом. Зазирнімо на гостину до лісових мешканців.

ЩО НА СПИНЦІ В ЇЖАЧКА?

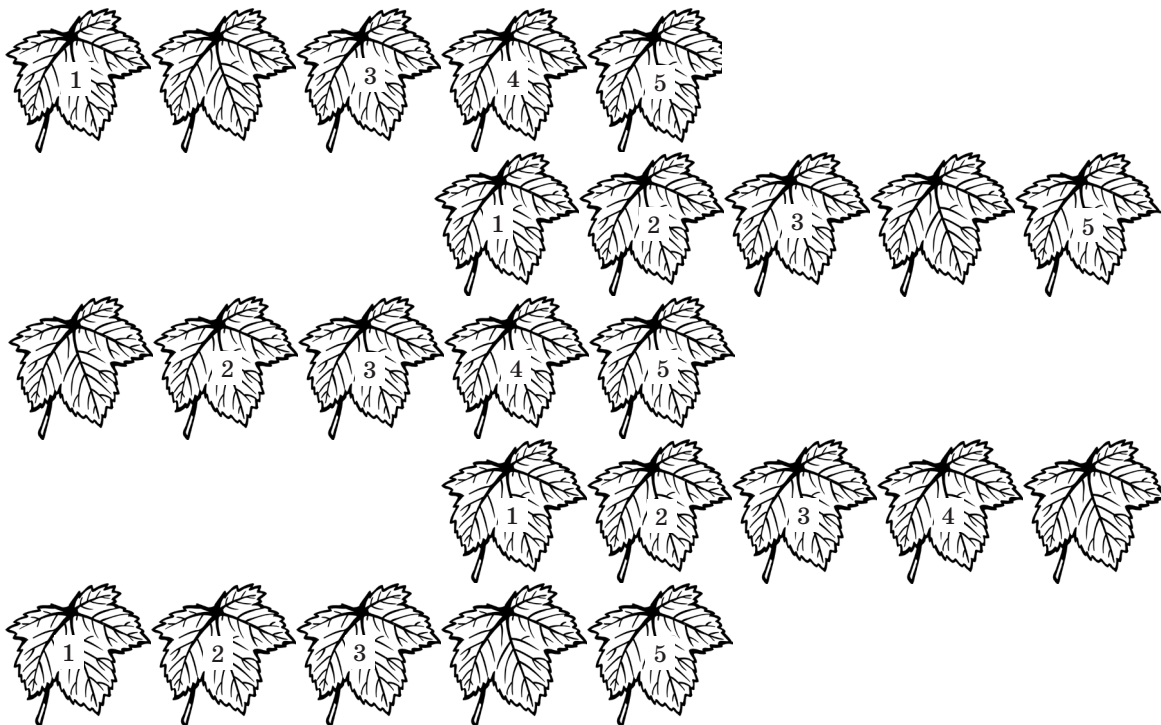
Що несе на спинці
Спритний їжачок?
Він несе на спинці
Золотий листок.

Що несе на спинці
В дощик і сльоту?
Він несе на спинці
Осінь золоту.

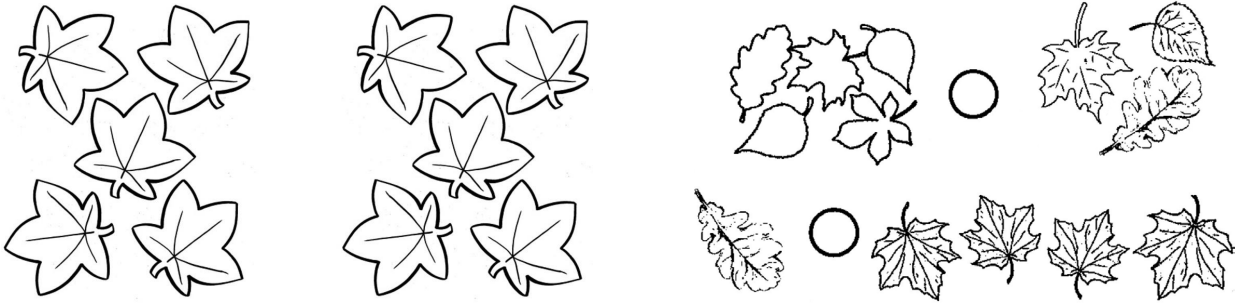
Г. Усач

Робота в парах

- Допишіть на листочках пропущені числа.

- Розфарбуйте листочки так, щоб можна було розказати склад числа 5.
- Складіть нерівність. Прочитайте у прямому та зворотному напрямку.

Взаємоперевірка.

Фізкультхвилинка «Осінь, осінь, ти ласкава казка» (https://youtu.be/leJC7CWZw9Y?list=PLmr8oDu-RsO3EU4_MN1C19sK7-9Nn5e82)

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Робота з математичними матеріалами

— Покладіть на парту 2 великі ромби та 3 маленькі ромби. Скільки стало ромбів? Стало більше чи менше? (*Більше.*) Яку дію ми робили: об'єднували ромби чи вилучали? Доведіть.

2. Ознайомлення учнів із сутністю додавання. Робота з природничим матеріалом (каштани, шишки, жолуді)

— Викладіть на парту 4 каштани та 1 жолудь. Скільки всього предметів? Яку дію ми робили: об'єднували чи вилучали?

— У математиці говорять, що об'єднати — це додати. А щоб позначити це на письмі, використовують знак «+».

3. Каліграфічна хвилинка. Написання знаків «плюс» у зошиті

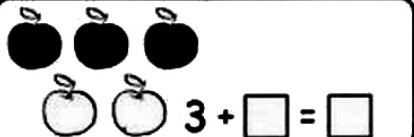
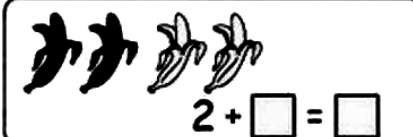
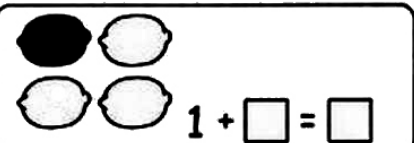
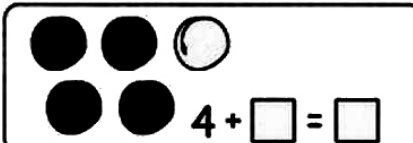
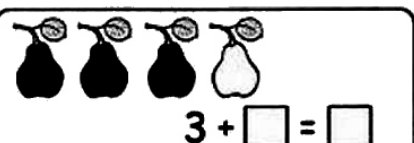
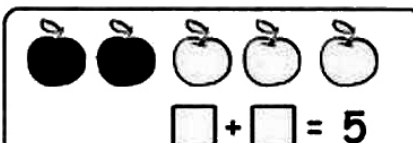
4. Закріплення уявлення про дію додавання та віднімання (підручник, с. 20, завдання 1, 2)

— Розгляньте малюнки. Скільки зайчиків було? Скільки стало? Виконайте дію додавання за зразком. ($2 + 1 = 3$. До двох додати один буде три.) Скільки пташок було? Скільки стало? ($1 + 1 = 2$. До одного додати один буде два.) Скільки кошенят було? Скільки стало? ($3 + 1 = 4$. Три додати один буде чотири.)

— Виконайте дію додавання за кожним малюнком. Запишіть у зошит.

Аналогічно виконують завдання 2.

5. Складання виразів за малюнками. Читання їх. Робота в парах

 $3 + \square = \square$	 $2 + \square = \square$
 $1 + \square = \square$	 $4 + \square = \square$
 $3 + \square = \square$	 $\square + \square = 5$

6. Розвиток математичних знань

1) *Гра «Додай до 5». Робота в парах з природним матеріалом.*

Один учень викладає певну кількість предметів (жолудів, каштанів, шишок, шаблони грибочків чи листочків дерев) від 1 до 5, інший додає потрібну кількість до 5.

ДАРИ ОСЕНІ

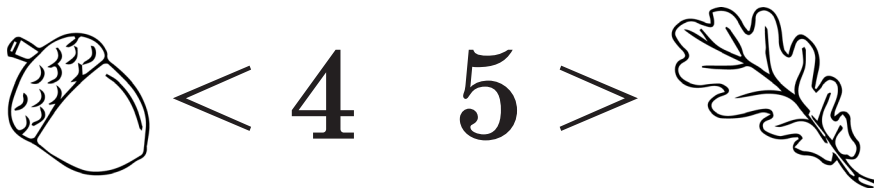
Восени врожай збирають
На городах і в садках.
Груші, яблука звисають
На тонесеньких гілках.

В лісі білочка руденька
Під пеньком знайшла грибок.
Ухопила — та хутенько
Заховала в теремок.

Г. Шевчук

2) *Гра «Вгадай число».*

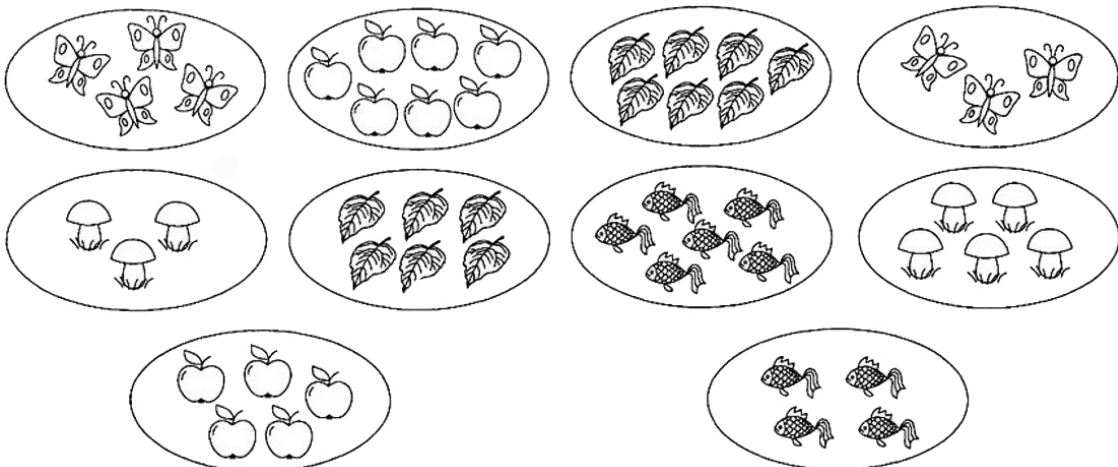
Учня потрібно запропонувати можливі варіанти істинної поданої нерівності.

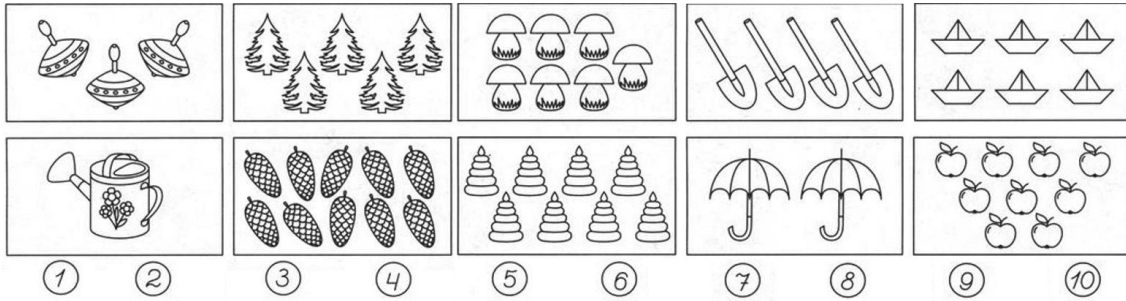
3) *Робота в групах.*

- Розв'яжіть приклади за малюнками.

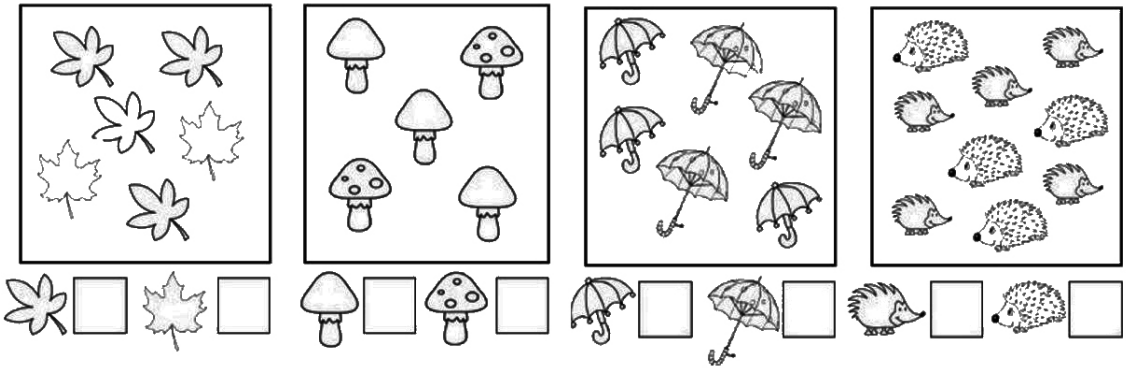
- З'єднайте овали з однаковою кількістю предметів.

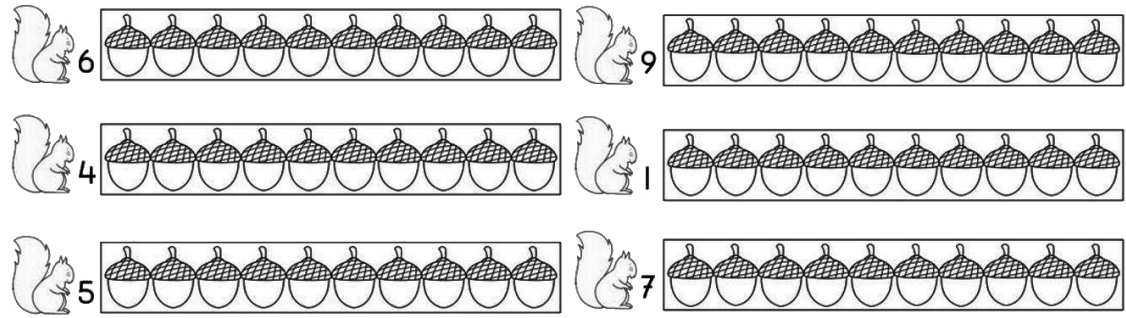
- З'єднайте відповідну цифру з відповідним малюнком.

- Порахуйте предмети на малюнках.

- Допоможіть білочці. Зафарбуйте потрібну кількість жолудів.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Незакінчене речення»

- Сьогодні на уроці я навчився(лася)...
- На уроці було складно...
- У мене добре виходило...
- Ці знання мені знадобляться для того, щоб...

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 19. СКЛАД ЧИСЛА 5. СКЛАДАННЯ ВИРАЗІВ НА ДОДАВАННЯ ЗА МАЛЮНКАМИ

Мета: закріпити склад чисел 2, 3, 4; дослідити склад числа 5; вправляти учнів у складанні виразів на додавання; розвивати увагу, логічне мислення учнів шляхом формування прийомів розумових дій: аналізу, синтезу, порівняння; виховувати товариськість, охайність.

Обладнання: набір геометричних фігур, картки для роботи в парах, телевизор чи ноутбук.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Практична робота з математичними матеріалами «Геометричні фігури»

— Покладіть на парту 5 кружечків і 4 трикутники. Складіть пари. Які фігури залишилися без пари? Скільки кружечків? Скільки трикутників? Покладіть під фігурами відповідні картки з числами. Ці числа рівні чи не рівні? Яке число більше? Покладіть між числами відповідний знак.

— Покладіть на парту 5 трикутників і 5 чотирикутників. Складіть пари. Що можна сказати про кількість трикутників і чотирикутників? Чи рівні кількості чотирикутників і трикутників? Покладіть між картками з числами картку з відповідним знаком.

— Покладіть на парту 1 чотирикутник і 5 кружечків. Складіть пари. Позначте кількість фігур відповідними картками з числами. Чи рівні ці числа? Покладіть відповідний знак. Яке число більше? Яке число менше? Покладіть на парту стільки чотирикутників і стільки кружечків, щоб числа були рівними.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Дослідження складу числа 5

1) Робота в парах.

За допомогою 5 кружечків, переміщуючи їх, утворіть різні варіанти складу числа 5. Результати занотуйте до таблицьки.

5	

Пальчикова гімнастика «Апельсин»

Ми ділили апельсин!

Нас багато,

Він один.

Ця часточка для їжака,

Ця часточка для стрижа,

Це часточка для качат,

Це часточка для кошенят,

Ця часточка для бобра,

А для вовка шкірка!

Сердитий він на нас, біда!

(Руки зчеплені «в замок», погойдувати ними.)

(Пальці розчепірювати.)

(Показати тільки один палець.)

(Пальці стиснені в кулачок, відгинати по одному пальчику.)

(Відгинати наступний пальчик.)

(Відгинати наступний пальчик.)

(Відгинати наступний пальчик.)

(Відгинати наступний пальчик.)

(Долони вниз, пальчики розчепірені.)

(«Погрозити» пальцем.)

— Чим корисні апельсини? Які ще цитрусові фрукти ви знаєте?

— Відгадайте загадки.

- Сонечко маленьке,
Кисло-солоденьке.
На частинки поділю,

Своїх друзів пригощу.

Здогадалися, що це?

Корисне, з вітаміном С? (Апельсин.)

- Фрукт жовтенький і кислючий,
Та корисний та цілющий:
Від ангіни всіх лікує,
І у стравах він смакує. (Лимон.)

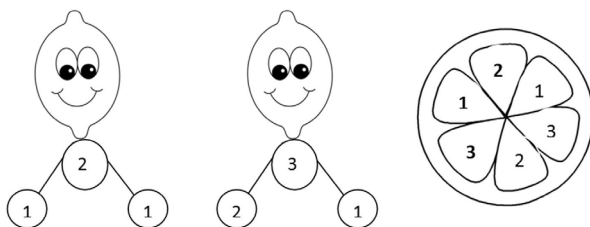
- Схожі, та не апельсини,
Мають золотисті спини.
Під ялиночку кладуть,
Влітку їх не продають. (Мандарини.)

2) **Робота за підручником (с. 21, завдання 1).**

- Розгляньте, як можна розкласти 5 мандаринів на дві купки.
- Запам'ятайте склад числа 5. Запишіть у зошит.

2. **Закріплення знань учнів складу чисел 2, 3, 4**

- Допоможіть лимонам згадати склад чисел 2, 3.
- Допишіть склад числа 4 на лимонній дольці.

Фізкультхвилинка

3. **Закріплення вмінь учнів складати вирази на додавання**

1) **Робота за підручником (с. 21, завдання 2).**

- Виконайте дію додавання за кожним малюнком. Запишіть у зошит.

$1 + 1 = 2$

$2 + 1 = 3$

$3 + 1 = 4$

$2 + 2 = 4$

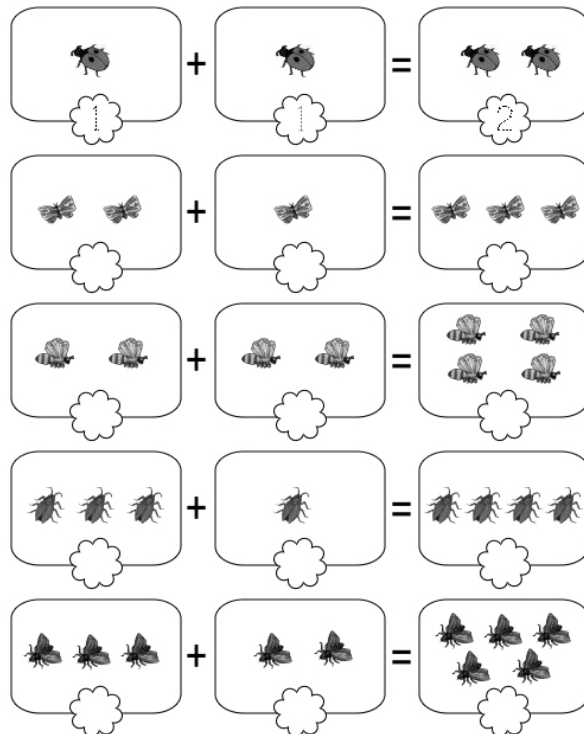
$4 + 1 = 5$

$3 + 2 = 5$

Перевірка. Назвіть приклади з однаковою відповіддю. Який приклад має найменшу відповідь? У якому прикладі відповідь менше, ніж 4, але більше, ніж 2?

2) **Складання виразів за малюнками. Читання їх. Робота в групах.**

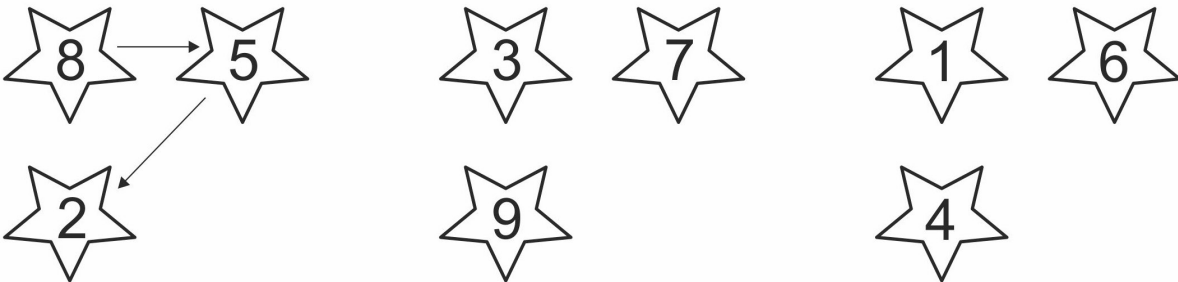
+ =	+ =
+ =	+ =
+ =	+ =
+ =	+ =
+ =	+ =

4. Логічна вправа

— Проведіть стрілку від більшого числа до меншого.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Незакінчене речення»

- Сьогодні на уроці я навчився(лася)...
- На уроці було складно...
- У мене добре виходило...
- Ці знання мені знадобляться для того, щоб...

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 20. ЧИСЛО І ЦИФРА 6. ПОНЯТТЯ «ШОСТИЙ». СКЛАД ЧИСЛА 6. ПОРІВНЯННЯ ЧИСЕЛ. НАПИСАННЯ ЦИФРИ 6

Мета: формувати поняття про число 6; актуалізувати знання учнями складу чисел 2–5; формувати поняття про склад числа 6; учити подавати число 6 у вигляді суми двох доданків; учити користуватися знаками додавання і віднімання, термінами «вираз», «значення виразу»; учити складати рівності на додавання на основі складу чисел 2, 3, 4, 5; продовжувати формувати поняття про відношення рівності та нерівності; учити позначати їх знаками «=», «>» і «<»; удосконалювати навички лічби в межах 6; розвивати логічне мислення, увагу, спостережливість; виховувати дбайливе ставлення до природи.

Обладнання: набір математичних матеріалів (*геометричні фігури, цифри*), картки для парної роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Форма проведення: урок-дослідження.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Гра «Покажи число»

Учитель демонструє малюнок з певною кількістю предметів. Учні повинні назвати чи показати потрібну цифру.

3. Гра «Математичний м'яч». Повторення порядку розташування чисел від 1 до 10

Діти передають м'яч і називають по порядку числа 1–10, а потім — у зворотному напрямку.

4. Загадковий математичний диктант

Учитель загадує загадки. Діти відгадують та визначають, яке число зустрілося у загадці. У зошит записують потрібну цифру.

- На одній нозі танцюю,
Зовсім я не байдуюю.
Ти мене лиш накрути —
Та в таночок знов пусти. (*Дзига.*)
- Два брати,
Обидва Кіндрати,
Через дорогу живуть,
Один одного не бачать. (*Очі.*)
- П'ять комірчин, а одні двері. (*Рукавиця.*)
- Чотири брати під одним дахом живуть. (*Стіл.*)

— Яке найбільше число записали?

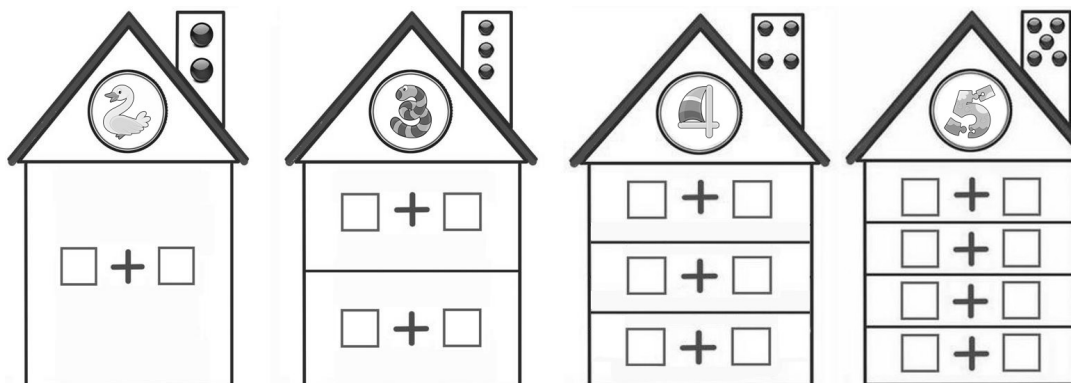
— Яке — найменше?

— Яке повторювалося декілька разів?

— Повторіть ці числа до кінця рядка.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Актуалізація складу чисел. «Засели будиночок». Робота в парах

— Прочитайте склад числа у вигляді прикладу на додавання.

2. Гра «Цікава математика»

Діти показують число-відповідь на віялі чи картці.

- Скільки кольорів у світлофора? (3.)
- Покажіть число, що на 1 більше, ніж кількість колес в автобуса. (5.)
- Скільки крил у двох пташок? (4.)
- Скільки у мами синів, якщо їх менше, ніж 3, та більше, ніж 1? (2.)
- Скільки місяців осені? (3.) А зими і осені разом? (6.)
- Яке найбільше число ви мені показували? (6.) А найменше? (2.)
- Яке число повторювалося 2 рази? (3.)
- Покладіть на парту 3 цеглинки конструктора. Тепер додайте ще 3. Скільки отримали разом? Який арифметичний знак нам знадобиться, аби записати приклад? Складіть приклад та назвіть його значення.

3. Мотивація навчальної діяльності

— Сьогодні ми вивчатимемо число 6. Давньогрецький математик і філософ Піфагор уважав число 6 дивовижним. Числа 1, 2, 3 — це три послідовні числа. Після їхнього додавання одержимо 6. Перевірмо це: покладіть 1 кружечок ліворуч і 3 кружечки праворуч; в центрі — 2 кружечки. Усього їх 6!

4. Формування поняття про число 6. Робота за підручником (с. 22, завдання 1)

— Що зображено на кожному малюнку? (Годинник показує шість годин. Геометрична фігура — шестикутник, що має шість сторін, шість кутів. На руках відігнуто шість пальців.) Яке число називали? (Шість.) Число шість позначається цифрою 6 (або шісткою).

5. Ознайомлення з цифрою 6. Написання цифри

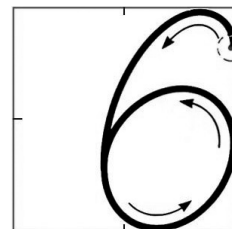
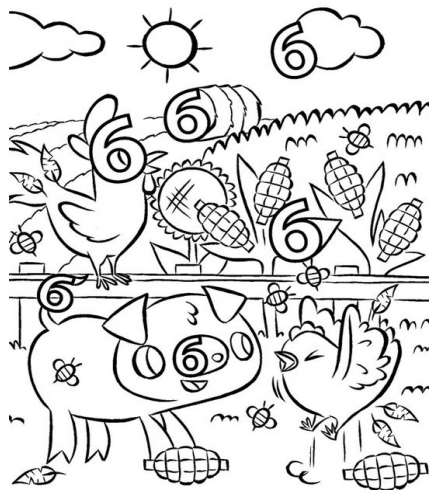
- Гра «Асоціації».

Цифра шість, як бегемотик,
Має кругленький животик.
Ну, а шийка, як дуга,
Вліво зігнута вона.

— На що схожа цифра 6? (Відповіді дітей.)

- Гра «Знайди цифру 6».

- Аналіз елементів цифри 6.
(Цифра складається з великого лівого і малого правого півовалів.)
- Письмо цифри 6 «у повітрі».
- Вправління у написанні цифри 6 у зошиті.

— Починаємо писати цифру трохи нижче за верхній правий кут клітини. У правому верхньому кутку клітини робимо заокруглення, пишемо великий лівий півовал, торкаємося середини нижньої сторони клітини, ведемо лінію вгору, заокруглюючи її ліворуч, трохи вище за середину клітини.

Шість уважненько пишiть,
М'яким знаком не назвiть,
Бо образиться iще
I до лiтер утече.

Фiзкультхвилинка

6. Дослiдження утворення числа 6. Робота за пiдручником (с. 22, завдання 2) та з геометричними фiгурами

— Скiльки курчат є? (5.) Скiльки стане? (Одне курча прибiгло. Курчат стало 6.) Як отримали число 6?

— Покладiть на парту стiльки жовтих кружечкiв, скiльки курчат на малюнку праворуч. (Дiти викладають 5 кружечкiв.) Що потрібно зробити, щоб отримати 6? (Покласти поряд ще один.) Складiть вираз до виконаної дiї. ($5 + 1 = 6$.) Число 5 попереднє чи наступнє до числа 6? (Ми додали 1 та отримали 6.)

— Покладiть перед собою 7 трикутникiв. Число 7 попереднє чи наступнє до числа 6? Що потрібно зробити, щоб отримати число 6? (Вiдсунути, прибрати 1 трикутник.) Розкажiть одне одному про два способи утворення числа 6. (6 — це 5 i ще 1. 6 — це 7 без 1.)

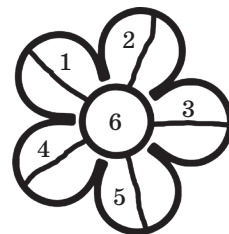
7. Дослiдження складу числа 6

1) Робота за пiдручником (с. 22, завдання 3).

— Скiльки намистин у кожнiй низцi? (6.) Скiльки з них синiх, скiльки червоних? Запишiть склад числа 6 за зразком.

2) Робота в парах.

— Запишiть числа на пелюстках квіточки так, щоб показати склад числа 6.

8. Закрiплення вивченого матерiалу

1) Робота за пiдручником (с. 22, завдання 4).

— Назвiть i запишiть «сусiдiв» числа 4, числа 5.

2) Складання нерiвностей за малюнками (с. 22, завдання 5).

— Порiвняйте числа за малюнками. Запишiть нерiвностi в зошит.

3) Робота в групах. Гра «Числовий потяг».

Дiти отримують потяг з пронумерованими вагонами та звiрят-пасажирiв iз карткою-прикладом на +1. Потрiбно правильно розташувати вагони та розсадити пасажирiв.

4) Конструювання цифри 6. Робота в групах з конструктором LEGO.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСIЯ

Вправа «Мiкрофон»

- Яке число дослiдили на уроцi?
- Чого навчилися?
- Що здалося складним?
- Над чим необхідно ще попрацювати?

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 21. ЧИСЛО І ЦИФРА 7. ПОНЯТТЯ «СЬОМИЙ». СКЛАД ЧИСЛА 7. ДНІ ТИЖНЯ

Мета: формувати поняття про число 7, поняття «сьомий»; формувати поняття про склад числа 7; учити подавати число 7 у вигляді суми двох доданків, співвідносити число предметів і цифру 7; учити писати цифру 7; ознайомити учнів зі способом утворення числа 7, з місцем числа 7 у натуральному ряді; закріпити склад чисел 2, 3, 4, 5, 6, знання назв днів тижня та їхній порядок; розвивати логічне мислення учнів шляхом формування прийомів розумових дій: аналізу, синтезу, порівняння; формувати вміння раціонально та з користю витрачати свій час; виховувати культуру поведінки, дбайливе ставлення до часу.

Обладнання: набір геометричних фігур та цифр, картки для групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Форма проведення: урок-казка.

Освітні галузі: математична, мовно-літературна, здоров'язбережувальна.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Пролунав дзвінок.
Ми розпочинаємо наш урок.
Допитливі в класі діти
Про все хочуть знати на світі.

2. Робота з математичними матеріалами

— Покладіть на парту великий жовтий кружечок, потім великий червоний кружечок. Яка ознака змінилася? (*Колір.*) Викладіть наступну фігуру, змінивши розмір. Яка це фігура? (*Маленький червоний кружечок.*) Поряд покладіть трикутник такого самого кольору та розміру. Яка ознака фігури змінилася? (*Форма фігури.*) Поряд покладіть трикутник жовтого кольору. Яку ознаку змінили? (*Колір фігури.*) Змініть тепер розмір фігури. Що викладемо на парту? (*Великий жовтий трикутник.*) Подивіться уважно на ряд фігур, що ми отримали. Яку наступну фігуру потрібно викласти?

— Перелічіть всі фігури. Скільки їх? (*7.*)

3. Мотивація навчальної діяльності

— Число 7 — магічне. Воно гармоніює із природою та являє собою 7 кольорів веселки, 7 планет, 7 днів тижня, 7 чудес світу. Часто зустрічається у прислів'ях та приказках. У народі кажуть: «Семеро одного не чекають. У нього сім п'ятниць на тижні. У березні сім погод надворі». Отже, сьогодні ми ознайомимося з числом та цифрою 7.

— Пригадайте, у яких казках зустрічається число 7. (*«Білосніжка та семеро гномів», «Сім мандрівок Синдбада», «Вовк та семеро козенят», «Семеро з одного стручка».*)

— Послухайте уривок казочки. Вгадайте її.

«Дітки милі, відімкніться, відчиніться, ваша мати прийшла, вам гостинців принесла».

— Хто промовляв ці слова? Як називається казка? Чи пам'ятаєте ви, що трапилося в цій казці? (*Вовк з'їв козенят.*) Скількох козенят йому вдалося з'їсти? (*Шістьох. А сьоме добре заховалося.*)

— Працюючи на уроці, ми зможемо допомогти найменшому козеняті та його мамі звільнити решту. Згодні? Тож починаємо.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Повторення розташування чисел у числовому ряді

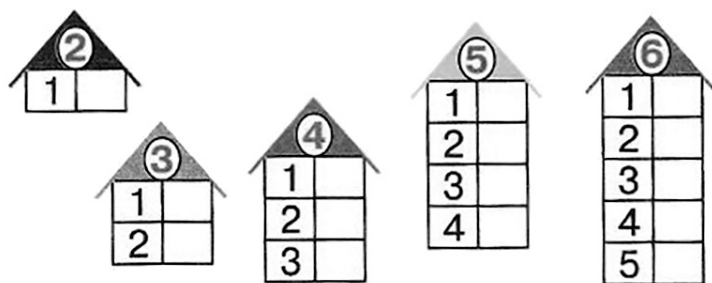
— Щоб звільнити перше козеня, потрібно вставити пропущені числа. Назвіть числа менші за 6, а потім — більші за 6.

1		3			6	7			10
---	--	---	--	--	---	---	--	--	----

— Звільняймо друге козенятко!

2. Актуалізація знань учнів про склад чисел 2, 3, 4, 5, 6

Робота в парах. Гра «Засели будиночки»

Фізкультхвилинка

— Відпочили? З новими силами звільняймо третє козенятко!

3. Ознайомлення з числом та цифрою 7

1) Робота за підручником (с. 23, завдання 1).

— Що зображено на кожному малюнку? (Годинник показує сім годин. Сім квіточок у вазі. На руках відігнуто сім пальців.)

— Яке число називали? (Сім.) Число сім позначається цифрою 7 (або сімкою).

2) Ознайомлення з цифрою 7, порівняння друкованої та рукописної цифри.

3) Гра «На що схоже?».

— На які предмети навколишнього світу схожа цифра 7?

Цифра сім, — як кочерга,
В неї, бач, одна нога.

— Зможемо знайти четверте козенятко, якщо навчимося писати цифру 7.

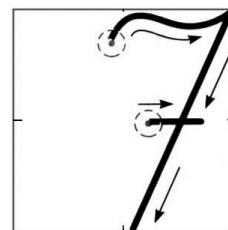
4. Написання цифри 7

- Аналіз елементів цифри.

— Цифра сім складається із трьох елементів: хвилястої лінії, великої й маленької палички.

— Починаємо писати хвилясту лінію трохи нижче середини верхньої сторони клітинки, доводимо її до верхнього правого кута клітинки, звідти, не відриваючи руки, проводимо основну, похилу паличку до середини нижньої сторони клітинки. Маленька паличка повинна перетнути основну приблизно посередині. Вона повинна бути горизонтальною.

- Письмо «у повітрі».
- Написання цифри 7 у зошиті.

Фізкультхвилинка

5. Ознайомлення зі способом утворення числа 7 (с. 23, завдання 2)

— Скільки цуценят є? Скільки стане? Як утворилося число 7? (До шести додати один буде сім.)

6. Дослідження складу числа 7. Робота в парах (с. 23, завдання 3)

— Щоб звільнити шосте козенятко, необхідно дослідити склад числа 7.

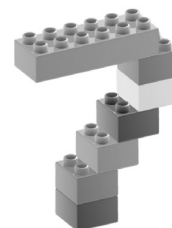
— Скільки всього квіток у кожному глечичку? Скільки з них ромашок? Скільки волошок? Запишіть склад числа за зразком.

Перевірка виконання завдання.

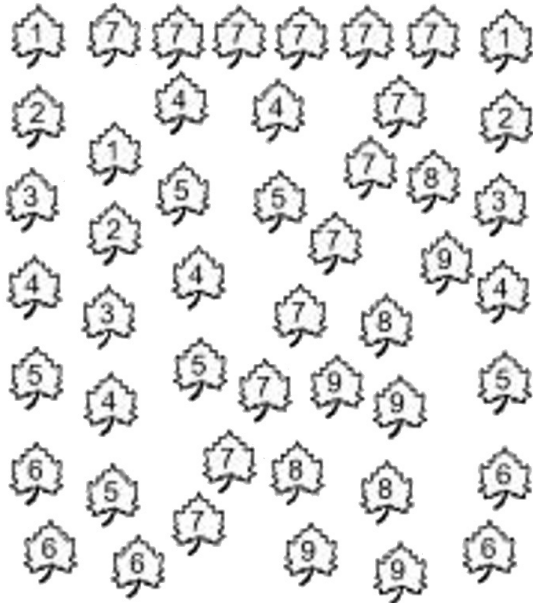
— Останнє козенятко знайдеться, якщо ми виконаємо завдання в групах.

7. Закріплення вивченого. Робота в групах

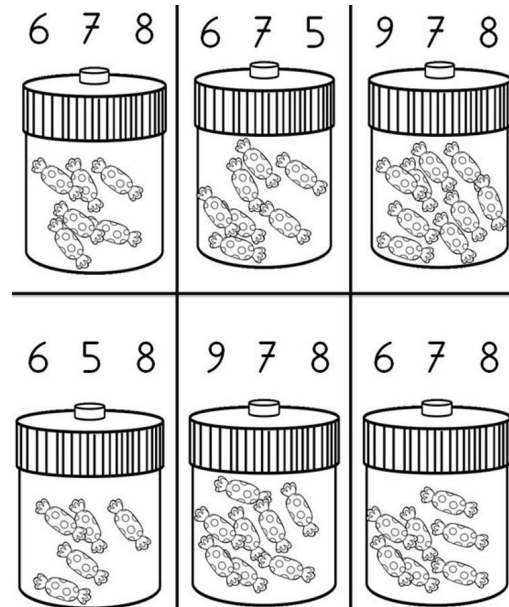
1) Конструювання. Складання з цеглинок LEGO цифри 7.

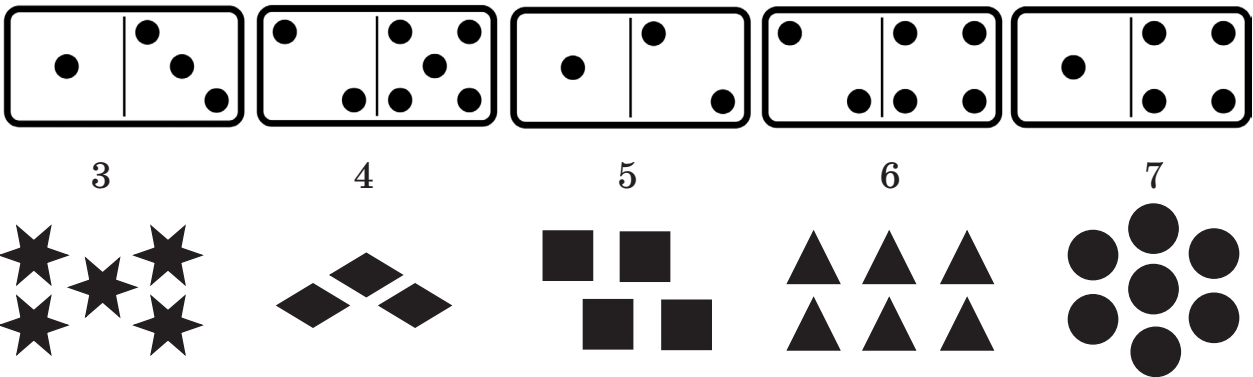
2) Розфарбуйте всі листочки з цифрою 7.
Що у вас утворилося?

3) Порахуйте кількість цукерок у банці.
Позначте відповідну цифру.

4) З'єднайте кісточку доміно з відповідною множиною та цифрою.

8. Бесіда про правила поведінки, коли сам вдома

— Усіх козеняток ми врятували. Чому, на вашу думку, трапилася така біда з козенятами? Яку пораду дамо малятам? Чи потрібно вам дотримувати цих порад?

НЕ ВІДЧИНЯЙ ДВЕРЕЙ НЕЗНАЙОМИМ ЛЮДЯМ

Як чудово — вже субота!
А в батьків ще є робота.
Ти один лишився вдома,
Ситуація знайома.
Ти читаєш, чи співаєш,
І нікого не чекаєш.
Раптом дзвоник дзеленчить...
За дверима хтось стоїть.

Листоноші, тітці, меру,
Навіть міліціонеру
Просто так не довіряй,
І дверей не відчиняй.
Скажуть: «Брат листа прислав,
Батько в ліфті твій застряв»,
Перш ніж відчинять, малюк,
Впевнісь: ворог там чи друг.

9. Актуалізація знань про дні тижня та їхній порядок

1) Завдання «Поясни».

На столі чи малюнку — предмети: секундомір, годинник, календарі різних видів.

— Навіщо потрібні ці предмети? (Щоб визначати час.)

2) Відгадування загадки, повторення назв днів тижня.

- Нас сім братів: роками всі рівні, на ім'я різні. (Дні тижня.)
— Назвіть дні тижня по порядку.

3) Гра «Додай словечко».

Вранці ми із добрим ділом
Привітали... (понеділок).
Ніченька минула скоро
Трудовий іде... (вівторок).
Спритна, вміла, молода
Вже настала... (серeda).
Йде четвертий день тепер,

Називається... (четвер).
Діло добре ладиться
Як настала... (п'ятниця).
Дома скрізь кипить робота
Як почався день... (субота).
А субота з хлібом-сіллю
Привела сестру... (неділю).

4) Виконання пісеньки «Дні тижня» (<https://youtu.be/cWvEWKc-Bwc>).

5) Уточнення порядкових номерів днів тижня (с. 23, завдання 4).

— Скільки днів у тижні? Які їхні назви? З якого дня розпочинається тиждень? Яка за порядком серeda? субота?

— Чому так говорять: «Лінивому кожен день неділя»?

6) Бесіда про необхідність раціонально та з користю використовувати свій час.

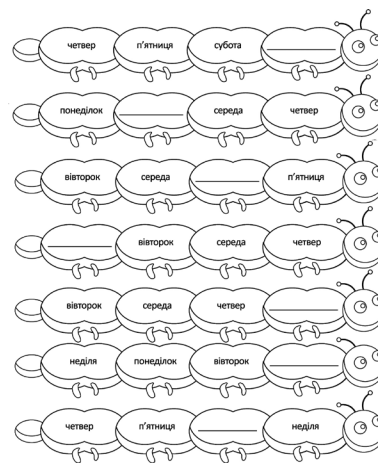
10. Закріплення вивченого про дні тижня. Робота в групах. Завдання за вибором

1) Розташуйте дні тижня по порядку (<https://childdevelop.com.ua/worksheets/3563/>).

2) Додайте пропущений день тижня (<https://childdevelop.com.ua/worksheets/4853/>).

3) Виготовити кола «Вчора, сьогодні, завтра» (<https://childdevelop.com.ua/worksheets/2628/>).

1	Вівторок
2	Субота
3	Четвер
4	Неділя
5	П'ятниця
6	Понеділок
7	Серeda

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

- Про що ви дізналися на уроці?
- Що навчилися робити?
- Що сподобалося найбільше?
- Як отримати число 7 із попереднього до нього числа? з наступного числа? Що означає додати 1? відняти 1?
- Які правила безпечної поведінки вдома запам'ятали?
- Які дні тижня ви знаєте?
- Що найбільше сподобалося на уроці?

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 22. ЧИСЛО І ЦИФРА 8. ПОНЯТТЯ «ВОСЬМИЙ». СКЛАД ЧИСЛА 8. ПОРІВНЯННЯ ДОВЖИН ВІДРІЗКІВ

Мета: формувати поняття про число 8; учити співвідносити число предметів і цифру 8, писати цифру 8; ознайомити учнів зі способом утворення числа 8, з місцем числа 8 у натуральному ряді; формувати поняття про склад числа 8; учити порівнювати відрізки завдовжки способом накладання; розвивати логічне мислення учнів, графічні навички; виховувати старанність, товариську.

Обладнання: набір математичних матеріалів (*геометричні фігури, цифри*), картки для парної та групової роботи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Усні обчислення

- Назвіть попереднє число до числа 7 (3, 5, 2, 6...). Як отримати попереднє число до даного?
- Назвіть наступне число до числа 6 (4, 7, 2...). Як отримати наступне число до даного?
- Назвіть «сусідів» числа 5 (3, 6, 4...), вказуючи, яке число наступне і яке — попереднє до нього.
- Назвіть числа від 3 до 7 у порядку збільшення.
- Назвіть числа від 2 до 6 у порядку зменшення.
- Назвіть числа, які більші за 3, але менші, ніж 8; більші за 4, але менші, ніж 7; більші за 5, але менші за 7.
- Що означає до числа додати 1? (*Додати 1 означає отримати наступне число.*)

3. Визначення істинних та хибних суджень. Гра «Так чи ні?»

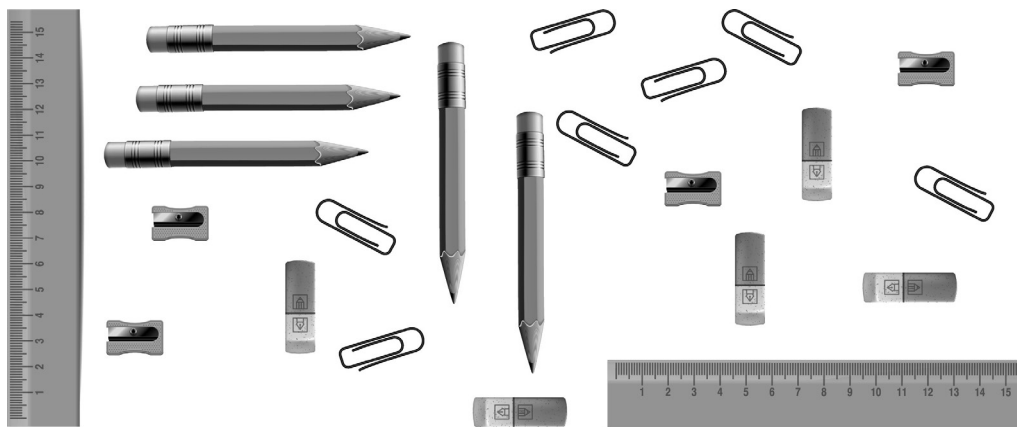
Якщо вчитель називає істинне судження, діти плескають у долоні.

- Число 6 — це попереднє до числа 7. (+)
- За числом 5 слідує 4 та 6.
- Число 2 більше за 4.
- Число 3 дорівнює 3. (+)
- Число 3 — це 1 та 1.
- Число 6 — це 4 та 2. (+)
- Щоб отримати число 7, потрібно до 5 додати 1.

4. Робота з математичними матеріалами

1) Робота в парах.

— Розгляньте малюнок. Порахуйте предмети та запишіть цифрами їхню кількість.

2) Колективна робота.

— Кількість яких предметів найбільша? найменша?

— Викладіть стільки кружечків, скільки пензликів (3), а потім стільки кружечків, скільки ручок (5). Яку дію виконували? (*Об'єднували.*) Складіть приклад, щоб зазначити виконану дію. ($3 + 5 = 8$.)

— Яких предметів найбільше? (*Скріпок, їх 7.*) Викладіть на парту потрібну кількість трикутників. Додайте ще 1. Скільки отримали? (8.)

5. Мотивація навчальної діяльності

— Сьогодні ми вивчатимемо число, яке позначають цифрою, що складається з двох «петельок». Ця цифра нагадує пісковий годинник, а якщо її розташувати горизонтально, означає нескінченність... («*Два кільця без початку і кінця!*») Це — число «вісім», що позначається цифрою 8. Число вісім вважають символом стабільності, спокою, повноти, справедливості, успіху, символом сім'ї та сімейного щастя.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Формування поняття про число 8 та способом його утворення (*підручник, с. 24, завдання 1*)

— Що зображено на кожному малюнку? (*Годинник показує вісім годин. Вісім бульбиків. Вісім пальців відігнути на руках.*) Яке число називали? Число вісім позначається цифрою 8 (*або вісімкою*).

2. Дослідження утворення числа 8

1) Робота за підручником (с. 24, завдання 2).

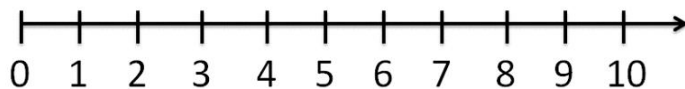
— Скільки кошенят є на малюнку? (7.) Скільки стане? (8.) Як утворюється число 8 із попереднього до нього числа? (*До попереднього числа 7 потрібно додати 1.*) Отже, 8 — це 7 і 1, тобто $8 = 7 + 1$.

2) Постановка проблемного питання.

— Якщо біля миски буде 9 кошенят, як зробити, щоб утворилося число 8? (*Потрібно щоб одне кошенятко відійшло від миски.*)

3. Визначення місця числа 8 у числовому ряді

— Назвіть сусідів числа 8. Яке число попереду? Яке число стоїть за ним? Назвіть числа більші за 8. Які числа менше 8?

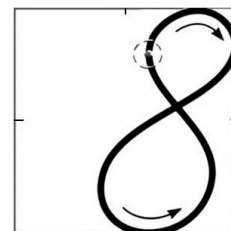
4. Ознайомлення із друкованою та рукописною цифрою 8. Навчання написання цифри 8

Я — цифра вісім: два кільця,
Без початку і кінця.

— Розгляньте, як пишуть цифру 8. З яких елементів вона складається?

1) Пояснення написання цифри.

— Цифра 8 складається з верхнього і нижнього малих овалів. Верхній овал трохи менше за нижній. Починаємо писати її трохи нижче і правіше за середину верхньої сторони. Ведемо лінію праворуч угору, заокруглюємо у правому верхньому кутку клітини, потім — справа наліво до середини нижньої сторони клітини, заокруглюємо і піднімаємо вгору до початкової точки.

2) Написання цифри в повітрі під рахунок «раз-і, два-і».

3) Написання цифри в зошиті.

Фізкультхвилинка

Хмарка сонечко закрила,
Слізки срібнії зронила.
Ми ті слізки пошукаєм,
У травичці позбираєм.

Потанцюємо ще трішки,
Щоб спочили ручки й ніжки.
Всі веселі? От чудово!
А тепер в дорогу знову!

5. Дослідження складу числа 8. Робота з математичними матеріалами. Робота в групах

— Викладіть 8 кружечків. Переміщуючи кружки зліва направо, дослідіть склад числа 8. «Заселіть» будиночок вісімки.

8	
7	
6	
5	
4	
3	
2	
1	

6. Закріплення засвоєння складу числа 8

1) *Робота за підручником (с. 24, завдання 3).*

- Скільки всього кружечків у кожній фігурі?
- Скільки з них червоних і скільки зелених?
- Запишіть склад числа 8.

2) *Робота за картками.*

- Розфарбуйте дзвіночки двома різними кольорами, демонструючи склад числа 8.

8	
8	5
8	4
8	6

7. Формування вміння порівнювати довжину відрізків

1) *Робота за підручником (с. 24, завдання 4).*

- Відрізок якого кольору найдовший; найкоротший?

2) *Робота з демонстраційним матеріалом*

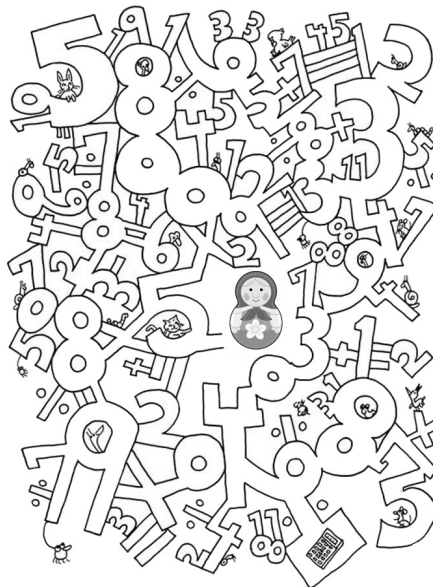
- Яку пару відрізків легше порівнювати? (*Першу, тому що початок відрізків на одному рівні.*)

Що можна сказати про другу пару? (*Щоб точно визначити, чи однакові ці відрізки, можна скористатися методом накладання — початки відрізків порівняти.*)

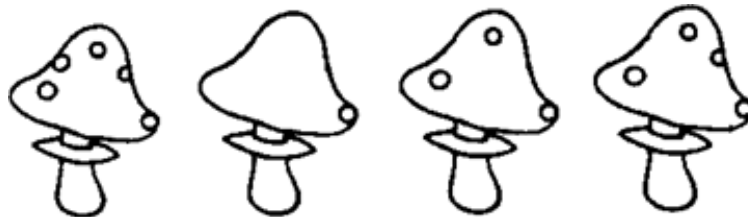
Фізкультхвилинка

8. Закріплення та повторення вивченого. Робота в групах

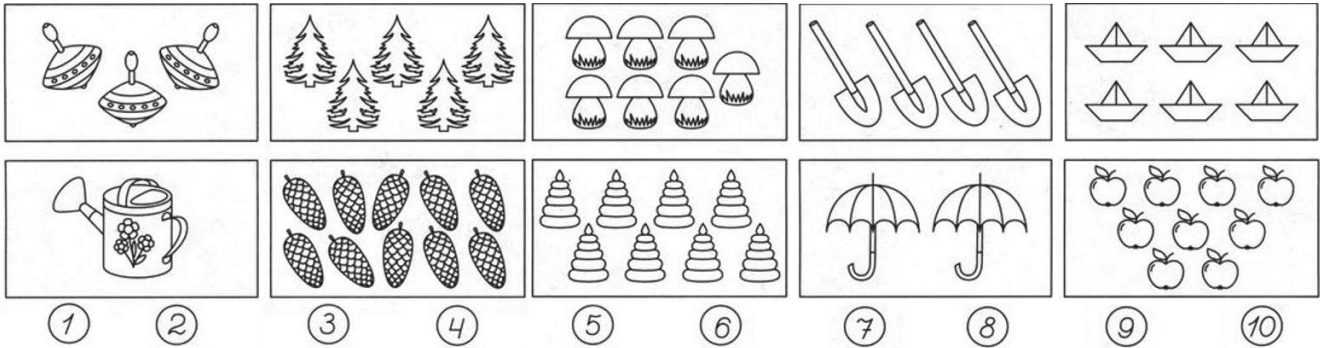
- Розфарбуйте всі вісімки.

- Домалюйте на грибочки крапочки, щоб їх стало 8.

- З'єднайте цифри з відповідним малюнком.

- Вправа на уважність.

КАЗКА ПРО ПЕКАРІВ

У одному казковому містечку у восьмиповерховому будинку мешкали собі восьмеро пекарів. І дорослі, і діти поважали їх за те, що вони вміли виготовляти вироби із тіста чудернацької форми. Пекар, який мешкав на першому поверсі, випікав булочки. Пекар з другого поверху — печиво, з третього поверху — булочки, з четвертого — піцу, з п'ятого — круглі буханці хліба, з шостого — пампушки, з сьомого — тістечка, а з восьмого — торти. А незвичайним було те, що всі вироби бочком тулилися по двом один до одного і були схожими на вісімку. Покупці так люблять вісімки з маком, з корицею, з сиром, з грибами, з родзинками, ягодами, з кремом, з ягодами, з цукровою пудрою!

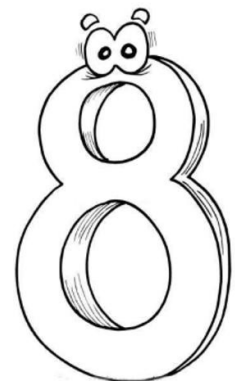
- Яке число згадано у казці? (8.)
- Що випікав пекар на кожному поверсі?
- З чим були вироби пекарів?
- На яку цифру були схожі вироби пекарів?

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мій настрій»

— Позначте на вісімці свій настрій наприкінці уроку. Поясніть.

- Моя вісімка посміхається, тому що мені на уроці...
- Моя вісімка сумна, тому що...

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 23. ЧИСЛО І ЦИФРА 9. ПОНЯТТЯ «ДЕВ'ЯТИЙ». СКЛАД ЧИСЛА 9. НАПИСАННЯ ЦИФРИ 9

Мета: формувати поняття про число 9; учити співвідносити число предметів і цифру; ознайомити учнів зі способом утворення числа 9; учити писати цифру 9; дослідити склад числа 9; розвивати логічне мислення, мовлення учнів, графічні навички; стимулювати цікавість до навколишнього світу; дбайливе ставлення до природи; виховувати старанність, охайність, товариськість.

Обладнання: набір математичних матеріалів (*геометричні фігури, цифри*), картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, природнича, технологічна.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Встало сонечко давно,
Зазирнуло у вікно.

На урок час поспішати
Математику вивчати.

2. Актуалізація вивченого

1) Розв'язування віршованих задач.

- Якось в морі плив дельфін.
Сам-однісінький був він.
Потім ще сім припливло.
Скільки ж їх усіх було? ($1 + 7 = 8$.)

Шість — в осоці молодій.
Скільки жабок заховались,
Щоб лелеці не дістались? ($2 + 6 = 8$.)

- Йшов лелека по воді
І шукав жаб собі.
Дві — сховались у траві,

- Змерзли двоє поросят,
Зіщулились і тремтять.
Щоб їх відігріти,
Скільки валянок купити? ($4 + 4 = 8$.)

2) Розташування чисел у порядку зростання. Робота в групах.

— Яка зараз пора року? (*Осінь.*)

— Назвіть осінні місяці. (*Вересень, жовтень, листопад.*)

— Дуже гарний ліс у цю пору року! Кого тільки не зустрінеш у ньому! Усі лісові мешканці готуються до зими.

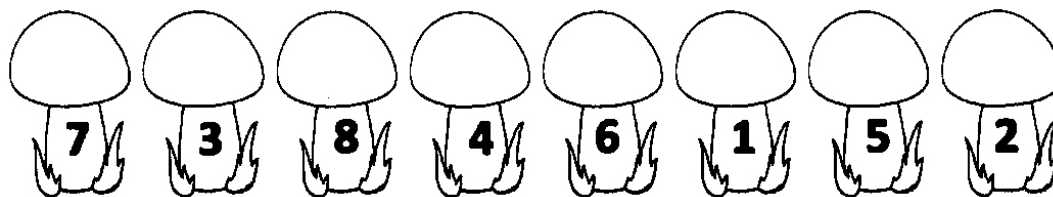
— Згадайтеся, про кого йдеться в загадці.

- Колючий клубочок
Прибіг у садочок. (*Їжак.*)

— Їжачок, готуючись до зими, зібрав багато грибів.

— Порахуйте, скільки тут грибів зібрав їжачок. (8 .)

— Нумо допоможемо йому розкласти їх по одному. Кожний грибок має свій номер. Відновіть числовий ряд у порядку зростання.

3) Повторення про сусідів чисел. Робота в групах з конструктором LEGO.

На дошці позначено колір цеглинки конструктора та число, що йому відповідає. Учитель називає число, а діти показують певний колір цеглинки конструктора, що відповідає його «сусідам», за таблицею-зашифрованою кольорів.

Шифр

8	зелений
7	синій
6	блакитний
5	оранжевий
4	жовтий
3	червоний

— Біля лісового озера можна зустріти ще одного мешканця тваринного світу.

- По дорозі стрибає,
А у воді плаває. (*Жаба*.)

— Жаба стрибає із купини на купину, на яких написано числа. Отже, складіть кольорову до-ріжку, якою плигала жаба.

Викладіть цеглинку, що позначає:

- ... число, попереднє до числа 5; (4.)
- ... число, яке наступне до числа 6; (7.)
- ... наступне число, до числа 7; (8.)
- ... число, попереднє до числа 6; (5.)
- ... число, що на 1 менше 7; (6.)
- ... число, розташоване між 2 і 4. (3.)

4) Повторення складу числа 8.

— На веселій лісовій галявині можна побачити... Здогадайтеся, кого?

- Що то за гість? По квітках собі літає.
Ніжок має шість, Ні бджола, ні джмелик —
Аж чотири крильця має, Зветься він... (*метелик*.)

— Цей метелик допоможе згадати нам склад числа 8. Він сідатиме на квітку із числом, а ви повинні показати цеглинку конструктора певного кольору, щоб можна було утворити склад числа 8.

Фізкультхвилинка

КЛЕНОВІ ЛИСТОЧКИ

Осінь, осінь. Лист жовтіє, (Пальцем показують рух дощика.)
З неба часом дощик сіє.
Червонясте, золотисте
Опадає з клена листя.
Діти ті листки збирають, (Руки в сторони, присідають,
У книжки їх закладають. імітують збирання листочків.)
Наче човники, рікою (Роблять «ліхтарики».)
Їх пускають за водою.
З них плетуть вінки барвисті,
Червонясті, золотисті. (Кружляють.)

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Формування поняття про число 9 (підручник, с. 25, завдання 1)

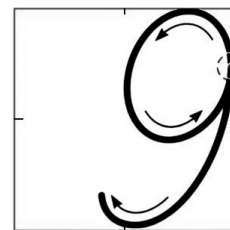
— Що зображено на кожному малюнку? (Годинник показує дев'ять годин. Дев'ять грибочків на мотузці. Дев'ять пальців відігнуто на руках.)

— Яке число називали? (Дев'ять.) Число дев'ять позначається цифрою 9 (або дев'яткою).

- Влітку медом ласував,
Досхочу малини мав.
А як впав глибокий сніг,
Позіхнув і спати ліг.
Бачив чи не бачив сни,
А проспав аж до весни. (*Ведмідь*.)

- Як ведмідь готується до зими? Чи робить він запаси на зиму? Чому?
- На яку цифру схожий ведмідь, якого ви бачите на малюнку?

2. Ознайомлення з рукописною цифрою 9 та написання цифри

А оця весела цифра
 Ніби акробатка з цирку.
 Головою вниз зависне —
 Стане іншою вже, звісно.
 Ця весела акробатка —
 То знайома всім дев'ятка.

— Починають писати трохи нижче правого верхнього кутка клітинки. У правому верхньому кутку клітинки лінію закругляють і ведуть руку вниз, до центру клітинки. Тут лінію знову заокруглюють і ведуть вгору до початку овалу. Потім ведуть руку вниз, заокруглюючи біля середини нижньої сторони клітинки.

Написання цифри у зошиті.

Фізкультхвилинка

Ходить білочка по лісі, —
 По високому, густому,
 По зеленому, рясному.
 В неї стежечок багато:
 По землі і по деревах.
 Справа стежечка — до зірки,
 Зліва стежечка — до шишки,
 Ззаду стежка — до горішка.

*(Діти ідуть на місці,
 простягають руки вперед, розводять
 в сторони, стежать поглядом,
 і розводять руку в загадану сторону,
 стежать поглядом, повертаються назад,
 простягають руки вперед,
 стежать поглядом,
 повертаються назад.)*

- Довгі вуха, куций хвіст,
 Невеличкий сам на зріст,
 На городі побував,

Там капусти пожував.
 Довгі лапи: скік та скік;
 Ми погнались, а він втік. (Заець.)

- Чи робить зайчик запаси на зиму? Чому? Як же він готується до настання зими?

3. Формування поняття про способи утворення числа 9

1) *Робота за підручником (с. 25, завдання 2).*

- Скільки курей є біля годівниці? Скільки стане? Як утворюється число 9? ($8 + 1 = 9$)

2) *Постановка проблемного питання.*

- Якщо біля годівнички буде 10 курей, як зробити так, щоб отримати число 9? (Одна курочка повинна відійти від годівнички.)

4. Дослідження складу числа 9. Робота з математичними матеріалами. Робота в парах

- Покладіть 9 квадратиків. Відсуньте 1 квадратик.
- Скільки квадратиків ліворуч? А скільки — праворуч? Як можна дістати число 9?

Діти, відкладаючи по 1 квадратику вбік, називають усі випадки складу числа 9 та заповнюють «жителями» будиночок числа 9.

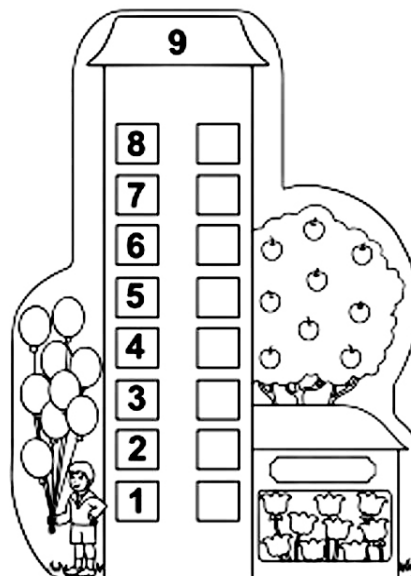
5. Закріплення вивченого. Робота за підручником (с. 25)

1) *Завдання 3.*

- Скільки всього кружечків у кожному колі?
- Скільки з них рожевих і скільки синіх? Запишіть склад числа 9.

2) *Завдання 4.*

- Запишіть «сусідів» числа 6; «сусідів» числа 8; «сусідів» числа 5.

3) Завдання 5.

— Як побудовані смужки? (Кожна наступна смужка на один квадрат більша за попередню.) Яке число найбільше? (9.) Яке — найменше? (6.)

6. Конструювання цифри 9. Робота в групах

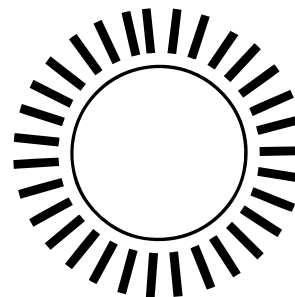
- Ця рудесенька тваринка —
Наче лісова іскринка!
У дуслі ховає шишки,
Ягоди, гриби, горішки.
З гілочки на гілочку
Перестрибне... (білочка).

— Як білочка готується до зими?

— Ось наша пустунка розвісила грибочки на гіллі дерев, але не може визначити, на якій гілці більше грибів, а на якій — менше. Допоможемо їй? (Робота за малюнками.)

7. Гра «Весела лічба»

- Сім зайчиків сидять
І траву вони їдять.
От іще два прискакали.
Скільки зайців? Порахували? ($7 + 2 = 9$.)
- Під дубочком п'ять грибочків,
Під сосною їх чотири.
Скільки разом, полічили? ($5 + 4 = 9$.)
- Ось до класу на урок,
Прилетіло шість сорок.
Три пізніше прибуло.
Скільки всіх сорок було? ($6 + 3 = 9$.)

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- Яку цифру і число ми вивчали?
- Як дістати число 9?
- Що сподобалося на уроці?
- Які завдання були складними?
- Як ви з ними впоралися?
- Оцініть свою роботу.
- Намалюйте червоне сонечко, якщо вважаєте, що ви добре працювали й можете тепер допомогти іншим.
- Намалюйте жовтогоряче сонечко, якщо вважаєте, що вам потрібна допомога й ви щось не зрозуміли.
- Намалюйте жовте сонечко, якщо вважаєте, що вам було важко на уроці.

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 24. ЧИСЛО 10. ПОНЯТТЯ «ДЕСЯТИЙ». СКЛАД ЧИСЛА 10. ПОРІВНЯННЯ КІЛЬКОСТІ ОБ'ЄКТІВ. НАПИСАННЯ ЧИСЛА 10

Мета: формувати поняття про число 10; учити писати цифру 0 і позначати число 10 двома цифрами — 1 і 0; ознайомити учнів зі способом утворення числа 10, з місцем числа 10 у натуральному ряді; ввести в мовлення учнів термін «натуральний ряд чисел»; формувати поняття про склад числа 10; учити подавати число 10 у вигляді суми двох доданків; формувати вміння складати рівності на додавання і віднімання за малюнком або схемою, складати рівності на додавання на основі складу чисел 2–9, порівнювати числа логічним способом; провести пропедевтику щодо переставного закону додавання; розвивати логічне мислення учнів шляхом формування прийомів розумових дій; виховувати старанність, товариську.

Обладнання: набір математичних матеріалів (*геометричні фігури, цифри*), картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, природнича.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Усні обчислення. Віршовані задачі

- Кожний день виводить в сад наша Мурка кошенят:
Двох рябих, біленьке, сіре. Скільки ж всіх малят? ($4 + 4 = 8$.)
- Є у котика і киці
П'ять горняток на полиці
Й дві тарілочки для супу.
Скільки посуду при купі? ($5 + 2 = 7$.)
- Мали бджілки п'ять хатин.
Ще одну зробив Мартин.
І замислився ведмідь —
Скільки вуликів стоїть? ($5 + 1 = 6$.)

3. Робота з математичними матеріалами

— Викладіть на парту 1 трикутник, під ним цифру, що позначає цю кількість трикутників. Поряд викладіть ще 1 трикутник. Скільки їх тепер? (2.) Яке число ми отримали? (Наступне.) Як отримати наступне? (Додати 1.) Продовжуймо далі.

Діти додають по одній фігурі та викладають потрібну цифру отриманої кількості фігур.

— Прочитайте ряд чисел. Чим він цікавий? У ньому всі числа впорядковані так, що кожне наступне число на одиницю більше попереднього, — такий ряд називають натуральним.

— Яке найбільше число ми отримали? (9.) Що отримаємо поклавши ще один трикутник? (Їх стане 10.) Чи знаєте ви, як записати число 10?

4. Мотивація навчальної діяльності

— Сьогодні ми ознайомимося з особливим числом, що записується двома цифрами. Воно є першим та найменшим двоцифровим. Як ви вважаєте, чому його так називають? (Бо позначають двома цифрами.)

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Формування поняття про число 10

— Що зображено на кожному малюнку? (Годинник показує десять годин. Десять копійок. На руках відігнуто десять пальців.)

— Яке число називали? (Десять.) Число десять позначають цифрою 10 (або десяткою).

2. Ознайомлення із записом числа 10

1) Казка про число 10.

Одиниця і нуль були найближчими сусідами, часто ходили в гості одне до одного. Разом пили чай, їли пироги, дивилися телевізор, співали пісні.

Одного весняного дня налетів сердитий вітер і своїм холодним подихом зруйнував будиночок нуля. Гірко плакав нулик. Прийшов він до одиниці, розповів їй про нещастя.

А одиниця була доброю, тому запропонувала нулеві оселитися у її будиночку. Нуль подумав-подумав і погодився. Відтоді всі казали, що у цій хатині живуть дві цифри, які становлять число 10.

На базарі, у магазині покупці почали купувати товари десятками: 10 яєць, 10 пачок сірників, 10 гудзиків, 10 кришок...

Додатковий матеріал. Інший варіант казки про число 10. Презентація (<https://vseosvita.ua/library/cislo-i-cifra-10-zapis-cisla-10-dvoma-ciframi-kazka-pro-cislo-i-cifru-10-86576.html>).

Фізкультхвилинка

2) Пояснення вчителя із записом цифр.

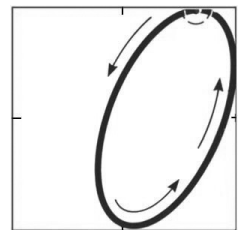
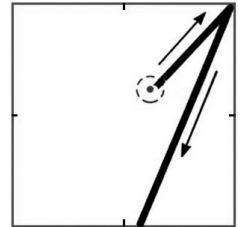
— Десять — це двоцифрове число, бо воно складається з двох цифр — 1 і 0.

Пропишемо цифру 1.

— Цифра 1 складається з двох елементів — паличок, одна з яких коротша за іншу. Спочатку пишемо маленьку паличку. Починаємо писати її трохи вище за центр клітини і ведемо до верхнього правого кута клітини. Потім пишемо основну похилу паличку від верхнього правого кута до середини нижньої сторони клітини.

Пропишемо цифру 0.

— 0 (нуль) складається з одного елемента: великого лівого овалу. Починаємо писати нижче від верхнього правого кута квадрата, ведемо заокруглення ліворуч, торкаємося нижньої сторони клітинки великий овал і з'єднуємо праворуч.

3) Каліграфічна хвилинка (відео щодо написання 10).

Одиниця та нуль,
Коли зустрічаються,

Десяткою стають
І дуже цим пишуться.

Учитель звертає увагу дітей на те, що кожна цифра має свій «будиночок» — клітинку, тому число 10 записують у двох клітинках.

Фізкультхвилинка

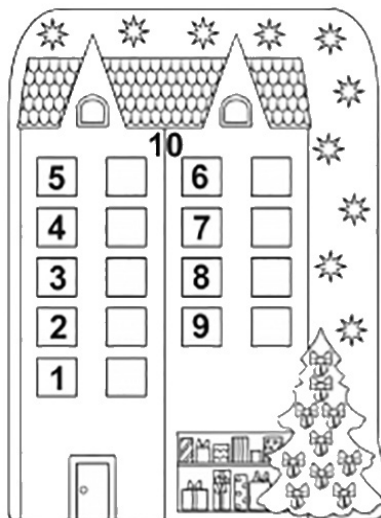
3. Утворення числа 10 (с. 26, завдання 2)

— Скільки капустин є? (9.) Скільки стане? (10.) Як утворюється число 10? ($9 + 1 = 10$.)

4. Дослідження складу числа 10. Складання рівностей на додавання

1) Робота з математичними матеріалами в групах.

— Викладіть 10 кружечків. Переміщуючи кружечки зліва направо, дослідіть склад числа 10. Заселіть будиночок числа 10.

2) **Робота за підручником (с. 26, завдання 3).**

— Скільки всього трикутників на хвості кожного повітряного змія? Скільки з них червоних і скільки зелених? Запишіть склад числа 10.

5. Закріплення вивченого

1) **Гра-малювання «Збери намисто». Робота в парах.**

Потрібно домалювати намистинки у намисто. Кількість намистинок має дорівнювати 10.

2) **Інсценізація вірша С. Маршака.**

А в т о р

Ось круглий Нуль, або нічого.
Послухай казочку про нього.
Сказав веселий, круглий Нуль
Сусідці-Одиниці...

Н у л ь

З тобою поруч я б хотів
Постояти, сестрице!

А в т о р

Вона оглянула його
Сердитим, гордим поглядом...

О д и н и ц я

Ні! Ти — Нуль, число нікчемне,
Не стій зі мною, бо мені
Це зовсім неприємно!

А в т о р

А Нуль на це...

Н у л ь

Я знаю сам, що в світі значу мало.
Та якби поруч стати нам, Десяткою ти стала б.
Поглянь на себе: ти ж у нас мала і худорлява,
Та станеш більшою ти враз, коли я стану справа.

6. Повторення складу чисел 9 та 8. Пропедевтика щодо переставного закону додавання

1) **Практичні дії з математичними матеріалами.**

— Викладіть 4 трикутника та 5 кружечків. Складіть вираз та обчисліть його значення. ($4 + 5 = 9$.)

— Викладіть 5 кружечків та 4 трикутника. Складіть вираз та обчисліть його значення. ($5 + 4 = 9$.)

— Що було спільного? Чим відрізнялися вирази та наші дії?

— Отже, ми можемо записати: $4 + 5 = 5 + 4$.

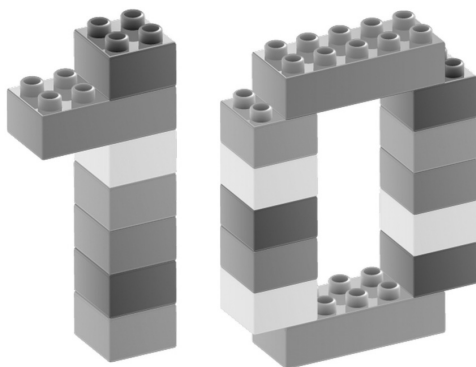
2) **Робота в групах (с. 42, завдання 4).**

— Згадайте склад чисел. Для кожного випадку складіть рівність за схемою.

$$\square + \square = \square + \square$$

7. Конструювання. Робота в групах

Складання з конструктора LEGO числа 10.

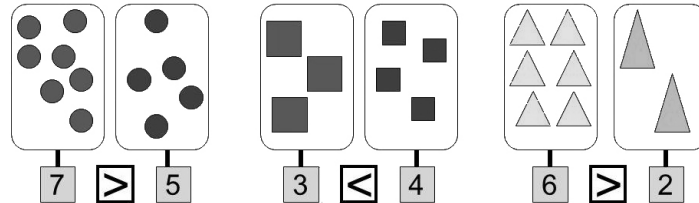
8. Закріплення вивченого матеріалу

1) *Складання нерівностей за малюнками. Робота за підручником (с. 26, завдання 4).*

— Порівняйте кількість машин. Запишіть у зошит нерівність. ($4 > 3$)

2) *Робота в парах.*

— Порівняйте кількість геометричних фігур, зображених на малюнках. Складіть і запишіть нерівності.

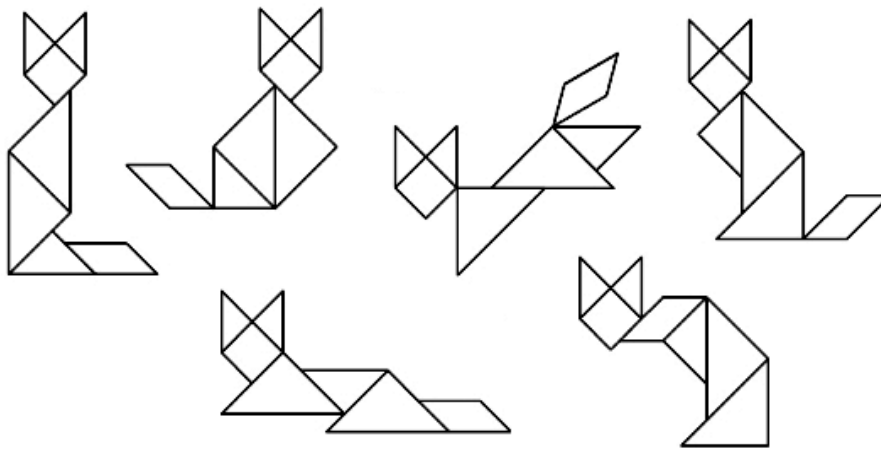

3) *Вправа «Танграм».*

— Виберіть один із силуетів лисички та викладіть цю фігуру.

В лісі молодиця гуляє,
На всі боки поглядає.
На ній шубка дорога

Вся горить, мов золота.
Хвіст пухнастий і м'який.
Що за звір такий? (Лисиця.)

Після складання танграму називають номер своєї схеми та дізнаються від учителя (або читають цікавинку про лисичку). Або вгадують число за завданням учителя, відкривають число на натуральному ряді та ознайомлюються з цікавим фактом із життя лисиці.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

— Продовжте речення.

- На уроці я повторив(ла)...
- Мені було легко виконувати такі завдання...
- Я вагався(лася) та був(ла) невпевнений, коли...

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 25. ВІДНІМАННЯ ЧИСЕЛ. ЗНАК «-»

Мета: закріпити поняття «рівність», «дорівнює»; ознайомити учнів із арифметичною дією віднімання; учити пов'язувати практичну дію вилучення частини елементів множини — із відніманням; формувати розуміння того, що в результаті віднімання отримуємо менше число; ознайомити учнів зі знаком віднімання; учити їх писати знак «-»; учити складати, читати й розв'язувати приклади на віднімання за малюнками; формувати бажання допомагати іншому; розвивати логічне мислення учнів; виховувати товариськість.

Обладнання: набір геометричних фігур, картки для парної роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Пролунав дзвінок,
Починається урок.
Наші вушка на маківці.

Очі ширше відкриваємо,
Слухаємо і запам'ятовуємо.
Ні хвилини не втрачаємо.

2. Актуалізація знань учнів

Гра «Мовчанка»

Учні показують відповіді на числових віялах.

- Назвіть числа від 1 до 10, від 10 до 1.
- Покажіть число, попереднє до числа 7.
- Покажіть число, наступне числу 8.
- Покажіть сусідів числа 5.
- Яке число на один більше дев'яти?
- Покажіть число, що на один менше за число 9.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Ознайомлення учнів із сутністю віднімання

Робота з математичними матеріалами

— Візьміть 5 прямокутників. А тепер заберіть один. Скільки залишилося? Яку дію ми робили: об'єднували прямокутники чи вилучали?

— Викладіть на парту 5 квадратів, відсуньте 3 квадрати. Скільки квадратів залишилося? Яку дію ми робили: об'єднували чи вилучали?

— У математиці говорять, що вилучити означає відняти. А щоб позначити це на письмі, використовують знак «-».

Фізкультхвилинка

2. Засвоєння знань про арифметичну дію віднімання

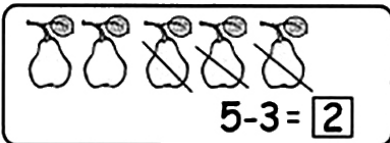
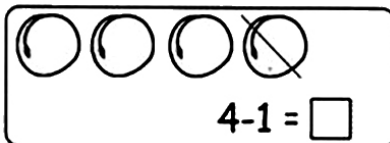
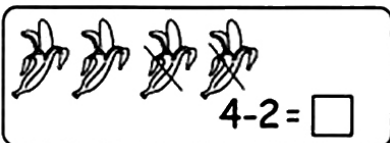
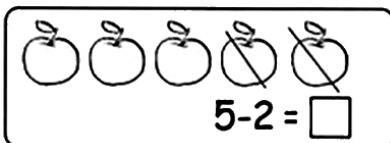
1) Робота за підручником (с. 27, завдання 1, 2).

— Розгляньте малюнки. Опишіть, що відбулося. (На квіточці було 4 метелики. Один метелик полетів. На квіточці залишилося три метелики.) Виконайте дію віднімання за зразком. (Від чотирьох відняти один буде три.)

Аналогічно складають рівності з наступними малюнками. (У гніздечку було три пташки. Одна пташка полетіла. У гніздечку залишилося дві пташки. Три відняти один буде два. На яблуні росло 4 яблучка. Два яблука впали. На яблуні залишилося два яблучка. Чотири відняти два буде два.)

— Виконайте дії віднімання за кожним малюнком. Запишіть у зошит. (У ставку плавало 7 качок. Одна полетіла. У ставку залишиться 6 качок, бо сім відняти один буде шість. На галявині було 2 ведмеді. Один ведмідь пішов. На галявині залишиться один ведмідь, бо два відняти один буде один.)

2) Складання виразів за малюнками. Читання їх. Робота в парах

 $5-3=2$	 $4-1=\square$
 $4-2=\square$	 $5-2=\square$

Фізкультхвилинка

3) Розв'язування віршованих задач.

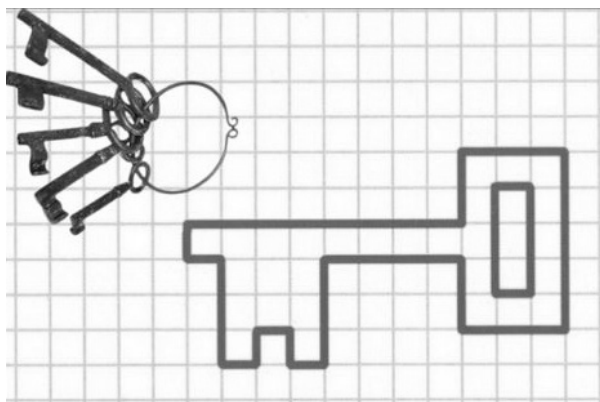
- Сидів хлопчик біля річки,
Він спіймав аж три плотвички.
Лисенятко одну вкрато.
Скільки рибок у нього стало? ($3 - 1 = 2$.)

- Їжачок додому біг,
Ніс п'ять яблук на піріг.
Двоє впало, покотилось.
Скільки яблук залишилось? ($5 - 2 = 3$.)

3. Логічна задача

У Іринки та Надійки — однакові квіти. У Іринки та Світланки — однакові вази. Визнач, де чия ваза.

4. Розвиток графічних навичок

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Незакінчене речення»

- Сьогодні на уроці я навчився(лася)...
- На уроці було складно...
- У мене добре виходило...
- Ці знання мені знадобляться для того, щоб...

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 26. ЧИСЛО І ЦИФРА 0. ВІДНІМАННЯ РІВНИХ ЧИСЕЛ. ПОРІВНЯННЯ КІЛЬКОСТІ ОБ'ЄКТІВ

Мета: ознайомити учнів із числом «нуль» як множиною, у якій немає жодного елемента; формувати уявлення про результат віднімання однакових чисел, про натуральні числа і про те, що число «нуль» не є натуральним числом; розвивати математичне мовлення, логічне мислення, обчислювальні навички, творчі здібності дітей; виховувати наполегливість, бажання досягати успіху, почуття відповідальності, охайність.

Обладнання: набір математичних матеріалів (*геометричні фігури, цифри*), картки для парної та парної та групової роботи, телевизор чи ноутбук, відеозаписи, кольорові олівці, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, здоров'язбережувальна.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

— Діти, хтось прислав нам цікаву скриню, але вона не відкривається. Нумо прочитаємо листа.

ДОРОГІ ПЕРШОКЛАСНИКИ!

Я, чаклунка Злюка, яка не може прожити жодного дня без поганих справ, закрила у цій скрині одну казкову істоту. Якщо ви такі розумні, то спробуйте врятувати її. Але це не так легко, адже потрібно виконати всі завдання правильно, щоб скриня відкрилася.

Чаклунка Злюка

— Діти, там усередині хтось плаче і просить про допомогу. Допоможімо йому!

— Тому працюємо швиденько і правильно даємо відповіді.

2. Прямая та зворотня лічба. Робота за таблицями Шульте в парах

— Повторімо пряму та зворотню лічбу. Попрацюйте в парі.

1	6	4		5	8	2
5	2	7		9	10	7
8	9	3		4	6	3
	10				1	

3. Гра «Живі цифри»

— Утворіть числовий ряд з чисел 5, 2, 9, 6, 1, 3, 4, 7, 10.

Учитель ставить запитання. Учень з відповідним числом-відповіддю робить крок уперед.

- Якого числа бракує? (8.)
- Яке число стоїть за числом 4? (5.)
- Яке число передує числу 10? (9.)
- Яке число має «сусідів» 5 і 7? (6.)
- Яке число на 1 більше від числа 2? (3.)
- Яких «сусідів» має число 3? (2 та 4.)
- Яке число менше 8, але більше 6? (7.)
- Яке число більше 3, але менше 5? (4.)
- Яке число найменше одноцифрове? (1.)
- Яке число найменше двоцифрове? (10.)

4. Весела лічба

Ця скриня зовсім не проста.
Захоче — і відкриється сама.
Та тільки, щоб нам усе знати
Треба задачі розв'язати.

- По дорозі їжак біг,
Ніс шість яблук на пиріг.
Одне впало, покотилось.
Скільки яблук залишилось? ($6 - 1 = 5$)

- На лузі пасуться гуси,
Їх пасе мала Маруся.
Сім гусей ще біля броду.
Трое вже ввійшли у воду.
Ми попросимо дітей
Полічити всіх гусей. ($7 + 3 = 10$)
- Киця й котик залюбки
Випікали пиріжки.
Киця з тіста п'ять зліпила,

Котик з снігу тільки два.
Скільки пиріжків з'їдять кошенята? (5.)

- Їжачок по лісу йшов,
На обід гриби знайшов.
Під березою — один,
Вісім під дубочком.
Скільки буде в їжачка
В кошику грибочків? ($1 + 8 = 9$)

(Скринька відкривається.)

— У скрині зла чаклунка тримала Колобка. Який він сумний, не співає своєї веселої пісеньки. Тому будемо активно працювати, щоб його розвеселити і пісеньку з ним заспівати.

Фізкультхвилинка

У Країні казочок жив веселий Колобок.
Разом з ним усі звірятка шикувались на зарядку.
Раз притупнули ногою, покрутили головою.
Руки вгору підняли, трохи ними потрясли.

Нахилились вліво, вправо.
Та цього було замало.
Руки вгору, руки вниз, раз присіли, піднялись.
Головою похитали, працювати знов почали.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Мотивація навчальної діяльності

— Дивіться, друзі, назустріч нам біжить... П'ятачок. Що це в нього в руці? *(Повітряна кулька.)*

Перегляд уривка мультфільму «Вінні-Пух та друзі», коли П'ятачок біжить з повітряною кулькою, яка потім лусне.

— Скільки кульок тепер у П'ятачка? Чи знаєте ви, як таку кількість позначають у математиці?

— Сьогодні ми навчимося позначати порожню множину предметів числом 0 та записувати цифрою 0.

2. Ознайомлення з числом 0 як кількісною характеристикою порожньої множини

1) Робота з математичними матеріалами.

— Викладіть на парту кружечки за кількістю кульок, що були у П'ятачка. Кулька луснула. Приберіть цю кількість. Скільки залишилося? *(Нічого.)*

— Викладіть на парту 4 квадрати. Прикрийте їх рукою. Скільки квадратів ви бачите? *(Ніскільки. Нічого.)* У нас утворилася порожня множина. Це число 0.

2) Колективна робота за підручником (с. 28, завдання 1, 2).

— Які транспортні засоби зображені на малюнках? Скільки коліс у кожного транспортного засобу?

— У санчат коліс немає. Кажуть, що в санчат нуль коліс.

— Скільки пташенят було в гніздечку? *(Чотири.)* Пташки піросли та полетіли з гніздечка. Скільки залишилося? *(Жодної.)*

— Як утворюється число 0? *(Віднімаючи однакові числа, дістаємо число нуль.)*

— «Нічого» означає порожню множину предметів, тобто множину, в якій немає жодного елемента; у математиці численність такої множини відповідає числу «нуль». Число «нуль» позначається цифрою, яка називається так само — «нуль».

— Коли ми використовували цю цифру? *(Під час написання числа 10.)*

— На тарілці 0 цукерок означає, що цукерок немає зовсім. Принесли 0 квіток означає, що квіток не принесли зовсім... На парті 0 зошитів означає, що зошитів на парту не поклали зовсім. Отже, нуль предметів — це якщо предметів немає зовсім.

3) Казка про Нуль.

У країні Математика є містечка, де проживають числа. Подумки вирушаємо у містечко Нуль. Будиночки у ньому схожі на квасолячки чи яечка. І мешкають у них нулі. Дивно, чому вони такі пухленькі, кругленькі? Вони ж нічого не їдять. Та їсти у них нічого. Та й немає у них ані посуду, ані предметів побуту, ані меблів вони не мають. І нічим нулі не займаються. Ані фабрик, ані заводів,

ані шкіл, ані бібліотек у місті немає. Та люблять нулі, коли до них на гостину приходять числа з інших міст. Нулики ввічливо вітають гостей, запрошують на пішу прогулянку вулицями міста. Усі прогулюються і дихають нічим не забрудненим свіжим повітрям. Нулі дуже виховані. Вони ніколи не стають у парі поперед іншого числа. І ходять вулицями двоцифрові числа: 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90.

3. Ознайомлення з цифрою 0

Учитель показує цифру нуль.

- Де ми вже з нею зустрічалися? (*Початок шкали лінійки, у написанні числа 10.*)
- А на що схожа ця цифра?
- Яких казкових героїв, схожих на Колобка, ви знаєте?
- Поки ви слухали казочку, наш Колобок завітав на гостину до своїх друзів Смішариків.

4. Утворення числа 0

- А як утворюється число 0, нам покажуть Крош та Їжачок.
- Перед вами — тарілочка, на якій лежать 4 груші. Крош з'їв 2 груші. Скільки залишилося груш на тарілочці? (2.)
- Складіть приклад. ($4 - 2 = 2$.)
- Їжачок теж з'їв 2 груші. Що залишилося на тарілочці? (*Нічого.*)
- Скільки було груш? (4.)
- Скільки з'їли? (4.)
- Скільки залишилося? (*Нічого.*)
- Коли нічого не залишається, говорять: нуль. Позначаємо нуль цифрою 0. Як утворився 0? ($4 - 4 = 0$.)
- Нуль утворюється при відніманні числа самого від себе.

При лічбі нулю дісталось
Не багато і не мало,
І не рідко, і не густо.

Нуль ніщо, ніскільки, пусто.
Хай же знає вся малеча:
Нуль — це просто порожнеча.

5. Уточнення поняття «натуральні числа»

— Пригадаймо, що числа від 1 до 10 називають натуральними числами — це числа, які застосовують у лічбі предметів і в порядковій лічбі. Число «нуль» не застосовують у лічбі предметів, тому воно не є натуральним числом.

6. Написання цифри 0

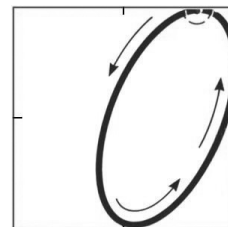
— Ньюша запрошує нас навчитися писати цифру 0.

Цифра 0 — великий лівий овал. Починаємо писати трохи нижче верхнього правого кута клітинки, заокруглюємо ліворуч. Пишемо до середини нижньої сторони клітинки і піднімаємося вгору до початку написання цифри.

Робота в зошиті.

Фізкультхвилинка

Рухливі вправи під пісню «Колобок» (<https://youtu.be/aWZLvLWe-Q>).

7. Ознайомлення з відніманням рівних чисел

1) Практична робота. Робота в групах.

— Совунія напекла печива. Пригощайтесь!

На партах на тарілочках лежить маленьке печиво за кількістю учнів у групі.

— Порахуйте кількість учнів у вашій групі. Скільки печива лежить на тарілочках? З'їжте печиво. Скільки тепер печива лежить на ваших тарілочках? Складіть приклад.

2) Колективне розв'язування прикладів на віднімання (с. 28, завдання 3).

— Що спільного в рівностях? Поміркуйте, чому при відніманні отримали нуль.

Висновок. При відніманні рівних (однакових) чисел отримуємо нуль.

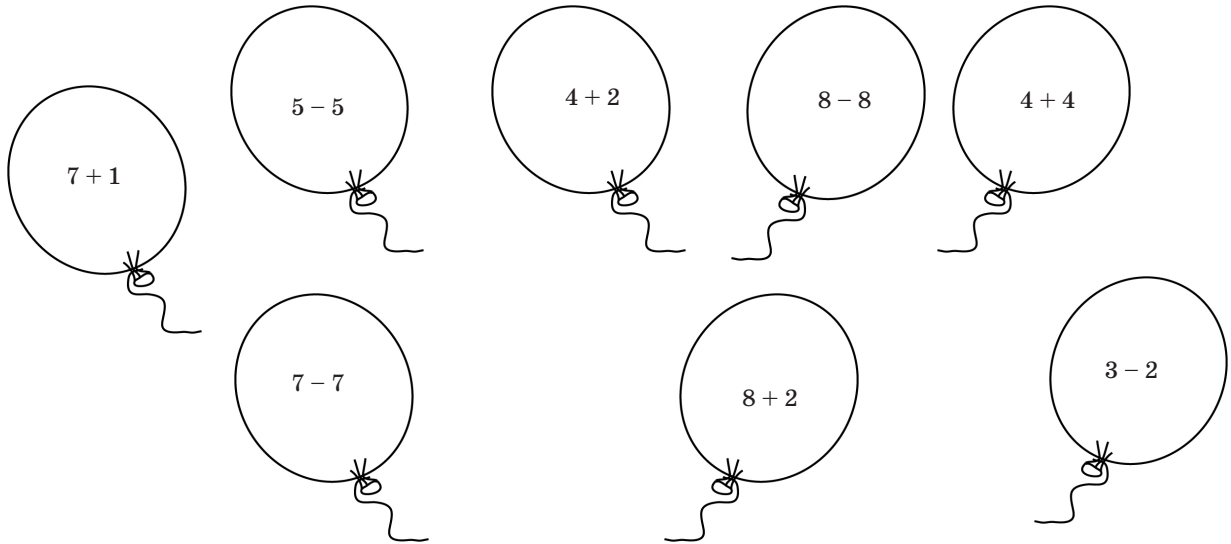
— Запишіть рівності у зошит.

3) Робота в групах.

— Бараш дуже любляє запускати в небо кульки, але вони чомусь не злітають.

Нуль за ниточку тримаю
 Це ж бо — кулька, кожен знає.
 Якщо нитку відпустить,
 Кулька в небо полетить.

— Ось у чому причина! Полетять у небо кульки тільки з відповіддю 0. Знайдіть їх.

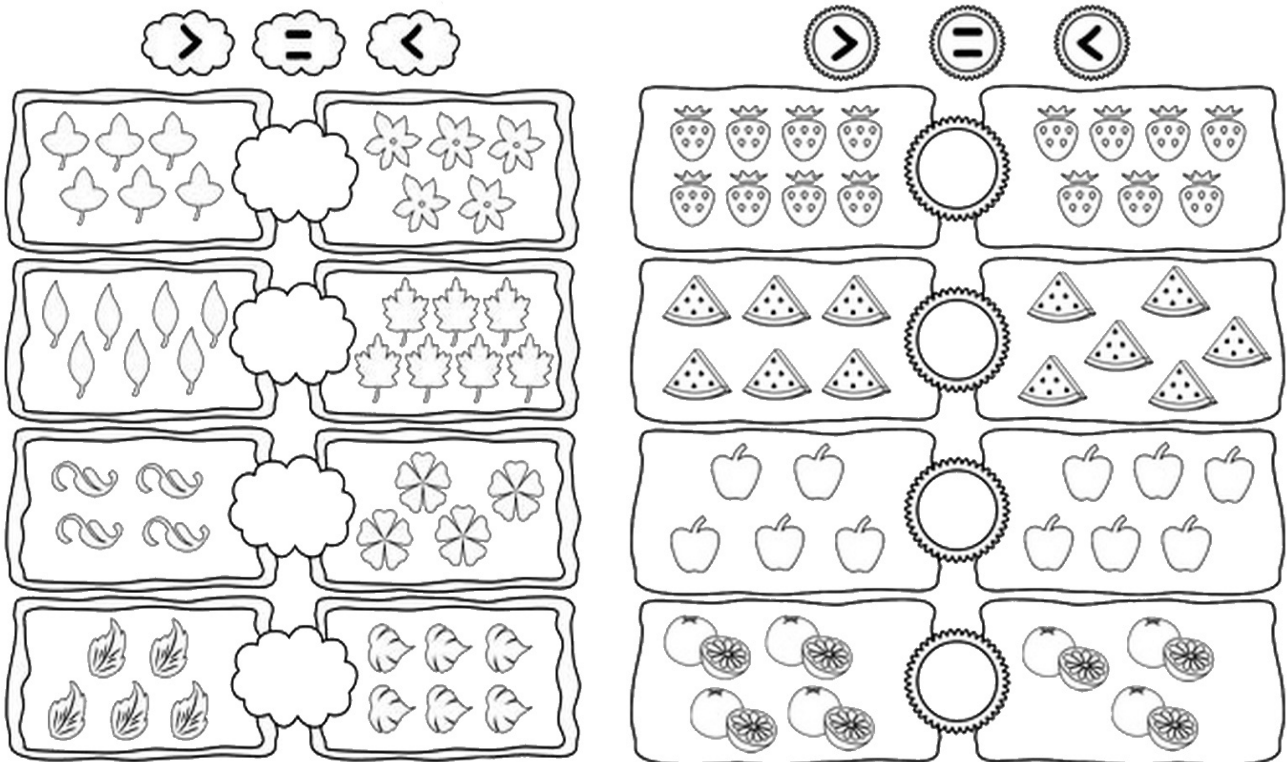
8. Складання нерівностей

1) *Робота за підручником (с. 28, завдання 4).*

— Порівняйте кількість корабликів. Запишіть нерівність у зошит. ($3 < 4$.)

2) *Робота в групах.*

— Складіть нерівності за малюнками.

9. Порядкова лічба (с. 28, завдання 5)

— На якому місці за порядком розміщено трикутник? Чому діти показали різні числа? (*Трикутник четвертий ліворуч, а другий — праворуч.*)

10. Творча вправа «Оживи цифру»

— Карпатич пропонує нам трошки пофантазувати з цифрою 0. На що схожа ця цифра?

Він, як бублик, як калачик,
Як обручик чи як м'ячик,
Круглий сам. Ще в давнину
Цифру цю назвали нуль.

Перед дітьми — картка, на якій намальований великий нуль. Діти повинні до-малювати до нуля елементи, щоб утворилася певна фігура або предмет чи силует живої істоти.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

- Що нового дізналися на уроці?
 - Що позначає число 0?
 - На що схожа цифра 0?
 - Що залишається при відніманні однакових чисел?
 - Як це позначається?
 - Скільки друзів зустрів Колобок?
 - Наша подорож завершується. Чи пам'ятаєте ви, чим закінчилася подорож Колобка у казці? (*Його з'їла лисичка.*) Скільки колобків залишилося у казці? (*Нуль.*)
 - Як ви вважаєте, чому з Колобком трапилася біда? (*Тому що він утік із дому.*)
 - Щоб такої біди не трапилося, ніколи не можна йти кудись із дому без дозволу батьків, не можна розмовляти з незнайомими людьми. А наш Колобок, живий та здоровий, просить вас позначити смайлик, що відповідає вашому настрою та роботі на уроці.
- У мене все вийшло.
 - Були труднощі в роботі.
 - Було складно, потрібно ще попрацювати.

— А на прощання Колобок пригощає вас бубличками, схожими на цифру нуль!

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 27. САНТИМЕТР. ВИМІРЮВАННЯ ДОВЖИНИ ВІДРІЗКІВ

Мета: формувати поняття про довжину відрізка як числа сантиметрів, що вміщуються на певному відрізку; актуалізувати способи порівняння відрізків за довжиною («на око», накладанням); ознайомити з міркою — 1 см; учити вимірювати довжину відрізків способом укладання моделей сантиметра; закріпити склад чисел; розвивати логічне мислення учнів, увагу, пам'ять; виховувати інтерес до математики.

Обладнання: смужки паперу чи стрічки різної довжини, моделі сантиметрів, картки для групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, соціальна.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

— Погляньте на малюнки. Хто на них зображений? (*Люди різних професій.*) Які ще професії ви знаєте? Яку роботу виконують ці люди?

— Сьогодні ми поринемо у світ професій.

2. Повторення про розташування чисел на числовому відрізку

- Якщо б не він,
Ми заблукали б тут.
У книжковому морі безкрайньому
Він справжній капітан.
Розкривати будь-які таємниці
Допомагає швидко нам! (*Бібліотекар.*)

— У бібліотеці книжки розставлено у певному порядку, щоб можна було швидко їх знайти. Допоможіть бібліотекареві поставити правильно книжки.

1) Гра «Порядок книжок».

Діти розставляють макети книжок з числами на обкладинці у прямому та зворотному порядку.

2) Гра «У бібліотеці».

Один учень — «бібліотекар», видаватиме книжки учневі-«читачу». Учень-«читач» називає книжку, яку він хоче почитати. Наприклад: «Ця книжка стоїть за книжкою з номером 7. Ця книжка має сусідів 4 та 6».

— А чи бували ви, діти, у справжній бібліотеці? Яку книжку прочитали? Що цікавого дізналися?

3. Повторення про додавання та віднімання чисел 0, 1, 2. Робота в групах

- Знань чимало в нього є,
Дітлахам їх віддає.
Міста знань постійний житель —
Носить горде ймення... (*вчитель*).

— Пропоную вам побути вчителями. На картці ви отримали роботу учнів іншого першого класу. Перевірте роботу. Чи немає там помилок? Якщо знайдете, виправте їх.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Робота над загадками

— Відгадайте загадки та здогадайтеся, до представника якої професії нас запрошує мишенятко.

- Довгий хвостик має,
В полотно пірнає,
Квіти вишиває. (*Голка з ниткою.*)
- Пара гострих, тонких ніг
Без черевиків і без чобіт.

На ногах — по голові
Навіщо? Скажіть мені!
По паперу ходять ноги,
Ріжуть все, що на дорозі. (*Ножиці.*)

- Дерев'яний та довгенький,
Маю носик я гостренький.
На білому слід лишаю, —
І всіх діток потішаю. (*Олівець*).
- Вона довгенька та міцна,
Латає нам кожух і світку,
І зветься штука чарівна
Звичайно ж, ... (*нитка*).

- Не вдягають їх хлоп'ята,
Мов принцеси, в них дівчата. (*Сукня*).
- Рівне поле полотняне,
Рівно ткане, чисто пране. (*Тканина*).
- Комірець і рукави,
Більш для хлопчиків вони. (*Сорочки*).

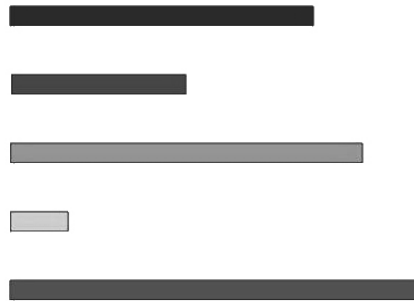
— Кому знадобляться ці матеріали та інструменти? Хто виготовить нам сорочки та сукні? (*Кравець, швачка*.)

— Наше мишенятко — кравець. Людина цієї професії працює з тканиною, розкроює її та зшиває, виготовляє одяг.

— Кравець повинен бути уважним, щоб не зіпсувати тканину, та вміти правильно порівнювати чи відмірювати кількість тканини.

2. Порівняння відрізків завдовжки

1) Робота з демонстраційним матеріалом.

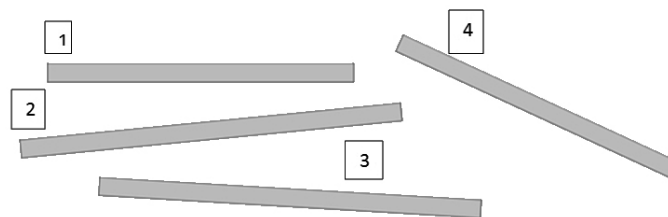

— Який відрізок найкоротший? Який — найдовший? Назвіть їх у порядку збільшення (*зменшення*) довжини.

2) Практична робота. Робота в парах.

Діти порівнюють довжину стрічок чи смужок паперу методом накладання.

3) Робота в парах.

— Порівняйте відрізки завдовжки «на око».

— Чи впевнені ви у точності — правильності своїх відповідей?

Висновок. Щоб визначити довжину, потрібно користуватися якоюсь міркою.

Фізкультхвилинка

- Інструмент бере у руки —
Линуть чисті, ніжні звуки.
Люди кажуть: «Це талант!»
Добре грає... (*музикант*).

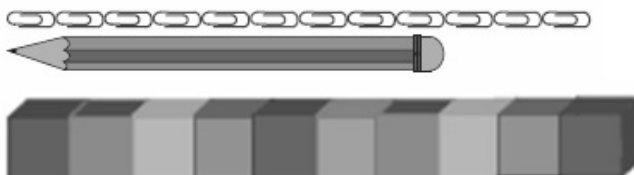
Рухливі вправи під пісню «Веселий музикант» (<https://youtu.be/AaBN4RY8BV8>).

3. Перегляд уривка мультфільму «38 папуг» (<https://www.youtube.com/watch?v=p7ZBR2mlG9A>)

— Чому в звіряток вийшла різна довжина удава? (*Бо вони мали різні мірки*.)

4. Вимірювання довжини предметів різними мірками

1) *Робота з демонстраційним матеріалом.*

- Які мірки використали, щоб поміряти довжину олівця? (*Кубики та скріпки.*)
- Яка довжина олівця, якщо міряти скріпками? (*9 мірок.*)
- Яка довжина олівця, якщо міркою будуть кубики? (*7 мірок.*)
- Чому значення довжини у нас різняться? (*Тому що різні мірки.*)

2) *Практична робота. Вимірювання довжини підручника різними мірками. Робота в парах.*

Висновок. Щоб правильно дізнатися довжину предмета чи відрізка, стрічки чи смужки паперу тощо, потрібна єдина мірка.

5. Ознайомлення з моделлю сантиметра (с. 29, завдання 1)

- Для того щоб люди, вимірюючи, отримували однакові відповіді, було придумано єдину для всіх людей мірку. Хто знає, що це за мірка? (*Ця мірка — один сантиметр.*)
- Вона прийнята в усьому світі. Нею користуються люди різних країн. Це сантиметр.

6. Практична робота. Вимірювання довжини відрізків (с. 29, завдання 2, 3)

- Лисичка вам хоче нагадати правила вимірювання. Потрібно прикладати модель сантиметра щільно один до одного, починати з самого початку.
- Виміряйте довжину кожного відрізка.

7. Складання схеми та виразу за сюжетним малюнком. Робота в групах

1-ша група	2-га група	3-тя група
An illustration showing five buttons of various sizes and two needles.	An illustration showing three spools of thread and three needles.	An illustration showing four spools of thread.

Фізкультхвилинка

Тато мій, тато мій —
Дуже вправний водій,
Він щодня автобус водить,
Гарна в таточка робота.
Мама малярем працює —

Стіни, двері — все фарбує.
Ну, а поки я маленький,
Ще мені рости довгенько,
Та роботи не боюся:
Я у мами з татом вчуся.

8. Уточнення знань про ламану лінію. Поняття про ланки ламаної (с. 29, завдання б)

- Які фігури зображено на малюнку?
- Ламана зеленого кольору складається з трьох ланок.
- Скільки ланок мають інші ламані?

9. Лічба у межах 10. Гра «Збудуй вежу» з використанням конструктора LEGO. Робота в групах

- Рівно цеглу викладає, Каменяр і покрівельник
Дах старанно покриває... Мають назву... (будівельник).

Діти отримують шифр та картку з прикладами. Розв'язуючи приклади по черзі, складають вежу з цеглинок певного кольору.

Значення кольорів (шифр)

Червоний	5
Оранжевий	6
Синій	7
Зелений	8
Блакитний	9
Жовтий	10

Зразок завдання для груп

Приклади	Відповідь	Отриманий результат (вежа)
$6 + 1$	7	Синій
$4 + 2$	6	Оранжевий
$10 - 1$	9	Блакитний
$5 + 3$	8	Зелений
$6 - 1$	5	Червоний
$4 + 6$	10	Жовтий

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

- Він дізнається для нас
Про Китай і про Канзас,
Про найдовший в світі міст
Розповість нам... (журналіст).

— Журналіст хоче взяти у вас інтерв'ю.

Вправа «Мікрофон»

- Чи завжди ми можемо «на око» визначити довжину предмета або відрізка?
- Що потрібно, аби дізнатися, який відрізок або предмет довший або коротший за інший?
- Що необхідно для того, аби не припускатися помилок під час вимірювання?
- Яку мірку вибрали як єдину?
- Ким ви мрієте стати у майбутньому?
- Що потрібно, аби досягти своєї мети? (Добре вчитися.)

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 28. ДОБА. ЗАМКНЕНІ І НЕЗАМКНЕНІ ЛІНІЇ

Мета: закріпити знання про дні тижня; ознайомити з одиницею вимірювання часу «доба»; формувати поняття «замкнені», «незамкнені криві та ламані лінії»; вправляти в порядковій та кількісній лічбі; розвивати логічне мислення учнів; виховувати старанність, товариськість, дбайливе ставлення до часу, потребу планувати свій час та дотримувати режиму дня.

Обладнання: картки для парної роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, природнича, здоров'язбережувальна.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Добрий день! В добрий час!
Рада, діти, бачить вас!
Ви почули всі дзвінок?
Він покликав на урок.

Кожен з вас приготувався —
На перерві постарався.
Зараз сядуть всі дівчатка,
А за ними і хлоп'ятка.

2. Мотивація навчальної діяльності

— Ми всі привіталися: «Добрий день!». Як вітаємося на початку дня? (*Доброго ранку!*) А наприкінці дня? (*Добрий вечір!*) Ми назвали деякі частини доби. А що таке доба? (*Відповіді дітей.*)

— Сьогодні поговоримо про одиницю вимірювання часу «добу», а також дізнаємося про різновиди ліній.

3. Актуалізація знань учнів

1) Повторення знань про дні тижня (на основі матеріалу підручника, с. 30, завдання 1).

— Діти, сьогодні на урок до нас прибіг зайчик. Привітайтеся з ним. Він запитує: «Який сьогодні день тижня? А вчора який був день? А завтра, який день буде? Які дні в нас вихідні? Скільки ще залишилося робочих днів?».

2) Порядкова та кількісна лічба.

— Зайчик, коли біг до нас, пробігав повз будиночки лісових мешканців. Перший будинок був білоччин, потім — будиночок лисички, далі — ведмедя, а останнім, на узліссі, розташувався вовк. (*Учитель поступово виставляє зображення тварин.*) З кожним зі звірів наш зайчик привітався. Назвіть, з ким зайчик привітався першим, другим... Скількох звірів зустрів у лісі? А повз кого зайчик пробіжить першим, другим, коли буде повертатися додому?

3) Графічний диктант.

— Намалюймо доріжку, якою біг до нас зайчик.

Від точки ведемо вниз на 2 клітинки, потім праворуч на 1 клітинку, далі — 2 клітинки вгору, 1 клітинка праворуч, 2 клітинки вниз, 1 клітинка праворуч, 2 клітинки вгору, 1 клітинка праворуч, 2 клітинки вниз. Далі продовжте самостійно.

Пальчикова гімнастика

Прилетіло сонечко
На мої долонечки,
Крильця червоненькі

В п'яточки чорненькі,
По всіх пальчиках ходило,
З мізинчика полетіло.

4) Робота з математичними матеріалами.

— Викладіть трикутниками кількість днів у тижні. (7.) У другому ряду — кружечками кількість робочих днів. (5.) Чого більше? Чого менше? Як зробити, щоб кількість фігур була однаковою? Складіть приклади до виконаних дій. ($7 - 1 = 6$ або $5 + 1 = 6$.)

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Усвідомлення поняття «доба»

1) Робота над загадками. Уточнення ознак дня і ночі.

- Чорна корова всіх поборола.
Білий віл всіх підвів. (*День і ніч.*)
- Темно стало на дворі,
Сяє місяць угорі.
Спати треба, певна річ,
Бо прийшла на землю... (*ніч.*)
- Підходити до будинку стала,
З неба Сонце вкрала. (*Ніч.*)
- До вечора помирає,
Зранку оживає. (*День.*)

— Чим день відрізняється від ночі? (*Удень світить Сонце, співають птахи, а вночі на небі — Місяць, зорі, природа завмирає.*)

— Чому вдень ясно? (*На небі є Сонце.*)

— Чому вночі темно? (*На небі немає Сонця.*)

2) Ознайомлення з частинами доби.

— А що буває між ніччю та днем, між днем і ніччю? (*Ранок, вечір.*)

— Ранок, день, вечір, ніч — це все частини доби. Доба — це одиниця вимірювання часу, що складається з 24 годин. За цей час планета Земля повністю обертається навколо своєї осі.

— А чи знаєте ви, коли відбувається зміна доби? (*Уночі, о 12 (24) годині ночі.*)

3) Робота за підручником (с. 30, завдання 3).

— Назвіть частини доби, зображені на кожному малюнку.

— Що ви зазвичай робите у ці частини доби?

Фізкультхвилинка

Хмарка сонечко закрила,
Слізки дрібні зронила.
Ми ті слізки позбираєм,
У травиці пошукаєм.
Пострибаєм, як зайчата,

Політаєм, як пташата,
Потанцюємо ще трішки,
Розімнемо руки, ніжки.
Всі веселі, от чудово!
За роботу сіли знову!

4) Робота з цеглинками LEGO.

— Покажіть жовту цеглинку, якщо природні явища відбуваються вдень, а синю — вночі.

- Співають птахи;
- вилітають сови і кажани;
- квіти стуляють пелюстки;
- літають яскраві метелики;
- Сонце високо стоїть над горизонтом;
- літають нічні метелики;
- квіти розтуляють пелюстки;
- на небі яскраві зорі.

5) Узагальнення розуміння поняття «доба».

— Доба — це проміжок часу, що складається з ранку, дня, вечора та ночі. Уявіть добу: час, який мине від початку занять сьогодні до початку занять завтра, — одна доба. Який сьогодні день тижня? Яке число? Яким за розкладом сьогодні урок математики? Яке число було вчора? Який день тижня був вчора? Що ви робили вчора? Яке число було позавчора? Який день тижня був позавчора? Чим був цікавий позавчорашній день? Яке число буде завтра? Який день тижня буде завтра? Які плани у вас на завтра? Який день тижня буде післязавтра? Що будете робити післязавтра?

— Коли говорять: «Мені й дня мало»? Що мають на увазі? Що потрібно робити, аби все встигнути?

2. Логічні вправи

— З'ясуйте, у які частини доби не спить кожна тварина.

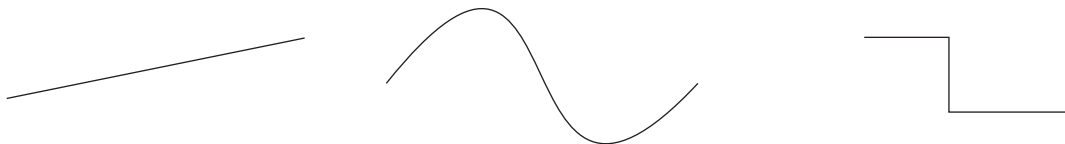
- Сова прокидається на початку ночі й засинає вранці.
- Кролик спить серед дня і всю ніч.
- Кажан лаштується спати на світанку, а прокидається ввечері.
(*Сова не спить уночі; кролик — уранці та ввечері; кажан — увечері та вночі.*)

Фізкультхвилинка

3. Формування поняття «замкнені — незамкнені лінії»

1) Робота з демонстраційним матеріалом.

— Які лінії ви бачите на малюнку? (Пряма, крива, ламана.)

— Чим відрізняється крива від ламаної лінії? (Ламана лінія складається з ланок.)

2) Робота за підручником (с. 30).

• Завдання 4

— Криві та ламані лінії бувають замкненими та незамкненими. Які незамкнені лінії ви бачите на малюнку підручника? Скільки ланок має незамкнена ламана лінія? (П'ять.)

— Яка геометрична фігура утворилася із замкненої ламаної лінії? (Трикутник.) Які ще фігури можуть утворитися із замкненої ламаної лінії? (Чотирикутник, п'ятикутник, квадрат, ромб.)

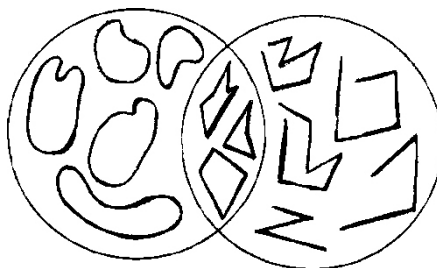
— Яка геометрична фігура утворилась із замкненої кривої лінії? (Овал.)

— Які ще фігури можуть утворитися із замкненої кривої лінії? (Круг.)

• Завдання 5

— Назвіть номери ліній, що є замкненими.

4. Логічна вправа. Узагальнення і класифікація. Ознайомлення з кругами Ейлера

— Що спільного мають фігури у колі ліворуч?

— Що спільного мають фігури у колі праворуч?

— Чому три фігури опинилися в обох колах?

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Заглянуло Сонечко до нас на мить,
Дуже швидко час біжить.
Вже підсумки нам потрібно підбити,
Чого зуміли ми досягти?

Вправа «Мікрофон»

— З яким новим математичним поняттям сьогодні ознайомилися?

— Коли відбувається зміна доби?

— Що допоможе все встигати протягом дня?

— У який час доби ви почуваетесь найщасливішим? (Діти позначають стікером на зображеннях частин доби. За бажанням пояснюють свій вибір.)

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 29. ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО. СКЛАДАННЯ РІВНОСТЕЙ НА ДОДАВАННЯ

Мета: закріпити розуміння сутності додавання і віднімання; вправляти в кількісній лічбі; учити складати рівності на додавання до сюжетних малюнків; закріпити навички складання нерівностей за схемами; розвивати логічне мислення; виховувати старанність, дбайливе ставлення до води.

Обладнання: набір математичних матеріалів (*геометричні фігури, цифри*), картки для парної роботи, телевизор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, природнича.

Хід уроку

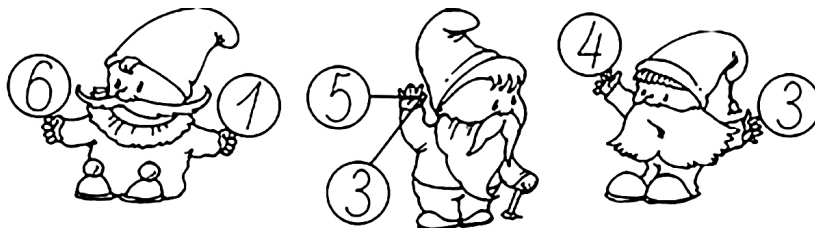
I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

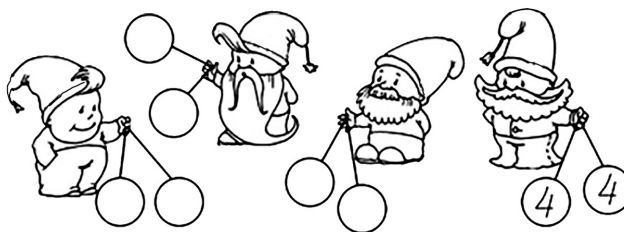
2. Усні обчислення

1) Вправа «Допоможи гномикам».

- Гномики склали число 7 із двох менших чисел. Знайди того, хто припустився помилки.

- Допоможи гномикам скласти склад числа 8.

2) Гра «Математичний м'яч». Повторення складу чисел.

Учитель називає умовне число, потім кидає м'яч дитині. Учні потрібно додати те число, якого «не вистачає» до умовного.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Математичний диктант

Діти мають на парті числовий ряд у вигляді листочків. Потрібне число-відповідь у вигляді листочка зафарбовують.

- Наступне число за 8. (9.)
- Попереднє число для 2. (1.)
- Сусіди цього числа 4 та 6. (5.)
- Від числа 8 відніміть 8. (0.)
- До числа 6 додайте 0. (6.)

2. Актуалізація знань про числа 10 та 0

1) Перевірка математичного диктанту.

— Які листочки зафарбовані, які — незафарбовані?

- Назвіть склад числа найбільшого незафарбованого числа. (Це число 10.)
- Що ще ви можете розказати про число 10?
- Чому це число називають двоцифровим? Які дві цифри потрібні для запису цього числа?

Нулик — це число найменше,
Деколи й саме живе.
Як пристане до сусіда —
Має значення нове.
От стояла одиниця,

Біля неї нулик став,
І вже може він гордиться,
Буть найменшим перестав.
Так «один» з «нулем»-сусідом
Число «десять» разом склав.

2) Каліграфічна хвилинка. Запис чисел 0 та 10.

3) Робота з математичними матеріалами.

- Викладіть на парту 4 квадрати. Як отримати 10 квадратів? (Додати 6 квадратів.)
- Складіть приклад до виконаної дії. ($4 + 6 = 10$.)
- Викладіть на парту 7 трикутників. Як отримати число 10? (Додати 3 трикутники.)
- Складіть приклад до виконаної дії. ($7 + 3 = 10$.)
- Викладіть на парту 10 кружечків. Як отримати число 0? (Прибрати всі кружечки.)
- Складіть приклад до виконаної дії. ($10 - 10 = 0$.)

Фізкультхвилинка

Осінь, осінь. Лист жовтіє,
З неба часом дощик сіє.
Червонясте, золотисте
Опадає з клена листя.
Діти ті листки збирають,
У книжки їх закладають.
Наче човники, рікою
Їх пускають за водою.
З них плетуть вінки барвисті,
Червонясті, золотисті.

(Пальцем показують рух дощика.)

(Руки в сторони, присідають,
імітують збирання листочків.)
(Роблять «ліхтарики».)

(Кружляють.)

Або: відеофізкультхвилинка «Осінь, осінь, ти ласкава казка» (<https://youtu.be/leJC7CWZw9Y>).

3. Вправлення у кількісній лічбі

1) Робота за підручником (с. 31, завдання 1).

- Доберіть до малюнків відповідне число.
- Назвіть найбільше число (найменше). Назвіть числа у порядку зростання (спадання).
- Якому числу відповідає зображена на малюнках кількість предметів?
- До яких чисел немає ілюстрації?

2) Проблемне питання.

- Жабенятко запитує: «Що станеться, якщо припинить дощити?».
- Якщо вся вода із хмаринок пролетиться на землю, звідки візьмуться нові хмаринки?

Читання вірша про кругообіг води в природі

Була собі хмаринка,
Велика і пухнаста,
А в ній росли краплинки —
Щасливі веселинки.
Хмаринці важко стало,
Вона відкрила двері:
— Нехай мої краплинки
Проллються всі на землю.
А на землі краплинки

Зробили гарні справи,
В струмки збирались дзвінкі.
Струмки в річки стікали,
Річки в моря збігали.
Проміння сонця гріло,
Краплинки знов зменшались
І до своїх хмаринок
Нагору піднімались.

3) Виконання завдання в парах.

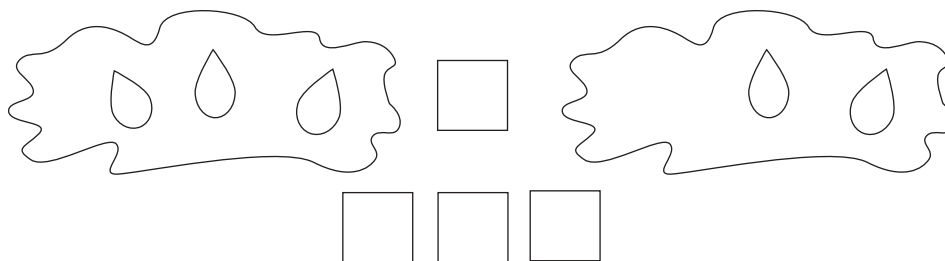
- З'єднайте відповідну кількість краплинок з числами.

4. Порівняння чисел

1) Вправа «Веселі краплини. Де їх більше?».

— Маленькі крапельки випали з хмарки та утворили калюжці. Порахуйте краплинки в кожній калюжці. Порівняйте їхню кількість. Відповідну рівність/нерівність запишіть.

2) Робота за підручником. Робота в парах (с. 31, завдання 2).

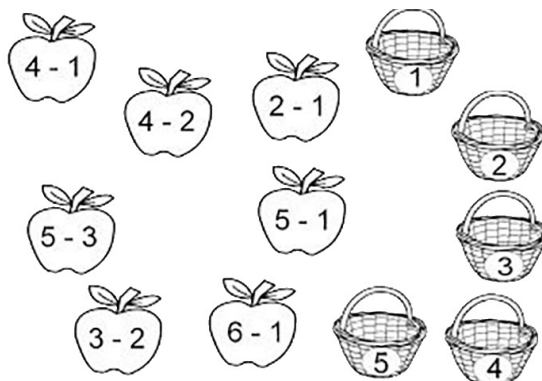
— Порівняйте числа, скориставшись малюнками. Запишіть у зошит відповідні нерівності.

5. Формування обчислювальних навичок. Закріплення способу додавання та віднімання чисел на основі складу числа. Робота в парах

- Знайдіть приклади з однаковою відповіддю. З'єднайте їх.

$7 - 2$	$4 + 2$	$9 - 2$	$2 + 2$
$3 + 2$	$8 - 2$	$5 + 2$	$6 - 2$

- Покладіть яблучка у потрібний кошик.

6. Усвідомлення понять «додавання» та «віднімання». Робота в групах

- При додаванні отримуємо більше число або таке саме (додавання 0).
- При відніманні отримуємо менше число або таке саме (віднімання 0).

$4 \square 5 = 9$

$3 \square 2 = 5$

$7 \square 4 = 3$

$8 \square 1 = 9$

$5 \square 5 = 10$

$6 \square 2 = 4$

$6 \square 2 = 8$

$4 \square 1 = 3$

$9 \square 5 = 4$

$2 \square 7 = 9$

$4 \square 0 = 4$

$5 \square 2 = 3$

$3 \square 1 = 4$

$7 \square 1 = 6$

$6 \square 3 = 9$

$8 \square 4 = 4$

Фізкультхвилинка

Раз — підняти руки вгору,
Два — нагнутися додолу.
Не згинайте, діти, ноги,
Як торкаєтесь підлоги.
Три, чотири — прямо стати,
Будем знову починати.
Руки — в боки,
Нахились вперед,
Нахились назад,
І направо, і наліво,
Щоб нічого не боліло.
Раз, два, три, чотири —
Набираємося сили.
Нахилились, повернулись,
До товариша всміхнулись.

7. Робота за сюжетними малюнками (с. 31, завдання 3)

— Що роблять діти? Скільки хлопчиків саджало молоде деревце? Скільки дітей на другому малюнку? Їх стало більше чи менше? (*Більше. Підійшов хлопчик, щоб полити деревце.*) Складіть відповідний приклад.

— Чи знаєте ви, в яку пору року садять дерева? Навіщо це робити? Чи садили ви разом з рідними дерева чи куці?

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

- Що ви повторили на уроці?
- Що тепер умієте робити краще?
- Підбийте підсумок, використовуючи твердження: «Я можу пояснити...», «Я знаю, як зробити...», «Я вмію зробити...», «Мені ще потрібно попрацювати над...».

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 30. ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО. СКЛАДАННЯ РІВНОСТЕЙ НА ВІДНІМАННЯ. ДОБА

Мета: удосконалювати обчислювальні навички; закріпити знання складу чисел 6–10, уміння складати вирази на віднімання, уявлення про одиницю вимірювання часу «доба»; розвивати логічне мислення учнів; виховувати старанність, товарицькість, дбайливе ставлення до часу, потребу планувати свій час та дотримувати режиму дня.

Обладнання: картки для парної роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: урок закріплення знань, умінь і навичок.

Освітні галузі: математична, здоров'язбережувальна.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Добрий день! В добрий час!
Рада, діти, бачить вас!
Ви почули всі дзвінок?
Він покликав на урок.

Кожен з вас приготувався —
На перерві постарався.
Зараз сядуть всі дівчатка,
А за ними і хлоп'ятка.

— Сьогодні до нас на урок завітали маленькі непомітні чоловічки, яких ніби то немає, на зріст вони низькі. А звуть їх: Сімка, Нолик, Мася, Ігрик, Шпуля. Хто ж це такі? (*Фіксики.*)

— Кого я ще не назвала? (*Татус, Фаєр, Верта, Дедус.*) Усі вони приготували для вас завдання. Якщо виконаємо всі завдання фіксиків, отримаємо у подарунок помагатор.

2. Завдання Сімки. Гра «Таємне число»

— Я тримаю картку з числом. Здогадайтесь, яке це число, якщо воно наступне до числа: 3, 5, 2, 1. Як отримати наступне число до даного?

— Тепер на моїй картці число, яке стоїть безпосередньо перед числом: 4, 6, 3, 5, 2. Як отримати попереднє число до даного?

— Яке число стоїть між 2 і 4?

3. Завдання Масі. Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 3

Раз гачок і два гачок,
А між ними — язичок.
Цифра нас зачарувала.
Трійко, ми тебе впізнали.

Пальчикова гімнастика з Ноликом

— Нам треба завести мотор у машини і мерщій вирушати в путь!

Мчить машина
За машинами.

Шелестить
Машина шинами.

(*Пальці рук, крім великих, складаються в замок. Це мотор. Великими пальцям робимо обертові рухи. Спочатку «мотор» працює швидко, потім поступово обертання сповільнюються.*)

III. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Мотивація навчальної діяльності

1) Завдання Ігрика.

— Розв'яжіть приклади та дізнайтеся, яке слово зашифровано.

2 + 1	3 + 2	7 - 6	8 - 6	10 - 6
Шифр				
1 - А	2 - Ц	3 - П	4 - Я	5 - Р

Відповідь:

П	Р	А	Ц	Я
---	---	---	---	---

2) **Робота над прислів'ями. Гра «Докажи словечко».**

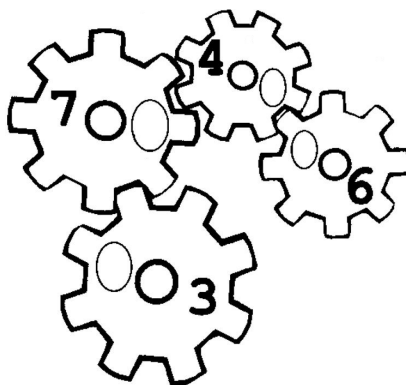
— Згадайте прислів'я про працю.

- Бджола мала, а й та... (*працює*).
 - Хочеш їсти калачі — ... (*не сиди на печі*).
 - Без труда... (*нема плода*).
 - Праця людину годує, а лінь... (*марнує*).
- Про яку людину говорять, що вона працювита? лінива?
— Що дає людині праця?
— Як ви допомагаєте батькам вдома?

2. **Завдання Фаєра. Закріплення знань складу чисел**

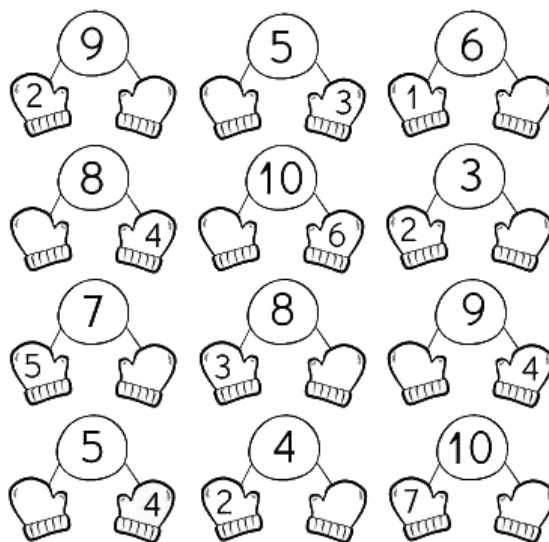
1) **Робота в групах «Ремонтуймо механізм».**

— Допишіть на шестерню таке число, щоб можна було отримати склад числа 9.

2) **Робота в парах. Повторення складу чисел 3–10.**

— Для роботи в саду, на городі, ремонтуючи механізми, використовують захисні рукавички. Допоможіть фіксикам «надягнути» рукавички. Запишіть на них склад чисел.

Фізкультхвилинка

Рухлива хвилинка під пісню фіксиків «Помагатор».

3. Завдання Шпулі. Застосування вміння записувати арифметичну дію віднімання за малюнками

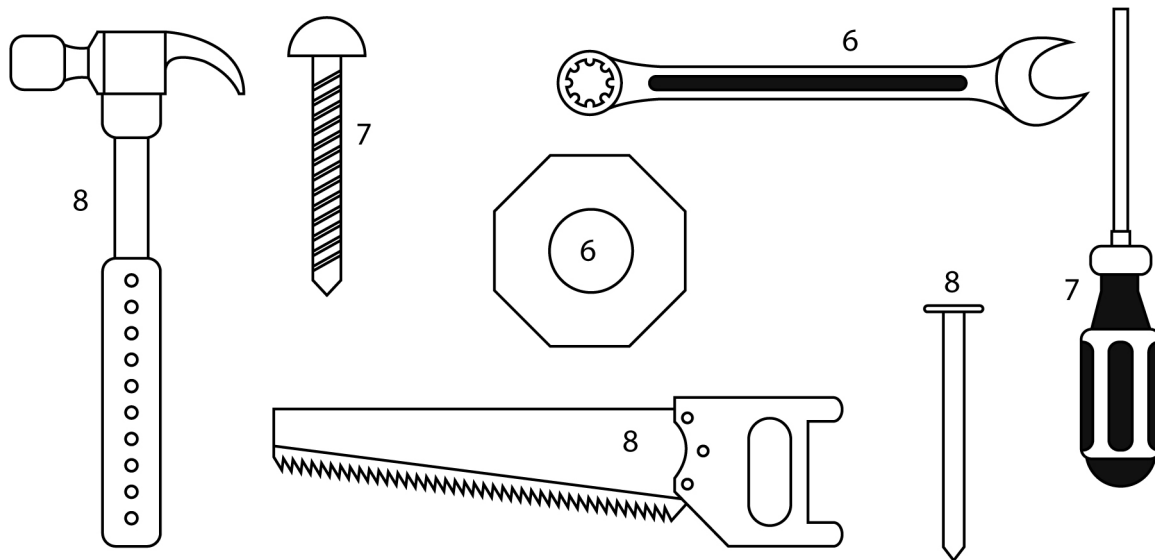
Колективна робота за підручником (с. 32, завдання 1)

— Що роблять дівчатка? Скільки дівчаток допомагає мамі? Дівчаток стало більше чи менше? (Менше, бо одна дівчинка пішла.) Якою арифметичною дією знайдемо, скільки дівчаток залишилося? Складіть приклад.

— Що зображено на другому малюнку? Чому друга бджілка полетіла? (Вона назбирала достатньо нектару і полетіла у вулик.) Якою арифметичною дією знайдемо, скільки бджілок залишилося? Складіть приклад.

4. Завдання Татуса. Закріплення знань складу чисел 6–8. Робота в групах

— Фіксики мають намір виконувати ремонтні роботи, їм потрібно зібрати інструменти. Допоможіть їм.

Кожна група отримує зображення мультгероя та набір прикладів. Потрібно обчислити значення виразів та відібрати потрібні інструменти.

Наприклад, група допомоги Дедусу отримує набір прикладів: $5 + 3$ (8), $2 + 6$ (8), $1 + 7$ (8). Діти повинні відібрати інструменти з цифрою 8.

5. Завдання Верта. Закріплення уявлення про одиницю вимірювання часу «доба»

1) Повторення про частини доби.

— Відгадайте загадки.

- Тихо-тихо підкрадалась,
До сусіда приглядалась.
Він помітив гостю враз,
Посірів і зовсім згас. (Ніч і день.)
- Він найпершим прокидається,
Чепуриться, умивається,
Вийде з терема хутенько,
Привітає землю-неньку.
Є така в нього турбота —
Всіх підняти до роботи. (Ранок.)

2) Колективна робота за підручником (с. 32, завдання 5).

— Розкажіть за малюнком, що робить хлопчик о четвертій ранку. А о десятій годині? Що робить удень? Чим займається ввечері?

— Навіщо потрібен розпорядок дня?

— Послухайте вірш «Режим дня киці Любки».

Вранці киця Любка встала,
 Ліжечко своє прибрала,
 Лапкою промила вічки,
 Вушка, носик, шию, щічки.
 Вийшла в сад і для порядку
 Там зробила фіззарядку.
 З'їла на сніданок мишку,
 Чисті одягла панчішки,
 Перед дзеркалом крутнулась,
 Причесалась, усміхнулась
 І побігла в школу вчиться.

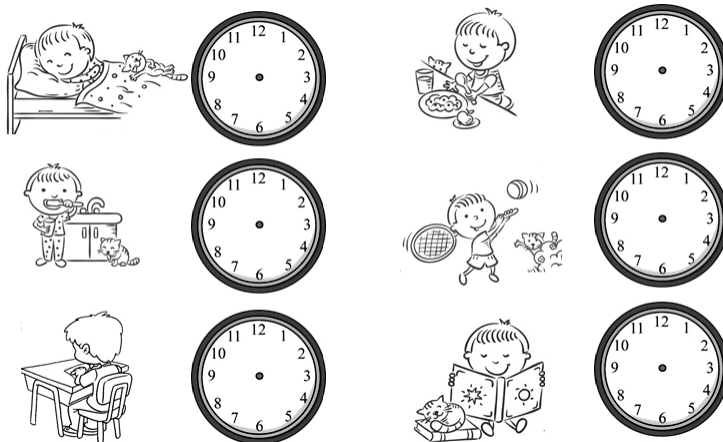
По обіді Любка-киця,
 Пообідавши, гуляє
 І батькам допомагає.
 І уроки робить киця,
 Бо старанна учениця!
 Знайде час на все: й пограти,
 Й відпочити, й почитати.
 По вечері киця Любка
 Миє лапки, чистить зубки
 І слухняно о дев'ятій
 В ліжечко лягає спати.

В. Бутрім

— Чи виконує киця розпорядок дня? Що вона встигає зробити за день? Який режим дня у вас?

3) Робота в парах.

— Допоможіть Миколці скласти розпорядок дня. Намалюйте стрілки на годинниках.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

— За гарну роботу на уроці та допомогу фіксика дарують вам свій символ «Ти-диш!» та просять розказати, що ви навчилися робити добре. Над чим вам ще потрібно попрацювати?

— А також фіксика просять розфарбувати їхній значок певним кольором: синім — «Мені все вдалося! Було легко працювати!», жовтим — «Хотів би ще потренуватися!», червоним — «На уроці мені було складно. Дещо я не зрозумів».

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 31. ПОВТОРЕННЯ СКЛАДУ ЧИСЕЛ. ВИЗНАЧЕННЯ ЧАСУ ЗА ГОДИННИКОМ. ДНІ ТИЖНЯ

Мета: актуалізувати знання учнями складу чисел першого десятка; удосконалювати вміння на основі складу числа складати рівності на додавання та віднімання; закріпити навички написання цифр 1–9; закріпити знання назв днів тижня, уміння визначати час за годинником; розвивати логічне мислення учнів шляхом формування прийомів розумових дій: аналізу, синтезу, порівняння; виховувати інтерес до математики, цікавість до природи та дбайливе ставлення до неї.

Обладнання: набір математичних матеріалів, картки для парної роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, конструктор LEGO, м'яка іграшка — білочка, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, природнича.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Мотивація навчальної діяльності

— Сьогодні на урок до нас завітала лісова гостя. Хто це?

- Жовта блискавка невпинна
Між деревами пролине,
З гілки плигає на гілку
Ця мала руденька... (білка).

— Що ви знаєте про цього звірка?

— Білочка запрошує вас до себе у гості, розкаже багато цікавого про себе та просить допомогти порахувати її запаси на зиму.

(Протягом уроку діти за правильні відповіді отримуватимуть горішки.)

2. Весела лічба

- У рудої білочки
Дуже гарні діточки:
Одне, як мізинчик,
Сіло на ослінчик;
Друге, як грибочок,
Сіло на горбочок;
А третє, як мишка,
Ухопило книжку,
Сторінки гортає,
Книжечку читає. (3.)
- У білки десять білченят,
А горішків в неї п'ять.
Хто ж із вас, малята, знає,
Скільки ще не вистачає? ($10 - 5 = 5$.)
- Шість маленьких білченят
У кубельці спали.
А ще троє білченят
По гіллі стрибали.
Всіх тих діток полічіть,
Мамі-білці допоможіть. ($6 + 3 = 9$.)
- Гляньте: білочка мала
Визирає із дупла.
Ще одна стрибнула з гілки,
А за нею — ще три білки.
Просимо вас, діти милі,
Щоб всіх білок полічили. ($1 + 1 + 3 = 5$.)
- Білка горіхи зривала,
Спритно у кошик складала.
Зразу п'ять та ще чотири.
Потім сіла, відпочила,
Два горішки з'їла.
Скільки діткам залишила? ($5 + 4 - 2 = 7$.)
- Білка ще й торгує трішки,
Продає свої горішки:
Лисичці-сестричці,
Горобцю, синичці,
Ведмедику волохатому,
Зайчику вухатому.
Кому — у дзьоб,
Кому — у жменю,
Кому — у кишеню.
Скільки горішків продала білочка? (5.)

3. Каліграфічна хвилинка. Повторення написання цифри 6

— На яку цифру схожа білочка? (На цифру 6 схожий хвостик та частина тіла.)

4. Математичний диктант

- Запишіть число, що передує числу 6.
- Запишіть число, що йде за числом 5.
- Запишіть цифрою, скільки сторін має шестикутник.
- Запишіть «сусідів» чисел 3, 7.
- До числа 9 додали 1. Запишіть відповідь.
- Запишіть цифрами кінцівку твердження: 6 — це 5 і...; 6 — це 3 і...; 6 — це 2 і...; 6 — це 4 і...

5. Гра «Загадкові горішки»

Учень витягує горішок з написаним числом та загадує дітям загадку про це число. (Наприклад. Це число стоїть між числами 7 і 9. (8) Це число наступне за числом 6. (7)) Хто відгадав, того й горішок.

Фізкультхвилинка

Із куца ліщини білка
Нахилила дітям гілку.
З'їжте, любі, смакоти,
Щоб скоріше підрости!
На тобі, окатий синку,
Три і два тобі в торбинку.
Їх одразу не гризи,
Спершу скільки їх, скажи.

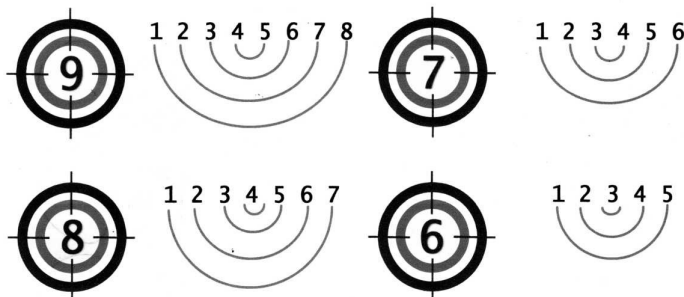
(Руки вгору з поворотом кистей.)
(Нахили ліворуч-праворуч піднятих догори рук.)
(Масаж обличчя від вух до носа.)
(Руки вгору, тягнуться вгору.)
(Руками роблять коло.)
(Стискають та розжимають кулачки.)
(Повороти голови ліворуч-праворуч.)
(Піднімання й опускання плечей, руки на поясі.)

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Повторення складу чисел

— Білочка чула, що ви дуже розумні діти і вмєте навіть мітко «влучати у ціль». Правильно розв'яжіть приклади на додавання та віднімання. Навчіть і її!

1) Робота за схемами «Влуч у ціль». Робота в групах. Складання рівностей на додавання.

2) Запис прикладів у зошит.

3) Розв'язування прикладів на віднімання на основі знання складу чисел. Колективна робота (с. 33, завдання 6).

2. Складання нерівностей (с. 33, завдання 7)

— Допоможіть білочці порівняти запаси на зиму в коморах.

— Складіть нерівності. (У першій коморі 7 горішків, у другій — 3. $7 > 3$. У першій коморі більше горішків.)

Аналогічно складають нерівності $6 < 10$, $4 > 3$, $8 < 9$, $10 > 0$.

Фізкультхвилинка

Ходить білочка по лісі,—
По високому, густому,
По зеленому, рясному.
В неї стежечок багато:
По землі і по деревах.
Справа стежечка — до вірки,

(Діти ідуть на місці,
простягають руки вперед, розводять
в сторони, стежать поглядом,
відводять руку в загадану сторону,
стежать поглядом, повертаються назад,
простягають руки вперед,

Зліва стежечка — до шишки,
Ззаду стежка — до горішка.

*стежать поглядом,
повертаються назад.)*

Або: руханка під пісню «Білка» (<https://youtu.be/2srG0rvfr68>).

3. Закріплення знання складу чисел 1–10. Гра «Шифрувальник». Робота в групах

— За поданими числами, що вам приготувала білочка, визначте склад числа та розшифруйте слово. Прочитайте цікаву інформацію про цього звірка.

1-ша група. Як ще в Україні називають білочку? (Вивірка.)

1 i 0	1 i 1	0 i 1	2 i 1	2 i 2	2 i 3	4 i 2
в	и	в	і	р	к	а

Шифр:

1	5	3	4	2	6
в	к	і	р	и	а

Цікаво знати!

Українська назва цих тварин — «вивірка». У світі існує 30 видів білок. Білки поширені всюди, крім Австралії.

2-га група. Якими народжуються білченята? (Сліпими.)

4 i 1	3 i 3	2 i 5	1 i 7	6 i 3	5 i 5	4 i 5
с	л	і	п	и	м	и

Шифр:

8	10	7	5	9	6
п	м	і	с	и	л

Цікаво знати!

Білки народжуються сліпими, не можуть бачити протягом шести-восьми тижнів. На момент їхнього народження у дитинчат немає волосся і зубів. У цей період вони повністю залежать від своєї матері.

3-тя група. З чим порівнюють хвіст білочки? (З парашутом.)

2 i 4	1 i 8	3 i 4	6 i 3	2 i 2	4 i 1	1 i 2
п	а	р	а	ш	у	т

Шифр

3	4	5	6	7	9
т	ш	у	п	р	а

Цікаво знати!

Білки можуть впасти з висоти в 30 метрів і при цьому не отримати жодного ушкодження. Усе це завдяки будові тіла, а також пухнастому хвосту, що вони використовують як парашут, для балансу.

4-та група. Як правильно називається біляче гніздо? (Гайно.)

8 i 1	1 i 3	2 i 5	1 i 0	4 i 4
г	а	й	н	о

Шифр

1	4	7	8	9
н	а	й	о	г

Цікаво знати!

У наших лісах мешкає безліч білок, але мало хто знає, що біляче гніздо правильно називається «гайно». У такого гнізда завжди є два виходи — другий потрібен на випадок термінової евакуації білки.

5-та група. Хто є найближчим родичем білки? (Ховрах.)

4 і 5	6 і 1	4 і 1	3 і 3	2 і 2	3 і 6
х	о	в	р	а	х

Шифр

4	5	6	7	9
а	в	р	о	х

Цікаво знати!

Існує багато видів білок. Усі вони розподілені на 7 сімей і включають білок, ховрахів, бабаків і лугових собачок.

6-та група. Чим не можна підгодувати білочок? (Арахісом.)

2 і 5	1 і 1	4 і 3	3 і 6	2 і 2	2 і 1
а	р	а	х	і	с

Шифр

2	3	4	7	9
р	с	і	а	х

Цікаво знати!

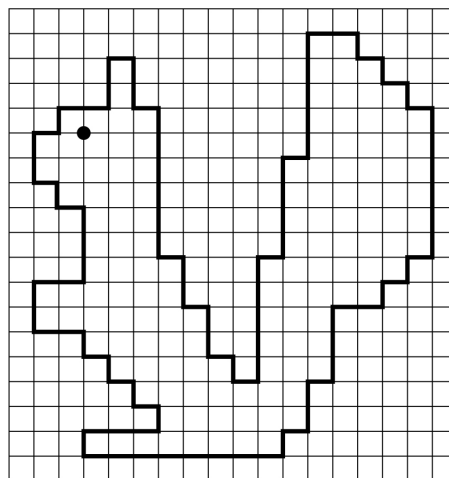
Часто білок підгодовують арахісом. Але цього робити не можна. Учені встановили, що фермент «трипсин» у сирому арахісі перешкоджає засвоєнню білка в кишечнику звірка.

4. Графічний диктант

Цікаво знати!

Білки бувають різних кольорів: сірі, руді, білі, чорні, коричневі. Чорні білки мають більш високу температуру тіла порівняно з іншими кольоровими білками, адже чорний колір поглинає більше тепла.

— Розфарбуйте свою білочку.

5. Розвиток просторових уявлень. Повторення понять «ліворуч», «праворуч»

— Погляньте на малюнки. У якій лапці білочка тримає грибочок? У якій лапці білочка тримає чашку з полуницями? Що знаходиться ліворуч від горішка?

6. Закріплення вміння визначати час за годинником

1) Робота з демонстраційним матеріалом.

— Білочка пішла на гостину до тітоньки Зозулі та побачила там годинник — такий, який ви бачите на малюнку.

— Тітонько Зозуле, — сказала білочка. — Який незвичайний в тебе годинник! На ньому ростуть шишки! Дозволь мені їх скуштувати.

— Як ви вважаєте, що відповіла тітонька Зозуля? («Шишки» настінного годинника — це гірї, що рухають механїзм годинника.)

— Котру годину показує годинник Зозулі?

2) Робота за підручником (с. 33, завдання 9).

— Навчіть білочку користуватися годинником. Котру годину показує кожний годинник?

7. Повторення назв днів тижня

Робота за підручником та цеглинками LEGO (с. 33, завдання 10)

— Назвіть дні тижня, рухаючись за стрілочкою.

— Завтра буде вівторок. Який день тижня сьогодні? Покажіть за допомогою цеглинки відповідного кольору. (Понеділок — блакитна цеглинка.)

— Білочка збирала горішки у четвер. Наступного дня вона збирала жолуді. Коли білочка збирала жолуді? (У п'ятницю — жовта цеглинка.)

— Зайчик сказав, що завітає в гості до білочки у вихідний день, але не в неділю. Коли зайчик прийде до білочки? (У суботу — червона цеглинка.)

— Сьогодні четвер. Який день був учора? (Середа — зелена цеглинка.)

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

— Чого вчилися на уроці? Що повторили?

— З чим упоралися легко? Чи були складнощі?

— Що нового дізналися? Що вас здивувало?

Діти отримують горішки від білочки.

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

РОЗДІЛ 3. ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ В МЕЖАХ 10

УРОК 32. КОМПОНЕНТИ ДІЇ ДОДАВАННЯ. ЗНАХОДЖЕННЯ СУМИ ЧИСЕЛ ЗА МАЛЮНКАМИ

Мета: ознайомити з назвами компонентів дії додавання; учити користуватися термінами «перший доданок», «другий доданок», «значення суми»; ознайомити з назвою математичного виразу «сума», визначити його істотну ознаку; закріпити склад чисел 6, 7, 8; учити подавати числа у вигляді суми двох доданків; розвивати логічне мислення, пам'ять, увагу школярів; виховувати старанність, товарицькість; прищеплювати інтерес до уроків математики.

Обладнання: набір математичних матеріалів (*геометричні фігури, цифри*), клей, кольорові олівці, картки для парної та групової роботи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

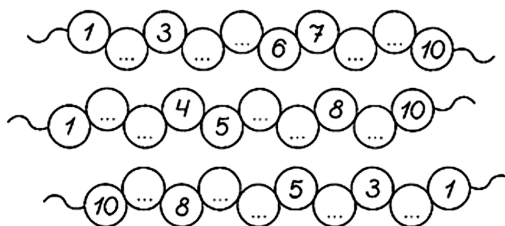
Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

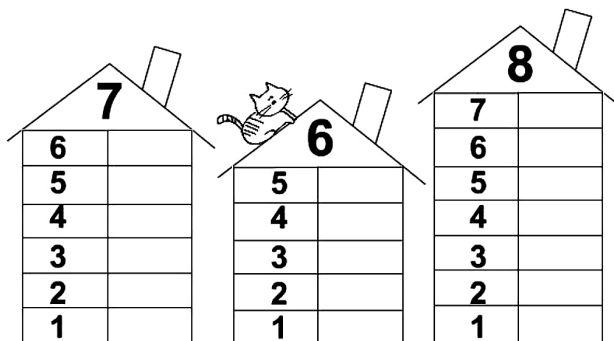
1. Організація класу

2. Усні обчислення

1) Гра «Намисто».

2) Гра «Засели будиночки». Робота в парах.

3. Математичний диктант

- Запишіть число, що складається з 2 і 3. (5.)
- Запишіть число, що складається з 6 і 2. (8.)
- Запишіть число, що складається з 7 і 3. (10.)
- Запишіть два однакові числа, з яких можна скласти число 8. (4 та 4.)
- Запишіть сусідів числа 7. (6 та 8.)
- Запишіть число, що стоїть між 1 та 3. (2.)

Перевірка. Назвіть найменше число, що записали. Яке найбільше число записано? Чи є серед чисел двоцифрове? Які числа повторювалися?

4. Каліграфічна хвилинка. Написання числа 5

Потім вийшла погулять
На папері цифра 5.

Руки вправо простягнула,
Ніжку бубликом зігнула.

Фізкультхвилинка

Цифра «п'ять» пішла гуляти.
Заболіли в неї п'яти. (*Ходьба на п'ятах.*)
Ось побігла по травичі (*Біг на місці.*)

Та й упала у криницю. (*Присідають.*)
Низько тулуб нахилийте,
Кожну п'ятку діставайте.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Проблемна ситуація

— Прочитайте слова та поясніть їхнє значення.

ЧИСЛО ДОДАВАННЯ ПЛЮС ВИРАЗ ДОДАНОК

ЦИФРА ВІДНІМАННЯ МІНУС ВІДПОВІДЬ СУМА

— Які слова ми не змогли пояснити? Чому? (*Бо ми цього ще не вивчали.*)

— Сьогодні ми дізнаємося, що позначають слова ДОДАНОК та СУМА. Як ви вважаєте, з яким поняттям (*словом*) можна поєднати ці слова? Доведіть свою думку. (*Додавання, плюс.*)

2. Ознайомлення із назвами компонентів дії додавання

1) Робота з математичними матеріалами.

— Покладіть 4 квадрати й 2 кружечки.

— Скільки всього фігур? (*6.*)

— Як дістали число 6? (*Додали.*)

— Складімо приклад. ($4 + 2 = 6.$)

(*На дошці записується приклад: $4 + 2 = 6.$*)

— Ми виконали дію додавання та в результаті додавання отримали суму. Сума додавання дорівнює 6.

(*На дошці з'являється картка СУМА, вона кріпиться під цифрою 6.*)

— Які два числа ми додали? (*4 і 2.*)

— Вони мають свої імена. Числа, що додають, називають доданками. Щоб відрізнити їх за порядком, говорять: перший доданок, другий доданок. Таким чином, $4 + 2$ — це доданки: 4 — перший доданок, 2 — другий доданок. Назвіть перший доданок. (*4*) Назвіть другий доданок. (*2*)

(*На дошці з'являються відповідні записи: 1-й ДОДАНОК, 2-й ДОДАНОК.*)

— Ліворуч теж записана сума. Це сума — вираз. А праворуч сума — результат.

(*Над виразом — запис: СУМА.*)

— Запис можна прочитати так: сума чисел 4 і 2 дорівнює 6.

2) Робота за підручником (с. 34, завдання 1).

— Розгляньте малюнки. Скільки білих козенят? Назвіть перший доданок. (*3.*) Скільки сірих козенят? Назвіть другий доданок. (*2.*) Прочитайте результат — значення суми. (*5.*) Прочитайте вираз. Цей вираз називається так само, як і число, що є результатом дії додавання, — сума. Який знак стоїть між числами? (*Плюс.*)

— Отже, якщо між числами стоїть знак «+», то записано математичний вираз — суму.

— Слід розрізняти суму як математичний вираз (*запис, у якому числа поєднано знаком «+»*) та суму як значення виразу (*число — результат дії додавання*). Тепер відкриваємо «таємницю» знака «плюс»: 1) він позначає дію, яку необхідно виконати між числами; 2) він позначає математичний вираз — суму.

Фізкультхвилинка

3. Закріплення вивченого

1) Складання рівностей на додавання. Робота в парах за підручником (с. 34, завдання 2).

— Виконайте додавання чисел за кожним малюнком. Назвіть компоненти дії додавання. Запишіть у зошит. Скористайтеся зразком.

$$7 + 1 = 8$$

$$4 + 3 = 7$$

$$6 + 3 = 9$$

$$3 + 3 = 6$$

2) Закріплення назв компонентів додавання.

Діти називають у записаних на дошці рівностях перший доданок, другий доданок, суму.

$$2 + 1 = 3$$

$$4 + 5 = 9$$

$$6 - 3 = 3$$

$$3 + 4 = 7$$

$$5 + 2 = 7$$

$$7 + 1 = 8$$

(У цьому завданні є «пастка»: $6 - 3 = 3$ — учні мають помітити, що це рівність на віднімання. Одну з рівностей можна подати хибною. Можна запропонувати учням перетворити її на істинну.)

3) Робота в групах.

Групи отримують картки з 4 прикладами. Потрібно наклеїти назви компонентів додавання. Завдання має «пастку», бо складається з трьох прикладів на додавання та одного на віднімання.

$$\begin{array}{ccccccc} & & \text{Сума} & & & & \\ & & & & & & \\ & 4 & + & 3 & = & 7 & \\ & \text{доданок} & & \text{доданок} & & \text{сума} & \end{array}$$

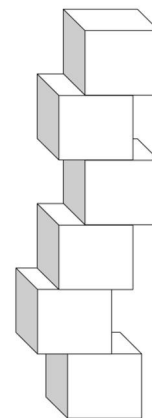
4. Складання нерівностей за малюнками (с. 34, завдання 3)

— Яких комах на малюнку більше? Запиши нерівність у зошит. ($6 < 8$.)

5. Повторення порядкової лічби. Робота в парах

— Розфарбуйте кубики. (Рахуємо зверху вниз.)

Розфарбуй перший кубик у червоний, четвертий — у зелений, шостий — у синій, третій — у жовтий, п'ятий — у блакитний, другий — у оранжевий.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

— Як називають числа, що додають? (Доданки.)

— Як називається результат дії додавання? (Сума.)

На дошці (на набірному полотні) виставлено зображення мишей.

Три сіренькі мишки — це перший доданок.

Дві біленькі мишки — це другий доданок.

Мурко сидить і думає: «Яка ж це буде сума?»

— Як ви порахували? (Додали. $3 + 2 = 5$.)

— Чому ви додавали? (При додаванні числа називаються «доданок», «доданок», «сума».)

— Ви дуже добре сьогодні попрацювали. Що вас зацікавило на уроці? Що вдалося легко? Над чим довелося поміркувати?

Всі ви добре працювали,

На уроці не дрімали,

Гарно всі відповідали.

Тож скажу вам у кінці:

Першокласники — МОЛОДЦІ!

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 33. КОМПОНЕНТИ ДІЇ ВІДНІМАННЯ. ЗНАХОДЖЕННЯ РІЗНИЦІ ЧИСЕЛ ЗА МАЛЮНКАМИ

Мета: ознайомити з поняттям математичного виразу «різниця», з названими компонентів дії віднімання; удосконалювати обчислювальні навички; закріпити знання учнів про замкнені та незамкнені лінії; розвивати пам'ять, увагу, логічне мислення; виховувати бажання допомогти іншому, зробити приємне.

Обладнання: набір математичних матеріалів (*геометричні фігури, цифри*), картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

1. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Усне опитування

- Яку арифметичну дію слід виконати, щоб знайти 7 і ще 1?
- Яку арифметичну дію слід виконати, щоб знайти 5 без 2?
- Як називаються числа при додаванні?
- Яке число при додаванні може бути найбільшим? З чого складається сума?
- З якою арифметичною дією пов'язане додавання? Яка арифметична дія називається відніманням?

3. Розв'язування віршованих задач

- Дві подружки — Оля й Віра —
У дворі гуляли.
До них прийшли ще чотири —
Аля, Ната, Іра, Галя.
Скільки стало разом їх,
Порахуй скоріш усіх! ($2 + 4 = 6$.)
- Ось родина їжаків —
Мама й п'ять малюків.
Скільки з мамою малих?
Порахуй скоріш усіх! ($1 + 5 = 6$.)
- Дев'ять кабачків дозріло на городі.
Три з них на ікру зірвали сьогодні.
Скільки залишилось на грядці, скажи,
Порахувати допоможи! ($9 - 3 = 6$.)
- На верхній полиці — чотири тарілки.
На нижній — ось більше на три.
Матуся сьогодні гостей в дім звала.
Скільки на нижній полиці тарілок взяла?
($4 + 3 = 7$.)
- А у нас в саду черешні небувалий урожай!
Стиглі ягоди великі — тільки ротик підставляй.
Я зірвала вісім штук, Таня — на дві більше.
Скільки ягідок у Тані? Порахуйте швидко!
($8 + 2 = 10$.)
- Треба швиденько порахувати.
Сушить білочка гриби для холодної зими.
Десять штук лежать в дуплі —
І великі, і малі.
Менше на чотири
Білка винесла сушить над дуплом на гілках.
Скільки зверху їх висить?
Хто ж нам скаже, дітки?
($10 - 4 = 6$.)
- Вісім вантажівок у гаражі стояли.
Дві з них у рейс сьогодні відправляли.
Хто уміє рахувати,
Скільком треба зачекати?
($8 - 2 = 6$.)

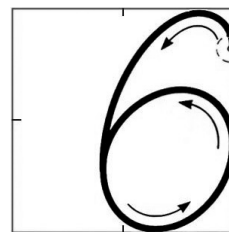
4. Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 6

Шість уважненько пишетьь,
М'яким знаком не назвіть,
Бо образиться іще
І до літер утече.

Фізкультхвилинка

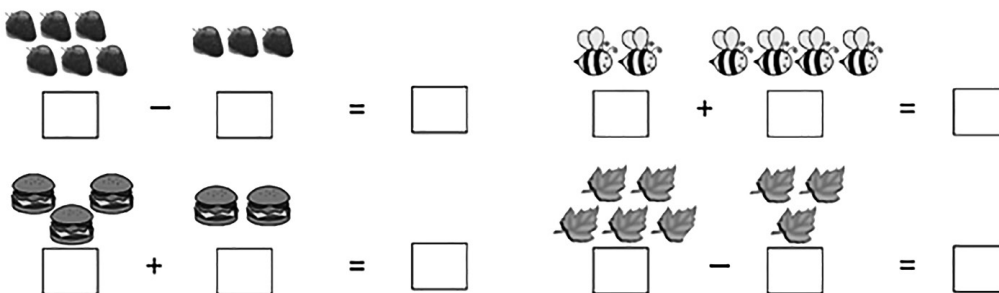
Косить в лузі журавель
Конюшину та щавель.
А журавлики малі
Узялися за граблі.

Хоч журавка і не косить,
Так джерельну воду носить,
Носить воду ще й обід,
Щоб косилося, як слід.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Складання виразів на додавання та віднімання за малюнками. Робота в парах

2. Мотивація навчальної діяльності

— Зачитайте приклади на додавання. Якою арифметичною дією можна їх обчислити? Розкажіть, що може позначати «сума». (Назва виразу на додавання або значення виразу на додавання.) Зачитайте приклади на віднімання. Ми теж знаходили суми? (Ні, бо сума — значення виразу на додавання.) Як ви вважаєте, чи є назва у результаті дії віднімання? Звісно, є.

— Розташуйте числа у порядку спадання — зможете прочитати, як називається результат віднімання.

Н	Ц	Р	І	Я	З	И
4	2	7	6	1	5	3
7	6	5	4	3	2	1
Р	І	З	Н	И	Ц	Я

3. Ознайомлення з поняттям «різниця»

1) Виконання завдання 1 підручника (с. 35).

— Скільки птахів сиділо на гілці? (5.) Назвіть зменшуване. Скільки пташок полетіло? (2.) Назвіть від'ємник. Скільки пташок залишилось на гілці? (3.) Назвіть різницю.

— Результат дії віднімання називається різницею; вираз, в якому між числами стоїть знак «мінус», можна назвати так само, як і результат дії віднімання, — різниця. Якщо між числами стоїть знак «-», то записано математичний вираз «різниця». Щоб записати різницю, потрібно між числами поставити знак «мінус».

2) Робота в парах.

- Виконання завдання 2 (с. 35).

— Виконайте віднімання чисел за кожним малюнком. Назвіть компоненти дії віднімання. Запишіть у зошит. Скористайтеся зразком.

$$5 - 3 = 2$$

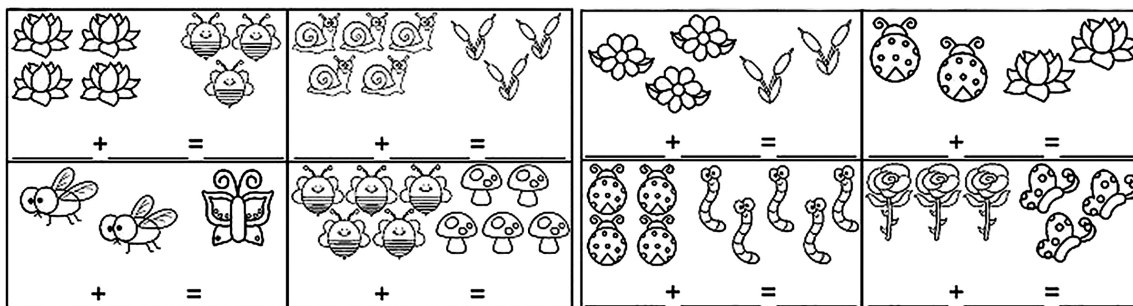
$$3 - 1 = 2$$

$$4 - 2 = 2$$

$$5 - 1 = 4$$

- Складання виразів на віднімання за малюнками. Робота в групах.

Варіанти завдань

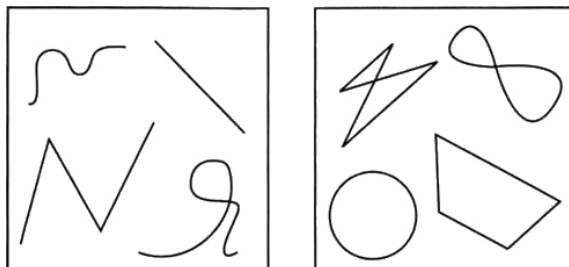

4. Закріплення знань про замкнені та незамкнені лінії

1) Робота за підручником (с. 35, завдання 3).

- Яких ліній на малюнку більше — замкнених чи незамкнених?
- Назвіть, які фігури утворили замкнені лінії. (*Круг, трикутник.*)

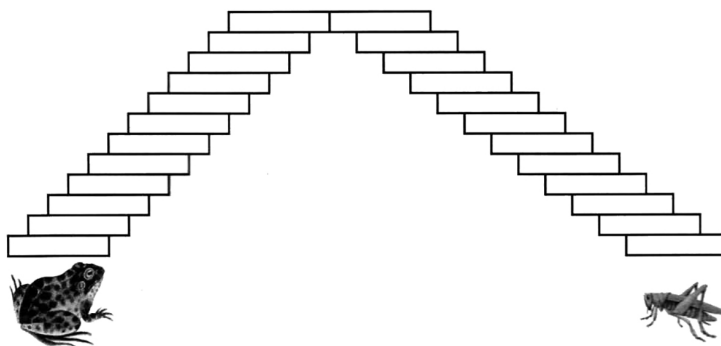
2) Робота з демонстраційним матеріалом.

- За якою ознакою геометричні фігури поділено на дві групи?
- Скільки кривих ліній у першій групі? Скільки ламаних? Зі скількох ланок складається ламана лінія?
- Скільки замкнених кривих у другій групі? Скільки замкнених ламаних ліній? Скільки ланок вони мають?

5. Повторення порядкової лічби. Робота в парах

— Жабка стрибає через одну сходинку, а коник — на кожну третю. Зафарбуйте сходинки, на які потрапить жабка, а на які — коник.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- Що нового дізналися на уроці? Що означає знайти «суму чисел», «різницю чисел»?
- Що є результатом дії додавання? віднімання?
- З чим ви впоралися легко?
- Над якими завданнями довелося більше подумати?

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 34. ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЛА 0. ЧИСЛОВИЙ ПРОМІНЬ

Мета: формувати обчислювальні навички додавання і віднімання; закріпити правило віднімання однакових чисел, знання складу чисел; учити додавати і віднімати нуль; удосконалювати каліграфічні навички; про способ порівняння чисел за їхнім розміщенням на числовому промені; провести пропедевтику щодо додавання і віднімання числа 1 на основі порядку слідування чисел у натуральному ряді; розвивати логічне мислення учнів, пам'ять, спостережливість, уміння робити висновки; виховувати старанність, товариськість.

Обладнання: набір математичних матеріалів (*геометричні фігури, цифри*), картки для парної роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, природнича.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Усні обчислення

— Назвіть значення сум. Назвіть результати решти виразів. В останній сумі назвіть перший доданок, другий доданок, значення суми.

$$\begin{array}{cccc} 3 - 3 & 6 + 1 & 10 - 10 & 9 - 9 \\ 9 - 1 & 7 - 7 & 7 - 1 & 3 + 1 \\ 5 - 5 & 2 - 2 & 8 - 8 & 12 - 12 \end{array}$$

— Назвіть вирази, в результаті яких отримаємо «нуль». Чому отримали 0? (*Тому що віднімали однакові числа.*)

3. Мотивація навчальної діяльності

— Якщо будь-яке число замінити буквою (*наприклад, латинською буквою «а»*), то вираз на віднімання двох однакових чисел, матиме такий вигляд: $a - a$, де a — це будь-яке число. Яке значення матиме цей вираз? ($a - a = 0$.)

— Погляньте на ці два вирази: $a + 0$ та $a - 0$. Чи знаєте ви, яке значення цих виразів? (*Ні.*) Чи здогадалися ви, яка тема уроку сьогодні? Дійсно, на уроці ми навчимося додавати та віднімати число 0.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Створення проблемної ситуації. Ознайомлення з правилом додавання та віднімання нуля

1) Робота з предметами та математичними матеріалами (*потрібна тарілка з яблуками*).

— Діти, хочу показати вам невеличкий математичний «фокус». Порахуйте яблука на тарілці. Буду додавати сюди яблука. Промовляю «магічні слова». (*Промовляючи слова, вчитель водить рукою над яблуками.*) Порахуйте яблука знову. Чи змінилася їхня кількість?

— До яблук я додала певну кількість. Згадайтеся, скільки яблук я додала? (*Нічого не додавали, тому що кількість не змінилася.*) Перегляньте мій другий фокус. Тепер я буду яблука вилучати (*віднімати*). Перерахуйте знову яблука. Чи змінилася їхня кількість? Скільки яблук я забрала (*відняла*)? (*Ніскільки не відняли, тобто 0.*)

— Який висновок зробимо?

Висновок. При додаванні нуля отримаємо те саме число. При відніманні нуля отримаємо те саме число.

2) Робота за підручником (с. 36).

• Завдання 1.

— Скільки рибок у першому акваріумі? Яким числом позначили кількість рибок у першому акваріумі? Чи є рибки у другому акваріумі? Яким числом позначили порожню множину? (*Нуль.*) Скільки рибок у двох акваріумах? Який вираз отримали? ($4 + 0 = 4$.)

• Завдання 2.

— Скільки рибок в акваріумі? (Три.) Скільки рибок забрали? (Жодної.) Скільки залишилось рибок? (Стільки ж, скільки було). Зачитайте, який вираз отримали. ($3 - 0 = 3$.)

— Додаючи і віднімаючи число 0, отримуємо те саме число.

2. Первинне закріплення про додавання і віднімання числа 0

1) Розв'язування прикладів (підручник, с. 36, завдання 3).

— Лисичка пропонує виконати зазначені дії та записати вирази у зошит.

— Назвіть приклади з найбільшою (найменшою) відповідями. Чи були приклади з однаковою відповіддю? Що цікавого ви помітили?

Повторення правила. При додаванні або відніманні нуля отримуємо те саме число.

2) Усвідомлення правила додавання та віднімання 0.

— Порівняйте приклади. Розв'яжіть їх.

$8 - 3 =$

$6 + 0 =$

$2 - 0 =$

$3 + 2 =$

$0 + 3 =$

$7 - 0 =$

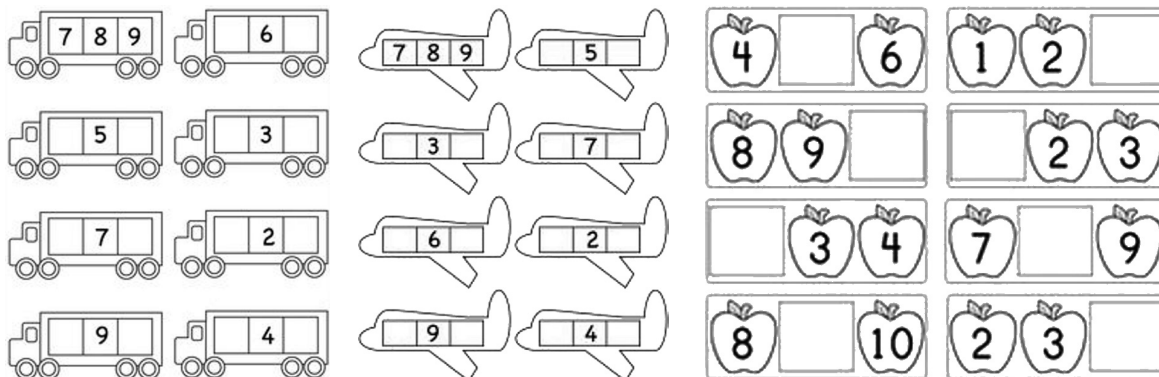
— Що об'єднує рівності першого стовпчика? (Дії виконують з числами, відмінними від нуля).

— Що об'єднує рівності другого стовпчика? (Один із доданків нуль.) Що помітили? (При додаванні з нулем отримали те саме число.)

— Погляньте на третій стовпчик. Порівняйте результат виразу з числом, від якого віднімають. Що помітили? (При відніманні з нулем отримали те саме число.)

Фізкультхвилинка

3. Закріплення знань учнів про утворення попереднього та наступного чисел. Робота в парах

4. Визначення розташування на числовому відрізку більших та менших чисел до поданого (с. 36, завдання 4)

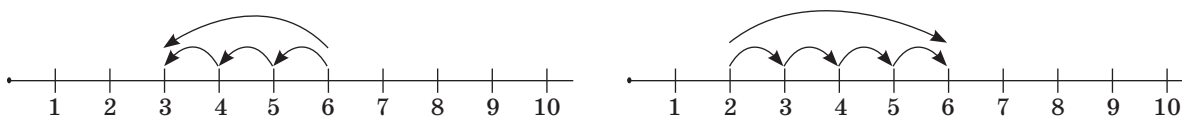
— Назвіть числа, менші, ніж 5. Чому ці числа менші? Назвіть числа, більші за 5. Чому ці числа більші?

— Назвіть числа, менші, ніж 4. Чому вони менші, ніж 4? Назвіть числа, менші, ніж 3. Чому вони менші? Які відомі вам числа більші за 6? Чому? Назвіть відомі вам числа, більші за 2. Чому? Який висновок можна зробити?

Висновок. Числа, на числовому відрізку розташовані ліворуч від даного, — менші; числа, розташовані праворуч від даного, — більші.

Фізкультхвилинка

5. Дослідження. Складання рівностей (прикладів) за числовим променем. Робота в групах

Діти повинні дійти висновку, що рухаючись по числовому променю ліворуч, ми виконуємо дію віднімання, бо числа стають меншими, і навпаки, рухаючись праворуч, ми виконуємо дію додавання, бо числа збільшуються.

6. Складання виразів на додавання й віднімання з нулем на основі заданих ситуацій

- З магазину кіт Маркіз
П'ять мішків зерна привіз.
Каже: «Мало. Ще поїду
За зерном після обіду».
Та біда: зламався руль,
Кіт привіз мішків ще... нуль!
Запитаєм в дідлахів:
Скільки у kota мішків? ($5 + 0 = 5$)
- Шість червоних мухоморів
На галявинці росли.
Діти тут гриби збирали,
Мухоморів не взяли.
Мухомори дивувались:
«Ми даремно хвилювались». ($6 - 0 = 6$.)

Фізкультхвилинка

Станем струнко! Руки в боки!
Пострибаєм, як сороки,
Як сороки-білобоки.
Стрибу-стрибу!
Скоки-скоки!

А тепер, мов жабенята,
Ще в присядки пострибали.
Ква-ква-ква!
Ще раз: ква-ква! —
Щоб спочила голова.

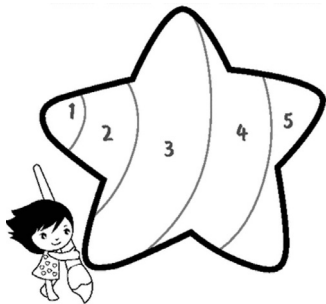
7. Розвиток прийому розумової дії абстрагування, формування змістових узагальнень

— Чарівник перетворив деякі числа на букви. Згадайтесь, яким буде результат. Запропонуйте власні варіанти «чарівних» прикладів.

M + 0	H - H	0 + A	B - 0	K - K	P + 0
-------	-------	-------	-------	-------	-------

8. Закріплення вміння розв'язувати приклади на додавання та віднімання числа. Робота в групах

- Розв'яжіть приклади та розфарбуйте зірочку.
- Розв'яжіть приклади та розфарбуйте зірочку.

1 — жовтий; 2 — червоний; 3 — зелений; 4 — помаранчевий; 5 — синій.

Варіант 1			Варіант 3		
4 + 1	4 - 1	1 + 1	3 - 1	4 + 1	2 - 1
2 - 1	3 + 1		2 + 1	5 - 1	
Варіант 2			Варіант 4		
3 + 1	6 - 1	2 + 1	6 - 1	4 - 1	3 + 1
2 - 1	1 + 1		1 + 1	2 - 1	

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- Про що ви дізналися на уроці?
- Що повторили?
- Що ви тепер умієте виконувати краще?
- Як змінюється число, якщо додати або відняти нуль?
- Чи задоволені ви своєю роботою на уроці?

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 35. ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЛА 1. ДОДАВАННЯ Й ВІДНІМАННЯ ЗА ЧИСЛОВИМ ПРОМЕНЕМ

Мета: актуалізувати уявлення про суть додавання і віднімання; скласти таблиці додавання та віднімання числа 1; дослідити залежність зміни суми від зміни одного з доданків при сталому іншому доданку; формувати обчислювальні навички; розвивати логічне мислення та мовлення учнів; збагачувати словниковий запас; виховувати старанність, товариськість, дбайливе ставлення до природи.

Обладнання: набір математичних матеріалів (*геометричні фігури, цифри*), картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, м'яч, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, природнича.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу.

2. Мотивація навчальної діяльності

Вміє чапля рахувати,
Може й цифру показати.
Шию вгору тягне птиця,
Дзьоб — униз. Це — ... (*одиниця*).

— Яке число позначає одиниця? (*Число 1. Це найменше натуральне число.*)

— Сьогодні на уроці ми будемо складати таблиці додавання та віднімання числа 1. Але спочатку потренуємося писати гарну цифру 1.

3. Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 1

Цифра один, одиниця,
Пряма і тоненька,
Мов спиця,
Її починаю писати,

А паличка — тихо благати:
«Пристав, не забудь,—
Вона просить,—
Маленький до палички носик!».

4. Усні обчислення. Гра «Математичний м'яч»

— Назви попереднє число до 4, 7, 9, 10.

— Яке число наступне після 3, 5, 7, 9?

— Перший доданок — 3 (5, 8, 4), другий доданок — 0 (1, 2). Чому дорівнює сума?

5. Робота з математичними матеріалами

— Покладіть на парту 1 квадрат. Під ним — цифру 1. Додайте ще один. Скільки тепер квадратів?

(*Два.*) Позначте внизу цю кількість цифрою. (*2.*)

Далі учні додають по 1 квадрату (*до 10*) та внизу викладають цифри.

— На скільки збільшувалася кількість квадратів щоразу? (*На 1.*) Яке число отримували? (*Наступне.*) Отже, при додаванні ми отримуємо наступне число.

— Заберіть 1 квадрат. Скільки тепер залишилося? (*9.*) Приберіть ще 1. На скільки зменшилася кількість квадратів? (*На 1.*) Скільки квадратів тепер? (*8.*) Яке число ми отримали? (*Попереднє.*) Що відбуватиметься, якщо щоразу будемо забирати 1 квадрат? Яке число буде останнім? (*0.*) Отже, при відніманні числа 1 числа зменшуються на 1, отримуємо попереднє число.

Для засвоєння віднімання числа 1 можна заспівати пісеньку «Вісім яблук» (<https://youtu.be/Ур1y8eKePlo>).

Фізкультхвилинка

- Цифру 1 «пишемо» носом;
- цифру 2 — підборіддям;
- цифру 3 — правим плечем;
- цифру 4 — лівим плечем;
- цифру 5 — «пишемо» правим ліктем;
- цифру 6 — лівим ліктем;
- цифру 7 — правим коліном;
- цифру 8 — лівим коліном;
- цифру 9 — правою ногою;
- а десяточку — «хвостиком».

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Дослідження таблиць додавання-віднімання числа 1 та їхнє засвоєння

1) Робота за підручником (с. 37, завдання 1).

— Хто розгадав закономірність цих таблиць?

— Що спільного в усіх рівностях? (Спільним є другий доданок — число 1.) Як змінюється перший доданок? Прочитайте значення сум. Як змінюється значення суми? Як змінюється значення суми залежно від зміни першого доданка?

Висновок. Якщо перший доданок збільшиться, то значення суми теж збільшиться.

— Уважно розгляньте таблицю віднімання числа 1. Що цікавого помітили? (Щоразу віднімаємо те саме число — 1. Те число, від якого віднімаємо, збільшується на 1, і результат збільшується так само.)

Висновок. Якщо число, від якого віднімаємо, збільшити, то результат різниці теж збільшиться.

2) Робота в парах.

— Прочитайте таблиці додавання і віднімання числа 1. Закрийте аркушем результати. Спробуйте назвати по черзі результати.

3) Вправа «Кольорова вежа». Самостійне розв'язування прикладів на засвоєння таблиці додавання та віднімання числа 1. Запис прикладів у зошит.

$$\begin{array}{ll} 2 + 1 = 3 & 1 - 1 = 0 \\ 6 + 1 = 7 & 5 - 1 = 4 \\ 8 + 1 = 9 & 7 - 1 = 6 \end{array}$$

Після закінчення роботи в зошиті для перевірки діти складають за шифром кольорову вежу з цеглинок конструктора LEGO.

0	оранжевий	6	зелений
3	жовтий	7	блакитний
4	червоний	9	синій

Фізкультхвилинка

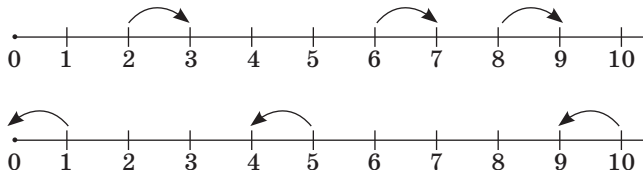
2. Додавання і віднімання за числовим променем

1) Робота за підручником (с. 37, завдання 2, 3).

— Яке число отримаємо при додаванні 1? (Додаючи число 1, дістаємо наступне число.)

— Яке число отримаємо при відніманні 1? (Віднімаючи число 1, дістаємо попереднє число.)

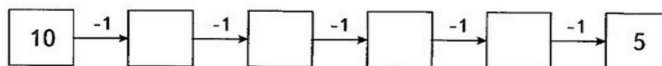
2) Колективне складання прикладів за числовим променем.

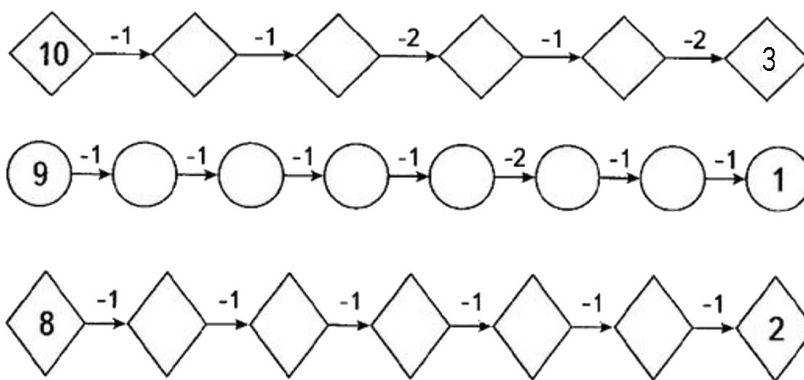

3. Розв'язування прикладів-«ланцюжків»

1) Пояснення принципу розв'язання таких видів прикладів.

2) Робота в групах. Гра «Хто швидше?». Розв'язування «ланцюжків».

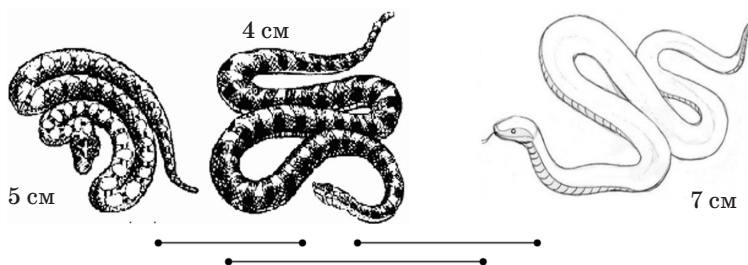
4. Вимірювання довжини відрізків

1) *Робота за підручником (с. 37, завдання 4).*

- Який відрізок найдовший? Який відрізок коротший?
- Виміряйте довжину синього відрізка.

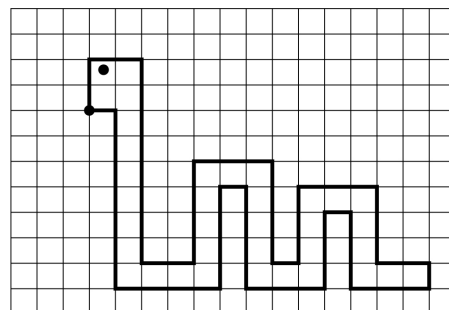
2) *Робота в парах.*

- Виміряйте довжину кожного відрізка.
- З'єднайте відрізок зі змією.

5. Графічний диктант. Змія

Відступи 3 клітинки ліворуч, 4 клітинки зверху, постав крапочку і починай малювати: 2 клітинки вгору, 2 клітинки праворуч, 8 клітинок униз, 2 клітинки праворуч, 4 клітинки вгору, 3 клітинки праворуч, 4 клітинки вниз, 1 клітинка праворуч, 3 клітинки вгору, 3 клітинки праворуч, 3 клітинки вниз, 2 клітинки праворуч, 1 клітинка вниз, 3 клітинки ліворуч, 3 клітинки вгору, 1 клітинка ліворуч, 3 клітинки вниз, 3 клітинки ліворуч, 4 клітинки вгору, 1 клітинка ліворуч, 4 клітинки вниз, 4 клітинки ліворуч, 7 клітинок вгору, 1 клітинка ліворуч.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- Які завдання ти виконав (виконала) легко?
- Чого навчився (навчилася) на уроці?
- Над чим ще потрібно попрацювати?
- Що здивувало на уроці?

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 36. ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЛА 2

Мета: закріпити розуміння суті додавання і віднімання, назви компонентів та результату дії додавання; формувати навички додавання і віднімання числа 1; ознайомити учнів зі способом додавання і віднімання числа 2, з таблицями додавання та віднімання числа 2; дослідити залежність зміни суми від зміни одного з доданків при сталому іншому доданку; розвивати логічне мислення; стимулювати цікавість до світу природи; дбайливе до неї ставлення; виховувати старанність, товариськість.

Обладнання: набір математичних матеріалів (*геометричні фігури, цифри*), картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, природнича.

Хід уроку

1. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Люблю я свій розум,
Увагу та пам'ять.
Працює мій мозок,
І вчусь я старанно.
Сприймаю все нове
І мислю логічно.
Учителя слово
Здійсню практично.

2. Мотивація навчальної діяльності

— Сьогодні ми будемо закріплювати знання назв компонентів і результату дії додавання. А також нам потрібно визначити спосіб додавання числа 2. Отже, рухаймося далі цікавою країною Математики.

3. Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 2

— Відгадайте загадку.

- Що за цифра — ось дива?
В неї кругла голова,
Шию гне, мов той гусак,
Витанцьовує ж он як! (2.)

4. Повторення складу числа 2

КАЗКА ПРО ДВІЙКУ

Знає кожен, що число два позначається двійкою. Схожа вона на качечку: кругла голівка, витягнута шийка, витягнутий хвостик. Здається, що ось цифра скаже: «Ках-ках!». Як качечка, полюбляє двійка воду: двічі на день купається вона у двох мисочках. В одній мисочці налита воду із сонячними зайчиками. В іншій мисочці вона чистить зуби: уранці та ввечері. Витирається вона двома рушниками: один для голови, а інший для хвостика. От яка охайна двійка!

— Ця казкова качечка допоможе нам сьогодні на уроці.

— Пригадайте склад числа 2.

Фізкультхвилинка

Дві качечки дружно жили,
Із річечки воду пили:
Ось так, ось так!
Відпочивши, працювали,
Разом лапки піднімали:
Ось так, ось так!
Скільки всього було лап?

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Математичний диктант

- Як отримати число 2 із наступного до нього числа?
- Як отримати число 1 із попереднього до нього числа?
- Запишіть число, попереднє до числа: 4, 10; наступне до числа: 2, 7;
- Запишіть «сусідів» числа 8.
- Запишіть числа, які: менші, ніж 10; більші за 3, але менші, ніж 7; більші за 5, але менші, ніж 10.

2. Актуалізація знань про назви компонентів додавання, додавання і віднімання числа 1.

Робота з математичними матеріалами

— Покладіть ліворуч на парті 6 червоних чотирикутників, а праворуч — 4 зелених.

Об'єднайте їх. Що означає об'єднати? Складіть відповідний вираз із карток з цифрами та знаками арифметичних дій. Коли об'єднали, стало більше чи менше? Полічіть усі чотирикутники. Чому дорівнює значення складеного вами виразу?

— Прочитайте рівність із назвою компонентів. Підніміть картку з числом, яке є першим доданком; картку з числом, яке є другим доданком. Підніміть картку з числом, яке є значенням суми.

— Покладіть на парту 9 трикутників. Придумайте завдання на вилучення частини трикутників. Що означає вилучити? Складіть відповідний вираз. Коли вилучили, залишилося більше чи менше, ніж було? Перевірте, чи дійсно це так. Полічіть трикутники, які залишилися. Чому дорівнює значення складеного вами виразу?

Фізкультхвилинка

1, 2, 3...

Прийшли гуси до води,

Нахилились, попили

І на берег попливли.

3. Дослідження таблиць додавання і віднімання числа 2

1) Робота за підручником (с. 38, завдання 1).

— Як змінюється перший доданок у таблиці додавання? Як змінюється значення суми?

— Що змінюється у таблиці на віднімання? А що є сталим? Як змінюється результат?

Висновок. «Секрет» таблиці додавання числа 2: кожний наступний результат більший за попередній на 1. «Секрет» таблиці віднімання числа 2: кожний наступний результат більший за попередній на 1.

2) Робота в парах.

— Прочитайте таблиці додавання і віднімання числа 2. Закрийте аркушем результати. Спробуйте назвати по черзі результати.

4. Дослідження: як додавати та віднімати за числовим відрізком (с. 38, завдання 2, 4)

— Пригадайте: якщо ми рухаємося праворуч за числовим відрізком, числа збільшуються чи зменшуються? (*Збільшуються.*) На скільки змінюється число, якщо ми робимо один крок? (*На один.*) Які числа отримуємо, рухаючись праворуч? (*Наступні за даним.*)

— Що відбуватиметься, якщо будемо рухатися за числовим відрізком ліворуч? (*З кожним кроком числа зменшуються на 1, отримуємо попереднє число до даного.*)

— Розкажіть за схемою підручника, як за числовим відрізком додати число 2.

Засвоєння математичних понять «збільшити на...», «зменшити на...»

«Збільшити на 2» означає додати число 2.

«Зменшити на 2» означає відняти число 2.

— Прочитайте приклади на додавання та віднімання числа, вживаючи вираз «збільшити/зменшити на...».

5. Закріплення способу додавання і віднімання числа 2

1) Робота за підручником.

- Колективне складання прикладів на додавання числа 2 (с. 38, завдання 3).
- Розв'язування прикладів на віднімання (с. 38, завдання 4).

2) Робота в парах.

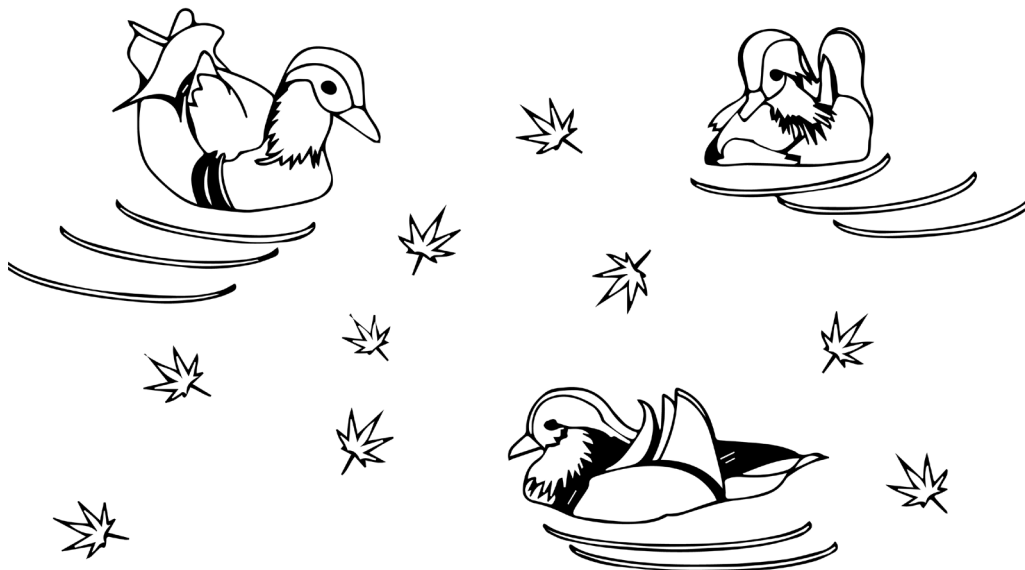
— Розподіліть вирази на дві групи. Обчисліть значення виразів.

$$\begin{array}{ccccc} 2 + 2 & 2 - 2 & 3 + 2 & 5 + 2 & 6 - 2 \\ 4 - 2 & 5 - 2 & 7 - 2 & 8 + 2 & 8 - 2 \\ 3 - 2 & 4 + 2 & 6 + 2 & 7 + 2 & 9 - 2 \end{array}$$

(В усіх виразах спільним є число 2 — його або додають, або віднімають. Учні розподіляють вирази за типом арифметичної дії. До першої групи належать усі суми, до другої — решта виразів. Розв'язують приклади.)

Перевірка виконаної роботи з коментуванням. «До 2 додати 2 означає додати 1 і ще 1; до 2 додаємо 1, отримаємо 3; додаємо ще 1, отримаємо 4, тобто $2 + 2 = 4$. Від 4 відняти 2 означає відняти 1 і ще 1; від 4 віднімаємо 1, отримаємо 3; віднімаємо ще 1, отримаємо 2, тобто $4 - 2 = 2$ ».

3) Робота в групах.

Діти отримують картку із зображенням качок-мандаринок і прикладами з шифром. Потрібні приклади розв'язують та зафарбовують.

— Погляньте на малюнки.

На них зображені найгарніші качки у світі — качки-мандаринки.

Коли розв'яжете приклади, дізнаєтеся кодове слово, що розкаже вам цікавинку про цих яскравих та дивовижних качок.

Після закінчення роботи представник групи називає кодове (розшифроване) слово, а вчитель розповідає цікаву інформацію про качок.

Цікаво знати!

Качку-мандаринку вважають однією з найкрасивіших качок світу. А таке цікаве прізвисько вони отримали не тільки через їхнє різнокольорове оперення — в Китаї мандаринами називали знатних і гарно вдягнутих вельмож. Збереглося безліч старовинних картинок із зображенням цієї пташки, яка стала символом багатіїв (аристократів).

Варіанти завдань для груп

- Обчисліть значення виразів на знаходження суми. (Кодове слово: *Китай*.)

$6 + 2 = \text{К}$	$9 - 2 = \text{Л}$	$5 + 4 = \text{Т}$	$3 + 2 = \text{А}$	$7 - 3 = \text{Ш}$
$7 - 1 = \text{Д}$	$4 + 2 = \text{И}$	$6 - 2 = \text{О}$	$8 - 7 = \text{Ч}$	$9 + 1 = \text{Й}$

Ця пташка мешкає у Східній Азії, на території Китаю, Кореї, Японії, Тайваню, тому крім офіційної назви, мандаринки є ще застаріле — «китайська качка».

- Розв'яжіть приклади з другим доданком 2. (Кодове слово: свист.)

$2 + 2 = \text{С}$	$4 + 2 = \text{В}$	$5 + 4 = \text{Р}$	$3 + 2 = \text{С}$	$7 - 3 = \text{Ш}$
$7 - 1 = \text{Д}$	$6 - 2 = \text{О}$	$6 + 2 = \text{И}$	$8 - 7 = \text{Ч}$	$5 + 2 = \text{Т}$

Голос на качиний не схожий — замість звичного крякання можна почути попискування або тихий свист.

- Обчисліть значення виразів на віднімання числа 2. (Кодове слово: дерево.)

$6 + 2 = \text{К}$	$9 - 2 = \text{Е}$	$5 + 4 = \text{Т}$	$3 - 2 = \text{Е}$	$4 - 2 = \text{В}$	$7 + 2 = \text{Ж}$
$7 - 2 = \text{Д}$	$4 + 2 = \text{И}$	$6 - 2 = \text{Р}$	$8 - 7 = \text{Ч}$	$9 + 1 = \text{Й}$	$5 - 2 = \text{О}$

Ця порода качок чи не єдина, яка полюбляє жити на деревах. Іноді їхні дупла можна побачити на шестиметровій висоті. Через такий спосіб життя пташенята навчилися стрибати з висоти без шкоди для себе.

- Обчисліть приклади з відповіддю 2. (Кодове слово: жолуді.)

$3 + 2 = \text{К}$	$3 - 1 = \text{О}$	$1 + 1 = \text{Л}$	$5 - 3 = \text{У}$	$6 - 2 = \text{В}$	$7 + 2 = \text{Х}$
$4 - 2 = \text{Ж}$	$4 + 2 = \text{И}$	$6 - 2 = \text{Р}$	$8 - 7 = \text{Ч}$	$9 - 7 = \text{Д}$	$6 - 4 = \text{І}$

Улюблена їжа — жолуді та жаби, хоча рибка та деякі рослини їм теж прийдуться до смаку.

- Розв'яжіть приклади з доданком 2. (Кодове слово: родина.)

$6 + 2 = \text{Р}$	$9 - 2 = \text{Е}$	$2 + 4 = \text{Д}$	$3 - 2 = \text{Е}$	$4 + 2 = \text{Н}$	$7 + 2 = \text{А}$
$7 - 2 = \text{К}$	$4 + 2 = \text{О}$	$6 - 2 = \text{Р}$	$8 + 2 = \text{И}$	$9 + 1 = \text{Й}$	$5 - 2 = \text{О}$

У Китаї мандаринки вважаються символом вірності, щасливого сімейного життя. Тому цих качок дуже часто зображують у мистецтві. Їхні зображення завжди є на китайських весіллях.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Незакінчене речення»

- Я на уроці дізнався(лася)...
- Ці знання мені знадобляться для того, щоб...
- Завдання на уроці для мене були...
- Особливо зацікавило мене...

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 37. ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЛА ЧАСТИНАМИ

Мета: ознайомити зі способом додавання та віднімання чисел частинами; учити додавати та віднімати частинами числа 2 і 3; удосконалювати обчислювальні навички; розвивати увагу, логічне мислення учнів, графічні навички; виховувати старанність, товариськість.

Обладнання: набір математичних матеріалів, картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відео-записи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, технологічна.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Клас готовий працювати?
Додавати й віднімати,
Числа й вирази рівняти,
Вчасно руку піднімати,
Щоб складну задачу розв'язати.

2. Мотивація навчальної діяльності

— Відгадайте загадки.

- Колеса, руль, педалі й шини —
Нема простішої машини.
Сідай і рухайся вперед.
Не підведе... (*велосипед*).
- Цей справжній трудівник.
За розкладом трудитись звик.
Весь день він не спиняє біг,
Везе людей і в дощ, і в сніг. (*Автобус*.)
- Він мчить у день погожий,
Він на птаха дуже схожий,
Бо і хвіст, і крила має,
Тільки зерна не дзьобає. (*Літак*.)
- Морські долає милі,
Перемагає хвили.
Пливе туди, де не бував,
Пливе поважно... (*пароплав*).
- Ця машина кількатонна
Возить вантажі невтомно.
Величезний кузов має,
В нього вантажі складає. (*Вантажівка*.)

— Назвіть відгадки із зазначенням порядкового номера відгадки. (*Учитель на дошці виставляє малюнок і цифру*.)

— Яке узагальнювальне слово можемо дібрати до наших малюнків? (*Транспорт*.)

— Прочитайте числа у прямому та зворотному порядку. Як ви вважаєте, яким чином на нашому уроці можуть поєднатися ці числа та різні види транспорту?

— Сьогодні на уроці ми будемо повторювати способи додавання та віднімання чисел 2–5, навчимося порівнювати іменовані числа, а допоможуть нам у цьому різні види транспорту та не звичні, а герої мультфільмів. Які мультфільми ви переглядали, де герої були у вигляді різних видів транспорту?

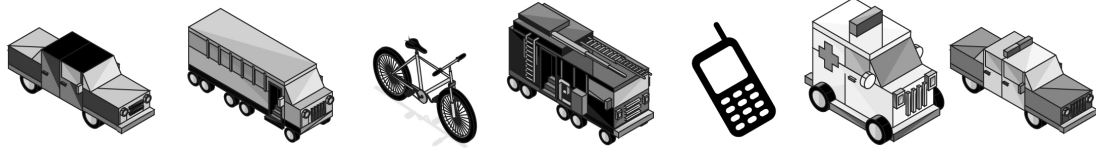
Довідка. Мультфільми:

- «Робокар Полі» (*Різні види транспорту*)
- «Потяг із Чаггінтона» (*Потяги*)
- «Супер Крила: Джетт і його друзі» (*Літаки*)
- «Човник Елаяс» (*Водний транспорт*)
- «Томас і його друзі» (*Потяг*)
- «Тачки» (*Автомобілі*)
- «Веселий Автобус Тайо» та інші.

— Деякі герої цих мультфільмів завітають до нас сьогодні у гості. (*Протягом уроку вчитель може демонструвати фрагмент мультфільму, щоб учні вгадали наступного мультгероя*.)

3. Завдання Робокара Полі. Розвиток логічного мислення. Вправа «Знайди зайве»

— Що зайве? (*Це питання ставлять до тих пір, поки не залишаться три машини*.)

1 — Мобільний телефон, тому що не належить до транспорту.

2 — Велосипед, тому що в нього немає мотора.

3 — Автобус, тому що пристосований для перевезення великої кількості людей, часто рухається за певним маршрутом.

4 — Автомобіль, бо решта машин мають сирену.)

— Як називають машини, що залишилися? (Пожежна машина, «Швидка допомога», поліцейська машина — це машини служби порятунку, спеціальні машини.)

— Навіщо цим машинам сирена? За якими номерами потрібно телефонувати, щоб викликати ці рятівні служби?

— Завдання Потяга Вінстона. Потяг Вінстон майбутній потяг-рятівник, але сьогодні він просить вашої допомоги. Запишіть для нього всі номери рятівних служб.

4. Каліграфічна хвилинка. Написання чисел

101 102 103

— Чи знаєте, які числа позначають ці номери в математиці? (Сто один, сто два, сто три.)

5. Завдання Потяга Брюстера. Усні обчислення

1) Гра «З'єднайте вагони». Робота в групах.

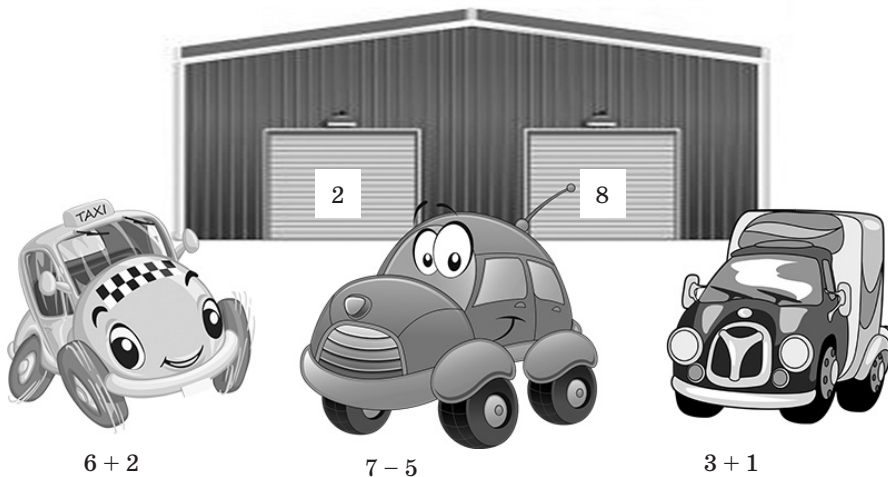
— Друг Вінстона, обережний потяг Брюстер, теж розраховує на вашу допомогу.

Діти отримують потяг із зазначеним числом та вагончики з прикладами. Потрібно приєднати вагони до потяга, щоб утворився «ланцюжок» прикладів-вагонів.

— А ось евакуатор Метр з мультфільму «Тачки» теж сподівається, що ви підкажете йому, як правильно розташувати машини у гаражах.

2) Завдання Евакуатора Метра. Гра «Постав машину в гараж».

На дошці — «гаражі», у дітей — малюнки машин з прикладом. Завдання: поставити свою машину у відповідний гараж.

Фізкультхвилинка

«Колеса автобуса крутяться...» (https://youtu.be/LKBP_PjvvhI).

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

— Маленький недосвідчений Автобус з друзями у своїй автошколі навчаються мистецтва водіння, а от з математикою зовсім не знайомі. Вони просять нас пояснити їм спосіб додавання та віднімання чисел частинами.

1. Завдання Автобуса Тайо. Ознайомлення зі способом додавання і віднімання чисел частинами. Колективна робота

1) Ознайомлення з пам'ятками додавання / віднімання чисел частинами.

- Робота за підручником (с. 39, завдання 1) та демонстраційним матеріалом.

— Скільки кульок у дівчинки на першому малюнку? Назвіть перший доданок. (3.)

— Скільки кульок у хлопчика? Назвіть другий доданок. (2.)

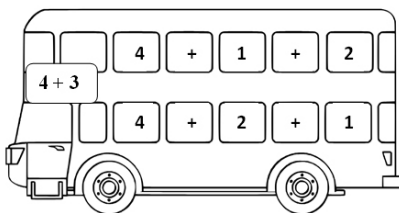
— Скільки всього кульок? (5.)

— Чи змінилася кількість кульок на другому малюнку? (Ні.) Чи змінився перший доданок? (Ні.)

Як додали число 2? (Спочатку додали 1, потім ще 1.)

— Скількома способами можна додати число 2? Чому число 2 можна додати тільки одним способом?

— Погляньте на малюнок. Яке число додали до чотирьох? (3.) Якими способами додавали число три?

— Чому число 3 можна додати двома способами? На основі чого ми визначали спосіб обчислення? (На основі складу числа: число 3 замінювали сумою і додавали спочатку перший доданок, а потім другий.)

— Що спільного у міркуваннях при додаванні чисел 2, 3? (Ці числа ми подавали у вигляді суми двох чисел; спочатку додавали одну його складову, а потім іншу.) Як ми додавали ці числа? Ми їх додавали частинами! Як слід міркувати, щоб додати числа частинами?

- Робота з пам'ятками (роздруковані на картках).

— Додаючи числа частинами, доцільно користуватися пам'яткою.

ПАМ'ЯТКА 1 (додавання)

- Замінюю другий доданок сумою двох чисел.
- Додаю перше число.
- До отриманого результату додаю друге число.
- Називаю результат.

— Як слід міркувати, щоб відняти числа частинами?

ПАМ'ЯТКА 2 (віднімання)

- Від'ємник замінюю сумою двох чисел.
- Віднімаю перше число.
- Від отриманого результату віднімаю друге число.
- Називаю результат.

2) Розв'язування прикладів з коментуванням, використовуючи пам'ятку 2 (с. 39, завдання 2).

Фізкультхвилинка

Їдемо-їдемо ми додому

(Руки імітують поворот керма.)

На легковій машині.

В'їхали на гірку: хлоп,

(Руки вгору над головою.)

Спустилося колесо: стоп.

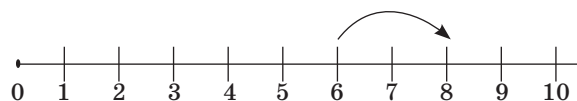
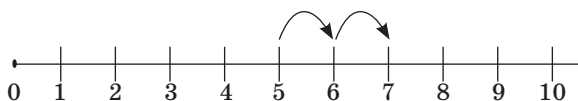
(Руки через сторони вниз, присідають.)

2. Формування обчислювальних навичок

1) Завдання Потяга Томаса. Додавання і віднімання чисел за допомогою числового відрізка.

— Потяг Томас і його друзі зацікавилися, як виконувати додавання і віднімання чисел на числовому промені. А чи вмієте ви це робити?

- Робота з демонстраційним матеріалом.

— Розгляньте, як додали і відняли число 2, користуючись числовим променем. З яких двох чисел складається число 2? (2 — це 1 і ще 1.) Розгляньте креслення ліворуч. Як додали число 2? (Додали 1 і ще 1; зробили спочатку один «крок» уперед, потім ще один.)

— Розгляньте креслення праворуч. Чим воно відрізняється від попереднього? (Щоб додати 2, зробили відразу один великий «крок» уперед.) Поясніть, як складено вирази. Обчисліть їхнє значення. Що можна сказати про отримані результати? (Вони однакові.) Чи здогадалися ви, чому? Отже, можна крокувати або одиничними «кроками», або зробити відразу один великий «крок»!

Таким чином, щоб виконати додавання на числовому промені, потрібно «крокувати» від даного числа праворуч, а зробити слід стільки «кроків», скільки вказує число, яке додаємо. Таким чином, ми знайдемо точку числового променя, що відповідає результату додавання.

- Робота за підручником (с. 39, завдання 3).

- Виконайте віднімання, скориставшись числовим відрізком.
- Про що нам нагадує лисичка? (Про склад числа 3. 3 — це 1 і 2, 3 — це 2 і 1.)
- Як відняли число 3 на першому числовому відрізку? на другому?
- Які приклади запишемо? ($10 - 3 = 7$, $10 - 1 - 2 = 7$.)

2) Завдання Світлофора Ві. Проблемна ситуація.

— Усі зрозуміли? Та ось знову проблема у містечку Чагінтон. Світлофор Ві говорить, що всі світлофори у містечку хтось вимкнув. Нумо складемо їх самі, використовуючи здобуті знання та конструктор LEGO.

3) Вправа «Загадковий світлофор». Самостійна робота за варіантами. Взаємоперевірка.

— Складіть з цеглинок LEGO «загадковий» світлофор.

Число «1» — червоний, число «2» — жовтий, число «3» — зелений.

1-й варіант	2-й варіант	3-й варіант	4-й варіант	5-й варіант
$3 + 2 = 3 + 1 + \square$	$3 + 4 = 3 + 2 + \square$	$4 + 4 = 4 + 1 + \square$	$6 + 3 = 6 + 1 + \square$	$5 + 5 = 6 + \square + 1$
$2 + 3 = 2 + 1 + \square$	$5 + 4 = 5 + 1 + \square$	$5 + 4 = 5 + 2 + \square$	$3 + 2 = 3 + \square + 1$	$5 + 4 = 5 + 3 + \square$
$4 + 5 = 4 + \square + 2$	$4 + 2 = 4 + \square + 1$	$5 + 3 = 5 + \square + 2$	$5 + 5 = 6 + 1 + \square$	$2 + 5 = 3 + \square + 2$

Виконана робота

1-й варіант	2-й варіант	3-й варіант	4-й варіант	5-й варіант
червоний	жовтий	зелений	жовтий	зелений
жовтий	зелений	жовтий	червоний	червоний
зелений	червоний	червоний	зелений	жовтий

Фізкультхвилинка

Один, два, три — у автобус сядем ми,
 Один, два, три, чотири — ми сьогодні пасажири!
 Їде автобус по вулицях міста,
 Вже нас чекають найкращі артисти!
 Їде під синіми він небесами,
 Їде вперед за чудесами!

(Утворюють пари та присідають.)
 (Рухаються колоною по двох.)
 (Усміхаються одне одному та радіють.)
 (Підіймають руки догори.)
 (Усміхаються одне одному та радіють.)

4. Логічні задачі. Робота в групах

1-ша група. Дорогою їхали автомобілі. Ліворуч 3, а праворуч на 1 більше. Скільки автомобілів їхало дорогою? ($3 + (3 + 1) = 7$.)

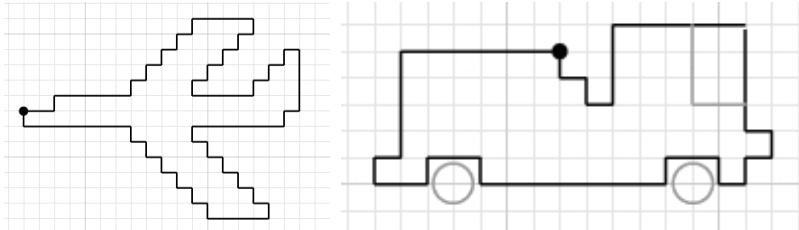
2-га група. У гаражі стояло 3 червоні та 3 жовті автомобілі. Ввечері з гаража виїхало 3 автомобілі. Якого кольору вони можуть бути? (Або 3 червоні; або 3 жовтий; або 2 червоні й 1 жовтий; або 1 червоний й 2 жовті.)

3-тя група. П'ять машин їхало до міста, а їм назустріч — три машини. Скільки машин заїде в місто? (5 машин.)

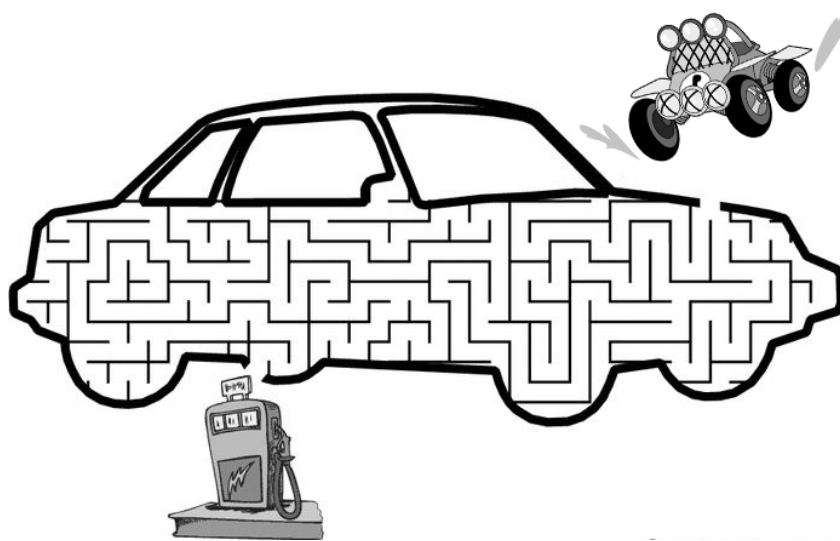
5. Завдання Автомобіля Блискавки МакКуїна. Виконання різноманітних розвивальних завдань. Робота в парах

— Автомобільчик для перегонів Блискавка МакКуїн привіз вам багато цікавих завдань від своїх друзів.

- Конструювання. Складання з цеглинок LEGO — машини (літака, потяга, човна).
- Малювання за зразком.

- Лабіринт.
Покажи дорогу машині до заправки.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- Чого навчилися на уроці?
- На основі чого відбувається порівняння іменованих чисел?
- Що вас найбільше зацікавило? Які виникли труднощі на уроці?
- Які взаємини були між героями мультфільмів? (Дружні.)
- Нам слід брати з них приклад і теж товаришувати та допомагати одне одному.

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 38. ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЛА 3. ПЕРЕСТАВНИЙ ЗАКОН ДОДАВАННЯ

Мета: формувати вміння додавати і віднімати число 3; ознайомити з таблицями додавання і віднімання числа 3, із сутністю переставного закону додавання; показати, як його застосовувати для обчислення значень виразів; розвивати логічне мислення учнів, увагу; виховувати старанність, товариськість; виховувати повагу до державних символів України, стимулювати інтерес до історії народу та країни.

Обладнання: набір «Танграм», картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Форма проведення: урок-дослідження.

Освітні галузі: математична, громадянська, історична, мовно-літературна.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу.

2. Усне опитування

- Які арифметичні дії ви знаєте?
- Як називаються числа, які додають?
- Як називається результат додавання?
- При додаванні отримуємо більше число, ніж були дані числа, чи менше?
- Коли при додаванні отримаємо те саме число? (*Якщо один із доданків буде дорівнювати нулю.*)
- Коли сума може дорівнювати одному з доданків? (*Коли інший доданок дорівнює нулю.*)
- Яку арифметичну дію слід виконати, щоб отримати менше, ніж дане або рівне йому?
- Коли при відніманні отримаємо те саме число? (*При відніманні отримаємо таке саме число, якщо віднімаємо 0.*)
- Чи можна при відніманні отримати в результаті нуль? (*Так, якщо відняти однакові числа.*)

3. Усні обчислення

- Перший доданок 2, другий доданок 1. Обчисліть суму. (3.)
- Зменшуване 7, від'ємник 4. Чому дорівнює різниця? (3.)
- Число 1 збільшіть на 2. (3.)
- Число 5 зменшіть на 2. (3.)
- Яке число ви отримували? Дайте йому характеристику.

4. Каліграфічна хвилинка. Написання числа 3

Трійку — третій із значків —
Складено із двох гачків.

— Цифра 3 складається з верхнього і нижнього малих овалів. Починаємо писати цифру трохи вище за центр клітинки (*приблизно у тій самій частині клітинки, що і цифру 2.*) Початок написання першого елемента цифри 3 дуже схожий на перший елемент цифри 2. Верхній півовал доводимо майже до центра і, не відриваючи руки від паперу, пишемо нижній півовал. Нижній півовал трохи більший за верхній.

Фізкультхвилинка

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Мотивація навчальної діяльності. Формулювання теми і мети уроку

— Ми все повторили про число 3. Погляньте на опорні малюнки (*порожня таблиця, знаки «плюс» та «мінус», цифра 3*) та спробуйте сформулювати тему уроку. Як ви вважаєте, які знання ви повинні здобути на цьому уроці? (*Вивчити таблицю додавання та віднімання числа 3.*)

2. Ознайомлення з таблицями додавання і віднімання числа 3

1) Складання таблиць додавання і віднімання числа 3. Робота в групах.

— Розподіліть вирази на дві групи. Обчисліть їхні значення.

$1 + 3$	$4 - 3$	$4 + 3$	$6 + 3$	$9 - 3$
$3 - 3$	$3 + 3$	$6 - 3$	$7 - 3$	$10 - 3$
$2 + 3$	$5 - 3$	$5 + 3$	$8 - 3$	$7 + 3$

— Розташуйте приклади у порядку зростання (додавання) / спадання (віднімання) результату. Ви отримали таблиці додавання та віднімання числа 3.

2) Дослідження (с. 40, завдання 1). Колективна робота.

— Прочитайте таблицю додавання числа 3. Чим схожі всі рівності? (Усі рівності — на додавання, у всіх них однаковий другий доданок — число 3.)

— Чим вони відрізняються? (Відрізняються першими доданками і сумами.)

— Як змінюється перший доданок? (Перший доданок повсякчас збільшується на 1.)

— Як зміна першого доданка впливає на значення суми? (Значення суми також збільшується на 1.)

— Що змінюється у таблиці на віднімання? А що є сталим? Як змінюється результат?

Висновок. При збільшенні першого доданка на 1 сума також збільшується на 1. При зменшенні зменшуваного на 1 різниця також зменшується на 1.

3. Дослідження

1) Як зміна доданка впливає на значення суми?

— Розгляньмо приклади: $5 + 3 = 8$ і $3 + 3 = 6$. Перший доданок зменшився на 2, другий доданок не змінився, значення суми було 8, стало 6, тобто також зменшилося на 2. Отже, щоб обчислити значення другої суми, достатньо від 8 відняти 2, буде 6.

— Проаналізуйте наступну пару прикладів: $4 + 3 = 7$ та $6 + 3 = 9$.

— Перший доданок збільшився на 2, другий доданок не змінився, значення суми було 7, стало 9, тобто також збільшилося на 2. Отже, щоб обчислити значення другої суми, достатньо до 7 додати 2, буде 9.

Висновок. Якщо перший доданок збільшиться (зменшиться) на кілька одиниць, то значення суми теж збільшиться (зменшиться) на стільки ж одиниць.

2) Як зміна зменшуваного впливає на значення різниці?

— Розгляньмо приклади: $7 - 3 = 4$ і $9 - 3 = 6$ — зменшуване збільшилося на 2, від'ємник не змінився, значення різниці було 4, стало 6 — збільшилося так само на 2. Отже, щоб обчислити значення другої різниці, достатньо до 4 додати 2, буде 6.

— Проаналізуйте наступну пару прикладів: $8 - 3 = 5$ та $6 - 3 = 3$.

— Зменшуване зменшили на 2, від'ємник не змінився, значення різниці було 5, стало 3, тобто також зменшилося на 2. Отже, щоб обчислити значення другої різниці, достатньо від 5 відняти 2, буде 3.

Висновок. Якщо зменшуване збільшиться на кілька одиниць, то значення різниці теж збільшиться на стільки ж одиниць; якщо зменшуване зменшиться на кілька одиниць, то значення різниці теж зменшиться на стільки ж одиниць.

Фізкультхвилинка

Працювали ви старанно.

Лічили, писали охайно.

Стомилися очки і рученята.

Спочиньте трохи, мої малята!

Сонце спить, небо спить.

(Очі заплющені.)

Навіть вітер не шумить.

Рано-вранці сонце встало

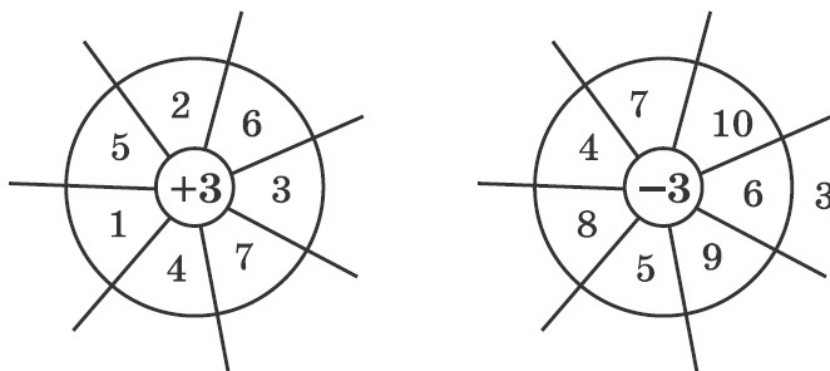
(Розплющують очі й піднімають голови.)

І проміння всім послало.

(Стають на носки, руки підносять угору, розводять у сторони.)

4. Розв'язування прикладів. Робота в парах. Вправа «Сонечко»

— Запишіть на промінцях відповіді.

— Як ви міркували, додаючи число 3? Віднімаючи число 3?

5. Гра «Додай словечко»

Після ночі настане ... (*день*). За літом настане ... (*осінь*). Із насінини огірка виросте ... (*нова рослина-огірок*). Після уроку буде ... (*перерва*). Після зеленого кольору світлофора загориться ... (*червоний*).

— Ви називали незмінні правила (*закони*), що існують у природі та житті людини. У математиці також існують закони, яких потрібно дотримувати, щоб, наприклад, правильно та найзручнішими шляхами обчислювати результати арифметичних дій. Сьогодні ви ознайомитеся з першим і дуже важливим законом арифметичної дії додавання — переставним законом додавання.

— Як ви гадаєте, чому його так назвали? (*Мабуть, щось будуть переставляти.*)

6. Дослідження

1) Практична робота з предметами навколишнього світу.

— Візьміть у ліву руку 1 олівець, у праву — стільки, щоб усього олівців у руках було 3. Скільки в лівій? (1.) Скільки олівців у правій руці? (2.) Скільки їх усього? (3.) Складіть вираз, що проілюструє виконану дію. ($1 + 2 = 3$.) Покладіть їх на парту.

— Тепер візьміть у ліву руку 2 олівці, а у праву — решту. Скільки це? (1.) Скільки в лівій? (2.) Скільки олівців у правій руці? (1.) Скільки їх усього? (3.) Складіть вираз, що проілюструє виконану дію. ($2 + 1 = 3$.)

— Чи змінилася загальна кількість олівців? Що цікавого ви помітили?

Аналогічну роботу проводять з тарілками, на яких різна кількість яблук.

Висновок. Від зміни порядку додавання результат не змінюється.

2) Робота з математичними матеріалами.

— Викладіть на парту 4 квадрати і 5 трикутників. Складіть приклад на додавання. ($4 + 5 = 9$.) Назвіть кожен компонент. (*4 — перший доданок, 5 — другий доданок, 9 — сума.*)

— Поміняйте місцями трикутники і квадрати. Складіть приклад на додавання. ($5 + 4 = 9$.) Назвіть кожен компонент. (*5 — перший доданок, 4 — другий доданок, 9 — сума.*)

— Що спільного у прикладах? (*Арифметична дія — додавання, однакові числа додаються, однаковий результат дії додавання.*) Чим вони відрізняються? (*Порядок додавання чисел, їхні назви при додаванні.*)

Висновок. Перший доданок стає другим, а другий доданок, навпаки, стає першим, але значення суми одне й те саме. Доданки переставили, а значення суми не змінилося.

7. Удосконалення розуміння переставного закону додавання

1) Усвідомлення переставного закону додавання за предметними малюнками (с. 40, завдання 2).

— Що спільного й що відмінного на малюнках? (*На залізничній колії потяг складається з 4 вагонів. Відмінною є кількість вагонів, з'єднаних з локомотивом.*)

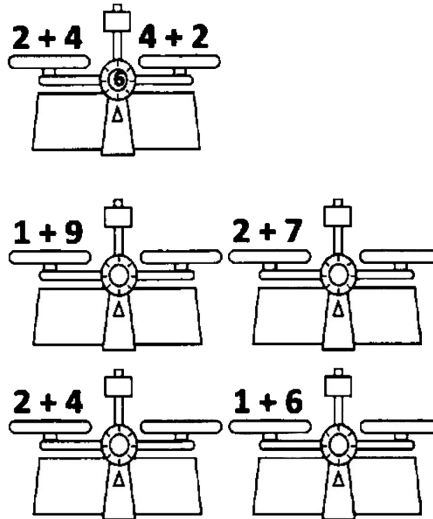
— Що спільного й що відмінного в обчисленнях? (*Доданки переставлені місцями. Значення суми не змінилося.*)

2) Розв'язування прикладів з коментуванням (с. 40, завдання 3).

Фізкультхвилинка

3) Вправа «Терези». Робота в парах.

— Переставте доданки місцями та обчисліть значення сум.

8. Удосконалення обчислювальних навичок

1) Розв'язування віршованих задач.

(Презентація «Математика з LEGO». https://vseosvita.ua/library/cikavi-zadaci-z-lego-97687.html?fbclid=IwAR2H1lwvUVVXlHnkN-hD6AytbhFvF2sC_1xtAd1Di7rh0HOL2xfR6DsNkC0.)

Діти розв'язують віршовані задачі. Відповідь показують цеглинкою відповідного кольору.

Наприклад:

Сидів хлопчик біля річки,
Він спіймав аж три плотвички.
Котенятко одну вкратило.
Скільки рибок в нього стало?

Варіанти відповідей: 4 — жовтий, 3 — синій, 2 — червоний, 1 — зелений. (Правильна відповідь: 2 — червоний.)

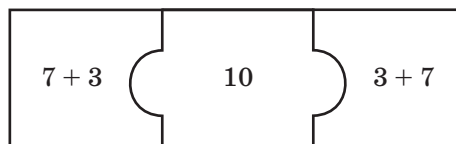
Фізкультхвилинка

Заніміла наша спинка
І затерпи кулачки.
Знов у нас фізкультхвилинка,
Наші любі діточки.
Позгинали вправні пальці
В кулачок і з кулачка.

А тепер, немов у танці,
Затанцюєм гопачка.
І ось так поставим руки
До плечей — і розведем,
Колові ми зробим рухи
І на парти покладемо.

2) Гра «Склади пазли». Робота в групах.

Потрібно знайти 3 частинки одного пазлу (наприклад, з прикладами $7 + 3$ та $3 + 7$, числом 10).

9. Розвиток просторового мислення

— Які дві однакові цифри отримаємо, якщо розріжемо вісімку по горизонталі (0) та по вертикалі (3)? (Демонстрування.)

10. Словниково-логічні вправи. Робота в групах

1) Розгадування ребусів.

З вога (*тривога*)

З буна (*трибуна*)

З кутник (*трикутник*)

З зуб (*тризуб*)

виЗ (*витри*)

виЗмати (*витримати*)

сЗбати (*стрибати*)

Змати (*тримати*)

— Назвіть слова-відповіді, що відповідали на питання *що?*. (*Тривога, трибуна, тризуб, трикутник.*)

— Які слова позначають дію предмета? (*Витри, витримати, стрибати, тримати.*)

2) Доберіть до розгаданих слів їхні значення.

Тривога

Трибуна

Тризуб

Трикутник

державний символ.

геометрична фігура.

почуття занепокоєння, хвилювання.

місця глядачів на стадіоні.

— Назвіть символи нашої держави. Що ви знаєте про них? Як слід ставитися до герба та прапора держави? Чому? (*Герб та прапор держави — це не тільки державні символи, але й історичне надбання нашого народу.*)

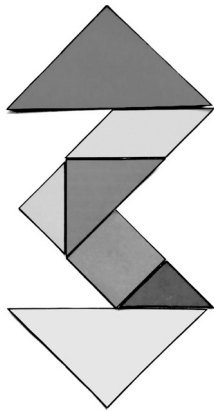
Розглядання ілюстрацій з тризубцями різних часів (<https://youtu.be/fZgMZSgZLUk>).

— Як слід поводитись, коли звучить гімн?

Слухання уривка Державного Гімну України (<https://youtu.be/EdH1d1UMKPE>).

11. Конструювання. Вправа «Танграм». Робота в групах

— Складіть з геометричних фігур танграму цифру 3.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

— Чи правильно ми здогадалися, що використовуючи переставний закон додавання, потрібно щось переставляти (*мінати місцями*)?

— Чого саме навчає нас переставний закон додавання?

— Чи знадобиться вам у житті знання цього закону?

— Що було найцікавіше на уроці?

— У чому ви сумнівалися?

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 39. ВИРАЗИ. СУМА. РІЗНИЦЯ

Мета: закріпити знання назв компонентів дії додавання та віднімання, уміння користуватися термінами «перший доданок», «другий доданок», «значення суми», «зменшене», «від'ємник», «значення різниці»; ознайомити з назвами математичного виразу «сума», «різниця», визначити їхню істотну ознаку; розвивати логічне мислення, пам'ять, увагу школярів; виховувати старанність, товарицькість; прищеплювати інтерес до уроків математики.

Обладнання: кольорові олівці, картки для парної та групової роботи, коробка, кубики, кубик Рубіка, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Актуалізація знань про компоненти дії додавання і віднімання

- Як називається математичний знак, що складати числа мастак? (+)
- Як називаються компоненти при додаванні?
- Як називається математичний знак, що допомагає віднімати? (-)
- Як називаються компоненти при відніманні?
- Чи можна за прикладом $6 - 2$ обчислити суму? Чому?

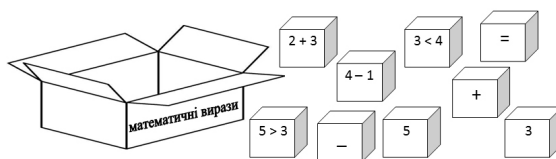
3. Проблемне питання. Мотивація навчальної діяльності

— Подивіться на записи на кубиках. На які групи можна поділити кубики? (Приклади, нерівності, математичні знаки, числа.)

— Які рівності можна скласти за допомогою цих кубиків? ($2 + 3 = 5$, $4 - 1 = 3$.)

— Які з цих кубиків ми покладемо у коробку? (На коробці напис: «Математичні вирази».)

— Записи на яких кубиках можна вважати математичними виразами? (Вислухати відповіді дітей.)

— Сьогодні на уроці ми дізнаємося, що таке математичні вирази, про їхні різновиди, навчимося складати різні математичні вирази.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Уточнення поняття «сума» та «різниця». Робота в парах

— На яку ознаку потрібно орієнтуватися, щоб визначити «суму» та «різницю»? (Математичний знак: плюс чи мінус.)

Учні в парі розподіляють приклади на дві групи: обчислення суми та обчислення різниці. Записують приклади у зошит у 2 стовпчики. Обчислюють значення виразів.

Потім за поданим шифром будують 2 вежі з цеглинок конструктора LEGO.

Шифр

Сума		Різниця	
10	Оранжевий	0	Синій
9	Жовтий	3	Блакитний
7	Зелений	5	Зелений
6	Червоний	6	Червоний

Зразок виконаної роботи

Сума		Різниця	
$8 + 1 = 9$	Жовтий	$8 - 2 = 6$	Червоний
$9 + 1 = 10$	Оранжевий	$5 - 0 = 5$	Зелений
$4 + 2 = 6$	Червоний	$3 - 3 = 0$	Блакитний
$7 + 0 = 7$	Зелений	$5 - 2 = 3$	Синій

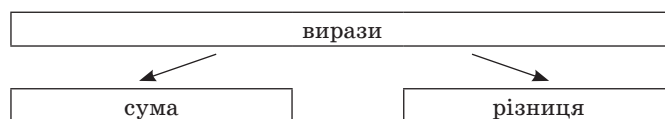
Перевірка. Правильність складання вежі за кольорами.

- Назвіть приклад з найбільшою (найменшою) відповіддю.
- Зачитайте рівності на додавання, називаючи компоненти додавання.
- Зачитайте рівності на віднімання, називаючи компоненти віднімання.

Фізкультхвилинка

2. Ознайомлення з поняттям «математичний вираз» (с. 41, завдання 1)

- Прочитайте записи на картках.
 - Такі записи називають виразами. Вираз $6 + 3$ читають так: сума чисел 6 і 3. Вираз, що містить знак «+», називають сумою.
 - Знайдіть на картці ще один вираз зі знаком «+». Прочитайте його. Як він називається?
 - Вираз $9 - 8$ читають так: різниця чисел 9 і 8. Вираз, що містить знак «-», називають різницею. Знайдіть на картці ще один вираз зі знаком «-». Прочитайте його. Як називається цей вираз?
 - Про які математичні вирази ви дізналися?
- (На дошці — опорна схема.)

- Які саме кубики ми покладемо у коробку? (Див. проблемне питання.) Прочитайте ці вирази. (Сума чисел 2 і 3. Різниця чисел 4 і 1.)

3. Вправління у читанні математичних виразів. Гра «Кубик Рубіка». Робота в групах

- До нас у гості завітав незвичайний кубик. Хто з вас знає його ім'я?
- Правильно, це — кубик Рубіка.

Понад 40 років тому талановитий угорський скульптор та архітектор Ерне Рубік винайшов іграшку-головоломку у вигляді куба з різнокольоровими гранями. Зі скількох квадратів складається кожна грань кубика? (Із дев'яти.) Повороти граней дають змогу переупорядкувати кольорові квадрати безліччю різних способів. Завдання полягає в тому, щоб «зібрати кубик Рубіка»: повертаючи грані куба, повернути його в первинний стан, коли кожна з граней складається з квадратів одного кольору.

Завдання для роботи в групах. Прочитати математичні вирази. Обчислити їхні значення. Розфарбувати грані кубиків.

Шифр: 5 — червоний, 6 — синій, 7 — зелений, 8 — жовтий, 9 — жовтогарячий.

1 + 5	0 + 8	3 + 3		9 - 0	6 - 1	5 + 4		4 + 3	5 - 0	5 + 2
9 - 1	8 + 1	2 + 6		7 - 1	7 - 2	8 - 3		1 + 4	9 + 0	9 - 4
9 - 3	5 + 3	2 + 4		4 + 4	8 - 2	2 + 7		9 - 2	3 + 2	8 - 1

Фізкультхвилинка

4. Розрізнення понять «сума», «різниця» як математичні вирази та як результати дій додавання та віднімання. Дослідження

- Кубик Рубіка замислився над завданням: обчислити суму та різницю у даних записах. У якому стовпчику він підкреслив правильні відповіді? (Відповіді дітей.)

5 + 2	5 + 2 = 7
8 - 3	8 - 3 = 5

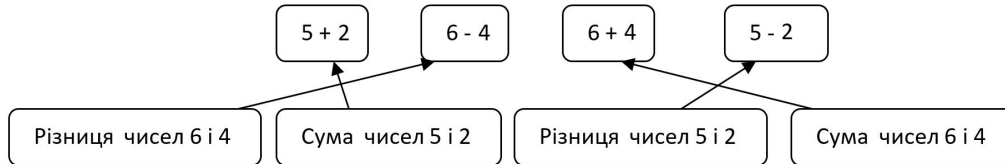
— Чим відрізняється сума як математичний вираз і як результат дії додавання? (Математичний вираз «сума» — це запис, у якому між числами стоїть знак «+». Сума як результат арифметичної дії додавання — це число. Отже, поняття «сума» має подвійний зміст: це число — результат додавання і це — математичний вираз.)

— Чим відрізняється різниця як математичний вираз і як результат віднімання? (Математичний вираз «різниця» — це запис, у якому між числами стоїть знак «-». Різниця як результат арифметичної дії віднімання — це число. Отже, поняття «різниця» має подвійний зміст: це число — результат віднімання і це — математичний вираз.)

5. Розвиток умінь записувати математичні вирази

1) Робота в парі.

— Знайдіть вираз, який відповідає умові.

2) Робота за підручником (с. 41). Колективне складання виразів.

- Завдання 2.
— Обчислити суму чисел 5 і 2; 7 і 3; 1 і 2.
- Завдання 3.
— Обчислити різницю чисел 6 і 3; 10 і 2; 5 і 1.
- Завдання 4.
— Обчислити суму і різницю чисел 7 і 2; 5 і 3.

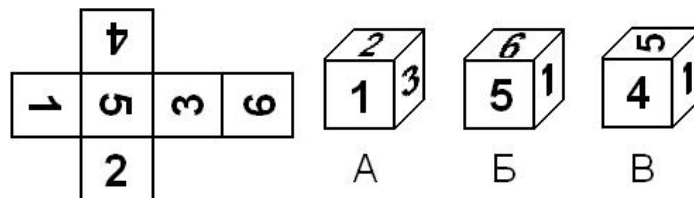
3) Складання виразів за малюнками підручника (с. 41, завдання 5).

— Скільки жуків на листочку? Скільки жуків прилетіло до листочка? Складіть математичний вираз. Прочитайте його. Назвіть значення суми.

— Скільки качок було на ставку? Скільки полетіло? Складіть математичний вираз. Прочитайте його. Назвіть значення різниці.

6. Логічна вправа

— Який із зображених кубиків можна скласти з поданої розгортки?

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

- Який математичний вираз називають сумою?
- Що ви дізналися про математичний вираз різницю?
- Що ви навчилися робити на уроці?
- Про яку іграшку-головоломку дізналися?
- Розфарбуйте кубик у зелений колір, якщо все вам було зрозуміло на уроці, в оранжевий — якщо вам була потрібна допомога, у синій — якщо було складно і потрібно ще потренуватися.

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 40. ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЛА 4. ПОБУДОВА ВІДРІЗКА

Мета: скласти з учнями таблиці додавання та віднімання числа 4; формувати вміння користуватися способом віднімання числа частинами; закріпити знання вивчених табличних випадків додавання і віднімання; на основі аналізу таблиць дійти висновку про зміну значення суми залежно від зміни першого доданка (*при сталому другому*), а також про зміну значення різниці залежно від зміни зменшуваного (*при сталому від'ємнику*); формувати навичку вимірювання та побудови відрізків; розвивати логічне мислення учнів шляхом виконання завдань з логічним навантаженням; виховувати бажання пізнавати нове шляхом читання; стимулювати цікавість до математичних законів.

Обладнання: картки для групової роботи, телевизор чи ноутбук, презентація, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Форма проведення: урок-дослідження.

Освітні галузі: математична, мовно-літературна.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу.

Клас готовий працювати? (*Так.*)
Додавати й віднімати? (*Так.*)
Вчасно руку піднімати? (*Так.*)

Вміло в групах працювати? (*Так.*)
Вирази й задачі розв'язати? (*Так.*)

2. Усні обчислення

1) Гра «Математичний м'ячик».

Повторення таблиць додавання та віднімання чисел 0, 1, 2, 3.

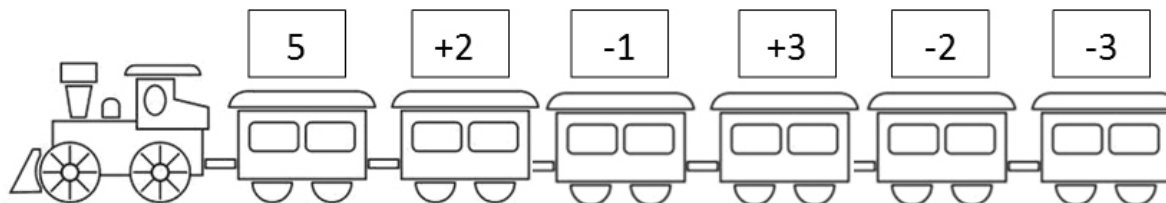
2) Розв'язування віршованих задач.

- На березі річки
Три жабки сиділи.
До них пристрибали ще п'ять.
Зможеш всіх порахувати? ($3 + 5 = 8$.)
- Ось родина їжаків —
Мама й вісім малюків.
Скільки з мамою малих?
Порахуй скоріш усіх! ($1 + 8 = 9$.)

- Вісім вантажівок у гаражі стояли,
Дві з них у рейс сьогодні відправляли.
Хто уміє рахувати,
Скільком треба зачекати? ($8 - 2 = 6$.)
- Дев'ять кабачків дозріло на городі.
Три з них на ікру зірвали сьогодні.
Скільки залишилось на грядці, скажи,
Порахувати допоможи! ($9 - 3 = 6$.)

3) Гра «Потяг». Розв'язування «ланцюжка» прикладів.

— Скільки пасажирів везе останній вагон потяга? (4.)

3. Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 4

Живе у клітинці-квартирі
Струнка і весела чотири!
Пишем донизу зверху клітинки,
Трохи праворуч, не з серединки.
Лікоть праворуч ми написали,
До середини не дійшли — стали.
Потім з правого куточка клітинки

Почнемо писати до серединки.
Поки на нижню лінію спустилися —
На півдорозі з ліктем зустрілися.
Зупинились на лінійці,
Майже на самій серединці.
Постарались, не стамілись,
Гарну четвірку писати навчилися!

Фізкультхвилинка

Працювали ви старанно.

Лічили, писали охайно.

Стомилися очки і рученята.

Спочиньте трохи, мої малята!

Сонце спить, небо спить

(Очі заплющені.)

Навіть вітер не шумить.

Рано-вранці сонце встало

(Розплющують очі й піднімають голови.)

І проміння всім послало.

(Стають на носки, руки підносять угору, розводять у сторони.)

4. Актуалізація знань про число 4: розташування на числовому ряді, утворення, склад числа

5. Мотивація навчальної діяльності. Визначення теми та мети уроку

— Багато ми вже знаємо про число 4, вміємо писати цифру 4. Погляньте на математичні символи (на дошці: $+ 4 -$) та спробуйте визначити тему нашого уроку.

— Сьогодні на уроці ми будемо вчитися додавати та віднімати число 4 на основі знання його складу, складемо таблиці додавання і віднімання числа 4. А ще навчимося креслити відрізки за допомогою лінійки.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Ознайомлення з таблицями додавання і віднімання числа 4

1) Складання таблиць додавання і віднімання числа 4.

— Розподіліть вирази на дві групи. Обчисліть значення виразів.

$1 + 4$

$5 - 4$

$5 + 4$

$4 - 4$

$9 - 4$

$3 + 4$

$10 - 4$

$6 + 4$

$7 - 4$

$4 + 4$

$8 - 4$

$6 - 4$

— Розташуйте приклади у порядку зростання (додавання) / спадання (віднімання) результату. Ви отримали таблиці додавання та віднімання числа 4.

— У якій таблиці бракує одного прикладу? (У таблиці додавання немає прикладу $2 + 4$.)

2) Дослідження. Колективна робота (с. 42, завдання 1).

— Прочитайте таблицю додавання числа 4. Чим схожі всі рівності? (Усі рівності — на додавання, у всіх них однаковий другий доданок — число 4.)

— Чим вони відрізняються? (Відрізняються першими доданками і сумами.)

— Як змінюється перший доданок? (Перший доданок повсякчас збільшується на 1.)

— Як зміна першого доданка впливає на значення суми? (Значення суми також збільшується на 1.)

— Що змінюється у таблиці на віднімання? А що є сталим? Як змінюється результат?

Висновок. При збільшенні першого доданка на 1 сума також збільшується на 1. При зменшенні зменшуваного на 1 різниця також зменшується на 1.

2. Дослідження

1) Як зміна доданка впливає на значення суми?

— Розгляньмо приклади: $4 + 2 = 6$ і $5 + 2 = \square$. Перший доданок збільшився на 1, другий доданок не змінився, значення суми було 6, стане... (діти обчислюють) 7, тобто також збільшилося на 1. Отже, щоб обчислити значення другої суми, достатньо до 6 додати 1, буде 7.

— Проаналізуйте наступну пару прикладів: $4 + 4 = 8$ та $6 + 4 = \square$.

Повторення про взаємозалежність зміни значення суми від зміни значення доданка: якщо перший доданок збільшиться (зменшиться) на кілька одиниць, то значення суми теж збільшиться (зменшиться) на стільки ж одиниць.

2) Як зміна зменшуваного впливає на значення різниці?

— Розгляньмо перший стовпчик: $8 - 3 = 5$ і $6 - 3 = \square$ — зменшуване зменшилося на 2, від'ємник не змінився, значення різниці було 5, стане... (діти обчислюють) 3 — зменшилося так само на 2. Отже, щоб обчислити значення другої різниці, достатньо від 5 відняти 2, буде 3.

— Проаналізуйте наступну пару прикладів: $5 - 4 = 1$ та $8 - 4 = \square$.

Повторення про взаємозалежність зміни значення різниці від зміни значення зменшуваного: якщо зменшуване збільшиться на кілька одиниць, то значення різниці теж збільшиться на стільки ж одиниць; якщо зменшуване зменшиться на кілька одиниць, то значення різниці теж зменшиться на стільки ж одиниць.

3. Удосконалення обчислювальних навичок

1) *Робота за підручником. Самостійна робота (с. 42, завдання 2).*

Перевірка

- Зачитайте приклади з відповіддю 8.
- Назвіть приклади, у яких сума доданків дорівнює 4.
- У яких виразах різниця чисел дорівнює 1?

2) *Гра «Склади вежу». Обчислення прикладів за презентацією з використанням цеглинок LEGO.*

На слайдах демонструють приклад та запропоновано 3 варіанти відповідей. Кожна відповідь відповідає певному кольору цеглинок конструктора. Дітям потрібно вибрати правильно відповідь та скласти цеглинки у кольорову вежу. Перевірка за кольоровим зразком після закінчення обчислень.

4. Усне опитування

- З яких чисел складається число 2? Як міркуємо при додаванні 2? відніманні 2?
- З яких чисел складається число 3? Як потрібно міркувати, щоб додати число 3? Як інакше додати число 3? Скількома способами можна додати число 3?
- Скількома способами можна відняти число 3? Чому число 3 можна відняти двома способами? Як саме?
- З яких чисел складається число 4? Скільки існує різних випадків представлення складу числа 4? (*Три випадки: 1 та 3, 2 та 2, 3 та 1*) Скільки, на вашу думку, може бути способів додавання / віднімання числа 4?

5. Формування вміння дітей використовувати спосіб віднімання числа на основі знання складу числа (частинами) (с. 42, завдання 3)

— Розгляньмо перший приклад $7 - 2$. Від 7 спочатку відняли 1, буде 6; від 6 відняли ще 1, отримали 5. Скільки всього ми відняли від 7? Число 2 ми віднімали частинами.

Фізкультхвилинка

Ой, хто там так натомився,
Вліво, вправо нахилився?
Треба дружно всім нам встати,
Фізкультпаузу почати.

Раз, два, три, чотири —
Розгулялись в лісі звірі.
П'ять, шість, сім,
Посміхніться дружно всім.

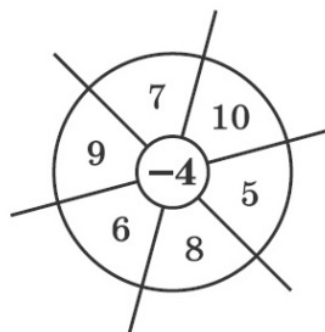
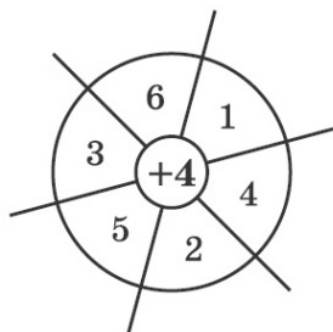
6. Первинне закріплення вивченого

1) *Робота в міні-групах (по 3 учні). Взаємоопитування.*

Кожна міні-група отримує по набору прикладів на додавання та віднімання числа 4. Кожен з учнів повинен пояснити розв'язання прикладу.

2) *Вправа «Сонечко».*

- Запишіть на промінцях відповіді.

7. Геометрична хвилинка

На дошці зображено прості геометричні фігури: прямі лінії, ламані, промені, відрізки, криві лінії. Кожну фігуру позначено номером. Учитель описує фігуру, діти повинні назвати її вид та номери цих фігур. Наприклад: лінія, що має початок і не має кінця. (*Промінь*.) Частина прямої лінії. (*Відрізок*.)

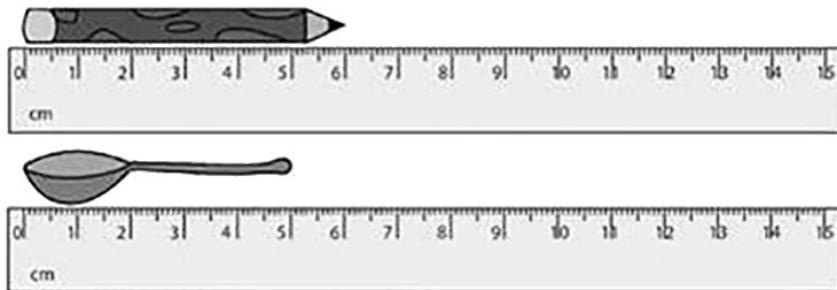
8. Уточнення поняття «пряма» та «відрізок» за відеофрагментом «Відрізок» (<https://youtu.be/dSWJYTKT19A>)

— Пригадайте, яким інструментом ми користувалися для вимірювання довжини відрізків? (*Лінійкою*.) Як ви гадаєте, чи є ще якесь застосування лінійки? (*Так, за допомогою лінійки можна креслити прямі лінії, промені та відрізки*.)

— Погляньте на малюнки: лінійка, відрізок, олівець. Чи здогадалися, що ми зараз навчимося робити? (*Навчимося креслити відрізки заданої довжини*.)

9. Актуалізація вміння вимірювати довжину відрізків

Визначення довжин різних предметів. Робота в парах

10. Ознайомлення з порядком дій при побудові відрізків. Побудова відрізків різної довжини

1) *Показ учителем побудови відрізка з коментуванням.*

2) *Робота за підручником (с. 42, завдання 4).*

— Допоможіть лисичці побудувати відрізок завдовжки 5 см.

3) *Практична робота. Побудова відрізків у зошиті під керівництвом учителя з коментуванням виконуваних дій.*

Правила побудови відрізка заданої довжини

1. Знайдіть на лінійці поділку з цифрою 0. Над цією поділкою поставте точку — початок відрізка.
2. Знайдіть на лінійці поділку, що відповідає зазначеному числу сантиметрів. Над цією поділкою поставте точку — кінець відрізка.
3. Проведіть під лінійку лінію — з'єднайте поставлені точки.

11. Удосконалення обчислювальних навичок. Робота в групах

— Чи любите ви читати? Чи ходите ви до бібліотеки? Які книжки вибираєте? Чи знайомі з дитячими журналами? Чим вони відрізняються від книжок?

— Розв'яжіть приклади та дізнайтеся назви сучасних дитячих журналів. Колір цеглинки підкаже назву. (*Діти розв'язують ланцюжок прикладів. Отримана відповідь підкаже колір цеглинки конструктора LEGO, а за нею діти зможуть дізнатися назву дитячого журналу. Після відгадування назви журналу, якщо вони наявні в учителя, можна з ними в групі ознайомитися*.)

Шифр

Відповідь ланцюжка прикладів	Колір цеглинки	Назва дитячого журналу
1	Жовтий	«Пізнайко»
2	Оранжевий	«Джміль»
6	Червоний	«Ангелятко»
7	Зелений	«Колобочок»
8	Блакитний	«Барвінок»
9	Синій	«Малятко»

1-ша група

$2 + 4 =$	$\square - 3 =$	$\square + 4 =$	$\square - 2 =$	$\square - 4 =$	\square
-----------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------

Відповідь: 1.

2-га група

$9 - 4 =$	$\square + 3 =$	$\square - 2 =$	$\square - 4 =$	$\square + 4 =$	\square
-----------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------

Відповідь: 6.

3-тя група

$7 - 4 =$	$\square + 2 =$	$\square - 4 =$	$\square + 3 =$	$\square + 4 =$	\square
-----------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------

Відповідь: 8.

4-та група

$6 + 4 =$	$\square - 3 =$	$\square - 4 =$	$\square + 2 =$	$\square + 4 =$	\square
-----------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------

Відповідь: 9.

5-та група

$4 + 2 =$	$\square - 4 =$	$\square + 5 =$	$\square - 1 =$	$\square - 4 =$	\square
-----------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------

Відповідь: 2.

6-та група

$10 - 2 =$	$\square - 4 =$	$\square - 4 =$	$\square + 3 =$	$\square + 4 =$	\square
------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------

Відповідь: 7.

Розглядання виставки дитячих журналів

— Якщо вас зацікавили ці журнали, зверніться до бібліотеки або попросіть батьків вам їх купити. Читайте, грайте, дізнавайтеся нового. А ми будемо чекати на ваші розповіді про цікавинки прочитаного вами журналу. (Додаткова інформація про дитячі журнали: <http://klyovamama.com/uk/dityachi-zhurnali/>)

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Скринька вражень»

Діти передають «Скриньку вражень» охочим висловити свою думку. Учні озвучують свої успіхи та невдачі на уроці, загальне враження від уроку та свій настрій.

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 41. ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЛА 5. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ДІЙ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ

Мета: ознайомити учнів з таблицями додавання та віднімання числа 5; закріплювати знання вивчених табличних випадків додавання і віднімання; закріплювати вміння креслити відрізки; розвивати мовлення та логічне мислення учнів; збагачувати словниковий запас дітей; виховувати охайність, товариськість, бажання пізнати нове.

Обладнання: картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, мовно-літературна, конструкторська.

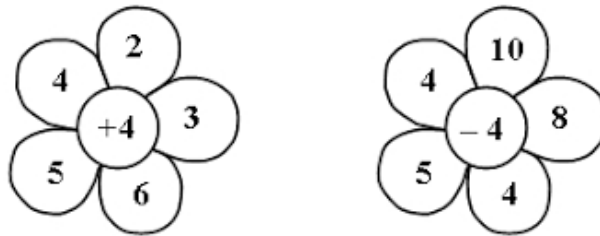
Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Усні обчислення. Обчислення ланцюжків прикладів

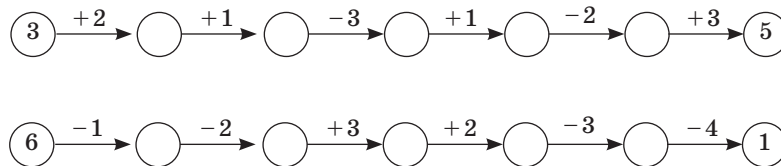
1) Повторення таблиць додавання та віднімання числа 4. Вправа «Ромашка».

2) Вправа «Склади вежу». Робота в парах.

Діти обчислюють по одному варіанту прикладів (1 нитка намиста) та складають кольорову вежу з конструктора LEGO «6 цеглинок».

Взаємоперевірка відбувається за поданим учителем зразком.

Шифр

5 — синій
6 — блакитний
3 — зелений

2 — жовтий
4 — оранжевий
8 — червоний

Зразок виконаних завдань (кольори ідуть зверху вниз)

1-й варіант

синій
блакитний
зелений
оранжевий
жовтий

2-й варіант

синій
зелений
блакитний
червоний
синій

— Чому в другого варіанта вежа виявилася недобудованою? (Тому що зустрілося двічі однакове число — 5.)

3. Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 5

Зараз будемо писати
Дуже гарну цифру — п'ять!
Починається п'ятірка
З того ж місця що й «четвірка».
Рівненько до центру спускається
І спинкою, як трійка,

На клітинку спирається.
Ніжку плавно закругляєм,
Зверху усмішку чіпляєм —
Якраз в правому кутку.
Маєм «п'ять» ми ось яку!

4. Мотивація навчальної діяльності

— Розшифруйте слово, розташувавши числа у зворотному порядку.

2	3	4	5
ер	ль	де	мо

5	4	3	2
мо	де	ль	ер

— Яке слово утворилося? (*Модельєр*). Що воно означає? Як ви вважаєте, яке головне завдання модельєра?

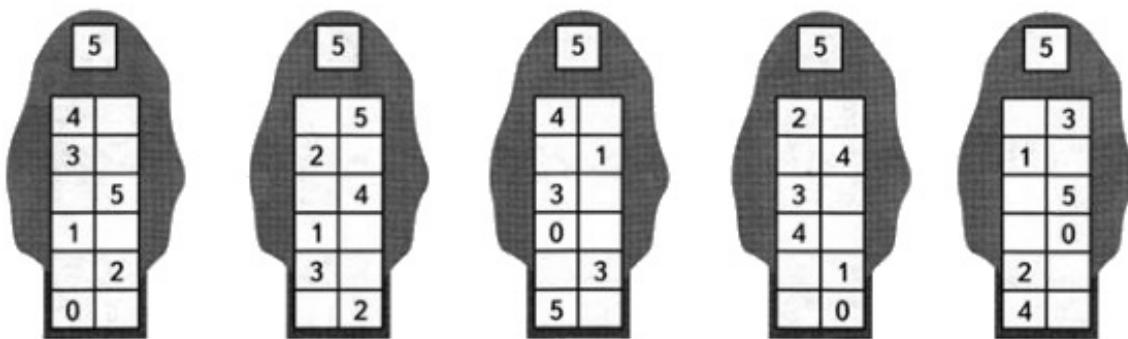
— Сьогодні на уроці ми побуваємо на уявній екскурсії у дизайнерському бюро. А також дізнаємося, яким чином легко і просто можна додавати та віднімати число 5.

Фізкультхвилинка

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Актуалізація знання складу числа 5. Вправа «Посади дерево». Самостійна робота

— Згадайте склад числа 5, щоб отримати пропуск у дизайнерське бюро.

2. Повторення переставного закону додавання. Робота в парах

— Допишіть потрібний приклад на метеликах, користуючись переставним законом додавання.

3. Вивчення таблиці додавання та віднімання числа 5

1) *Робота за підручником. Визначення знайомих та нових випадків додавання та віднімання числа 5*

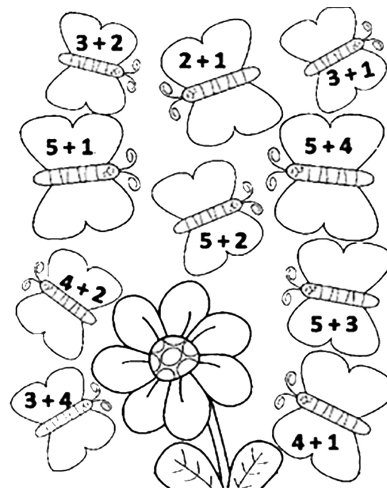
(с. 43, завдання 1).

— Полічіть фігури в кожному рядку. Поясніть, як утворені таблиці. Які випадки додавання з тих, що є в таблиці вже відомі вам?

Висновок. Майже усі випадки додавання числа 5 учням знайомі. Використовуючи переставний закон додавання, складається майже вся таблиця додавання 5. Вивчити слід тільки один новий випадок: $5 + 5$. Таблиця віднімання числа 5 складається на основі знання зв'язку додавання та віднімання. (*Якщо від суми віднімемо відомий доданок, отримаємо невідомий доданок.*)

2) *Робота в парах.*

Розфарбуйте метеликів попереднього завдання, у яких на крильцях є випадки таблиці додавання числа 5.

4. Закріплення знань про взаємозалежність додавання та віднімання (підручник, с. 43, завдання 2–3)

1) Завдання 2.

— Прочитайте вирази, що можна скласти за малюнком. Обчисліть вирази. Що спільного й що відмінного?

2) Завдання 3 (с. 43). Самостійна робота за трьома варіантами.

5. Удосконалення обчислювальних навичок

1) Сортування речей та лічба. Гра «Крамниця одягу-1» (приймаємо товар). Робота в групах.

— На малюнках — одяг різного типу та для різних пір року. Учні повинні вибрати зазначений для групи тип одягу чи її особливість (2 види одягу), порахувати кількість та дати відповідь на питання.

Наприклад, завдання групи. Порахувати зимовий та літній одяг. Розсортувати та порахувати одяг за наявністю на одязі кольору: зелений, синій.

— Чого більше — зимового чи літнього одягу? На скільки? Скільки предметів одягу має елемент синього кольору? Скільки червоного? Скільки такого одягу разом?

2) Засвоєння таблиці додавання та віднімання числа 5. Гра «Крамниця одягу-2» (купуємо одяг).

— Виберіть собі новий одяг. Що ви хотіли би купити? Розв'яжіть приклад, тоді продавець вам продасть вибрану річ.

6. Розвиток графічних навичок. Побудова відрізка заданої довжини (с. 43, завдання 5)

7. Математично-мовленнєве завдання. Робота в групах

— Розв'яжіть приклади, прочитайте прислів'я. Як ви розумієте його зміст?

1-ша група

$5 - 3$	$2 + 5$	$6 - 5$	$4 + 4$
2	7	1	8
по одягу,	проводжають	Зустрічають	по розуму.

Відповідь:

Зустрічають	по одягу,	проводжають	по розуму.
1	2	7	8

2-га група

$6 - 3$	$5 - 4$	$1 + 3$	$7 - 5$	$10 - 5$
3	1	4	2	5
новий,	Одяг	а друг	краще	старий.

Відповідь:

Одяг	краще	новий,	а друг	старий.
1	2	3	4	5

3-тя група

$7 - 5$	$3 + 1$	$6 - 1$	$6 - 5$	$1 + 2$
2	4	5	1	3
прикрашає	а добрі	справи.	Не одяг	людину,

Відповідь:

Не одяг	прикрашає	людину,	а добрі	справи.
1	2	3	4	5

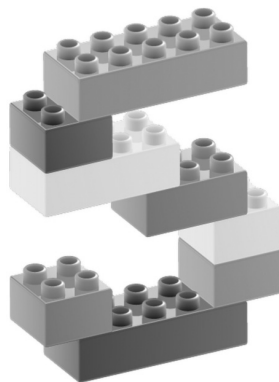
4-та група

$6 - 4$	$5 + 4$	$5 + 5$	$6 - 5$	$6 + 2$
2	9	10	1	8
одяг	а здоров'я	змолоду.	Бережи	знову,

Відповідь:

Бережи	одяг	знову,	а здоров'я	змолоду.
1	2	8	9	10

8. Конструювання цифри 5. Робота в групах з цеглинками LEGO

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

- Яким способом потрібно користуватися, щоб додати чи відняти число 5?
- Яке завдання було найлегшим? А найцікавішим? Яке прислів'я про одяг ви запам'ятали і зможете розповісти батькам? Чого воно вас навчило?

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 42. ЗНАЧЕННЯ ВИРАЗУ. ЧИТАННЯ ВИРАЗІВ

Мета: сформувати поняття «вираз», «значення виразу»; учити по-різному читати математичні вирази на додавання та віднімання; закріпити знання учнями таблиць додавання та віднімання чисел 1–5; формувати розуміння взаємозв'язку додавання та віднімання; удосконалювати обчислювальні навички, вміння вимірювати довжину відрізка та будувати його; формувати розуміння відношення «на... довший»; розвивати графічні навички, математичне мовлення, логічне мислення; виховувати старанність, товариськість, охайність.

Обладнання: набір математичних матеріалів (*геометричні фігури, цифри, арифметичні штанги*), картки для групової роботи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Дзвонить дзвіночок:
Дзелень, дзелень!
Сміється сонце,
Збудився день.

Кличе дзвіночок:
Бім-бам! Бім-бам!
Урок розпочати
Час школярам.

2. Актуалізація вивченого

1) Вправа «Математична ромашка».

Діти вибирають колір пелюсточки та виконують відповідне завдання. Цифра в ромашці може змінюватися.

Завдання за кольорами

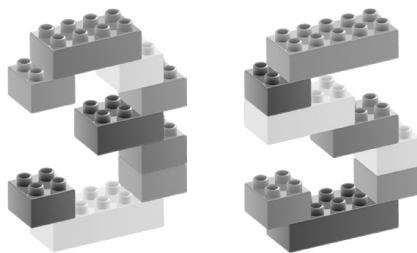
Синій	Як утворити число з попереднього чи наступного числа?
Червоний	Назви сусідів числа.
Оранжевий	Розкажи склад числа.
Блакитний	Пригадай таблицю додавання цього числа.
Жовтий	Розкажи таблицю віднімання зазначеного числа.

2) Усне опитування.

- Які арифметичні дії знаєте? Що означає додати? відняти?
- Яку арифметичну дію слід виконати, щоб стало більше? менше?
- Як отримати число, наступне до даного? попереднє до даного?
- Чи завжди при відніманні отримуємо менше число?
- Які випадки віднімання ви знаєте? Яке число отримуємо при відніманні нуля?
- Як при додаванні називаються числа? результат дії додавання?
- Чи може сума дорівнювати одному з доданків? (Так, якщо інший доданок 0.)
- Чи можна в результаті віднімання отримати те саме число? (Так, якщо від числа відняти 0.)

3. Каліграфічна хвилинка. Написання цифр 3 та 5

— Які елементи в цифрах схожі? Поясніть, як правильно написати ці цифри.

Фізкультхвилинка

Прилетіло сонечко
На мої долонечки,
Крильця червоненькі

В пятачки чорненькі,
По всіх пальчиках ходило
З мізинчика — полетіло.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Ознайомлення з поняттями «вираз», «значення виразу» (с. 44, завдання 1)

— Розгляньте, як виконали віднімання $9 - 4$ на числовому відрізку. Яку отримали відповідь?

— У математиці часто говорять: «Обчисліть значення виразу». Сам приклад є математичним виразом, а отримана відповідь — це значення виразу.

Висновок. Якщо виконаємо дію, дістанемо значення виразу.

— Додайте слово у твердження. «Приклад на додавання — це вираз на обчислення... (суми). Щоб обчислити значення такого виразу, потрібно виконати дію додавання. Приклад на віднімання — це вираз на обчислення... (різниці). Щоб обчислити значення цього виразу, потрібно виконати дію віднімання».

2. Первинне закріплення. Робота в групах. Гра-естафета «Хто швидше?» (с. 44, завдання 2)

— Обчисліть значення виразів.

Перевірка. Назвіть вираз з найменшим значенням. У якому виразі отримали найбільше значення? Чи зустрілися вирази з однаковим значенням? Зачитайте їх.

3. Ознайомлення з різними варіантами читання виразів (с. 44, завдання 3)

Читання дітьми варіантів читання виразів на додавання та віднімання, визначення ключових слів.

$5 + 3$	$9 - 4$
До п'яти додати три.	Від дев'яти відняти чотири.
П'ять збільшити на 3.	Дев'ять зменшити на чотири.
П'ять плюс три.	Дев'ять мінус чотири.
Сума чисел п'ять і три.	Різниця чисел дев'ять і чотири.

4. Первинне закріплення

1) Гра «Чарівна скринька».

Учні витягують зі скриньки приклади на кольоровому папері або цеглинки LEGO з написаними на них прикладами. За кольором визначають ключове слово читання виразу та читають вираз.

Шифр кольорів

ДОДАВАННЯ		ВІДНІМАННЯ	
жовтий	дати	синій	відняти
червоний	збільшити	зелений	зменшити
зелений	плюс	оранжевий	мінус
блакитний	сума	жовтий	різниця

2) Робота в групах.

Групи отримують набір прикладів (по 2 на додавання та віднімання). Знаходять їхнє значення. У групі вправляються у різних способах читання виразів.

3) Міні-змагання «Не помились!».

Представники груп змагаються у читанні виразів по-різному.

Фізкультхвилинка

5. Формування поняття «на... довший» (с. 44, завдання 5)

1) Практична робота. Порівняння довжини стрічок «довша — коротша».

— Поясніть. Довша означає ... (більша завдовжки). Коротша означає ... (менша завдовжки).

2) Вимірювання довжини відрізка.

3) Читання завдання та обговорення його виконання.

(На 3 см довший — довжину потрібно збільшити на 3 см.)

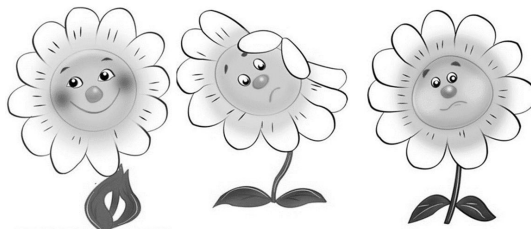
4) Визначення довжини другого відрізка. Креслення відрізка в зошиті.

6. Розв'язування задач, пов'язаних з нумерацією чисел (за наявності резерву часу)

- Скільки чисел у натуральному ряді між числами 7 і 10? (Задачу розв'язуємо способом виписування початкового відрізка натурального ряду чисел і перелічуванням чисел від 7 до 10; учні можуть також просто назвати числа, розташовані між числами 7 і 10, та визначити їхню кількість. Відповідь: 2 числа.)
- Скільки номерів будинків між № 4 і № 8? (Ця задача аналогічна попередній і перекладається мовою математики так: «Скільки чисел між числами 4 і 8?». Відповідь: 3 числа.)
- У будинку 10 поверхів. Сашко стоїть на 5-му поверсі, якщо рахувати знизу, а Наталка на 5-му поверсі, якщо рахувати зверху. Чи на одному поверсі стоять діти? (Задачу розв'язуємо перелічуванням: 1 2 3 4 (5) (6) 7 8 9 10. Наталка стоїть на 6-му поверсі, якщо рахувати знизу, а Сашко — на 5-му поверсі, якщо рахувати зверху. Отже, діти стоять на різних поверхах.)
- На сходах 9 сходинок. Микола стоїть на 5-й сходинці, якщо рахувати знизу, а Оленка — на 5-й сходинці, якщо рахувати зверху. Чи на одній сходинці стоять діти? (Задача аналогічна попередній: 1 2 3 4 (5) 6 7 8 9. Оленка стоїть на 5-й сходинці, якщо рахувати знизу, і Микола — також на 5-й сходинці, якщо рахувати зверху. Отже, діти стоять на одній сходинці.)

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Ромашка»

— Оберіть таку квітку, що відповідає вашій активності на уроці, вашій старанності та уважності. На своїй ромашці домалюйте ротик.

- Посмішка — урок сподобався, я все зрозумів.
- Куточки ротика вниз — урок не сподобався, було дуже складно.
- Прямая лінія — не визначився, почувався невпевнено.

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 43. ОБЧИСЛЕННЯ ЗНАЧЕНЬ ВИРАЗІВ. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ДОДАВАННЯ ТА ВІДНІМАННЯ. КРЕСЛЕННЯ ВІДРІЗКІВ З УМОВОЮ «НА... КОРОТШИЙ»

Мета: формувати вміння читати вирази різними способами; удосконалювати обчислювальні навички; продовжувати формувати усвідомлення учнями взаємозв'язку додавання та віднімання, вміння вимірювати довжину відрізка та будувати його; формувати розуміння відношення «на... коротший»; розвивати графічні навички, математичне мовлення, логічне мислення; виховувати старанність, товариськість, охайність.

Обладнання: набір математичних матеріалів (*геометричні фігури, цифри, арифметичні штанги*); картки для групової роботи; ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

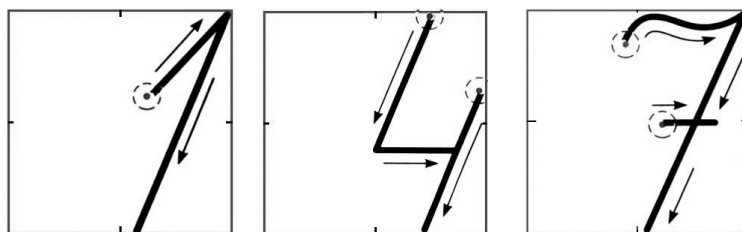
2. Усні обчислення

1) *Вправа «Математична ромашка» (опис — див. урок 42).*

2) *Гра «Математичний м'яч». Повторення таблиць додавання та віднімання чисел 1–5.*

3. Каліграфічна хвилинка. Написання цифр 1, 4, 7

— Які елементи в цифрах схожі? Поясніть, як правильно написати ці цифри.

Фізкультхвилинка

ДОЩИК

Жовте листя опадає.
З хмарки падає вода.
Дощик, ти нас не чіпай
І скоріше висихай!
Від дощу сховаємось —
В піжмурки пограємось.

(Повільні горизонтальні рухи обох рук.)
(Імітація падіння води.)
(Імітація відштовхування дощу.)
(Біг на місці.)
(Руками затуляють голову.)

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Формування навичок додавання та віднімання. Самостійна робота (с. 45, завдання 1)

Під час перевірки учень читає приклад одним із вивчених способів.

$5 + 3$	$9 - 4$
До п'яти додати три.	Від дев'яти відняти чотири.
П'ять збільшити на 3.	Дев'ять зменшити на чотири.
П'ять плюс три.	Дев'ять мінус чотири.
Сума чисел п'ять і три.	Різниця чисел дев'ять і чотири.

2. Формування вміння читати арифметичні вирази різними способами. Гра «Чарівна скринька»

Учень бере зі скриньки приклад. Читає його різними способами. Обчислює значення виразу.

3. Формування усвідомлення взаємозв'язку додавання та віднімання (с. 45, завдання 2). Робота в групах

— Складіть за малюнками по три вирази. Обчисліть їхнє значення.

Фізкультхвилинка

4. Формування поняття «на... коротший» (с. 45, завдання 3)

1) *Практична робота. Порівняння довжини смужок паперу «довша — коротша». Вимірювання довжини.*

— Поясніть. Довша означає... (більша завдовжки). Коротша означає... (менша завдовжки).

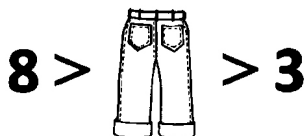
2) *Вимірювання довжини відрізка (с. 45, завдання 3).*

3) *Читання завдання та обговорення його виконання.*

(На 4 см коротший — довжину потрібно зменшити на 4 см.)

Визначення довжини другого відрізка. Креслення відрізка в зошиті.

5. Удосконалення вміння порівнювати числа. Розвиток варіативності мислення

6. Розвиток обчислювальних навичок. Вправа «Шифрувальник» на тему «Мода». Робота в групах

$7 - 3 =$

$4 + 2 =$

$3 + 3 =$

$5 - 2 =$

$6 - 4 =$

$6 - 5 =$

$1 + 2 =$

$1 + 4 =$

$5 - 4 =$

$3 - 1 =$

$3 + 2 =$

$2 + 2 =$

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Л	Д	Е	М	Ь	О	Ч	Ф	Г	А

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Д	У	О	М	І	П	С	В	Г	Б

$4 - 3 =$

$3 - 2 =$

$2 + 2 =$

$5 - 1 =$

$5 - 3 =$

$1 + 1 =$

$1 + 2 =$

$2 + 3 =$

$2 + 3 =$

$6 - 4 =$

$6 - 5 =$

$2 + 1 =$

$2 + 2 =$

$4 - 3 =$

$3 + 3 =$

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
С	И	Л	Т	І	М	Ш	Ч	У	Х

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
А	С	У	К	Е	Р	И	Я	А	Й

— Поясніть значення розшифрованих слів.

7. Логічні вправи

1) Вправа «Продовж рядок» (с. 45, завдання 4).

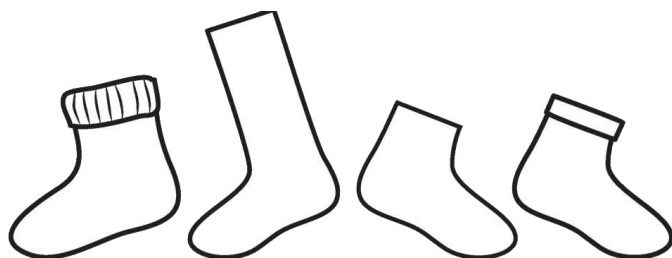
2) Логічне малювання. Вправа «Вечеря Шкарпеткожер».

— Чи траплялося таке, що коли ви одягаєтеся, то знаходитеся тільки одна шкарпетка? Виявляється, на світі живе цікава істота — монстрик Шкарпеткожер. Він любить на вечерю їсти шкарпетки. Але він їсть лише по 1 шкарпетці з кожної пари.

— Порахуйте, скільки шкарпеток з'їв Шкарпеткожер на сніданок.

— На вечерю Шкарпеткожер замовив 2 шкарпетки з геометричним візерунком, 1 — із зображенням фруктів і 1 — твого улюбленого кольору. Розмалюй шкарпетки так, щоб вони смакували Шкарпеткожеру.

— Розголошу вам таємницю монстрика. Він приходить у гості поїсти тільки до тих діточок, в яких немає порядку в речах. Завжди складайте свої речі в порядок, щоб до вас не завітав Шкарпеткожер.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Незакінчене речення»

- Сьогодні на уроці я навчився(лася)...
- На уроці було складно...
- У мене добре виходило...
- Ці знання мені знадобляться для того, щоб...

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 44. ЗАДАЧА. УМОВА ТА ЗАПИТАННЯ ЗАДАЧІ

Мета: дати поняття «задача», ознайомити учнів з її складовими — умовою і запитанням; формувати вміння виділяти в задачі умову і запитання, уявлення про зв'язок умови задачі із запитанням; удосконалювати обчислювальні навички; формувати уявлення про взаємозв'язок додавання та віднімання; формувати вміння розв'язувати колові приклади; розвивати логічне мислення; стимулювати інтерес до математики; виховувати старанність, товариськість.

Обладнання: картки для групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, конструктор LEGO, клей, кольорові олівці, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Пролунав уже дзвінок,
Починається урок.
Приготуйте без мороки
Все, що треба до уроку.

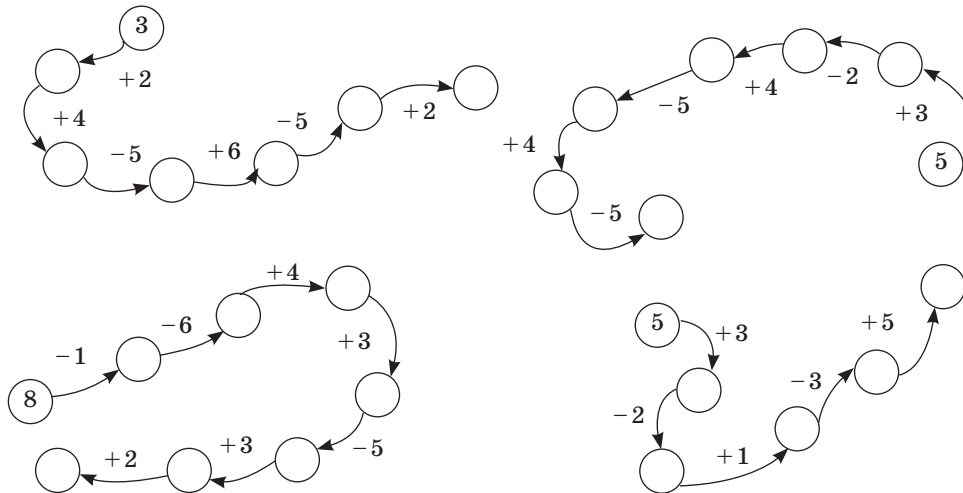
Книжку, зошит, ручку, олівці.
Приготувались?
Молодці!

2. Мотивація навчальної діяльності

— У нашому цікавому світі майже щохвилини виникають якісь маленькі проблеми, що потрібно розв'язати. У мене є 5 друзів. Чи вистачить цукерок, щоб усіх їх пригостити? На вихідні ми поїдемо до бабусі. Вже минуло 4 робочі дні. Скільки днів мені ще чекати до зустрічі із бабусею? Я взяла у бібліотеці книжку почитати на 8 днів. Уже минуло 4 дні. Скільки днів я ще можу читати книжку? І таке інше. Усе це ситуації із вашого життя, але це й особливий вид математичних завдань, з яким ми сьогодні ознайомимось.

3. Усні обчислення

- 1) Гра «Мовчанка». Додавання та віднімання чисел 1–5.
- 2) Розв'язування ланцюжків прикладів. Робота в групах.

Перевірка

— Назвіть кінцеве число свого ланцюжка прикладів. (7, 4, 9, 1.) Розташуйте ці числа у порядку зростання. (1, 4, 7, 9.) Яке із цих чисел більше 4, але менше 9? (7.)

4. Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 7

- Дайте характеристику числу 7.
- На що схожа цифра 7?

Фізкультхвилинка

Довгоносій чорногуз (Ходьба, високо піднявши ноги.)
У болотечку загруз.
Будем його рятувати, (Присідають.)
За хвостика витягати. (Імітація витягання чорногуза.)
Щоб не плакав чорногуз,
Що в болотечку загруз. (Стрибки.)
Раз, два, три, чотири, п'ять.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Ознайомлення з поняттям «задача» (с. 46, завдання 1)

— Про що йдеться в тексті? Що нам відомо? Що позначають числа в тексті? Те, що відомо, є умовою. Що нам невідомо з цього тексту? Про що можна запитати? Це — запитання.

— Усього яблук більше чи менше, ніж кожного виду (кольору) окремо? Якою арифметичною дією потрібно скористуватися? ($3 + 2 = 5$.) Отже, всього яблук у пакеті 5. Ми відповіли на питання, отже, розв'язали задачу.

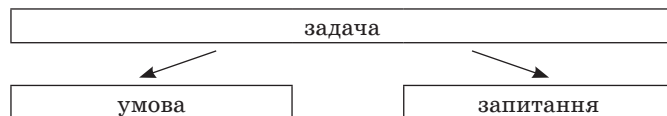
Запис розв'язання у зошит.

2. Усвідомлення поняття «задача»

1) Робота за підручником (с. 46, завдання 2).

— Прочитайте текст. Відшукайте, що відомо. Як називають частину тексту, де йдеться про відоме? Перекажіть умову. Відшукайте запитання, перекажіть його. Цей текст — задача. Вона складається з умови і запитання.

2) Складання опорної схеми.

3) Уточнення поняття «умова», «запитання» (с. 46–47, завдання 2–3).

- Задачі розв'язують за допомогою міркувань і обчислень.
- В умові задачі описано ситуацію, що містить числа та математичні відношення.
- У запитанні задачі зазначено, яке невідоме потрібно знайти.

4) Гра «Так — ні».

— Прослухайте текст. Визначте серед них задачі.

Якщо відповідь «так», покажіть зелену цеглинку конструктора LEGO. Якщо «ні», покажіть цеглинку червоного кольору.

- На стоянці було 10 машин. Уранці виїхало 5 машин. (–)
- На землі лежало 5 каштанів та 2 жолуді. Скільки всього плодів лежало на землі? (+)
- Скільки хлопчиків ходить до спортивної секції? (–)
- До спортивної секції записалося 4 дівчинки, а хлопчиків — на 6 більше. Скільки хлопчиків записалося до спортивної секції? (+)
- Бабуся напекла пиріжки з вишнями та з капустою. (–)
- Скільки пиріжків напекла бабуся з вишнями? Скільки пиріжків напекла бабуся з капустою? (–)
- Бабуся напекла 10 пиріжків з вишнями, а з капустою — на 2 менше. Скільки пиріжків з капустою напекла бабуся? (+)
- Оленка намалювала 5 квіточок. Скільки в Мишка залишилося цукерок? (–)

(Завдяки цій умові формуємо в учнів розуміння того, що умова має бути пов'язаною із запитанням задачі. У поданому тексті є умова і є запитання. Але цей текст не є задачею, тому що за даною умовою не можна відповісти на запитання. Запитання задачі має бути пов'язаним з умовою!)

5) Робота в групах.

Діти отримують набори: 3 умови (опис ситуації) та 3 запитання. Потрібно поєднати їх так, щоб утворилася задача. Усно розв'язати їх.

1-ша група

Скільки машин залишилося в гаражі?	Скільки всього дерев у садку?	У гаражі стояло 9 машин. Уранці виїхало 4 машини.
Марічка купила зошит за 2 гривні, а за альбом заплатила на 4 гривні більше.	Скільки коштує альбом?	У садку 5 яблунь та 4 груші.

Виконана робота

- У садку 5 яблунь та 4 груші. Скільки всього дерев у садку?
- Марічка купила зошит за 2 гривні, а за альбом заплатила на 4 гривні більше. Скільки коштує альбом?
- У гаражі стояло 9 машин. Уранці виїхало 4 машини. Скільки машин залишилося в гаражі?

2-га група

Скільки грибочків знайшов Петрик?	Скільки машинок стало у Марка?	На галявині розквітло 4 маки та 3 ромашки.
Марк мав 6 машинок. На день народження йому подарували ще 3 машинки.	На скільки більше розквітло маків, ніж ромашок?	Катруся знайшла 5 грибочків, а Петрик — на 4 менше.

Виконана робота

- Катруся знайшла 5 грибочків, а Петрик — на 4 менше. Скільки грибочків знайшов Петрик?
- Марк мав 6 машинок. На день народження йому подарували ще 3 машинки. Скільки машинок стало у Марка?
- На галявині розквітло 4 маки та 3 ромашки. На скільки більше розквітло маків, ніж ромашок?

3-тя група

У перший день на ярмарку продали 7 ляльок-мотанок, а наступного — тільки 2	Мама напекла 10 пиріжків. За обідом 4 пиріжки з'їли.	На скільки менше ляльок-мотанок продали наступного дня?
Скільки пиріжків залишилося?	Сергійко розфарбував 4 машинки, а мотоциклів — на 2 менше.	Скільки мотоциклів розфарбував Сергійко?

Виконана робота

- Сергійко розфарбував 4 машинки, а мотоциклів — на 2 менше. Скільки мотоциклів розфарбував Сергійко?
- Мама напекла 10 пиріжків. За обідом 4 пиріжки з'їли. Скільки пиріжків залишилося?
- У перший день на ярмарку продали 7 ляльок-мотанок, а наступного — тільки 2. На скільки менше ляльок-мотанок продали у другий день?

4-та група

Скільки цукерок залишилося у Славка?	Скільки учнів побувало у Києві на зимових канікулах?	Скільки всього речей зв'язала бабуся?
На зимових канікулах 4 учнів побували у Карпатах, а у місто Київ з'їздило на 2 учні менше.	Для онуків бабуся зв'язала 6 шапочок та 3 шарфа.	Славко мав 8 цукерок. 3 цукерки він дав Катрусі.

Виконана робота

- Славко мав 8 цукерок. 3 цукерки він дав Катрусі. Скільки цукерок залишилося у Славка?
- На зимових канікулах 4 учнів побували у Карпатах, а у місто Київ з'їздило на 2 учні менше. Скільки учнів побувало у Києві на зимових канікулах?
- Для онуків бабуся зв'язала 6 шапочок та 3 шарфи. Скільки всього речей зв'язала бабуся?

Фізкультхвилинка

Раз, два — всі пірнають,
Три, чотири — виринають,
П'ять, шість — на воді.
Кріпнуть крильця молоді,

Сім, вісім — що є сили
Всі до берега поплили,
Дев'ять, десять — обтрусилась
І за парти опустились.

3. Ознайомлення із задачею на обчислення суми (с. 46–47, завдання 2–3)

- Задачі бувають різні. Розв'язують їх по-різному залежно від умови та запитання задачі.
 - Прочитайте ще раз задачу 2 (с. 46). Визначте що відоме, що невідоме. Як відповісти на запитання задачі? Що для цього необхідно зробити?
 - Щоб дізнатися, скільки олівців стало, потрібно обчислити суму чисел 5 і 3. Це задача, у якій слід обчислити суму двох чисел.
- Аналогічно аналізують задачу 3 (с. 47).

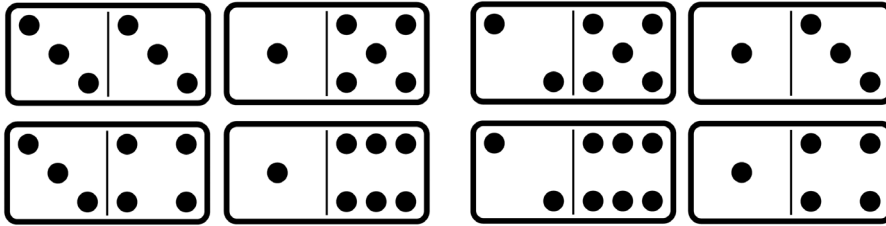
4. Первинне закріплення. Творча робота над задачею (с. 47, завдання 4)

- Складіть задачу за малюнком. (Дмитрик уже зловив 3 рибини, а потім ще 1. Скільки всього рибин зловив Дмитрик?)
 - Назвіть відоме. Що невідоме? Як обчислити кількість рибин, що зловив Дмитрик? Якою дією скористаємося? Чому? Чи відповіли ми на запитання задачі?
- Запис розв'язування задачі в зошит.

5. Формування обчислювальних навичок

1) Закріплення розуміння взаємозв'язку додавання та віднімання, використання цих знань для розв'язування прикладів (с. 47, завдання 5).

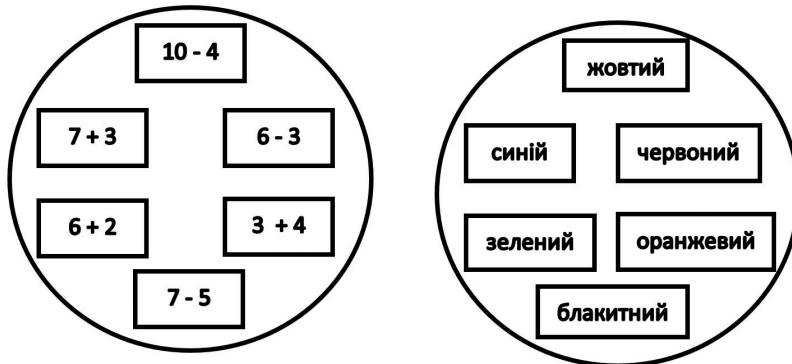
Додаткове завдання. За кісточками доміно (на вибір) складіть приклад на додавання та 2 приклади на віднімання.

2) Розв'язування кругових прикладів. Робота в групах.

Групи отримують накреслене на аркуші паперу коло та набір прикладів з позначенням кольору (колір цеглинок LEGO). Потрібно приклеїти приклади, щоб вони розв'язувалися по колу. А потім біля кожного покласти певного кольору цеглинку. Для перевірки використовують кольорове коло-шифр.

Зразок виконаної роботи

6. Закріплення знань про пряму, відрізок, промінь

1) Виконання завдання підручника (с. 47, завдання 6).

2) **Додаткові завдання. Робота в групах.**

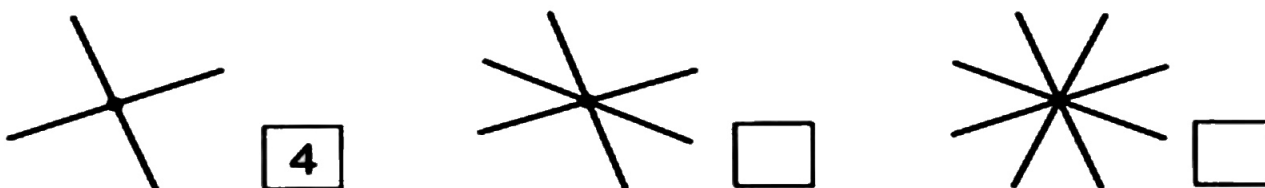
1-ша група. Обведіть прямі лінії зеленим, а криві — синім.

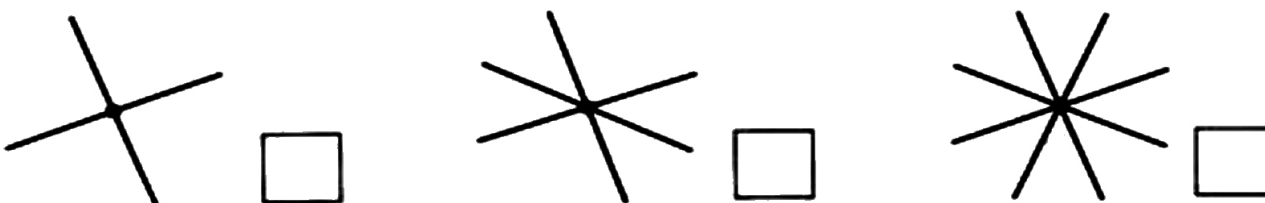
2-га група. Обведіть прямі лінії.

3-тя група. Порахуйте кількість променів.

4-та група. Порахуйте кількість прямих.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- Про яке поняття ви дізналися сьогодні на уроці?
- З яких частин складається задача?
- У якій частині задачі описано те, що відомо?
- На що вказує запитання задачі?
- Чи може бути задача без запитання? без умови?
- Чи є якийсь зв'язок у задачі між умовою та запитанням?
- Чи знадобляться вам ці знання у житті?

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 45. ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЛА 6

Мета: формувати вміння додавати та віднімати число 6; учити добирати запитання до умови так, щоб отримати задачу; дослідити залежність зміни суми від зміни доданка, зміни різниці від зміни від'ємника; формувати вміння розв'язувати «ланцюжок» прикладів; закріплювати розуміння взаємозв'язку арифметичних дій додавання і віднімання; розвивати логічне мислення учнів шляхом формування прийомів розумових дій: аналізу, синтезу, порівняння; виховувати старанність, товариськість.

Обладнання: набір математичних матеріалів, картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відео-записи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, природнича.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Клас готовий працювати?
Додавати й віднімати,
Числа й вирази рівняти,
Вчасно руку піднімати,
Щоб складну задачу розв'язати.

Лиш дзвінок на урок прозвонить,
Стане кожний серйозним в ту мить.
Бо роботи багато у нас,
І дружно працює наш клас.

2. Мотивація навчальної діяльності

— Діти, назвіть числа другої п'ятірки. Ці числа більше 5, але менше 10. Сьогодні ми будемо вчитися додавати та віднімати число, що на 1 більше 5. Яке це число? (6.) Чого ми навчилися попереднього уроку? (Складати та розв'язувати задачі.)

— Сьогодні ми продовжимо роботу над задачами, визначимо, чи будь-який текст із запитанням є задачею. А тепер відгадайте, хто до нас завітав у гості.

3. Математичний диктант

— Діти, сьогодні на наш незвичайний, веселий, казковий урок завітала незвичайна, весела казкова героїня. Її братики та сестрички живуть усюди: в річках і в ставках, у морях і океанах, на хмаринках і в криничках. Щоб дізнатися ім'я нашої гості, ми напишемо невеличкий математичний диктант.

Ви маєте записати всі цифри, що почуєте у характеристиці нашої героїні. Будьте уважними, запишіть тільки цифри.

Я — одна (1) із багатьох крапельок великого світового океану, що об'єднує у собі чотири (4) океани, три (3) десятки морів. Усього сім (7) десятків відсотків поверхні Землі вкрито водою. У нас в Україні є два (2) моря: Чорне і Азовське. Тіло людини на вісім (8) десятків відсотків складається із води. Близько шести (6) літрів води за один (1) день може випити сім'я із чотирьох (4) чоловік.

— Перевіримо наш «цифровий струмочок», звіривши його із цифрами. Скористайтеся шифром та прочитайте ім'я нашого гостя.

1	2	3	4	6	7	8
К	Т	П	А	Ш	І	О

1	4	3	7	2	8	6	1	4
К	А	П	І	Т	О	Ш	К	А

— А чи знаєте ви, що Капітошка може замаскуватися і взимку стати... сніжинкою? Учені визначили, що немає на світі однакових сніжинок, але все ж однакова прикмета в усіх є. Вони всі мають 6 промінців.

4. Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 6

— Цифра 6 складається з великого лівого і малого правого півовалів. Починають писати цифру трохи нижче за верхній правий кут клітини. У правому верхньому кутку клітини роблять

заокруглення, пишуть великий лівий півовал, торкаються середини нижньої сторони клітини, ведуть лінію вгору, заокруглюючи її ліворуч, трохи вище за середину клітини.

5. Усні обчислення. Розв'язування віршованих задач

- Сидять рибаки, стережуть поплавці.
Рибак Андрій спіймав трьох окунів,
Рибак Матвій чотирьох сомів,
А рибак Василь двох йоржів зловив.
Скільки риби хлопчачки наловили із ріки?
А на згадку про море
Камінці збирали.
В Соні три, у Глашки — два,
В Даші їх аж п'ять.
Хто нам допоможе
Їх порахувать.
- Дві качечки летять над нами,
Дві інших за хмарками,
П'ять качечок за річкою сіли.
Скільки всіх качечок ви полічили?
- Настав добрий ранок.
Мама на кухні готувала сніданок.
Шість млинців приготувала —
Киця Мура один вкрала.
Порахуйте ті млинці,
Що потраплять зранку
Дітям до сніданку
- Посварились дві хмаринки,
І полились з них сльозинки —
Чотири сльозинки та ще три
Буде ____, як не хитри.
- Є акваріум в Тимка.
В ньому — рибка золота,
А в його сусідки Іри
Таких рибок аж чотири.
Порахуйте ви оті
Рибки золоті.
- Сорока-ворона кашку варила
Діток кормила.
П'ять діток мала,
Одного наказала.
Він нічого не робив і обід не заслужив.
Мама кашку насипала.
То скількох нагодувала?
- Зайченята на городі
Урожай збирали,
Тут чотири, а там — п'ять.
Нумо моркву рахувать.
- Даша, Соня та Глафірка
На морі відпочивали,

— Що то за сльозинки у хмаринки? (*Краплинки*.) Наша сніжинка знову перетворилася на Капі-тошку-краплинку.

— А чи знаєте ви, коли це відбувається? Чому сніжинка перетворюється знову на воду?

Фізкультхвилинка

Стали, діти, біля парт.
Кожен з вас здоров'я варт.
Піднімайте руки вгору,
Сонце сили додасть хворим.
Присідайте до землі,

Будуть сили немалі.
А тепер взяли за руки,
Хай облишать слабкість й муки.
Нам же далі працювати,
То й здоров'я треба мати.

Фізкультхвилинка для очей «Сніжинка» (<https://youtu.be/CQV4xB7FfMU>)

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Вивчення таблиць додавання та віднімання числа 6

1) Практична робота. Робота з предметними малюнками: сніжинки, краплинки.

— Покладіть 1 краплинку, додайте 6 сніжинок. Складіть приклад. Додайте 1 краплинку. Скільки їх тепер? (2.) Складіть наступний приклад.

Таким чином діти утворюють усі випадки додавання числа 6 в межах 10, а потім, працюючи з предметними малюнками, утворюють усі випадки віднімання числа 6 у межах 10.

2) Робота за підручником (с. 48, завдання 1).

— Прочитай таблиці додавання та віднімання числа 6. Поясни, як їх утворили.

— Які випадки додавання з тих, що є в таблиці, ти вже знаєш?

3) Первинне закріплення. Робота в парах.

Складання по пам'яті таблиці додавання та віднімання числа 6.

$1 + 6 = \text{drop}$	$7 - 6 = \text{drop}$	$1 + 6 = \text{drop}$	$9 - 6 = \text{drop}$
$1 + 6 = \text{drop}$	$8 - 6 = \text{drop}$	$1 + 6 = \text{drop}$	$10 - 6 = \text{drop}$

2. Розвиток обчислювальних навичок. Самостійна робота (с. 48, завдання 2)

— Порівняйте приклади в першому та другому стовпчику. Що цікавого помітили? (У стовпчиках були однакові перші доданки.) Що змінювалося? (Другі доданки.) Як змінювалася сума від зміни доданків?

— Що спільного в прикладах третього стовпчика? Чим вони відрізнялися? (Спільне — зменшувана, змінювався від'ємник.) Як змінювалося значення різниці? (При збільшенні від'ємника різниця зменшувалася.)

Фізкультхвилинка

Відеофізкультхвилинка «Дощик капає зі стріхи» (<https://youtu.be/0kYKCWаЗурс>).

3. Актуалізація знань про задачу

— Минулого уроку ми ознайомилися із задачами. А скільки звуків у слові *задача*? (6.) Назвіть 6 слів, що стосуються задачі.

1 — умова 2 — запитання 3 — шукане 4 — відоме 5 — розв'язання 6 — відповідь

Вправа «Асоціативний куц»

— Прослухайте невеличкий текст. Чи є він задачею? Доведіть свою думку.

• У липні дощило 5 разів, а у серпні — 4 рази. Скільки всього разів був дощ у липні та серпні? (Це задача, бо є умова з числовими даними та запитання.)

— Чи є ці речення (тексти) задачами? Якщо — ні, перетворіть їх на задачі.

• Учора був дощ, а сьогодні двічі пускався дощ із градом. (Це не задача, адже немає запитання. Без запитання немає задачі.)

— До речі, чи знаєте ви, що таке град?

• Скільки разів дощило у червні? (Це не задача: є запитання, але немає умови.)

• Після дощу на дитячому майданчику Сергійко нарахував 2 калюжі. А біля під'їзду 4. Скільки всього калюж нарахував Сергійко? (Це задача, адже є умова і запитання.)

• Учора дощ пускався тричі, а сьогодні — двічі. Скільки калюж на вулиці? (Це не задача: є умова і запитання, але запитання не пов'язане з умовою.)

4. Формування вміння розв'язувати задачі (с. 48, завдання 3–4)

— Якщо дощик пройшов вчасно, на городі виростає гарний урожай овочів.

1) Аналіз та розв'язування задачі 3.

— Про що розповідається в задачі? Що лежить у кошику? Скільки огірків? Скільки помідорів? Яке запитання задачі?

— Що позначає число 6? 4? Як дізнатися, скільки всього овочів у кошику? Складіть приклад для розв'язування задачі.

— Яка відповідь задачі?

2) Складання задачі за малюнком (завдання 4).

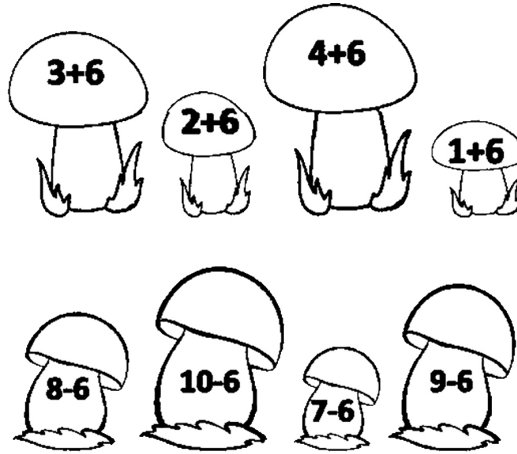
— Скільки мурашок ховалося під грибочком? Що відбувається на малюнку? Про що можна запитати?

Коллективний аналіз задачі та запис розв'язання у зошит.

5. Формування обчислювальних навичок

— А чи знаєте ви, що гриби швидко ростуть саме під дощем? Це явище цікаво описано у казці В. Сутеева «Під грибом». Якщо вас зацікавило, прочитайте цю казку самостійно чи з батьками.

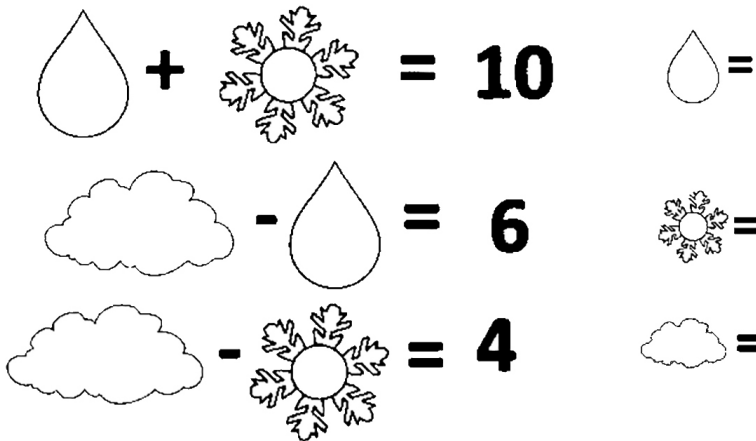
— Наша краплинка принесла нам декілька грибів. Вони всі різного розміру. Ваше завдання: швидко, без обчислень, поставити ці гриби за розміром у порядку зростання значення виразів.

Під час перевірки діти обчислюють значення виразів.

6. Логічне завдання

— Останнє завдання від Капітошки: відновити приклади.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Продовж речення»

- На уроці я навчився(лася)...
- Найбільше мені сподобалося...
- Я легко впорався(лася) з...
- Складним на уроці було...

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 46. ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЛА 7

Мета: скласти таблиці додавання та віднімання числа 7; закріпити навички додавання чисел різними способами (на основі переставного закону додавання та частинами); формувати розуміння залежності результату додавання / віднімання від зміни значення доданка / від'ємника; продовжувати формувати поняття «задача»; удосконалювати навички розв'язування задач, обчислювальні навички; розвивати увагу, графічні навички, логічне мислення; виховувати цікавість до математичних явищ, старанність, товариськість.

Обладнання: картки для парної та групової роботи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Пролунав дзвінок.
Починаємо урок.
Працюватимемо старанно,

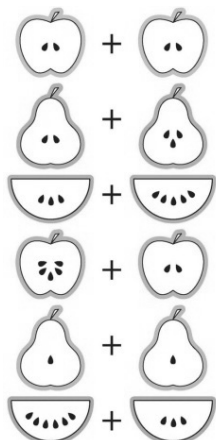
Щоб почути у кінці,
Що у нашій першій класі
Діти — просто молодці!

2. Усні обчислення

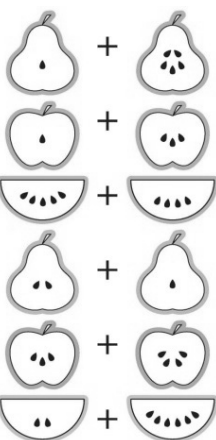
1) *Гра «Математичний м'яч».* Додавання та віднімання чисел 1–6.

2) *Вправа «Смачні фрукти».* Робота в парах.

— Скільки всього насінин у кожній парі фруктів або ягід? Знайдіть серед чисел правильну відповідь та з'єднайте лінією з прикладом.

8

2

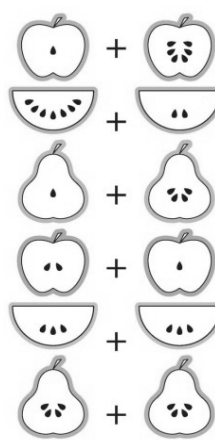
9

4

5

7

9

7

6

8

4

3

3

7

8

9

5

6

3. Усне опитування

— Які арифметичні дії ви знаєте? Яку арифметичну дію необхідно виконати, щоб стало на... більше? на... менше?

— Як називають числа при додаванні?

— З чого складається сума? Що зазвичай більше — сума чи доданок? Як одержати перший доданок? другий доданок? невідомий доданок?

— Як називаються числа при відніманні? Яке число при відніманні може бути найбільшим?

— Яка арифметична дія є оберненою до дії додавання?

— Як пов'язані арифметичні дії додавання і віднімання?

— Сформулюйте переставний закон додавання. Коли його застосовують?

— Як дізнатися, на скільки одне число більше чи менше за інше?

— Назвіть числа менше 5.

— Які числа більше 5, але менше 10? (6, 7, 8, 9.)

4. Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 7

Від одинички сімка відрізняється
Тим, що хвостик від двійки
Угорі звивається.
Вправо від серединки спішу,
Двійчин хвостик я вправо пишу.
І рівнесенько від згину

Цифра сім тримає спину.
Спускається на нижню лінійку
І стає на серединку.
Рівенький поясок,
І спинка рівенька.
Цифра «сім» — така гарненька!

— Пригадайте склад числа 7.

Фізкультхвилинка

Ось на дудочці ми граєм:
Ду-ду-ду, ду-ду-ду!
На лужку зайці у танці:
Ду-ду-ду, ду-ду-ду!
Граєм ми на балалайці:
Тренді-брень, тренді-брень!

На лужку зайці у танці:
Тренді-брень, тренді-брень!
А тепер на барабані:
Бум-бум-бум! Тра-та-та!
Косооки всі навтьоки
По кущах та по кущах.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Практична робота. Робота в парах під керівництвом учителя

— Викладіть 1 кружечок зеленого кольору, поряд покладіть 7 синіх кружечків. Ми об'єднували чи вилучали? (*Об'єднували.*) Яка дія говорить нам про об'єднання предметів? (*Додавання.*) Складіть приклад, що проілюструє виконану нами дію. ($1 + 7 = 8$.)

Аналогічно виконують дії з предметами для ілюстрування утворення таблиць додавання та віднімання числа 7.

2. Ознайомлення з таблицями додавання та віднімання числа 7 (с. 49, завдання 1)

— Поясніть, як утворені таблиці. Які випадки додавання з тих, що є в таблиці, ви вже знаєте?

3. Закріплення вивченого (с. 49, завдання 3)

Самостійне розв'язування прикладів

Перевірка. Назвіть приклади з однаковими відповідями. Назвіть приклад, що має відповідь 2. Прочитайте приклади, у яких відповідь менше 10 та не дорівнює 0. Назвіть приклад з найбільшою відповіддю.

— Проаналізуйте перший стовпчик. Розкажіть про залежність суми від зміни доданка.

— Проаналізуйте другий стовпчик. Розкажіть, як змінилося значення різниці від зміни від'ємника.

Фізкультхвилинка

Щоби спорудити добру хату,
Треба глини замісить багато:
Ось так ніжками ми тупцювали,
Глину для хатини замішали.
Станемо, малята, столярами
Та змайструємо для хати двері-рами.

(*Енергійно тупотять ногами.*)

(*Присідають.*)

(*Імітують стукання молотком.*)

4. Формування поняття «задача». Удосконалення вміння розв'язувати задачі

1) Гра «Так — ні».

— Визначте, чи є кожний текст задачею. Поясніть свою відповідь.

- Дорогою їхало 4 автомобілі, а позаду 4 автобуси. (*Це не задача, адже немає запитання.*)
- Скільки всього машин стоїть у гаражі, якщо 5 із них легковики і 3 вантажівки? (*Це задача, хоча спочатку поставлено запитання, а потім наведено умову.*)
- 6 вантажівок возили пісок. Потім 4 вантажівки поїхали в гараж, залишилось працювати 2 вантажівки. (*Це не задача. Тут усе відомо.*)
- В аеропорту стояло 10 літаків. 7 літаків попили. Скільки літаків залишилось? (*Це не задача. Такого не буває: літаки не плавають.*)

- Скільки мотоциклів їде дорогою? (Це не задача. Тут немає умови.)
- На заправці стояло 4 мотоцикли і 3 автомобілі. Обчисліть кількість транспортних засобів, що стояли на заправці. (Це також задача. Але тут не запитання, а вимога знайти.)
- Дорогою їхало 5 вантажівок та 3 автомобілі. Скільки мотоциклів стоїть у гаражі? (Це не задача. Запитання не пов'язане з умовою.)

2) Складання задачі за сюжетним малюнком. Колективний аналіз і розв'язування задачі (с. 49, завдання 2).

— Складіть задачу за малюнком. Перекажіть умову задачі. Які числові дані в умові? Яке запитання задачі?

- Якого типу задачу ви склали?
- Поясніть, що позначають числові дані задачі. Що відомо? Повторіть запитання задачі.
- Яке число є шуканим? Що воно позначає? Про що слід дізнатися?
- Розв'яжіть задачу.

5. Робота над геометричним матеріалом (с. 49, завдання 4)

Вимірювання довжини смужки. Креслення в зошиті відрізка відповідної довжини.

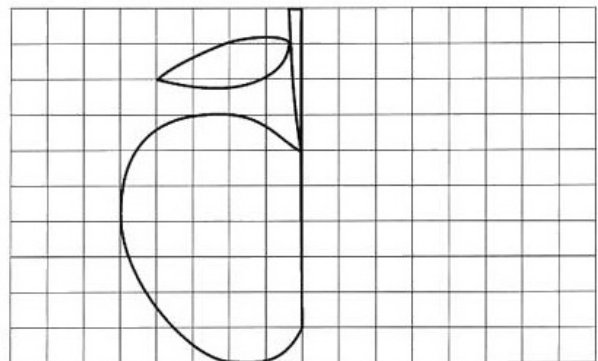
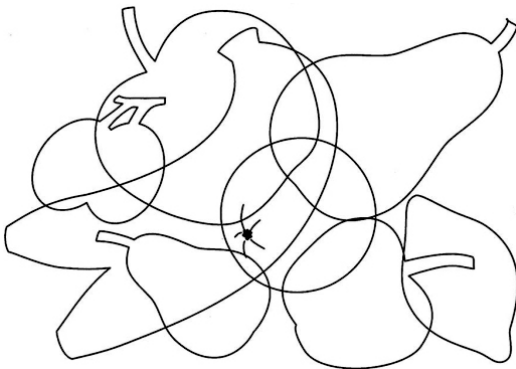
6. Визначення часу за годинником (с. 49, завдання 5)

7. Розвиток обчислювальних навичок. Гра «У фруктовому магазині». Робота в групах

Діти-«покупці» отримують гроші у розмірі 10 гривень та купляють фрукти. «Покупець» відпускає товар, дає здачу.

8. Розвиток уважності, графічних навичок

- Назвіть усі фрукти.
- Домалюйте яблуко.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

— Розкажіть про свою роботу на уроці за схемою.

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 47. ПОРІВНЯННЯ ЧИСЛА І ВИРАЗУ. ПОРІВНЯННЯ ДОВЖИН ВІДРІЗКІВ

Мета: удосконалювати обчислювальні навички; ознайомити з порівнянням числа та числового виразу; учити порівнювати іменовані числа; продовжувати формувати вміння розв'язувати задачі; розвивати логічне мислення; виховувати старанність, товарицькість.

Обладнання: набір математичних матеріалів (*геометричні фігури, цифри*), картки для парної та групової роботи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

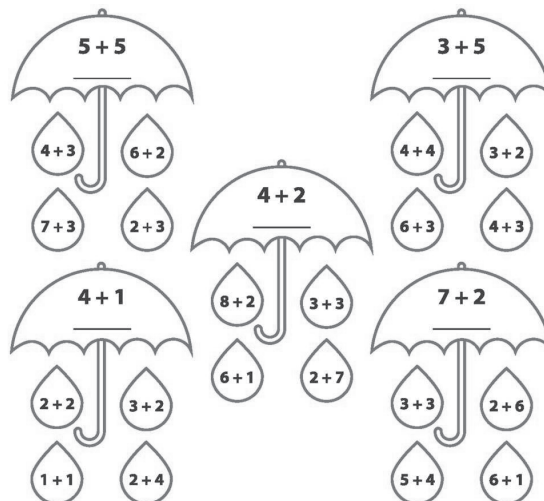
2. Усні обчислення. Повторення таблиць додавання та віднімання чисел 1–7

1) Гра «Математичний футбол».

2) Вправа «Арифметичні парасольки». Робота в парах.

— Обчисліть приклади та запишіть приклади до п'яти основних. Під кожною парасолькою розмалюйте краплинку з тим прикладом, відповідь якого збігається з результатом основного прикладу.

3. Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 5

— Назвіть парасольку з найменшою відповіддю. Якою цифрою позначається це число?

— Пригадайте склад числа 5.

Фізкультхвилинка

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Актуалізація знань про порівняння чисел

1) Уточнення теоретичних знань.

- Що означає порівняти два числа? (Потрібно визначити, яке більше або менше.)
- Яким способом це можна зробити? (Утворюючи пари, за розташуванням у числовому ряду, на основі знання складу числа.)
- Як дізнатися, на скільки одне число більше чи менше іншого? (Необхідно від більшого відняти менше.)

2) Гра «Покажи цеглинку».

Учитель називає пару чисел. Діти визначають більше (або менше — за умовою вчителя) число та користуючись шифром кольорів показують відповідну цеглинку LEGO.

Наприклад, шифр кольорів такий: зелений — 5, жовтий — 6, оранжевий — 7, червоний — 8, блакитний — 9, синій — 10. Учитель називає числа 5 і 9. За умови «Покажи більше число» діти повинні показати блакитну цеглинку. Якщо потрібно показати менше число — діти піднімають зелену цеглинку.

2. Ознайомлення зі способом порівняння числа і математичного виразу

1) Практична робота.

— Ліворуч покладіть 4 трикутники, а праворуч — 2 квадрати зеленого кольору і 3 квадрати жовтого кольору. Визначте, яких фігур більше? Що для цього потрібно зробити? (Спочатку підрахувати загальну кількість квадратів.)

2) Дослідження.

На дошці — стовпчики порівнянь.

$$\begin{array}{l} 8 \square 3 \\ 6 + 2 \square 3 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 5 \square 7 \\ 8 - 3 \square 7 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 3 \square 9 \\ 3 \square 10 - 1 \end{array}$$

— Порівняйте записи в першому стовпчику. У верхньому ряді записано нерівність — між числами має стояти знак порівняння. У нижньому ряді потрібно порівняти не просто числа, а суму 6 і 2 із числом 3.

— Що є спільного? (Спільне в обох записах те, що слід порівняти з числом 3.) Чим записи відрізняються? (Відмінне те, що у верхньому записі з числом 3 порівнюється число 8, а в нижньому з числом 3 порівнюється вираз — сума чисел 6 і 2.) Що цікавого помітили? (Сума чисел 6 і 2 дорівнює 8, тому по суті ми повинні порівняти так само 6 і 2, як і у верхньому записі.) Отже, запис у верхньому ряді допоможе нам порівняти суму чисел 6 і 2 із числом 3; 8 більше за 3, тому й сума 6 і 2 більше за 3...

Аналогічно аналізують наступні два стовпчики порівнянь.

Висновок: щоб порівняти вираз і число, слід обчислити значення виразу; порівняти одержані числа; поставити між виразом і числом відповідний арифметичний знак.

3. Складання пам'ятки «Порівняння математичного виразу і числа». Робота в групах

Діти отримують три етапи опрацювання порівняння математичного виразу та числа. Потрібно визначити їхній порядок.

	Постав відповідний знак.
	Знайди значення математичного виразу.
	Порівняй одержаний результат із даним числом.

4. Закріплення способу порівняння математичного виразу і числа

1) Робота за сюжетним малюнком (с. 50, завдання 1).

Ознайомлення з міркуванням під час порівняння виразу і числа.

Міркуй так: $2 + 2 = 4$, $3 < 4$, отже, $3 < 2 + 2$.

2) Порівняння числа і виразу (с. 50, завдання 2).

Коментовано письмово з використанням пам'ятки.

3) Гра-естафета «Хто швидше?». Робота в групах.

Потрібно якнайшвидше поставити знаки порівняння, передаючи картку з завданням по колу в групі.

$7 - 4 \square 7$	$7 + 3 \square 7$	$6 \square 6 - 3$	$4 + 3 \square 4$	$9 \square 9 + 1$
$8 \square 8 + 2$	$9 \square 9 - 3$	$10 - 2 \square 10$	$7 \square 7 - 2$	$7 + 3 \square 7$
$5 + 3 \square 5$	$9 - 5 \square 9$	$9 + 1 \square 9$	$5 \square 5 + 5$	$8 \square 8 - 3$
$9 \square 9 - 3$	$2 \square 2 + 3$	$7 - 3 \square 7$	$3 + 3 \square 3$	$6 - 2 \square 6$
$5 + 3 \square 5$	$8 \square 8 - 3$	$7 \square 7 + 3$	$5 - 4 \square 5$	$9 \square 9 - 6$

Фізкультхвилинка

5. Формування обчислювальних навичок. Самостійна робота (с. 50, завдання 3)

Перевірка. Назвіть приклади з найменшою відповіддю. Який результат був найбільший? Назвіть цей приклад. У якому прикладі отримали найменший результат? Чи були приклади з однаковою відповіддю? Назвіть їх.

6. Ознайомлення з порівнянням іменованих чисел (с. 50, завдання 4)

— Виміряйте довжину кожного відрізка. Який, на вашу думку, довший? коротший? Чому ви так вирішили?

Висновок. Щоб порівняти довжини відрізків, необхідно порівняти числа. $7 > 5$, отже $7 \text{ см} > 5 \text{ см}$.

7. Первинне закріплення. Робота в парах. Вправа «Кольоровий ланцюжок»

Діти отримують картки. Потрібно порівняти іменовані числа та за шифром викласти кольоровий ланцюжок.

Шифр. Знак «менше» — зелений, знак «більше» — оранжевий, знак «дорівнює» — синій.

Приклад завдання та виконаної роботи

$7 \text{ см} \square 5 \text{ см}$	$2 \text{ см} \square 9 \text{ см}$	$4 \text{ см} \square 4 \text{ см}$	$3 \text{ см} \square 1 \text{ см}$
$>$	$<$	$=$	$>$
оранжевий	зелений	синій	оранжевий

8. Логічна задача

Петрусь вирізав 6 квадратів, а Марійка 4 трикутники та 2 кола. Петрусь стверджує, що він вирізав більше геометричних фігур, а Марійка з ним не згодна. Хто з дітей має рацію? Доведіть свою думку.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

«Скринька запитань»

- Як порівняти число і математичний вираз?
- Які знання допоможуть порівняти іменовані числа?
- У якій життєвій ситуації знадобиться матеріал уроку?
- Які завдання вам було виконувати складно?
- Над чим ще потрібно попрацювати?
- За що ви можете себе похвалити?

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 48. ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЕЛ 8 І 9

Мета: скласти таблиці додавання та віднімання чисел 8 та 9; формувати обчислювальні навички, вміння розв'язувати задачі; ознайомити із задачами на обчислення різниці чисел; розвивати варіативне мислення в ході добирання чисел та знаків арифметичних дій для отримання істинних рівностей і нерівностей; розвивати логічне мислення; виховувати старанність, дбайливе ставлення до води.

Обладнання: набір математичних матеріалів (*геометричні фігури, цифри*), картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, природнича.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Мотивація навчальної діяльності

Добрий день, я — краплинка,
Прилетіла із хмаринки.
Моя мама — це водиця —
Всього суцього цариця.

— Сьогодні з крапелькою дізнаємося багато цікавого про воду. А також будемо вправлятися у додаванні та відніманні чисел.

В усіх народів здавна шанували воду. З давніх-давен вода в українців була божеством, з якого починалося життя на Землі. Щоранку, вмиваючись, зверталися до води, просили в неї здоров'я та сили, казали: «Водичко, водичко, умий моє личко». За водою передбачували погоду. Про неї складено багато прислів'їв та приказок. Ось одне з них: «З малого джерела велика річка буває». Як ви його розумієте?

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Утворення числового ряду

Робота в парах

— Розташуйте краплинки від 0 до 10. Яке число не належить до натурального ряду чисел? Чому?

2. Математичний диктант

Діти мають на парті числовий ряд у вигляді краплинок. Потрібне число-відповідь у вигляді краплинки зафарбовують.

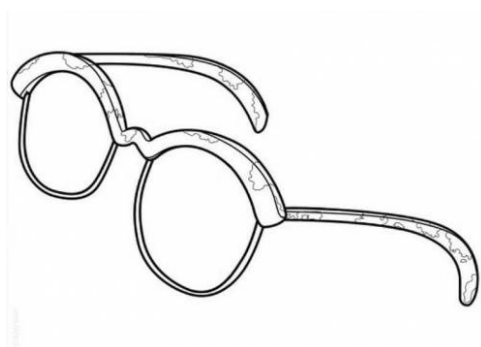
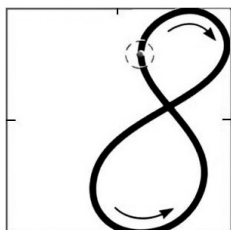
- Наступне число для числа 8. (9.)
- Попереднє число для числа 2. (1.)
- Сусіди цього числа 4 та 6. (5.)
- Від числа 8 відніміть 8. (0.)
- До числа 6 додайте 0. (6.)
- Обчисліть суму чисел 0 та 3. (3.)
- Перший доданок 6, другий доданок — 1. Обчисліть суму. (7.)
- Обчисліть різницю чисел 9 та 7. (2.)
- За допомогою яких двох однакових чисел можна отримати число 8? (4.)
- Чому дорівнює кількість пальців на руках людини? (10.)

3. Актуалізація знань про число 8

- Краплинка з яким числом залишилася незафарбованою? (8.)
- Пригадайте склад числа 8.

4. Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 8

- На які предмети схожа цифра 8?

Фізкультхвилинка

Краплинки-веселинки
Зібрались у хмаринки,
Краплинки-веселинки —
Веселі, гомінкі.
На землю полетіли —
Їх сонечко пригріло
Веселкою заграли
Краплинки дощові.

Або: рухливі вправи під пісню «Кап-кап!» (<https://youtu.be/B-M6mXzJiMo>).

5. Формування обчислювальних навичок

1) Закріплення знання переставного закону додавання. Робота в групах (за матеріалом підручника, с. 51, завдання 2).

— У народі кажуть: «Схожі, як дві краплі води». Чи знаєте ви, коли так говорять? (Цей вислів уживають, коли порівнюють два однакові предмети, наголошуючи на їхній схожості.)

- Знайдіть краплинки зі схожими прикладами. З'єднайте їх.

2) Ознайомлення з таблицями додавання та віднімання чисел 8 та 9.

— Полічіть фігури в кожному рядку. Поясніть, як утворені таблиці. Які випадки додавання з тих, що є в таблиці, ви вже знаєте? Скільки прикладів на віднімання потрібно запам'ятати?

3) Засвоєння таблиць додавання та віднімання чисел 8 та 9. Гра-естафета «Хто швидше?». Колективно (усно) (с. 51, завдання 2).

Удосконалення вміння виконувати арифметичні дії з числами. Робота в групах

— Наша Краплинка-витівниця в природі може бути представлена у трьох станах. Чи знаєте ви, яких саме? (Три стани води — газоподібний, рідкий, твердий.)

Обчисліть значення виразів та дізнайтеся, де сховалася вода.

В-1	СЛОВО	ШИФР		ШИФР	
		0	У		
$6 + 1 =$	І	1	Р	6	Е
$8 - 0 =$	Н	2	С	7	І
$5 + 2 =$	І	3	Й	8	Н
$3 - 0 =$	Й	4	Т	9	К
		5	Л	10	А

В-2	СЛОВО	ШИФР		ШИФР	
		0	Н	6	Г
$7 + 1 =$	С	1	К	7	Д
$5 - 5 =$	Н	2	У	8	С
$0 + 10 =$	І	3	Л	9	Е
$6 - 0 =$	Г	4	О	10	І
		5	В		

В-3	СЛОВО	ШИФР		ШИФР	
		0	Р	6	Н
$0 + 8 =$	Г	1	Т	7	У
$7 - 7 =$	Р	2	О	8	Г
$5 + 0 =$	А	3	В	9	Д
$10 - 1 =$	Д	4	К	10	Б
		5	А		

В-4	СЛОВО	ШИФР		ШИФР	
		0	А	6	У
$5 - 0 =$	Р	1	К	7	Н
$0 + 4 =$	О	2	Л	8	С
$9 - 1 =$	С	3	В	9	Д
$9 - 9 =$	А	4	О	10	Е
		5	Р		

Фізкультхвилинка

Рухливі вправи під пісню «Краплинки» (<https://youtu.be/KZsglJrZSkI>).

6. Формування вміння розв'язувати задачі

- 1) *Ознайомлення із задачею на знаходження різниці (с. 51, завдання 3).*
 - 2) *Творча робота над задачею. Складання задачі та запис у зошит (с. 51, завдання).*
- У коробці лежало 6 олівців. Забрали для малювання 2. Скільки олівців залишилося в коробці?

7. Закріплення вміння порівнювати числа та арифметичний вираз. Робота в групах

— Вставте пропущені знаки арифметичних дій.

$6 \square 5 < 5$	$7 \square 4 < 7$	$7 \square 3 > 7$	$4 \square 2 > 4$	$9 < 9 \square 4$
$7 > 7 \square 2$	$9 > 9 \square 7$	$9 > 9 \square 3$	$10 \square 2 < 10$	$5 < 5 \square 1$
$10 > 10 \square 3$	$5 \square 3 > 5$	$9 \square 5 < 9$	$9 \square 1 > 9$	$8 > 8 \square 3$
$3 \square 3 > 3$	$9 > 9 \square 3$	$8 > 8 \square 2$	$5 \square 3 < 5$	$6 \square 2 < 6$
$5 \square 4 < 5$	$7 \square 3 > 7$	$8 > 8 \square 3$	$7 < 7 \square 3$	$9 > 9 \square 7$

— Назвіть пропущені знаки арифметичних дій.

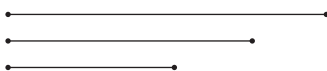
8. Логічна вправа

— Коли з Космосу космонавти вперше побачили нашу планету, вони були дуже здивовані і зачаровані її красою, тому назвали Землю «блакитною планетою».

Вода — це моря та океани, річки та озера, струмочки і льодовики.

- На території України багато річок. Найбільші з них Дніпро, Дністер та Південний Буг. Південний Буг коротший за Дністер, а Дністер коротший за Дніпро. Яка річка найдовша?

— Поясніть, що позначає кожний малюнок.

— Багато цікавого ви дізналися сьогодні на уроці про воду. Краплиночка каже, що прийшла до нас із проханням.

Я в гостях у вас не дарма.
Привела мене біда.
Люди про мою матінку мало знають,
І тому не поважають.
Часто марно витрачають.
А від бруду і сміття,
Стала водиця зовсім не смачна.

— Як ви вважаєте, про що хоче нас попросити Краплинка? (*Берегти воду, не бруднити її, економно витратити.*) Як ми можемо це зробити? (*Не кидати сміття у водойми. Закривати кран, коли чистимо зуби. Закривати кран, коли вода не потрібна. Економно використовувати воду.*)

Пам'ятаймо, люди, назавжди,
Неможливо жити без води.
Це життя колиска, це дощі,
Це роса і квітка на межі.
Це тумани, ріки і моря,
Джерело у спеку — це життя.
Це кришталь озер і джерела,
Це хмарки у небі, це село
У тополях й вербах над ставком.
Це криниця, квітка під вікном,
Шурхіт хвиль і шторму дикий рев,
Це струмок у травах між дерев,
Зелень трав, веселки кольори,
Пам'ятайте, люди, назавжди!

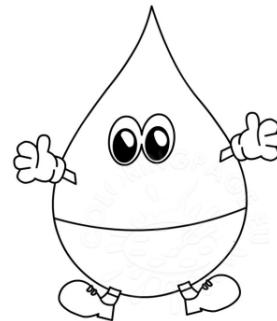
II. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

— Що ви повторили на уроці? Що тепер умієте робити краще?

— Підбийте підсумок, використовуючи слова: «Я можу пояснити...», «Я знаю, як зробити...», «Я вмію зробити...», «Мені ще слід попрацювати над...».

— Позначте свій настрій на краплинці.

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 49. ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО

Мета: формувати навички додавання і віднімання чисел 1–10 на основі знання таблиць додавання та віднімання, додавання і віднімання нуля та віднімання однакових чисел; узагальнити знання переставного закону додавання; формувати вміння розв'язувати задачі на обчислення суми; закріпити вміння вимірювати довжину відрізка та креслити відрізки за умовою з поняттям «довший»; розвивати мовлення та логічне мислення учнів, графічні навички; виховувати дбайливе ставлення до свого здоров'я.

Обладнання: набір математичних матеріалів (*геометричні фігури*), картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, природнича, мовно-літературна, здоров'язбережувальна.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

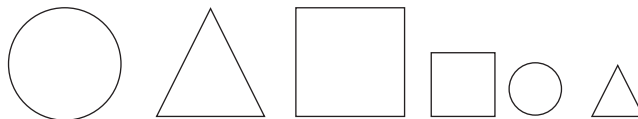
1. Організація класу

Пролунав дзвінок,
Починаємо урок,
Зробимо в науку крок.
Попрацюємо старанно,

Щоб почути у кінці,
Що у нашій дружній класі
Діти — просто МОЛОДЦІ!

2. Геометрична хвилинка

Фігури викладено на дошці.

— Розгляньте ряд геометричних фігур. Як змінювалися ознаки фігур? (*Форма — форма — розмір — форма — форма — форма — ...*) Яка фігура буде наступною? (*Наступна ознака, яка повинна змінитися, — розмір. Отже, наступна фігура — великий трикутник.*)

3. Усне опитування

— Яка фігура друга? п'ята? остання? Чи можна фігури розташувати парами за розміром? Чи будуть зайві фігури? Які? На які дві множини можна розкласти ці фігури? (*За розміром, за наявністю кутів.*) Порахуйте кількість елементів у кожній підмножині. Складіть нерівності.

— Скільки фігур у геометричному ряді отримали? Скільки потрібно додати, щоб було 10? Як отримати порожню множину? Яким числом вона позначається?

— Розкажіть, все що знаєте про число 0, 10.

4. Гра «Швидкий математик»

Учитель показує по черзі формули.

$a + 0 = a$	$0 + a = a$	$a - 0 = a$	$a - a = 0$
-------------	-------------	-------------	-------------

Діти повинні швидко придумати приклад та задати його класу. Інший учень, за вибором «швидкого математика», дає відповідь.

5. Розв'язування прикладів з невідомим компонентом. Робота в парах

— Пригадайте, хто приходив до нас у гості попереднього уроку. (*Крапелька.*) Вона для вас залишила ще одне завдання — приклади з хмарками.

$$4 - \text{cloud} = 4$$

$$\text{cloud} - 8 = 0$$

$$6 - 6 = \text{cloud}$$

$$4 - \text{cloud} = 3$$

$$\text{cloud} + 7 = 7$$

$$9 + \text{cloud} = 9$$

$$\text{cloud} + 1 = 3$$

$$\text{cloud} - \text{cloud} = 0$$

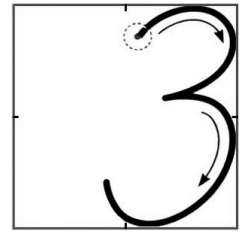
Фізкультхвилинка

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Каліграфічна хвилинка. Повторення написання цифри 3

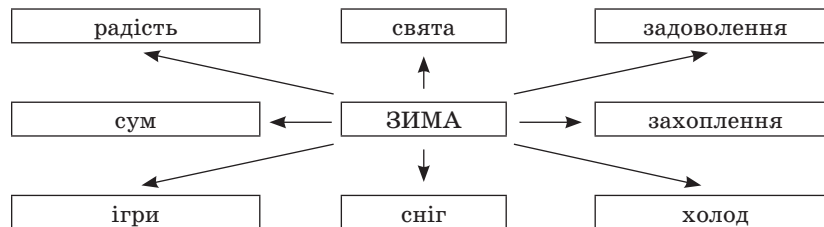
— Сьогодні у нас в гостях інша гостя. Хто ж вона?

- Прийшла до нас бабуся
У білому кожусі.
Поля причепурила —
Пухнастим снігом вкрила.
Відгадайте, хто вона,
Ця бабуся чепурна? (*Зима.*)

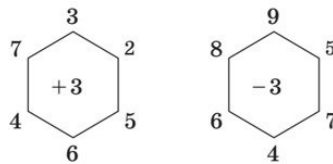
— Назвіть перший звук у слові «зима». Дайте йому характеристику. Якою буквою позначається цей звук? На яку цифру схожа ця буква? (*Буква «зе» схожа на цифру 3.*)

2. Актуалізація знань про зиму. Вправа «Асоціативний куц» (*зима*)

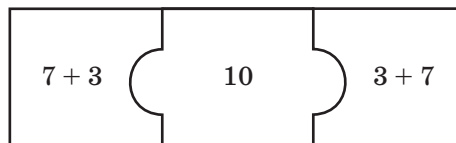
3. Повторення про спосіб додавання та віднімання числа 3 частинами

- 1) *Розв'язування прикладів з коментуванням. Колективна робота (с. 52, завдання 4).*
- 2) *Повторення таблиці додавання та віднімання числа 3. Робота в парах.*

4. Повторення переставного закону додавання

- 1) *Актуалізація знань про переставний закон додавання (с. 52, завдання 1).*
- 2) *Гра «Склади пазл». Робота в групах.*

Фізкультхвилинка

5. Словникова гра «Зимові слова»

— Спробуйте запам'ятати якомога більше зимових слів.

ЗИМОВІ СЛОВА

Зимове слово — сніг,
Зимове слово — білий
З'єднались, і навкруг
Сніжинки полетіли.
Зимове слово лід,
І ковзанка, і шуба.
Зимове слово піч,
Пальто, мороз і груба.

І лижі, й ковзани,
І теплі рукавички.
Зимові є пташки —
Це снігурі й синички.
А ще зимові є
Дві дівчинки Оксани,
Бо в їхніх іменах
Від нас сховались... сани.
Надія Кир'ян

6. Удосконалення обчислювальних навичок. Робота в групах

— Пропоную вам розв'язати в групах приклади та прочитати «зимові» слова.

1-ша група. Слово САНЧАТА

$$\begin{aligned} 3 + 0 &= \square\square \\ 4 + 2 &= \square\square \\ 10 - 1 &= \square\square \\ 4 + 3 &= \square\square \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 8 - 2 &= \square\square \\ 4 - 4 &= \square\square \\ 3 + 3 &= \square\square \end{aligned}$$

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Т	І	Р	С	Ж	Л	А	Ч	О	Н	П

2-га група. Слово КОВЗАНИ

$$\begin{aligned} 7 + 3 &= \square\square \\ 6 - 6 &= \square\square \\ 8 - 3 &= \square\square \\ 5 - 2 &= \square\square \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 4 + 4 &= \square\square \\ 9 - 3 &= \square\square \\ 2 + 0 &= \square\square \end{aligned}$$

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
О	І	И	З	Л	В	Н	Р	А	Т	К

3-тя група. Слово ГРКА

$$\begin{aligned} 8 - 2 &= \square\square \\ 7 + 2 &= \square\square \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 9 + 1 &= \square\square \\ 10 - 10 &= \square\square \\ 8 - 0 &= \square\square \end{aligned}$$

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
К	С	О	Д	В	Т	Г	Б	А	І	Р

4-та група. Слово БЕЗПЕКА

$$\begin{aligned} 3 - 0 &= \square\square \\ 6 + 2 &= \square\square \\ 8 - 3 &= \square\square \\ 9 - 2 &= \square\square \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 4 + 4 &= \square\square \\ 6 - 6 &= \square\square \\ 7 + 2 &= \square\square \end{aligned}$$

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
К	Л	Ш	Б	С	З	Т	П	Е	А

5-та група. Слово СНІЖКИ

$$\begin{aligned} 8 - 4 &= \square\square \\ 6 + 2 &= \square\square \\ 5 - 5 &= \square\square \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 10 - 1 &= \square\square \\ 7 - 2 &= \square\square \\ 2 + 0 &= \square\square \end{aligned}$$

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
І	Р	И	Т	С	К	П	У	Н	Ж	А

6-та група. Слово РОЗВАГИ

$$\begin{aligned} 7 - 7 &= \square\square \\ 4 + 4 &= \square\square \\ 8 + 2 &= \square\square \\ 3 + 0 &= \square\square \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 5 + 1 &= \square\square \\ 6 + 3 &= \square\square \\ 9 - 4 &= \square\square \end{aligned}$$

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Р	К	У	В	К	И	А	Ю	О	Г	З

— Як ви вважаєте, чому серед цих слів є слово «безпека»? (Під час ігор необхідно дотримувати правил безпечної поведінки.) Назвіть ці правила. (На санчатах не катайся біля проїжджої частини. Не спускайся з гірки, розташованої біля дороги. На ковзанах катайся тільки на спеціальних майданчиках, не ходи на річку чи озеро. Не кидай сніжки в обличчя та голову.) Навіщо їх слід дотримувати? (Щоб зберегти своє здоров'я та життя.)

7. Формування вміння розв'язувати задачі на обчислення суми (с. 53, завдання 9)

1) Аналіз задачі.

— Прочитайте задачу. Які спортсмени брали участь у зимових змаганнях? Скільки було лижників? Скільки було ковзанярів? Яке запитання задачі?

— Що позначає число 5? 4? Яке число невідоме? Що означає слово «всього»? Це більше чи менше, ніж кожного окремо? Якою дією будемо розв'язувати задачу?

2) Самостійний запис і розв'язування задачі.

3) Творча робота над задачею.

— Складіть свою «зимову» задачу на знаходження суми.

8. Закріплення вміння вимірювати довжину смужки та будувати відрізок за умовою. Уточнення поняття «довший». Робота в парах (с. 52, завдання 5)

9. Конструювання. Робота в групах

— Для того щоб ми змогли насолодитися зимовими розвагами, потрібен сніг.

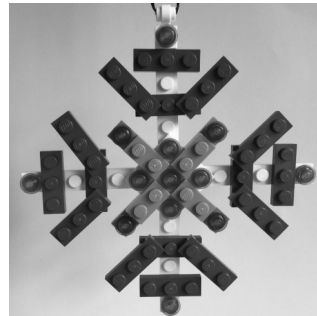
— А що таке сніг? З чого складається сніг?

Працюючи в групах, складіть з конструктор LEGO сніжинки.

ДАРУНОЧКИ ЗИМИ

Білі, ніжні, мов пір'їнки,
Тихо падали сніжинки.
Білосніжний снігопад
Вкрив вночі і ліс, і сад.
Будуть зранку малюки
В сніжки гратись залюбки.
Зліплять бабу снігову —
Величезну, мов живу.
От так радість дітвори
На санчатах мчать з гори!
Сніжки, лижі, ковзани —
Це даруночки зими!

Т. Корольова

Добре вмію

Інколи сумніваюся

Я невпевнений

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Піраміда досягнень»

— Сніжинкою позначте рівень своїх досягнень.

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 50. ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО

Мета: актуалізувати уявлення про взаємозв'язок додавання і віднімання; удосконалити знання таблиць додавання та віднімання чисел 1–10; формувати обчислювальні навички, вміння розв'язувати задачі на знаходження суми, порівнювати числа, число та вираз; закріпити вміння вимірювати довжину відрізка та креслити відрізки за умовою з поняттям «коротший»; розвивати логічне мислення та мовлення учнів; збагачувати словниковий запас; виховувати старанність, товариськість, дбайливе ставлення до свого здоров'я.

Обладнання: картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, кольорові олівці, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, мовна, природнича.

Хід уроку

1. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Мотивація навчальної діяльності. Визначення теми та мети уроку

— Прослухайте слова. Визначте зайве слово.

Сніг, мороз, квітка, січень, ковзани. Задача, приклади, доданок, букви, цифри.

— Якої теми стосуються слова першої групи? (*Зима.*)

— Що об'єднує слова другої групи? (*Математичні терміни.*)

— Як ви вважаєте, якою буде тема нашого уроку?

— Сьогодні на уроці ми продовжимо розмову про зиму, будемо розв'язувати приклади та задачі.

3. Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 4

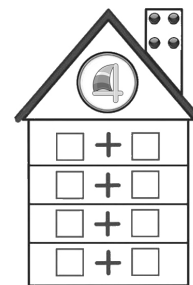
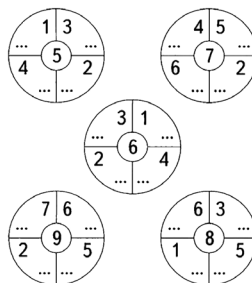
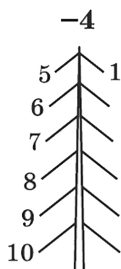
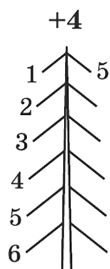
— Назвіть звуки у слові *зима*. Скільки їх? (*4.*)

— Дайте характеристику числа 4. Назвіть склад числа 4.

4. Усні обчислення

1) Повторення таблиць додавання та віднімання числа 4. Робота в парах.

2) Повторення складу чисел першого десятка.

5. Усне опитування

— Як називаються числа при додаванні? З чого складається сума? Що зазвичай більше — сума чи доданок? Якою арифметичною дією обчислюємо менше число? Як обчислити невідомий доданок?

— Чи може сума бути рівною доданку? Коли? Наведіть приклади.

— Як називаються числа при відніманні? Яке число при відніманні зазвичай найбільше?

— Який закон додавання ви знаєте? Чи зміниться сума від переставляння доданків?

— Коли застосовують переставний закон додавання? Чи зручно до меншого числа додавати більше?

— Як пов'язані арифметичні дії додавання і віднімання? Що залишиться, якщо від суми двох чисел відняти перший доданок? другий доданок?

Фізкультхвилинка

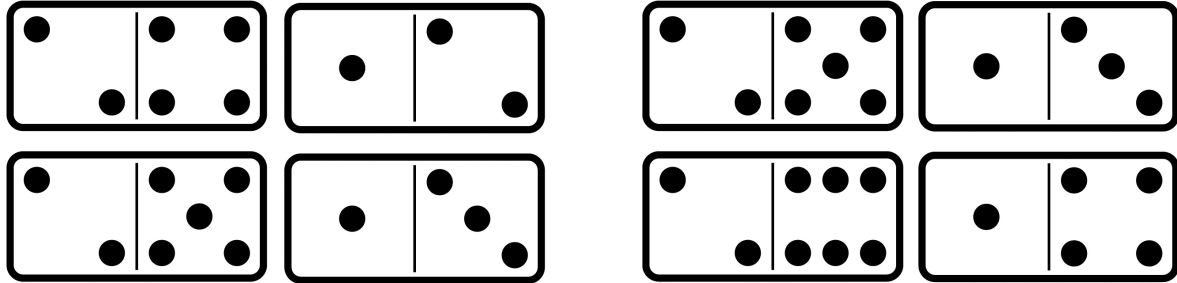
II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Повторення про взаємозв'язок додавання та віднімання

1) *Колективна робота за підручником (с. 53, завдання 7–8).*

2) *Вправа «Доміно». Робота в парах.*

Учні за кісточками доміно складають по 2 приклади на додавання та віднімання.

2. Удосконалення вміння порівнювати числа, число та вираз (с. 52, завдання 2)

Самостійне виконання порівнянь. Запис у зошит.

Перевірка. Учитель називає порівняння, а учні за визначеним знаком (*більше, менше, дорівнює*) показують за шифром відповідний колір та називають місяць зими.

Наприклад, $5 > 4$. Діти показують синю цеглинку та називають місяць — грудень.

Розшифровка назв місяців зими

більше	менше	дорівнює
синій	зелений	оранжевий
грудень	січень	лютий

— Назву якого зимового місяця ми не назвали? (*Лютий.*) Чому? (*Тому що не було нерівності, у якій би потрібно поставити знак «дорівнює».*) Придумайте своє завдання, щоб цей знак нам знадобився.

Словниково-логічна вправа

— Вставте у прислів'я назву місяця. Як ви гадаєте, чому так говорять?

(*Грудень*) ... рік кінчає, а зиму починає.

(*Січень*) ... не так січе, як у вуха пече.

(*Лютий*) ... лютує, та весні дорогу готує.

3. Формування графічних навичок. Креслення відрізка. Уточнення поняття «коротший»

(с. 52, завдання 6)

— А чи знаєте ви, що місяць лютий найкоротший місяць року? У ньому тільки 28 днів та раз на 4 роки 29. Решта місяців мають 30 або, навіть, 31 день.

— Що означає поняття «коротший»?

Самостійне виконання завдання в зошиті.

Фізкультхвилинка

4. Формування вміння розв'язувати задачі на знаходження суми (с. 53, завдання 10)

— Будь-якої пори року, для зміцнення свого здоров'я потрібно частіше перебувати на свіжому повітрі. Щоб не замерзнути взимку на вулиці, необхідно багато рухатися. У які рухливі ігри можна пограти взимку? Чим ще можна зайнятися? Яка зимова розвага вам найбільше до вподоби?

1) *Аналіз задачі.*

— Що робили діти на подвір'ї? Скільки дітей будувало снігову фортецю? Скільки дітей гралося в сніжки? Яке запитання задачі?

— Що позначає число 6? 4? Яке число невідоме? Як обчислити загальну кількість дітей? Складіть відповідний приклад.

2) Самостійне розв'язування задачі та запис в зошит.

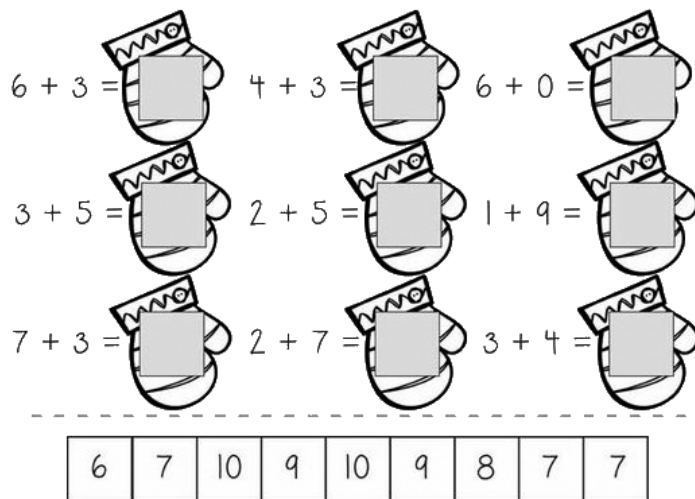
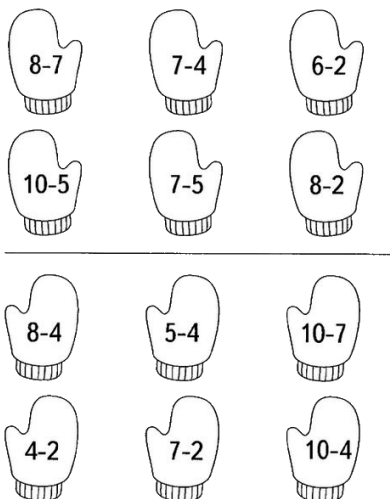
3) Творча робота над задачею.

— Придумайте задачу про рухливі ігри дітей на подвір'ї. Ця задача повинна бути на обчислення суми.

5. Удосконалення обчислювальних навичок. Робота в групах

— Діти гралися на подвір'ї та загубили рукавички. Допоможіть з'ясувати, де чия рукавичка.

Варіанти завдань

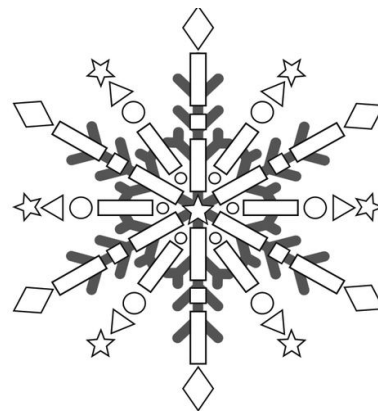
6. Повторення про геометричні фігури. Розфарбовування

Позначення кольорів: зірка — жовтий, квадрат — червоний, коло — оранжевий, ромб — блакитний, прямокутник — синій, трикутник — зелений.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Незакінчене речення»

- Я на уроці навчився (повторив)...
- Найкраще мені вдалося...
- Найбільше мені сподобалося...
- У мене виникли утруднення...

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 51. ПЕРЕВІРЯЄМО СВОЇ ДОСЯГНЕННЯ. НУМЕРАЦІЯ ЧИСЕЛ 1–10

Мета: закріпити та узагальнити знання дітей про нумерацію чисел першого десятка; удосконалювати навички кількісної лічби, уміння порівнювати числа на основі знань послідовності чисел в натуральному ряді, складати і розв'язувати приклади на додавання та віднімання; розвивати логічне мислення, пізнавальну самостійність, творчу активність; виховувати працелюбність, почуття дружби.

Обладнання: набір математичних матеріалів, картки для групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: урок застосування знань, умінь і навичок.

Форма проведення: математичний КВК.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

— Сьогодні ми проведемо математичний КВК, перший КВК у вашому шкільному житті. Бажаю учасникам творчої наснаги, упевненості у своїх силах, віри в перемогу! Успіх вирішує не доля, а тільки міцні знання.

Прощу капітанів підійти до мене. Ми визначимо, яка команда виступатиме першою. (*Жеребкування.*)

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1-й етап. Привітання команд

Команда «Кмітливі»

Щоб усе прекрасно знати,
Будем добре міркувати,
Додавати, віднімати
І свій розум розвивати!

Команда «Розумні»

Треную свій розум, увагу та пам'ять.
Працює мій мозок, і вчусь я старанно.

Команда «Коло»

Ми для друзів у пригоді,
Всім допомагаємо.
І команду нашу дружну
«Коло» називаємо.

Команда «Квадрат»

У нашого квадрата
Всі сторони рівні.
У нашому класі
Всі дружбою сильні.

2-й етап. Розминка команд

1. Гра «Чарівний мішечок». Рахування предметів та співвіднесення з цифрою

Діти отримують мішечок з набором трьох видів предметів та набором цифр. Командам потрібно швидко розкласти предмети на 3 множини, порахувати елементи кожної множини та дібрати потрібну цифру, що позначає кількість предметів у множині.

2. Вправа «Розташуй по порядку»

Командам на швидкість необхідно розташувати числа у порядку зростання або спадання.

3-й етап. Слідопити

1. Гра «Віднови натуральний ряд»

1		3		5		7	8		10
---	--	---	--	---	--	---	---	--	----

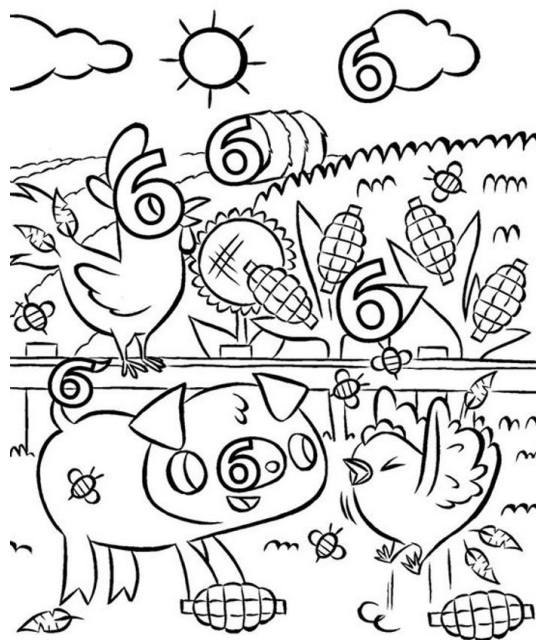
1			4		6	7		9	10
---	--	--	---	--	---	---	--	---	----

	2	3		5			8		
--	---	---	--	---	--	--	---	--	--

		3	4				8		
--	--	---	---	--	--	--	---	--	--

2. Гра-розмальовка «Схованки»

На малюнку слід знайти та зафарбувати всі цифри, визначити їхню кількість (або всі числа натурального ряду).

Фізкультхвилинка

Я малюю зайчика для вас — раз.
Це у нього, бачите, голова — два.
Це у нього вуха догори — три.
Це стирчить у нього хвостик сірий — чотири.
Це очіці весело горять — п'ять.
Ротик, зубки, хай морквинку їсть — шість.
Шубка тепла, хутряна на нім — сім.
Ніжки довгі, щоб гасав він лісом, — вісім.
Ще довкола посаджу дерева я — дев'ять.
І хай сонце сяє із піднебесся — десять.

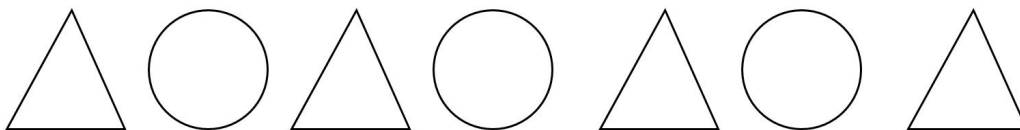
(Колові рухи руками над головою.)
(Руки кладуть на голову.)
(Піднімають руки вгору до вух.)
(Повертають тулуб праворуч — ліворуч.)
(Руки до очей.)
(«Жують моркву».)
(Плещуть у долоні.)
(Підскакують.)
(«Садять дерева», «притоптують ямку».)
(Піднімаються на носках.)

4-й етап. Задачі у віршах

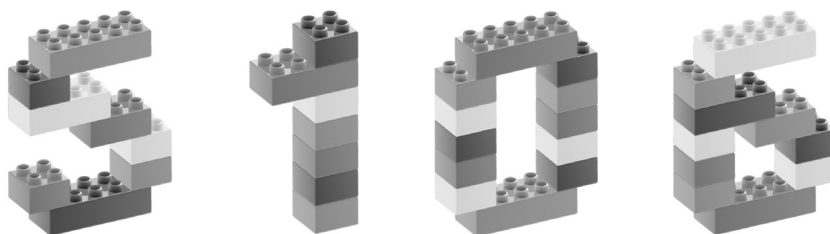
- На лужку серед лози
Заховались три кози.
А отут, в густій траві,
Ще пасуться собі дві.
Може, скажем всі гуртом,
Скільки є тих кіз разом? (5.)
- Три веселі киці
Гралися в травиці.
Песик теж до них прибіг —
Скільки котиків усіх? (3.)
- У садочок до годівниці
Прилетіли три синиці,
Потім ще одна синиця.
Скільки птиць на годівниці? (4.)
- Мали бджілки п'ять хатин.
Ще одну зробив Мартин.
І замислився ведмідь —
Скільки вуликів стоїть? (6.)
- По дорозі зайчик біг,
Ніс сім яблук та пиріг.
Двоє впали, покотились
Скільки яблук залишилось? (5.)
- Є у котика і киці
П'ять горняток на полиці
Й дві тарілочки для супу.
Скільки посуду при купі? (7.)
- Одна пташина чорно-біла
У лісі ще одну зустріла.
«Літає скільки там сорок?» —
Міркує зайчик-русачок. (2.)
- Два сіреньких кажани
Сплять в печері до весни.
Шість забралися на кручу.
Скільки вуханів летючих? (8.)

5-й етап. Творчо-конструкторський конкурс

1. Перетворення геометричних фігур на предмети навколишнього світу

2. Складання з цеглинок конструктора LEGO запропонованої цифри

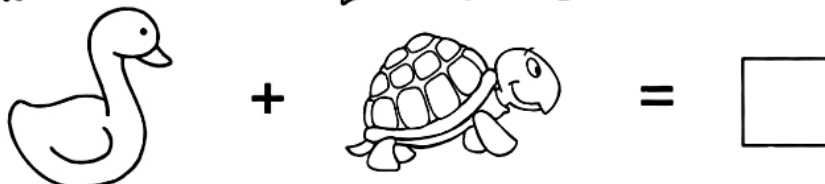
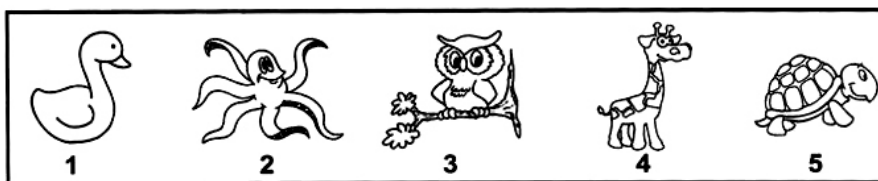
Фізкультхвилинка

Раз — всі встали,
Два — підняли руки вгору, похитали,
Три — прогнулись, на чотири —
Всім ласкаво усміхнулись.
П'ять — притупнули ногою.
Шість — тепер іще другою.

Сім — за спинку руки склали,
Нахилились — знову встали.
Вісім раз отак зроби,
На дев'ятий — рівний ти,
Ну, а десять — вже сідайте,
Підрахунки починайте!

6-й етап. Конкурс капітанів

— Розшифруйте приклади та розв'яжіть їх.

У цей час команди заробляють додаткові бали, виконуючи завдання 15 підручника на с. 54: «Розподіліть фігури на три групи».

7-й етап. Заготовки

Діти загадують іншій команді загадки, у яких зустрічаються числа.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

Підбиття підсумків змагань. Оголошення результатів. Нагородження учасників.

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

РОЗДІЛ 4. ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ В МЕЖАХ 10. ЗАДАЧІ

УРОК 52. ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ В МЕЖАХ 10. ЗАДАЧІ. ГОЛОВНІ СЛОВА ЗАДАЧІ

Мета: продовжувати формувати поняття «задача»; розвивати вміння виділяти в задачі умову і запитання; формувати уявлення про зв'язок умови задачі із запитанням; учити визначати головні слова в задачі; удосконалювати обчислювальні навички; формувати вміння порівнювати числа та числа з виразом, креслити відрізки з умовою «на... довший»; розвивати графічні навички, логічне мислення; виховувати старанність, товариськість.

Обладнання: набір математичних матеріалів (*геометричні фігури, цифри, арифметичні штанги*), картки для парної роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

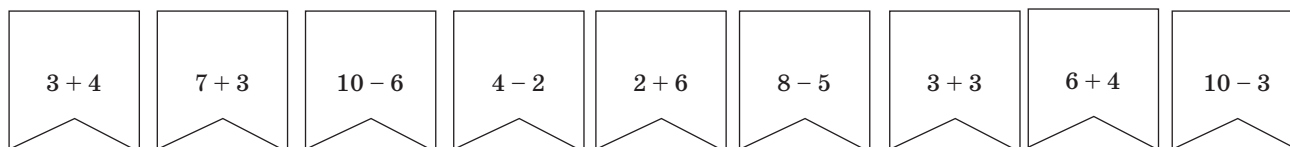
Пролунав уже дзвінок,
Починається урок.
Приготуйте без мороки
Все, що треба до уроку.
Книжку, зошит, ручку, олівці.
Приготувались?
Молодці!
Все у нас уже на місці,

Залишилось тільки сісти!
Сядьте, дітки, всі гарненько,
Руки покладіть рівненько.
Голову вище підніміть,
Плечі свої розведіть.
Всі на мене подивіться,
І приємно посміхніться!

2. Усні обчислення

1) *Гра «Мовчанка».* Додавання та віднімання чисел 1–4.

2) *Вправа «Прапорці».* Розв'язування ланцюжка прикладів.

— Що цікавого помітили у цій вправі? (*Початок — число 7 і кінець теж 7.*)

— Чи можна гірлянди прапорців замкнути у коло? (*Так.*) Такі приклади ще називають «круговими», тому що їх можна розв'язувати по колу і не один раз.

3. Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 7

— Дайте характеристику числу 7.

— На що схожа цифра 7?

Фізкультхвилинка

Довгоносий чорногуз
У болотечку загруз.

(*Ходьба, високо піднявши ноги.*)

Будем його рятувати,
За хвостика витягати.

(*Присідають.*)

(*Імітація витягання чорногуза.*)

Щоб не плакав чорногуз,
Що в болотечку загруз.

(*Стрибки.*)

Раз, два, три, чотири, п'ять.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Усвідомлення поняття «задача»

1) Робота за малюнком.

— Прочитайте текст, вставляючи відповідні слова або числа.

У Марійки було саджанців. Вона саджанців полила.

Скільки саджанців _____ полити?

— Відшукайте, що відомо. Як називають частину тексту, де йдеться про відоме?

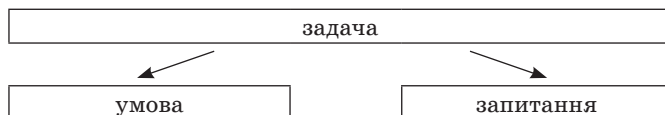
— Перекажіть умову.

— Відшукайте запитання, перекажіть його.

— Цей текст — задача. Вона складається з умови і запитання.

2) Повторення складових задачі за опорною схемою.

3) Визначення задач з-поміж поданих текстів.

— Якщо відповідь «так», покажіть зелену цеглинку конструктора LEGO. Якщо «ні», покажіть цеглинку червоного кольору.

- На стоянці було 10 машин. Уранці виїхало 5 машин. (–)
- На землі лежало 5 каштанів та 2 жолуді. Скільки всього плодів лежало на землі? (+)
- Скільки хлопчиків ходить до спортивної секції? (–)
- До спортивної секції записалося 4 дівчинки, а хлопчиків — на 6 більше. Скільки хлопчиків записалося до спортивної секції? (+)
- Бабуся напекла пиріжки з вишнями та з капустою. (–)
- Скільки пиріжків напекла бабуся з вишнями? Скільки пиріжків напекла бабуся з капустою? (–)
- Бабуся напекла 10 пиріжків з вишнями, а з капустою — на 2 менше. Скільки пиріжків з капустою напекла бабуся? (+)
- Оленка намалювала 5 квіточок. Скільки в Мишка залишилося цукерок? (–)

(Завдяки цій умові формуємо в учнів розуміння того, що умова має бути пов'язаною із запитанням задачі. У поданому тексті є умова і є запитання. Але цей текст не є задачею, тому що за даною умовою не можна відповісти на запитання. Запитання задачі має бути пов'язаним з умовою!)

2. Визначення головних (опорних) слів у задачі (с. 55, завдання 1, 2)

1) Обговорення задачі завдання 1.

— Якого кольору автомобілі у лисенят? Скільки синіх? Скільки червоних? Що запитується в задачі? Визначте головні слова. Що означає число 5? Що означає «всього»? Всього — це буде більше чи менше, ніж кожного окремо? Якою дією буде розв'язуватися задача?

2) Самостійне розв'язування задачі 1.

3) Аналіз задачі завдання 2.

— Які дії відбувалися в задачі? Що зробила мама? Скільки мама спекла ватрушок? Що відбулося за сніданком? Скільки з'їли за сніданком? Яке запитання задачі? Що позначає число 9? З? Залишилося — це більше чи менше, ніж було? Якою дією розв'яжемо задачу?

4) Самостійне розв'язування задачі.

5) Закріплення вивченого. Робота в парах.

— Складіть задачу за малюнком, запишіть головні слова. Усно розв'яжіть задачу.

- На дереві сиділо снігурів та синичок. Скільки _____ птахів сиділо на дереві?

- На галявинці було зайченят. Побігло додому зайченят. Скільки зайченят _____ на галявинці?

Фізкультхвилинка

Раз, два — всі пірнають,
Три, чотири — виринають,
П'ять, шість — на воді.
Кріпнуть крильця молоді,

Сім, вісім — що є сили
Всі до берега поплили,
Дев'ять, десять — обтрусилась
І за парти опустилась.

3. Удосконалення обчислювальних навичок. Вправа «Склади вежу». Робота в парах (с. 55, завдання 3)

Діти обчислюють значення виразів та складають кольорову вежу за шифром.

Шифр

10	9	8	5	1	0
синій	блакитний	зелений	жовтий	оранжевий	червоний

Відповідь (кольори — знизу вверху)

0	червоний
5	жовтий
10	синій
8	зелений
0	червоний
8	зелений
9	блакитний
1	оранжевий
10	синій

4. Формування вміння порівнювати числа, число та вираз (с. 55, завдання 4)

Уточнення. Під час порівняння числа та виразу потрібно обчислити значення виразу, а потім порівняти два числа.

Перевірка. Назвіть порівняння, у яких використовували знак «менше», «більше». Чи трапилось порівняння, в якому були рівні обидві частини?

5. Розвиток графічних навичок

- 1) *Креслення відрізків з виконанням завдання. Уточнення поняття «на ... довший» (с. 55, завдання 5).*
- 2) *Графічний диктант (за вибором учителя).*

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

- Із чого складається задача?
- У якій частині задачі описується те, що відомо?
- На що вказує запитання задачі?
- Чи може бути задача без запитання? без умови?
- Чи є якийсь зв'язок у задачі між умовою та запитанням?
- Що допоможе розв'язати задачу?
- Які завдання ви виконали легко?
- Що потребували більших зусиль?
- Що залишилося незрозумілим?

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 53. ЗАДАЧІ З ВИРАЗОМ «СТІЛЬКИ Ж». ОБЧИСЛЕННЯ В МЕЖАХ 10

Мета: закріпити знання дітей про взаємозв'язок додавання і віднімання; формувати вміння розв'язувати задачі з поняттям «стільки ж»; удосконалювати обчислювальні навички; розвивати логічне мислення, мовлення учнів; виховувати активність, старанність, товариськість.

Обладнання: картки для групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, набори «Доміно», ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Форма проведення: уявна мандрівка.

Освітні галузі: математична, технологічна.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Пролунав дзвінок,
Починаємо урок,
Зробимо в науку крок.
Попрацюємо старанно,

Щоб почути у кінці,
Що у нашій дружній класі
Діти — просто МОЛОДЦІ!

2. Мотивація навчальної діяльності

- Пасажирський чи товарний
Металевий він і гарний.

Все ховає у вагонах
І стає лиш на перонах. (*Потяг.*)

— Хто веде потяг? (*Машиніст.*) Він запрошує нас у мандрівку країною Математики. А дорогою ми повправляємося у розв'язуванні прикладів, ознайомимося з новим типом задач та поговоримо про різні види ліній.

3. Усні обчислення. Робота в групах

— Щоб потяг поїхав, його потрібно сформувати. Розташуйте вагони по порядку з голови потяга. Діти отримують вагончики із записаними прикладами. Потрібно обчислити значення виразів та за відповідями розташувати у порядку зростання. (*Відповіді від 1 до 7. Вагонів сім.*)

4. Каліграфічна хвилинка. Написання числа 7

- Скільки вагонів у нашого потяга? Пригадаємо, як правильно писати цифру 7.
- Розкажіть усе, що ви знаєте про число 7.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Перша зупинка «Загадкова»

— Послухайте задачі, за кожною з них складіть приклади та запишіть.

- Каже мати квочка:
— У мене три дочки
Та два синочки.
Скільки ж діточок у квочки? ($3 + 2 = 5$.)
- У садок до годівниці
Прилетіли три синиці,

Потім ще чотири птиці.
Скільки птиць на годівниці? ($3 + 4 = 7$.)

- Ось до класу на урок
Залетіло шість сорок.
Дві пізніше прибуло.
Скільки всіх птахів було? ($6 + 2 = 8$.)

— Назвіть компоненти кожного прикладу. (*Перший доданок, другий доданок, сума.*)

2. Зупинка «Ігрова». Вправа «Доміно». Робота в парах

Кожна пара вибирає кісточку доміно та складає всі можливі рівності на додавання та віднімання.

3. Зупинка «Тренувальна»

Діти тренуються правильно читати вирази на обчислення суми та різниці різними способами (*зразок — підручник, с. 44*).

4. Зупинка «Задачна»

— Поки ми усно рахували та писали, тренувалися, наш потяг прибув на зупинку «Задачна».

1) Усвідомлення поняття «стільки ж» (с. 56, завдання 1).

— Прочитайте задачу. Чи потрібно обчислювати в цій задачі? Що означає «стільки само»? (Кількість однакова.)

2) Розв'язування задач з поняттям «стільки ж» (с. 56, завдання 2–3).

- Завдання 2. Обговорення та аналіз колективно.
- Розв'язування задач. Робота в групах.

1-ша група. Завдання 3 підручника (с. 56).

2-га група. Сергійко намалював 2 ялинки, а Марійка — стільки ж. Скільки всього ялинок намалювали діти?

3-тя група. На галявині розквітло 3 ромашки, дзвіночків — стільки ж. Скільки всього квітів розквітло на галявинці?

4-та група. Білочка на зиму запасла 4 горішки, грибів — стільки ж. Скільки всього запасів зробила білочка на зиму?

— Ви добре попрацювали. А після гарної роботи потрібно відпочити. Ось ми і прибули на зупинку «Відпочинок».

Фізкультхвилинка

Працювати перестали
І тепер всі дружно встали.
Будемо відпочивати,
Нумо, вправу починати!
Руки вгору, руки вниз
І легесенько пригнись.

Покрутились, повертілись,
На хвилинку зупинились.
Пострибали, пострибали,
Раз — присіли, другий — встали.
Всі за парти посідали.

— Рушаймо далі!

5. Зупинка «Обчислювальна». Удосконалення обчислювальних навичок (за матеріалом підручника, с. 56, завдання 4). Робота в групах

Вправа «Естафета»

Діти в групі передають аркуш із завданням одне одному, обчислюючи по черзі приклади. Група-переможець — та, яка найшвидше і без помилок розв'язала приклади.

6. Зупинка «Логічна»

Логічна задача

Мавпочка вирушає в путь у п'ятому вагоні з голови потяга, а жирафа у — у третьому вагоні з хвоста потяга. Чи можуть вони опинитися в одному вагоні, якщо в потягу 7 вагонів, 10 вагонів? (Вони опиняться в одному вагоні, п'ятому, якщо в потягу 7 вагонів. Якщо в потягу буде 10 вагонів, вони їхатимуть у різних вагонах — п'ятому та восьмому.)

Фізкультхвилинка

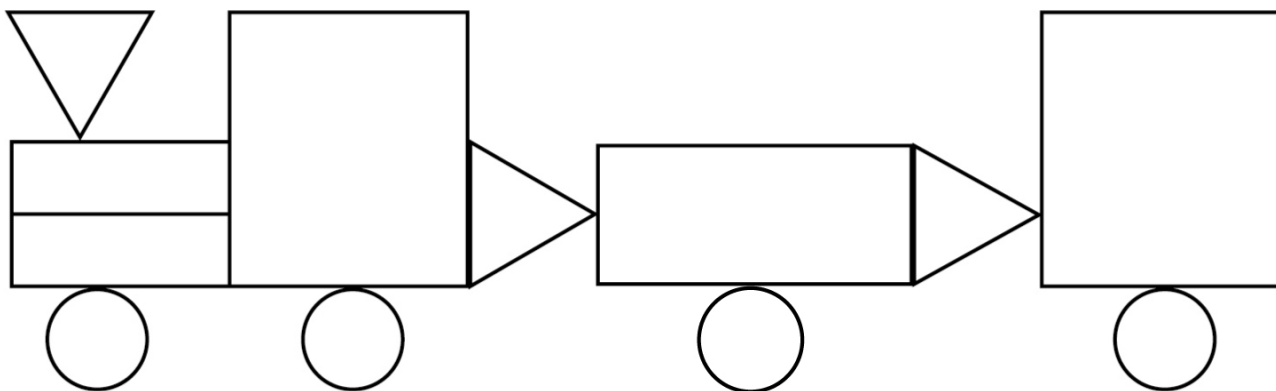
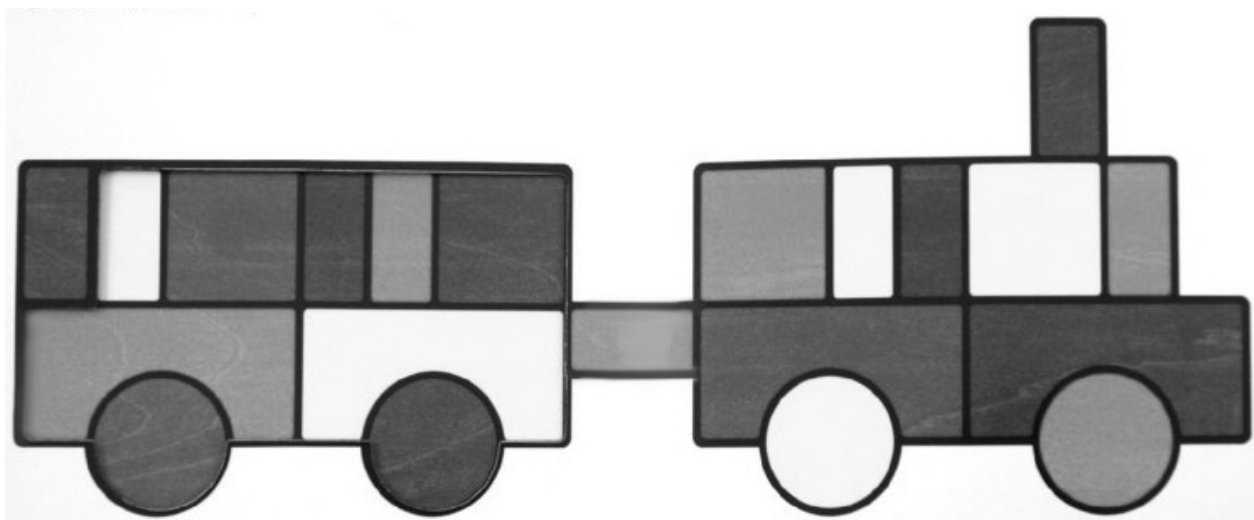
Раз! Два! Всі присіли.
Потім вгору підлетіли.
Три! Чотири! Нахилились,
Із струмочка гарно вмились.
П'ять! Шість! Усі веселі.
Летимо на каруселі.
Сім! Вісім! В потяг сіли
Ніжками затупотіли.
Дев'ять! Десять! Відпочили
І за парти дружно сіли.

7. Зупинка «Геометрична». Робота в групах

1) Повторення знань про види ліній (с. 56, завдання 5).

— Назвіть номери фігур, які є: 1) прямими (Відповідь: 7, 3, 10); 2) замкненими кривими (Відповідь: 4, 8); 3) незамкненими ламаними (Відповідь: 1);

2) Складання потягів з геометричних фігур.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

- Чи сподобалася вам подорож?
- Чого навчилися?
- Що було складно робити?
- Що вдалося легко?
- У яку подорож ви хотіли б вирушити ще?

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 54. ЗАДАЧІ НА ЗБІЛЬШЕННЯ НА ДЕКІЛЬКА ОДИНИЦЬ. ПОРІВНЯННЯ ВИРАЗУ І ЧИСЛА

Мета: актуалізувати поняття «стільки ж»; ознайомити з поняттями «більше на кілька одиниць»; закріпити вміння порівнювати число і числовий вираз; закріпити знання взаємозв'язку арифметичних дій додавання і віднімання, навички додавання і віднімання чисел; уточнити поняття «куб», «куля», «циліндр»; розвивати в учнів логічне мислення, математичне мовлення, увагу; стимулювати інтерес до рідної планети та бажання дізнатися більше про Всесвіт; виховувати старанність, товариськість.

Обладнання: набір математичних матеріалів (*геометричні фігури, цифри*), картки для групової роботи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Форма проведення: урок-подорож.

Освітні галузі: математична, природнича, технологічна.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу. Мотивація навчальної діяльності

Небо зорями рясніє,
Таємниче і глибоке,
Всесвіт нам бентежить мрії,
Спонукаючи до дії,
Розум радує і око.

Оксамитова безодня
Так притягує до себе!
Пригадаємо сьогодні,
Що вже вивчили донині.

— Наша Земля — лише піщинка у безмежному Всесвіті. Багато століть людство намагається розгадати вічну загадку небес — хто ми у цій безкрайній блакиті, чи є в нас сусіди, або ж ми самотні в бездонній темряві Космосу? З давніх-давен незвідані космічні далі манили людину, щоразу спонукаючи вгадувати щось нове: крила з воску та пір'я, аероплани, перші літаки... Мрія побачити рідну планету із Космосу бентежила багато поколінь. Та поки фантасти писали неймовірні інопланетні історії, астрономи й техніки невтомно працювали. 12 квітня 1961 року космічний корабель «Восток-1» з людиною на борту облетів Землю по орбіті. Як звали цю людину? Виникла нова професія — космонавт.

— Запрошую вас сьогодні до подорожі космічно-математичним небом. Спробуємо побувати космонавтами та перевіримо свої знання.

Після кожного виконаного завдання на маршруті подорожі з'являється зоря.

За кожен правильну та повну відповідь діти отримують зірочку.

2. Математичний диктант

Відповіді математичного диктанту діти позначають на числовому ряді (*ракета*).

- Позначте число, яке має сусідів 6 та 8. (7.)
- Яке число передує 4? (3.)
- Яке наступне число за 9? (10.)
- Обчисліть суму чисел 6 та 0, 7 та 1.
- Доповніть речення. 9 — це 7 та... (2.)
- Який перший доданок у прикладі $5 + 3 = 8$? (5.)

— Які числа не позначили? (9, 4, 1.) Розкажіть про них, що знаєте.

3. Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 1

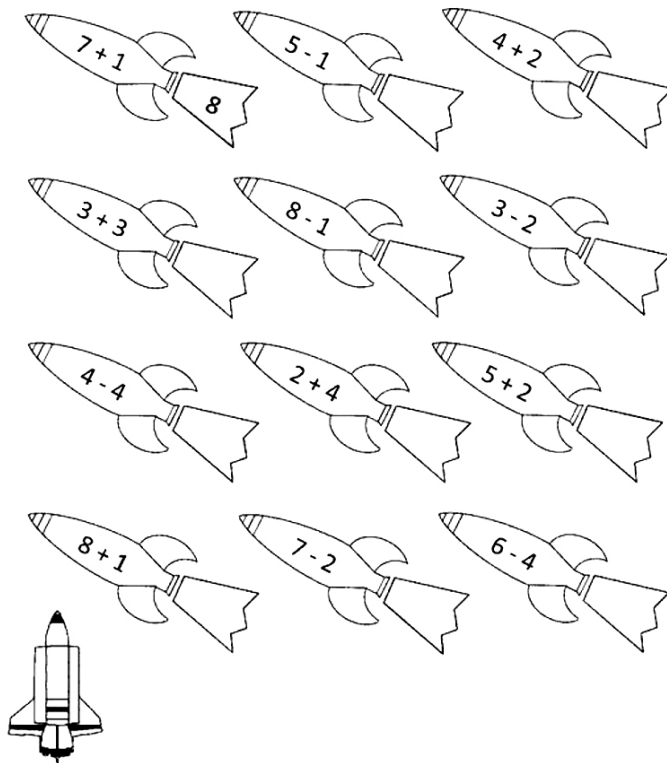
— З якою цифрою можна порівняти космічну ракету?

Урок продовжим без зупинки
Каліграфічною хвилиною.
Щоб ракета була гарна,

Треба вивести старанно.
Кожну цифру, кожен штрих —
Клас працює, клас притих.

4. Повторення складу чисел. Розв'язування прикладів. Робота в парі

Перевірка. Яке найбільше число отримали? Який приклад мав найменшу відповідь? Чи були приклади з однаковою відповіддю? Зачитайте їх.

Фізкультхвилинка

У ракету сіли діти,
Щоб летіти навколо орбіти.
Ремінь вміло прикріпили,
Дружно всі набрали сили.
5, 4, 3, 2, 1 —

Пуск!

Ми у небо піднялися,
Навколо себе подивися.
Подивіться — он Земля,
Наче м'ячик іздала.
У ракету сіли діти,
Щоб летіти навколо орбіти.
Ремінь вміло прикріпили,
Дружно всі набрали сили.
5, 4, 3, 2, 1 —

Пуск!

Ми у небо піднялися,
Навколо себе подивися.
Подивіться — он Земля,
Наче м'ячик іздала.

(Показують, які сильні.)

(Потихеньку під рахунок піднімаються.)

(Руки вгору, стають на носочки й гудуть, ніби ракета: «У-у-у!».)

(Показують, які сильні.)

(Потихеньку під рахунок піднімаються.)

(Руки вгору, стають на носочки й гудуть, ніби ракета: «У-у-у!».)

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Уточнення розуміння поняття «стільки ж», «стільки ж і ще 1 (на 1 більше)», «стільки ж без 1 (на 1 менше)»

1) Робота з математичними матеріалами.

— Викладіть на парту 4 трикутники, під ними стільки ж квадратів. Скільки це треба покласти квадратів? Порівняйте два числа. ($4 = 4$.)

— Додайте до трикутників ще 1. Тепер квадратів стільки ж? (Ні. Тепер квадратів більше. Про кількість квадратів можемо сказати «стільки ж і ще 1».) Позначте кількість фігур цифрами. Порівняйте числа. Який знак поставимо? Чому? ($4 < 5$.)

— Викладіть на парту 6 кружечків та стільки ж трикутників. Заберіть 1 трикутник. Чи можемо тепер сказати, що трикутників стільки ж? (Ні. Тепер трикутників менше. Про їхню кількість можна сказати: «стільки ж без 1».)

2) Робота з демонстраційним матеріалом.

5 <input type="text"/> <input type="text"/> стільки ж
5 ○ <input type="text"/>

5 <input type="text"/> <input type="text"/> стільки ж і ще 1
5 ○ <input type="text"/> на 1

5 <input type="text"/> <input type="text"/> стільки ж, але без 1
5 ○ <input type="text"/> на 1

— Яке число потрібно дописати, якщо є 5, а необхідно стільки ж? (5.) Поставте потрібний знак.

— Яке число потрібно дописати, якщо є 5, а необхідно стільки ж і ще 1? (6.) Що означає вислів «стільки ж і ще 1»? (Це на 1 більше, потрібно 1 додати до даного числа.) Порівняйте отримані числа.

— Яке число потрібно дописати, якщо є 5, а необхідно стільки ж, але без 1? (4.) Що означає вислів «стільки ж, але без 1»? (Це на 1 менше, потрібно 1 відняти від даного числа.) Порівняйте отримані числа.

2. Ознайомлення із задачами на збільшення на кілька одиниць (с. 57, завдання 1)

— Прочитайте та порівняйте задачі. Що означають слова «на 1 більше»? Розгляньте розв'язання. **Висновок.** Це задачі на збільшення на кілька одиниць. Такі задачі розв'язують дією додавання.

3. Первинне закріплення. Аналіз та розв'язування задачі 2 (підручник, с. 57)

— Про що йдеться в задачі? Скільки поверхів у нашому будинку? Скільки поверхів у сусідньому будинку? Що про цей будинок сказано? Яке запитання задачі? Що означає вислів «на 6 більше»?

— Що позначає число 3? На що вказує число 6? Як дізнатися «на 6 більше»? Якою дією розв'язується задача?

4. Закріплення вивченого. Робота в групах. Розв'язування задач

1-ша група. Минулого року на космодромі в Космос стартувало 3 ракети, а цього року — на 1 більше. Скільки ракет стартувало з космодрому цього року?

2-га група. Сьогодні у космонавта 3 тренування на день, а завтра — на 2 більше. Скільки тренувань у космонавта завтра?

3-тя група. Першого разу в Космос полетіла одна людина, а за декілька років — на 2 більше. Скільки людей одночасно вже побувало у Космосі?

4-та група. Першого разу до Космосу вирушила 1 людина. До неї в Космосі побували тварини — на 8 більше. Скільки тварин побувало до людини у Космосі?

Фізкультхвилинка

Роботозарядка (<https://youtu.be/sj7YawjYh8A>).

5. Закріплення вміння порівнювати числа та числовий вираз (на основі матеріалу підручника, с. 57, завдання 3). Робота з конструктором LEGO. Робота в парах

— Космонавт повинен уміти швидко ухвалювати рішення, бути гнучким та мобільним, швидко реагувати на нестандартні ситуації.

Діти виконують порівняння числа та числового виразу. Після завершення складають кольорову вежу за шифром.

Шифр. Знак «більше» — синій або блакитний, знак «дорівнює» — червоний, знак «менше» — оранжевий.

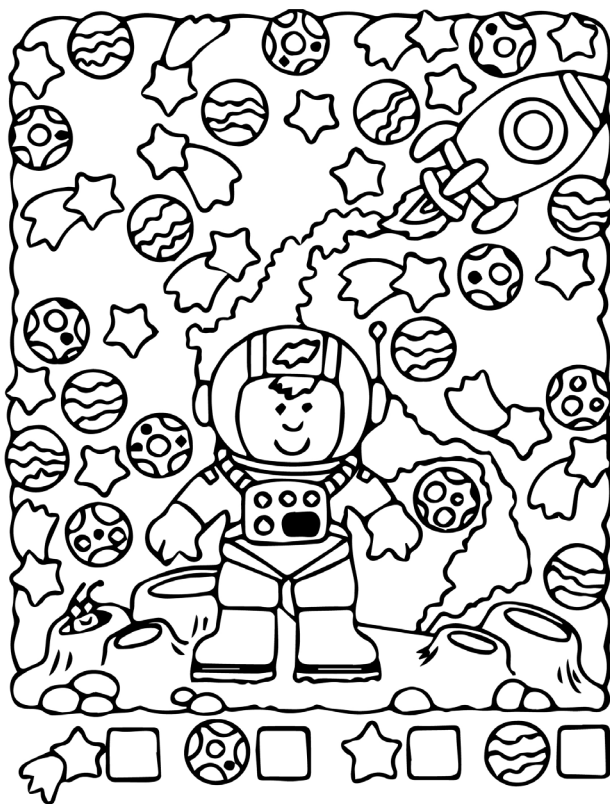
Відповідь (розташування кольорів вежі знизу вгору)

$4 + 2 > 5$	синій
$7 < 2 + 7$	оранжевий
$7 - 3 > 3$	синій
$10 = 10 + 0$	червоний
$4 < 10 - 0$	оранжевий
$5 + 5 > 5$	блакитний

Проблемне питання. У яких порівняннях можна було поставити знак, не обчислюючи значення числового виразу? Поясніть свої припущення. ($7 < 2 + 7$, $10 = 10 + 0$, $5 + 5 > 5$.)

6. Вправа на увагу

— Космонавт повинен бути дуже уважним задля точності проведених дослідів, заради своєї безпеки на орбіті.

— Порахуйте космічні тіла. (Усіх предметів 9.)

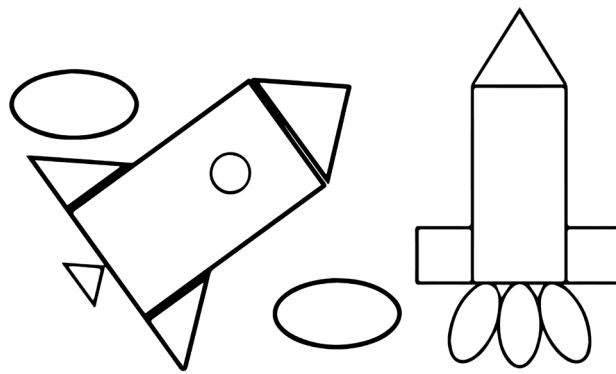
7. Уточнення поняття «куб», «куля», «циліндр» (с. 57, завдання 4)

— Коли людина побувала в Космосі, вона впевнилася, що припущення науковців правильне — планета Земля має форму кулі.

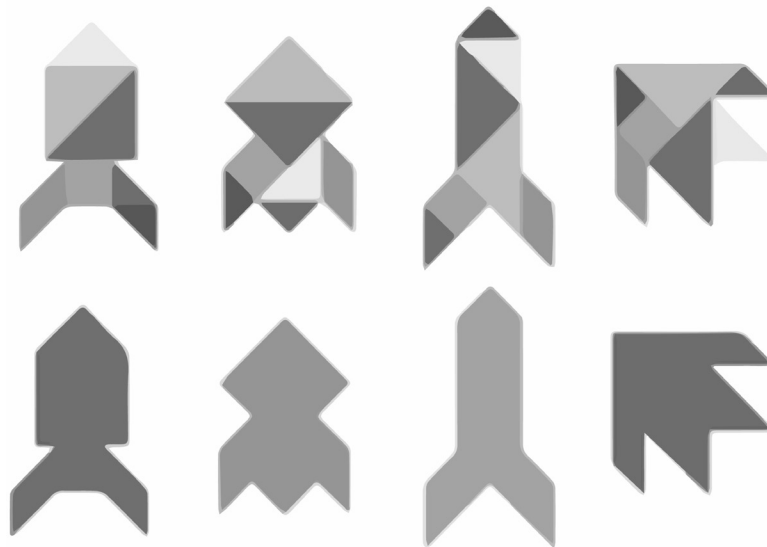
— Розгляньте малюнки предметів і геометричних фігур. На яку фігуру схожий кожний з предметів? Наведіть свої приклади.

8. Геометрична хвилинка. Конструювання. Робота в парах

— Спробуймо бути конструкторами. Складіть з геометричних фігур космічну ракету.

Танграм на тему «Космос»

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

— Чого навчилися на уроці? Що повторили?

Оформлення панно «Зоряне небо»

Діти наклеюють «зароблені» зірочки на фон Усесвіту.

— Якщо вам працювалося легко, наклейте фігурку космонавта на планету. Якщо вам ще потрібно, над чимось попрацювати, було складно, наклейте на фон космічну ракету. Якщо вам було нецікаво, складно, наклейте на космічний фон комету.

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 55. ДОДАВАННЯ КІЛЬКОХ ЧИСЕЛ. ГОЛОВНІ СЛОВА ЗАДАЧІ. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ РІЗНИХ ТИПІВ

Мета: учити розв'язувати приклади з декількома доданками; закріпити уявлення про взаємозв'язок арифметичних дій додавання і віднімання; формувати вміння визначати головні слова в задачі; удосконалювати обчислювальні навички; розвивати графічні навички, мовлення учнів; учити будувати міркування шляхом виконання логічних завдань; стимулювати цікавість до математики.

Обладнання: конструктор LEGO, картки для роботи в групах, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Привітайтеся: «Добрий день!»,
Хай гарно розпочнеться новий день!
Вушка, прислухайтесь!
Очки, придивляйтесь!
Носику, глибше дихай!
Ротику, посміхнись!
Спинки, розправляйтесь!
Ручки, піднімайтесь!
Нумо до роботи
Дружно всі взялись!

2. Графічний диктант (виконують на аркуші в клітинку)

— Відлічіть 3 клітинки вниз і поставте точку. Від точки проведіть лінію на 3 клітинки праворуч, потім похилу (*косу*) лінію на 1 клітинку ліворуч угору, лінію на 3 клітинки праворуч, похилу (*косу*) лінію на 1 клітинку ліворуч униз, лінію на 3 клітинки праворуч, похилу (*косу*) лінію на 1 клітинку ліворуч угору, лінію на 3 клітинки праворуч, похилу (*косу*) лінію на 1 клітинку ліворуч униз, лінію на 3 клітинки праворуч... Продовжте візерунок. Спробуйте відобразити його знизу як у дзеркалі: лінія на 3 клітинки праворуч, похила (*коса*) лінія на 1 клітинку ліворуч униз, лінія на 3 клітинки праворуч, похила (*коса*) лінія на 1 клітинку ліворуч угору...

3. Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 2

- Ця цифра хвостик піднімає,
Шию гарно вигинає.
І так гарно випливає,
Наче лебідь з дивокраю. (2.)

4. Математичний диктант

- Запишіть числа, які не більші за 4 (*менші, ніж, 4 або рівні 4*).
- Запишіть натуральні числа, які не більші за 5 (*менші, ніж 5, або рівні 5*).
- Запишіть числа, які більші за 7, але менші, ніж 10.
- Запишіть найменше число.
- Запишіть найменше натуральне число.
- Перший доданок 5, другий доданок 1. Обчисліть значення суми.
- Обчисліть: від 7 відняти 1.
- Запишіть суму чисел 3 і 5.

Фізкультхвилинка

Раз, два — дружно встали,
Добре спинки порівняли.
Три — швиденько взяли гіри,
Підняли їх на чотири.
Попиляли ми дрова —

Раз, два, раз, два.
Порубали ми дрова —
Раз, два, раз, два.
Не стомились — відпочили
І за парти тихо сіли.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Робота з математичними матеріалами (цеглинки LEGO)

— Викладіть на парту 3 цеглинки синього кольору, додайте ще 2 цеглинки зеленого. Порахуйте загальну кількість. Складіть приклад. ($3 + 2 = 5$.)

— Покладіть поряд ще 1 цеглинка оранжевого кольору. Скільки стало цеглинок? Складіть приклад. ($5 + 1 = 6$.)

— Спробуйте поєднати в один вираз усі виконані дії. ($3 + 2 + 1 = 6$.) Як обчислити значення цього виразу? (Обчислити суму перших двох чисел, а потім додати третє число.)

2. Ознайомлення з додаванням декількох доданків (с. 58, завдання 1). Складання пам'ятки

— Назвіть кількість пиріжків на кожній тарілці. Скільки всього пиріжків на трьох тарілках? Як розмірковували?

ПАМ'ЯТКА

1. Обчисли суму перших двох доданків.
2. Запам'ятай отриманий результат.
3. До отриманого результату додай третій доданок.

3. Формування вміння обчислювати значення виразів з декількома доданками (с. 58, завдання 2)

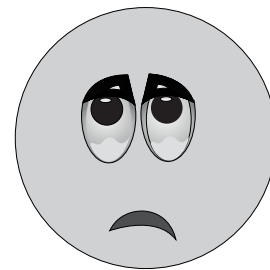
1–2 стовпчики — колективно, 3–4 стовпчики — робота в парах.

Самоперевірка. Після закінчення роботи на дошці запропоновано правильні відповіді. Учні повинні оцінити свою роботу, намалювавши поряд відповідний смайлик.

1-й смайлик «роздуми» — 1–2 помилки.

2-й смайлик «посмішка» — без помилок.

3-й смайлик «смуток» — більше двох помилок.

Фізкультхвилинка

Руки в сторони та вгору —
На носочки піднялись.
Підніми голівку вгору —
Й на долоньки подивись.
Присідати ми почнемо,
Добре ноги розізнемо.

Раз — присіли, руки прямо.
Встали — знову все так само.
Повертаємося вправо,
Все виконуємо гарно.
Вліво-вправо повернулись
І сусіду усміхнулись.

4. Формування вміння розв'язувати задачі (с. 58, завдання 3–4)

1) Завдання 3. Колективне обговорення та аналіз задачі. Самостійне розв'язування задачі.

— Про що йдеться в задачі? Скільки машинок для перегонів у хлопчиків? Скільки машинок на стоянці? Що про ці машинки сказано? Яке запитання задачі? Що означає вислів «на 5 більше»?

— Що позначає число 3? На що вказує число 5? Як дізнатися «на 6 більше»? Якою дією розв'язується задача?

2) Завдання 4. Робота над умовою задачі. Визначення головних слів у задачі. Розв'язування задачі.

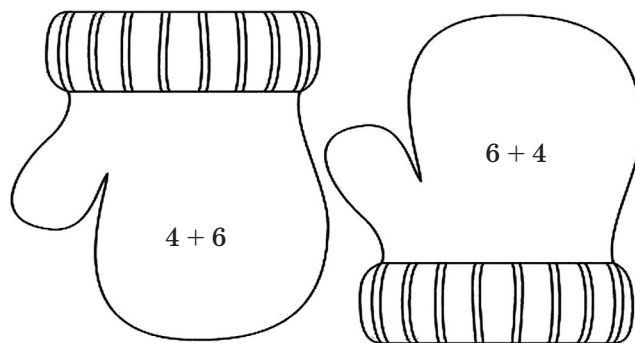
— Прочитай задачу й виділи голосом підкреслені слова.

— Чи допомогли тобі підкреслені (головні) слова зрозуміти задачу?

5. Формування вміння застосовувати переставний закон додавання. Гра «Знайди пару»

— Уточніть поняття «пара». Коли в житті зустрічається необхідність використання пари? (Переміщення груп дітей, використання шкарпеток, рукавичок, взуття.)

Діти отримують набір силуетів рукавичок, на яких записано склад числа 10.

Використовуючи знання переставного закону додавання, утворюють пари рукавичок. У завданні є «пастка»: приклади $5 + 5$ та $5 - 5$.

— Який закон математики можна було використати, аби швидше виконати завдання? Які рукавички не можливо об'єднати в пару? Чому?

— Склад якого числа повторили?

— Скільки пар рукавичок потрібно взяти, щоб їх було 10? (5.) Скільки людей їх може надягти? (5.)

6. Формування обчислювальних навичок. Гра «Збудуй вежу» з використанням конструктора LEGO.

Робота в групах

Діти отримують шифр та картку з прикладами. Розв'язуючи приклади по черзі, складають вежу з цеглинок певного кольору.

Значення кольорів (шифр)

Червоний	5
Оранжевий	6
Синій	7
Зелений	8
Блакитний	9
Жовтий	10

Зразок завдання для груп

Приклади	Відповідь	Отриманий результат (вежа)
$6 + 2$	8	Зелений
$1 + 5$	6	Оранжевий
$10 - 3$	7	Синій
$7 - 2$	5	Червоний
$5 + 4$	9	Блакитний
$7 + 3$	10	Жовтий

7. Логічна вправа

- У першій клітці сидять 4 курчати й 2 кролики, а у другій — 5 курчат. Де більше очей? Де менше ніг?

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Незакінчене речення»

- Було цікаво...
- Було складно...
- Я дізнався(лася)...
- Мені сподобалось...
- Я хотів(ла) би...

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 56. ВІДНІМАННЯ КІЛЬКОХ ЧИСЕЛ. ЗАДАЧІ. ОБЧИСЛЕННЯ В МЕЖАХ 10

Мета: учити розв'язувати приклади з декількома від'ємниками; закріпити уявлення про взаємозв'язок арифметичних дій додавання і віднімання; формувати вміння визначати головні слова в задачі, порівнювати задачі та визначати їхній тип; удосконалювати обчислювальні навички; розвивати графічні навички, мовлення учнів; учити будувати міркування шляхом виконання логічних завдань; виховувати бажання дізнаватися нове, цінувати життя.

Обладнання: картки для індивідуальної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: урок закріплення знань, умінь і навичок.

Форма проведення: урок-гра.

Освітні галузі: математична, природнича.

Хід уроку

1. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Усне опитування

- Назвіть натуральні числа. Яке відоме вам число не є натуральним?
- Що позначає нуль?
- Що отримаємо, якщо до числа додамо 0?
- Що отримаємо, якщо від числа віднімемо число 0?
- Як отримати нуль?
- Під час виконання арифметичної дії числа називаються: перший доданок, другий доданок, сума. Яка це арифметична дія? (Додавання.)
- Який закон додавання ви знаєте? Сформулюйте його.
- Яке число отримаємо, якщо віднімемо 1?
- Що отримаємо, якщо додамо 1?
- Назвіть компоненти віднімання. Який з них зазвичай найбільше?

3. Каліграфічна хвилинка. Написання цифр 1, 2

- Вгадайте цифру за асоціативним малюнком. Розкажіть, як правильно вона пишеться.
- Запишіть каліграфічно правильно цифри 1, 2.

4. Усні обчислення

- 1) Гра «Математичний м'яч». Повторення таблиць додавання та віднімання чисел.
- 2) Вправа «Шифрувальник».

Учні розв'язують приклади на картках.

- Обчисліть значення сум. Біля відповіді, користуючись шифром, напишіть букву.
- Яке слово отримали? (*Космос*.)

Шифр

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
А	К	Р	О	С	У	Т	М	Л	Е

Завдання

$9 - 7$	$2 + 2$	$8 - 3$	$2 + 6$	$10 - 6$	$4 + 1$
2	4	5	8	4	5
К	О	С	М	О	С

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Мотивація навчальної діяльності

Складання «асоціативного куща» «Космос»

— Багато цікавого ви вже дізналися про Всесвіт (*Космос*), але він приховує в собі ще багато таємниць.

— Сьогодні на уроці пропоную вам пограти у захопливу гру «Поле Чудес». Щоб стати учасником гри, потрібно виявити свої міцні знання з математики.

Умови гри «Поле Чудес»

Під час уроку учні виконують завдання. Найактивніші та найспритніші учні беруть участь у трьох відбіркових турах. Переможці змагаються у фіналі. Для переможця фіналу ставлять складне питання (*Супер-гра*).

Відбір учасників I туру

2. Робота з математичними матеріалами (цеглинки конструктора LEGO)

— Викладіть на парту 8 цеглинок зеленого кольору, приберіть 3 цеглинки. Порахуйте загальну кількість. Складіть приклад. ($8 - 3 = 5$.)

— Приберіть ще 2. Скільки залишилося цеглинок? Складіть приклад. ($5 - 2 = 3$.)

— Спробуйте поєднати в один вираз усі виконані дії. ($8 - 3 - 2 = 3$.) Як обчислити значення цього виразу? (*Обчислити різницю перших двох чисел, а потім відняти третє число.*)

3. Ознайомлення з відніманням декількох від'ємників (с. 59, завдання 1). Складання пам'ятки

— Скільки сонечок було на малюнку? Скільки полетіло першого разу? Скільки сонечок полетіло другого разу? Скільки сонечок залишилося на листочку? Як розмірковували?

ПАМ'ЯТКА

1. Віднімаємо перший від'ємник.
2. Запам'ятай отриманий результат.
3. Від отриманого результату віднімаємо другий від'ємник.

I відбірковий тур

- Він здалеку прилітає,
Оболонку чорну має,
То його надійний щит.
Звуть же як?.. (*Метеорит*).

м	е	т	е	о	р	и	т

Фізкультхвилинка

Відео для фізкультхвилинки (<https://youtu.be/myT-DCtHcuM>).

4. Формування вміння обчислювати значення виразів з декількома від'ємниками (с. 59, завдання 2)

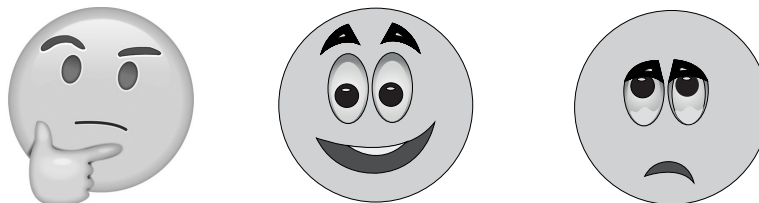
1-й стовпчик — колективно; 2–4 стовпчики — робота в парах.

Самоперевірка. Після закінчення роботи на дошці подаються правильні відповіді. Учні повинні оцінити свою роботу, намалювавши поряд відповідний смайлик.

1-й смайлик «роздуми» — 1–2 помилки.

2-й смайлик «посмішка» — без помилок.

3-й смайлик «смуток» — більше двох помилок.

Відбір учасників II туру

5. Формування вміння розв'язувати задачі. Порівняння задач, визначення їхніх типів

1) Прочитай задачу (1), визнач головні слова та розв'яжи її (с. 59, завдання 3).

2) Прочитай задачу (2), визнач головні слова та розв'яжи її (с. 59, завдання 3).

3) Порівняння задач.

— Що в задачах спільного, а що — відмінного?

— Поясни схеми до кожної з них. Що обчислювали в кожній задачі?

Задача 1 розв'язувалася дією додавання. Задача на обчислення суми.

Задача 2 розв'язувалася дією віднімання. Задача на обчислення різниці.

II відбірковий тур

Яку форму має сузір'я Великої Ведмедиці? (Ківи.)

к	і	в	ш

Відбір учасників III туру

6. Творча робота над задачею

— Складіть задачу одного з типів на тему «Космос».

III відбірковий тур

Як називається шлях небесного тіла в Космосі? (Орбіта.)

о	р	б	і	т	а

Відбір учасників гри з глядачами

Потрібно за малюнком скласти схему та відповідну рівність.

Гра з глядачами

Крізь яку трубу можна побачити цілий Усесвіт — зорі та планети? (Телескоп.)

т	е	л	е	с	к	о	п

Фінал

- Коли на Землі, то боюсь я спіткнутись,
Щоб носом у землю раптом не ткнутись.
А в Космосі ладен до крісла прилипнуть,
Але мене носить, немовби я привід.
Яка ж це сила мене захопила,
Що без повітря пручатись несила? (Невагомість.)

н	е	в	а	г	о	м	і	с	т	ь
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Фізкультхвилинка

Я собі цікаву гру
Навіть в Космосі знайду.
На кометі політаю,
Навкруг Сонця покружляю.
Підмету Чумацький Шлях,
Потім буду там гулять.
Покручу кільце Сатурна,
Щоб струнка була фігура.
Нахилюся на всі боки,
Як Уран, буду нівроку.
Що ж — у Космосі цікаво
І звичайні робити справи!

(Руки в боки, повороти головою праворуч — ліворуч.)

(Руки вперед, обертання навколо себе.)

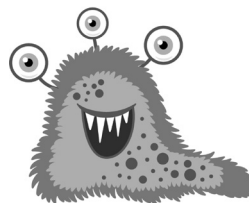
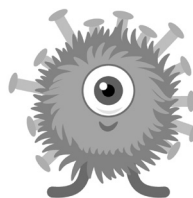
(Нахили вперед, махи руками ліворуч — праворуч.)

(Колові рухи тулубом праворуч — ліворуч.)

(Нахили праворуч — ліворуч.)

(Зведення та розведення рук у сторони.)

7. Виконання аплікації «Інопланетні гості». Робота в групах

Супер-гра

Як називається космодром, звідки здійснив перший політ Юрій Гагарін? (Байконур.)

Б	а	й	к	о	н	у	р
---	---	---	---	---	---	---	---

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- Під час гри я повторив (повторила)...
- Найцікавішим виявилось...
- Найбільш легким для мене було...
- Я хотів би (хотіла б) ще потренуватися...

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 57. ОБЧИСЛЕННЯ ЗНАЧЕНЬ ВИРАЗІВ.

ЗАДАЧІ НА ЗМЕНШЕННЯ НА КІЛЬКА ОДИНИЦЬ. ПОРІВНЯННЯ ІМЕНОВАНИХ ЧИСЕЛ

Мета: закріпити розуміння математичних висловів «зменши на...», «на... менше»; ознайомити із задачами на зменшення числа на кілька одиниць; формувати обчислювальні навички, вміння розв'язувати задачі, порівнювати іменовані числа; розвивати вміння розрізняти та класифікувати геометричні фігури; формувати у дітей прийоми розумової діяльності — уважність, спостережливість, кмітливість; розвивати логічне мислення та мовлення учнів; збагачувати словниковий запас; виховувати наполегливість, старанність, взаємодопомогу.

Обладнання: набір математичних матеріалів (*геометричні фігури, цифри*), телевізор чи ноутбук, конструктор LEGO, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Форма проведення: урок-казка.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

Мотивація навчальної діяльності

— Діти, чи любите ви казки?

— Хто з вас уже сам може прочитати казку?

— Які українські народні казки ви знаєте? Які можете прочитати самостійно?

— Сьогодні ми зустрінемося з героями української народної казки, добре відомої вам. Її назву ви дізнаєтесь, відгадавши загадку.

- Невеликі дві хатини,
В них м'які і теплі стіни.
По п'ять братиків малих
Проживає в хатинках тих. (*Рукавичка.*)

— Згадайте і назвіть героїв казки. (*Мишка, жабка, зайчик, лисичка, вовк, кабан, ведмідь.*)

— Кожен з цих тварин підготував цікаве завдання, яке допоможе дізнатися, чи добре ви навчилися додавати і віднімати числа та порівнювати їх. А ще ми сьогодні ознайомимося з новим типом задач.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 5

— Яке число підказало нам відгадку до загадки? (*5.*)

Цифра 5, або п'ятірка.
З нею здавна дружить зірка:
П'ять у зірочки кінців.
П'ять ще пальців на руці,
На носі також, ось так!
П'ять копійок — це п'ятак!

2. Усні обчислення

— Ішов дід лісом та й загубив рукавичку.

— Скільки рукавичок потрібно людині? (*Дві, пара.*) А для двох? (*4.*)

— Полічіть у прямому та зворотному порядку по 2.

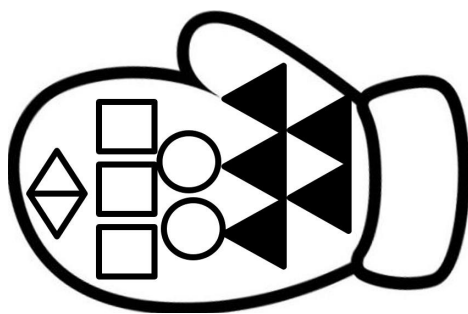
— Яке попереднє число до 3? наступне до 6? сусідами якого числа є цифри 7 та 9, 5 та 3?

— Яке число менше 7, але більше 5? Яке число більше 7, але менше 9?

— Назвіть склад чисел від 3 до 10 з числом 2. (*Наприклад, 3 — це 2 та 1.*)

3. Робота з геометричним матеріалом

— Бігла лісом мишка. Побачила рукавичку — та до неї. «Ой, яка гарна рукавичка! А що це на ній?».

— Діти, допоможіть мишці назвати всі геометричні фігури в орнаменті, порахувати скільки їх та дізнатися, яких фігур найбільше, а яких — найменше.

4. Підготовча робота до зменшення числа на кілька одиниць. Практичні вправи. Робота з математичними матеріалами

— Забігла мишка в рукавичку та й сидить гріється.

Аж тут скаче жабка:

— Хто-хто в рукавичці живе?

— Це я, мишка-норушка.

— Пусти і мене. Будемо разом жити.

— Виконаєш моє завдання, тоді пуцу, — відповіла мишка.

— Допоможімо жабці?

- Покладіть на парту 4 зелені квадрати. Зробіть так, щоб квадратів стало на 3 більше. Складіть відповідну рівність. Що потрібно зробити, аби стало на 3 більше?
- Покладіть на парту 7 червоних трикутників. Зробіть так, щоб трикутників стало на 2 менше. Складіть відповідну рівність. Що треба зробити, щоб стало на 2 менше?
- Покладіть на парту 6 кіл, 4 квадрати, 7 трикутників. Що потрібно зробити, аби їхня кількість зменшилася на 3? (*Прибрати 3 фігури кожного виду*) Складіть приклад до виконаних дій. Яку арифметичну дію застосуємо?
— От уже сидять вони в рукавичці вдвох.

Фізкультхвилинка

Або: відео фізкультхвилинка «Танцювали зайчики» (<https://youtu.be/ej-xzwm75lg>).

5. Усвідомлення розуміння виразу «зменш на...» (с. 60, завдання 1). Колективно (усно)

6. Ознайомлення із задачею на зменшення декількох одиниць (с. 60, завдання 2)

— Прочитайте уважно задачу. Розгляньте схему і розв'язання. Поясніть, що означають слова «на 2 менше»?

Висновок. Це задача на зменшення числа на декілька одиниць. Її розв'язують дією віднімання.

Аж тут зайчик плигає:

— Хто-хто в рукавичці живе?

— Я — мишка-норушка

— І я — жабка-скрекотушка.

— Пустіть і мене. Будемо разом жити.

А мишка й каже:

— Допоможеш розв'язати задачу, тоді й пустимо.

7. Первинне закріплення. Розв'язування задачі (с. 60, завдання 3). Колективне обговорення та аналіз, самостійне розв'язування в зошиті

— Визначте головні слова задачі. Скільки тролейбусів вийшло із депо на маршрут? Скільки вийшло трамваїв? Що сказали про кількість трамваїв? Яке запитання задачі?

— Що позначає число 8? На що вказує число 3? Що означає «на 3 менше»? Якою дією будемо розв'язувати задачу?

Пустили вони і зайчика. Вже утрюх сидять.

— Аж ось біжить лисичка-сестричка.

— Хто-хто в цій рукавичці сидить?

Назвалися тваринки.

— Пустіть до себе, бо дуже змерзла.

— Ти, лисичко-хитрунко, якщо розв'яжеш задачу, тоді пустимо і тебе.

— Ой, як же їх багато! — скрикнула лисичка. — Допоможіть, малята, розв'язати задачу.

8. Закріплення вміння розв'язувати задачі на зменшення числа на кілька одиниць. Робота в групах

1-ша група. Під кущиком сиділо 6 зайців, а в норі ховалося — на 4 менше. Скільки зайців ховалося в норі?

2-га група. Уранці жабка спіймала 7 комарів, а вдень — на 5 менше. Скільки комарів спіймала жабка вдень?

3-тя група. Мишка на зиму запасла 8 зерняток пшениці, а зерен жита — на 3 менше. Скільки зерен жита запасла мишка?

4-та група. Навесні у лисички народилося 4 лисенят, а у вовчиці — на 2 малюка менше. Скільки малюків-вовченят народилося у вовчиці навесні?

Пустили і лисичку. Сидять у рукавичці уже вчотирьох.

Аж ось біжить вовчик-братик.

— Хто-хто в цій рукавичці сидить?

Назвалися тваринки.

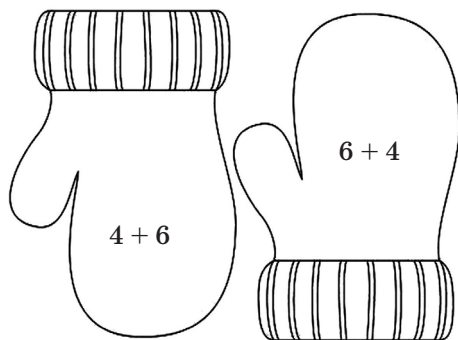
— Пустіть і мене до рукавички, бо дуже холодно і голодно.

— Пустимо тебе, — кажуть звірі, — якщо допоможеш нам знайти пари рукавичкам.

9. Розв'язування прикладів з використанням переставного закону додавання. Гра «Знайди пару».

Робота в парах

Учні отримують набір рукавичок, що потрібно поєднати в пару, користуючись переставним законом додавання. (Наприклад, $4 + 6 = 6 + 4$.)

10. Удосконалення обчислювальних навичок (с. 60, завдання 4). Робота в парах з використанням конструктора LEGO

— Аж раптом подув сильний вітер, нахурделив багато снігу біля рукавички. Нумо розчистимо до неї доріжку! Розв'яжемо приклади та викладемо цеглинками кольорову доріжку.

Діти розв'язують приклади за варіантами (рядки прикладів), потім складають кольорову доріжку за шифром.

Шифр

0	1	2	4	9	10
синій	блакитний	зелений	оранжевий	жовтий	червоний

1-й варіант

Приклад	$7 - 3 - 2$	$6 + 1 + 3$	$9 - 3 - 6$	$7 - 3 - 4$
Відповідь	2	10	0	0
Колір цеглинки	зелений	червоний	синій	синій

2-й варіант

Приклад	$8 - 2 - 2$	$7 - 5 - 1$	$3 + 3 + 4$	$4 + 1 + 4$
Відповідь	4	1	10	9
Колір цеглинки	оранжевий	блакитний	червоний	жовтий

11. Формування вміння порівнювати іменовані числа на основі порівняння натуральних чисел (с. 60, завдання 5)

— Аж тут прибіг кабан і теж попросився до рукавички. А тварини не дуже й хотіли його пускати, бо й самим тісно. Тому вигадали складне завдання.

Довго кабан думав, та все ж упорався. А ви зможете?

— Згадайте, як порівняти іменовані числа?

Фізкультхвилинка

Ведмежата в лісі жили,
Всі голівками крутили.
Ось так, ось так, —
Всі голівками крутили.
Ведмежата мед шукали,
Разом дерево хитали.

Ось так, ось так.
Разом дерево хитали.
На галяві танцювали,
Вище ноги піднімали.
Ось так, ось так.
Вище ноги піднімали.

Або: руханка «Рукавичка» (<https://youtu.be/ghazA7KGERQ>).

12. Закріплення вміння розв'язувати задачі. Робота за сюжетним малюнком

— Чують друзі: куці тріщать і хтось суне просто до рукавички. А це ведмідь-набрідь. Почав просятися і він до них.

«Щось не спиться мені. Усі запаси мої скінчилися. Не можу порахувати, скільки вже ласощів з'їв. Я ж до школи не ходив! Допоможіть!» — реве ведмідь.

— Добре, розповідай про свою проблему. Спробуємо разом допомогти тобі.

«До початку зими я (ведмідь) з'їв 3 горщики меду і 2 кошики сушеної малини. Скільки всього ласощів з'їв?»

Почав ведмідь на radoщах, що розв'язали його проблему, лізти в рукавичку, а вона — трісь! — та й розірвалася.

13. Завдання на розвиток просторової уяви. Пазл «Рукавичка». Робота в групах

— Розбіглись тварини хто куди.

А нам залишилося відновити рукавичку.

14. Робота з геометричними матеріалами. Вправа «Прикрась рукавичку». Робота в групах

Схаменувся дід, що загубив рукавичку, та й почав її шукати.

— Хто допоміг дідові знайти рукавичку?

Та щось дідусь не пізнає її. Немає на ній візерунку. Засмутився наш дідусь.

Нумо порадуємо його та прикрасимо рукавичку візерунком з геометричних фігур.

Умова: використовувати фігури кожного типу по 2.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

— Що нового ви дізналися на уроці?

— Чого навчилися?

— Що вам допомогло здолати всі перешкоди? (*Дружба та взаємодопомога.*)

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 58. ОБЧИСЛЕННЯ ЗНАЧЕНЬ ВИРАЗІВ. ЗАДАЧІ. ПОРІВНЯННЯ ВИРАЗІВ, ІМЕНОВАНИХ ЧИСЕЛ

Мета: формувати вміння розв'язувати задачі, обчислювати значення виразів на декілька дій, порівнювати числа, іменовані числа, число і вираз; закріплювати знання таблиць додавання і віднімання числа; розвивати математичне мовлення, логічне мислення учнів; виховувати інтерес до навчання, старанність,

Обладнання: конструктор LEGO, картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Форма проведення: урок-мандрівка.

Освітні галузі: математична, природнича.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Дзвінок дав сигнал до праці мерщій!
Ти всі перешкоди здолати зумій!
Працюй наполегливо, швидко, старанно,
Щоб жодна хвилинка не втратилась марно.

2. Узагальнення знань про натуральний ряд чисел

- Лічба в прямому та зворотному порядку від названого числа.
- Лічба у прямому та зворотному порядку по 2.
- Повторення знань про «сусідів» чисел.

3. Усне опитування

- Як називаються числа при додаванні?
- Як називається результат арифметичної дії додавання?
- Яке число при додаванні зазвичай найбільше?
- З якою дією пов'язане додавання? Що залишиться, якщо від суми двох чисел відняти перший доданок? другий доданок?
- Як отримати перший доданок? другий доданок?
- Якою арифметичною дією за сумою і одним доданком обчислюють інший доданок?

4. Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 5 та 2

- Невеликі дві хатини,
В них м'які і теплі стіни.

По п'ять братиків малих
Прожива в хатинках тих. (Рукавичка.)

— Попереднього уроку ми мандрували казкою «Рукавичка». Яке число зустрілося у загадці про рукавичку? (5.)

— Дайте характеристику цьому числу.

Ось п'ятірка жартівлива,
Діток всіх розвеселила.
Як на хвостик повернеться,
В цифру два враз обернеться.

— Дайте характеристику числу 2.

5. Усні обчислення

1) Гра «Передай м'яч».

Діти передають м'яч та розповідають по порядку таблиці додавання та віднімання чисел 2 і 5.

2) Гра «Хто швидше?». Робота в парах.

— У кожному рядку обведіть лише ті приклади, що дають у результаті зазначене число.

○	1	8 - 7	1 + 2	3 - 2	4 - 2	3 - 3
○	2	1 + 3	5 - 2	6 - 4	4 - 2	7 - 6
○	3	6 - 3	2 + 2	2 + 1	4 - 2	7 - 3
○	4	2 + 3	3 + 1	2 + 2	9 - 5	7 - 2
○	5	2 + 3	4 + 2	8 - 3	7 - 1	8 - 4
○	6	9 - 4	8 - 2	4 + 3	3 + 5	2 + 4
○	7	9 - 2	5 + 3	6 + 2	10 - 4	4 + 3
○	8	5 + 3	9 - 4	2 + 6	10 - 2	4 + 1
○	9	10 - 3	6 + 3	5 + 5	8 + 1	2 + 7
○	10	7 + 3	5 + 6	6 + 4	1 + 8	8 + 2

Фізкультхвилинка

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Мотивація навчальної діяльності

Перегляд учнями уривка фільму «Гостя з майбутнього».

— Який пристрій допоміг Алісі потрапити у наш час? (*Машина часу.*) Чи хотіли б ви мати змогу побувати в минулому, в майбутньому?

— Сьогодні ми помандруємо у часі порами року. Назвіть їх.

— Протягом подорожі нас чекають різноманітні завдання та цікаві задачі.

2. Формування обчислювальних навичок. Робота в парах (с. 61, завдання 1)

Учні працюють у парах за варіантами (1–2 стовпчики та 3–4 стовпчики).

Перевірка. Гра «Склади вежу» з використанням конструктора LEGO.

Шифр

1	2	3	7	8	10
синій	блакитний	зелений	оранжевий	жовтий	червоний

1-й варіант		
4 + 4 - 5	3	зелений
3 + 6 - 7	2	блакитний
7 - 5 + 1	3	зелений
4 + 2 + 4	10	червоний

2-й варіант		
8 - 3 + 3	8	жовтий
8 - 3 - 4	1	синій
9 - 6 + 4	7	оранжевий
5 + 4 - 2	7	оранжевий

«Мандрівка до Зими»

— Назва якої пори року складається з 4 букв? Про яку пору року говорять: «Сувора, холодна, сніжна, морозяна»? (*Про зиму.*)

3. Формування вміння порівнювати вирази та числа (за матеріалом підручника, с. 61, завдання 2).

Робота в парах

— Замість сніжинок поставте знаки «більше», «менше» чи «дорівнює».

Фізкультхвилинка

— Яка пора року передуює зимі? (*Осінь.*) Чому говорять: «Багата осінь»?

«Мандрівка до Осені»

4. Формування вміння розв'язувати задачі

1) *Визначення виразу, що є розв'язанням задачі (с. 61, завдання 3).*

— Прочитайте задачу. Визначте, за допомогою якого виразу можна розв'язати цю задачу. Поясніть свій вибір.

2) *Творча робота над задачею (с. 61, завдання 4).*

— За малюнком та виразом складіть задачу.

Самостійне розв'язування задачі.

«Мандрівка до Весни»

- Я пробуджую поля,
Небеса і ручаї
Та завітчую гаї.

І усякий мене зна...
Відгадали?
Я —... (Весна).

5. Логічна вправа. Повторення про види геометричних фігур (с. 61, завдання 5)

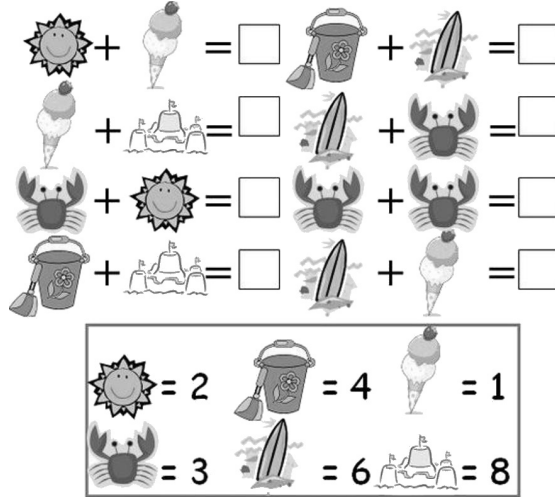
— Чим схожі та чим відрізняються фігури двох множин? (Плоскі та об'ємні геометричні фігури.)

— Як поділити фігури кожної множини на дві групи?

«Мандрівка до Літа»

6. Удосконалення обчислювальних навичок. «Літні» приклади. Робота в групах

— Розшифруйте за малюнками приклади та розв'яжіть їх.

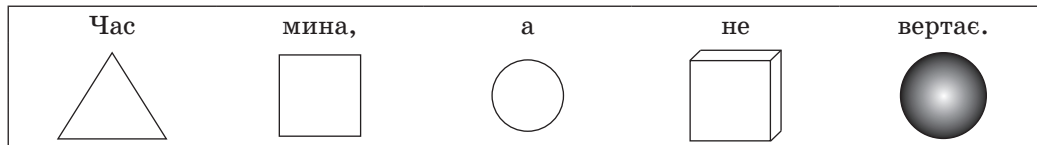
«Повернення додому»

— Назвіть пори року по порядку. Як їх називають разом? (Рік.)

7. Мовно-геометрична вправа

Учитель описує геометричну фігуру, діти її вгадують та читають зашифроване цією фігурою слово. Наприкінці учні читають прислів'я: «Час мина, а не вертає».

— Як ви розумієте це прислів'я?

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- Завдання якої пори року для вас було найлегшим?
- Що сподобалося на уроці?
- У чому ви зазнали труднощів?

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 59. ЗАДАЧІ НА ЗНАХОДЖЕННЯ СУМИ

Мета: актуалізувати склад числа 10; формувати обчислювальні навички та вміння порівнювати числа, число та вираз; удосконалювати вміння розв'язувати задачі на обчислення суми шляхом складання схеми та використання фігурної дужки; розвивати логічне мислення учнів шляхом формування прийомів розумових дій (*аналізу, синтезу, порівняння*); виховувати старанність, товариськість.

Обладнання: картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, кольорові олівці, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Форма проведення: урок-мандрівка.

Освітні галузі: математична, природнича.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Мотивація навчальної діяльності

— Відгадайте загадку.

- Перша сестра — від квітів рябіє,
друга сестра — палить, як вогонь,
третья сестра — від дощів мокра,
а четверта сестра сувора — жаж! (*Пори року.*)

Після відгадування вчитель виставляє малюнок, що ілюструє певну пору року.

— На нашій планеті Земля постійно відбувається зміна пір року. Скільки їх? Вони слідуєть одна за одною, не порушуючи порядок. Допоможіть скласти схему зміни пір року.

— А чи знаєте ви, чому відбувається зміна пір року? (*Відповіді дітей. Доповнення вчителя.*)

— Сьогодні ми продовжимо нашу мандрівку у часі порами року. Щоб переміститися у часі, нам знадобляться міцні знання з математики.

3. Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 4

— Цифра 4 складається з трьох елементів: короткої прямої похилої лінії, короткої горизонтальної лінії та довгої прямої похилої лінії. Починаємо писати посередині верхньої сторони клітинки на горизонтальній лінії квадрата і ведемо вниз ліворуч коротку пряму похилу лінію нижче середини клітинки. Далі, не відриваючи руки, пишемо другий елемент — горизонтальну пряму лінію праворуч, не доводячи до правої вертикальної сторони. У верхньому правому куті квадрата ставимо крапку і ведемо вниз довгу пряму похилу лінію так, щоб вона перетнулася з другим елементом правої сторони клітинки, і ведемо вниз до середини нижньої сторони клітинки.

4. Усне опитування

— Щоб керувати машиною часу, потрібно багато знати. Нумо перевіримо, чи міцні ваші знання з математики.

- Які арифметичні дії ви знаєте? Що означає додати? відняти?
- З якою арифметичною дією пов'язана дія додавання? Що залишиться, якщо із суми двох чисел відняти перший доданок? другий доданок?
- Як отримати перший доданок? другий доданок?
- Якою арифметичною дією за сумою та одним доданком знаходять інший доданок?
- Що означає «збільшити на...», «зменшити на...»?

5. Усні обчислення. Повторення назв місяців. Робота в групах. Гра «Шифрувальник»

Діти розв'язують приклади та розшифровують слово — назву місяця.

Перевірка. Представник групи називає розшифроване слово — назву місяця та називає пору року, до якої належить цей місяць. Учні класу можуть назвати інші назви місяців цієї пори року. (*Наприклад. Група розшифрувала слово — вересень. Пору року — осінь. Діти доповнюють — жовтень, листопад.*)

Фізкультхвилинка

Сонечко втомилося
Нам усім світити.
Нам його швиденько
Слід розвеселити:
Немов курочка чубата,
На одній нозі треба стрибати.
І як півник голосистий,

Треба швидко нам присісти.
Немов котик, вигнуть спинку,
Як горобчик, зацвірінкати.
І, як жабка, пострибати,
І, як бусол, постояти.
Дуже гарно, дуже мило,
Добре всі ми відпочили

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

«Запуск машини часу»

1. Актуалізація складу числа 10 (с. 62, завдання 1)

— Доповніть кожне число до 10.

«Угості до весни»

2. Удосконалення обчислювальних навичок (с. 62, завдання 2)

1) Гра-естафета «Чия квітка розквітне раніше?». Розв'язування прикладів у групах.

2) Аналіз першого та другого стовпчика.

— Що було подібного в прикладах першого стовпчика? (Однаковий перший доданок.) Що змінювалося? (Другий доданок.) Як змінювалася сума? Чи залежала ця зміна від зміни другого доданка? (Другий доданок зменшувалася, отже, сума зменшувалася на ту саму кількість одиниць.)

Аналогічно аналізують другий стовпчик.

Висновок. При сталому одному із доданків сума змінюється так само, як інший доданок.

3) Логічна вправа. «Квіткові» приклади.

$$\text{Квітка} + \text{Квітка} = 5$$

$$\text{Квітка} - \text{Квітка} = 3$$

$$\text{Квітка} = \square \quad \text{Квітка} = \square$$

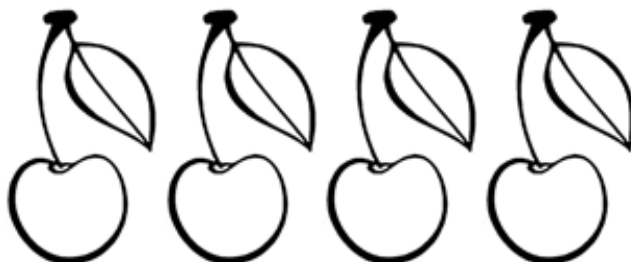
«Угості до літа»

3. Удосконалення вміння порівнювати числа, число з числовим виразом. Самостійна робота за варіантами (рядок нерівностей) (за матеріалом підручника, с. 62, завдання 3)

Взаємоперевірка — в парах.

— Улітку дозрівають смачні черешеньки. Визначте, які з них вже достиглі, солодкі, а які — ще зелені.

Розфарбуйте черешеньку в зелений колір, якщо поставили знак «менше», жовтий — «дорівнює», знак «більше» — червоний.

Фізкультхвилинка

«У гості до осені»

4. Формування вміння розв'язувати задачі на знаходження суми

1) *Ознайомлення з фігурною дужкою для позначення в умові задач на знаходження суми виразу «скільки всього» (с. 62, завдання 4).*

— Прочитайте задачу. Розгляньте схему. Яка нова позначка з'явилася в схемі задачі? Як ви вважаєте, що вона позначає?

Висновок. Фігурна дужка позначає суму. Питання задачі: «Скільки всього...?»

Цікавинка про їжачка

Насправді їжаки харчуються комахами, а також дрібними ссавцями. З рослин звірі їдять тільки підгнилі фрукти, але навіть їх нікуди не носять. На зиму їжаки впадають у сплячку, тому їм немає потреби робити запаси — поживні речовини тварини накопичують у вигляді жиру.

2) *Складання та розв'язування задач (усно) за схемами задач з використанням фігурної дужки.*

«У гості до зими»

5. Удосконалення вміння учнів користуватися схемою задач

1) *Робота за підручником (с. 62, завдання 5).*

— Прочитайте задачу. Розгляньте схему.

— Розв'яжіть задачу. Чи допомогла схема розв'язати задачу?

2) *Складання схем задач та запис розв'язання. Робота в групах.*

Групи отримують задачі. Вони повинні намалювати схему задачі та записати вираз для її розв'язання.

1-ша група. У січні 3 дні падав сніг. А у лютому — 7. Скільки всього днів ішов сніг у січні та у лютому?

2-га група. Учора діти зліпили 4 сніговики, а сьогодні — 2. Скільки всього сніговиків зліпили діти за два дні?

3-тя група. Біля годівнички Петрик побачив 2 снігурі та 6 синичок. Скільки всього синичок побачив Петрик біля годівнички?

4-та група. На ковзанах на катку каталося 5 хлопчиків та 4 дівчаток. Скільки всього дітей каталося на ковзанах?

Взаємоперевірка виконаної роботи — в групах «по колу».

«Повернення додому»

6. Логічна задача

- Зараз у нас іде перший місяць зими. Чи зможемо ми поласувати полуничкою через місяць? Чому? (*Ні, бо настане третій місяць зими — лютий. Полунички в цей час не ростуть, а тим паче на них немає ягідок.*)

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

- Чи сподобалася вам наша подорож порами року?
- Яке завдання ви виконали легко?
- Що здалося складним?
- Чого навчилися?
- Розкажіть, яка пора року у вас улюблена. Чому?

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 60. РІЗНИЦЕВЕ ПОРІВНЯННЯ ЧИСЕЛ. ЗАДАЧІ

Мета: актуалізувати вміння порівнювати предметні множини способом утворення пар і визначати кількість елементів, що залишилися без пари; на основі порівняння двох груп предметів формувати в учнів розуміння різниці порівняння чисел; закріплювати знання таблиць додавання і віднімання числа; ознайомити учнів із правилом різниці порівняння; розвивати математичне мовлення, логічне мислення учнів; виховувати інтерес до навчання, старанність.

Обладнання: набір математичних матеріалів (*геометричні фігури, цифри*); картки для парної та групової роботи; ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, технологічна.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Дзвонить дзвіночок:
Дзелень, дзелень!
Сміється сонце,
Збудився день.

Кличе дзвіночок:
Бім-бам! Бім-бам!
Урок розпочати
Час школярам.

2. Повторення про натуральний ряд чисел. Гра «Мої сусіди»

Учень задумує число в межах 10, називає сусідів цього числа. Діти повинні відгадати задумане число.

3. Повторення таблиць додавання та віднімання чисел в межах 10. Гра «Математичний м'яч»

4. Усне опитування

- Як називаються числа при додаванні?
- Як називається результат арифметичної дії додавання?
- Яке число при додаванні зазвичай найбільше?
- З якою дією пов'язане додавання? Що залишиться, якщо від суми двох чисел відняти перший доданок? другий доданок?
- Як отримати перший доданок? другий доданок?
- Якою арифметичною дією за сумою і одним доданком обчислюють інший доданок?
- Як за числовим рядом дізнатися число більше чи менше поданого? (*Числа збільшуються зліва направо. Менші числа знаходяться лівіше, більші — правіше.*)

5. Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 6

П'ять ялинок і дубок
Заглядають у яроч.
Полічи-но, скільки всіх!
П'ять ялинок і дубок...
— Шість! — всміхається синок.

- Якою цифрою позначається число 6? Пригадайте її написання.
- Цифра 6 складається з великого лівого і малого правого півовалів. Починаємо писати цифру трохи нижче за верхній правий кут клітини. У правому верхньому кутку клітинки робимо заокруглення, пишемо великий лівий півовал, торкаючись середини нижньої сторони клітинки, ведемо лінію вгору, заокруглюючи її ліворуч, трохи вище за середину клітинки.
- Дайте характеристику числу 6.

Фізкультхвилинка

Руки за голову ставимо сміло
І повертаємось вправо і вліво.
Зробимо чітко, діти, цю вправу

Двічі наліво, двічі направо —
Будемо мати гарну поставу.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Актуалізація способу порівняння чисел складанням пар. Порівняння кількості елементів множин способом складання пар. Практична робота

— Назвіть, що зображено на малюнку.
— Порахуйте кількість полуничок. Викладіть на парту стільки ж кружечків. (5.) Порахуйте кількість яблук. Викладіть на парту стільки ж квадратів. (8.) Складіть пари «полунички (кружечки)-яблукка (квадрати)». Чого більше? Чи можете ви визначити «на скільки...»? Чому ви так вирішили? Доведіть свою думку. Порахуйте кількість пар вишеньок. Викладіть на парту стільки ж трикутників. (7.) Складіть пари «яблукка (квадрати)-вишеньки (трикутники)». Чого менше? Чи можете ви визначити, «на скільки...»? Чому ви так вирішили? Доведіть свою думку.

2. Ознайомлення з різницеvim порівнянням. Визначення, «на скільки... більше» чи «на скільки... менше»

1) Колективна робота за підручником (с. 63, завдання 1).

Після утворення пар предметів учні з'ясовують, що на малюнку виделок більше, ніж ложок, бо декілька виделок залишилося без пари. Отже, те, що виделок більше на малюнку, — це не повна відповідь. Тому нас цікавить запитання: «На скільки більше?».

На скільки більше виделок, ніж ложок? Це число є різницею між кількістю ложок і виделок.

2) Ознайомлення з правилом різницевого порівняння чисел (підручник, с. 63).

3) Уточнення розуміння правила. Робота за сюжетним малюнком.

На малюнку 7 маків, над ними 5 метеликів. Утворюємо пари «мак — метелик». Не усім метеликам вистачило пари, тому метеликів менше, ніж маків (5 менше 7); маків більше, ніж метеликів (7 більше 5); 2 метелики лишилося без пари, тому метеликів на 2 менше, ніж маків: 5 менше 7 на 2; для двох маків забракло метеликів, щоб скласти пари, тому маків на 2 менше, ніж метеликів, — 5 менше 7 на 2. Отже, метеликів на 1 більше, ніж маків, а маків на 2 більше, ніж метеликів. 7 більше 5 на 2, а 5 менше 7 теж на 2. Отже, на скільки 7 більше 5, на стільки ж 5 менше 7, — на 2...

— Якою арифметичною дією можна обчислити значення різниці? Із кількості маків (7) ми вилучаємо ті, яким дісталася пара. Залишилося 2 маки. Решту знаходимо дією віднімання. Тому, щоб дізнатися, на скільки маків більше, ніж метеликів, потрібно від 7 відняти 5.

— А як дізнатися, на скільки метеликів менше, ніж маків? Так само! Бо на скільки одне число більше за інше, на стільки ж інше число менше, ніж перше. Отже, однією рівністю ми відповідаємо на два запитання: на скільки більше? на скільки менше?

3. Первинне закріплення (с. 63, завдання 2–3)

Уточнення правила: на скільки одне число більше за інше, на стільки ж інше число менше, ніж перше.

4. Усвідомлення вивченого

1) Порівняння чисел за предметними малюнками. Робота в парах.

2) **Колективна робота з коментуванням. Запис у зошит (с. 63, завдання 4).**

Фізкультхвилинка

БІЛКА

Із куща ліщини білка
Нахилила дітям гілку:
З'їжте, любі, смакоти,
Щоб скоріше підрости.
На тобі, окатий синку,
Три і два даю в торбинку.
Їх одразу не гризи,
Спершу, скільки всіх, скажи.

(Піднімають руки вгору із поворотом кистей.)
(Нахили ліворуч — праворуч піднятих догори рук.)
(Імітація піднесення горіхів до рота.)
(Руки вгору, потягування на носочках.)
(Масаж очного яблука вказівним пальцем.)
(Натискання вказівним пальцем на очне яблуко.)
(Повертання голови ліворуч — праворуч.)
(Піднімання й опускання плечей, руки на поясі.)

5. Засвоєння різницевого порівняння чисел. Робота в групах

8 ○ 1 на □

5 ○ 7 на □

3 ○ 5 на □

6 ○ 6 на □

2 ○ 7 на □

1 ○ 8 на □

6 ○ 3 на □

2 ○ 2 на □

6 ○ 3 на □

9 ○ 7 на □

2 ○ 4 на □

7 ○ 7 на □

6 ○ 9 на □

7 ○ 5 на □

4 ○ 6 на □

0 ○ 3 на □

7 ○ 7 на □

3 ○ 8 на □

7 ○ 7 на □

4 ○ 3 на □

8 ○ 5 на □

6 ○ 4 на □

4 ○ 5 на □

2 ○ 5 на □

6. Логічна вправа

- Петрусь наловив риби менше, ніж Микола, а Микола менше, ніж Сергій. У кого риболовля була найбільш вдалою?

7. Уточнення знань дітей про геометричні фігури

1) **Робота над загадками.**

- Я без сторін і без кутів,
Як звуся, відгадай.
І на малюнках дітлахів
У сонечку впізнай. (Круг.)

- Він не круг, і не квадрат,
І не прямокутник.
Має тільки три кути.
Звуть його... (трикутник).

2) **Визначення фігур на предметних малюнках. Порівняння кількості фігур (с. 63, завдання 5).**

— За допомогою яких фігур зображено курчатко? (Трикутники, кола.) Скільки трикутників? (6.) Скільки кіл? (2.) Чого більше? На скільки? Чого менше? На скільки?

Аналогічно обговорюють усі малюнки.

3) **Конструювання. Робота в групах.**

— Складіть свій малюнок (предмет) з кіл та трикутників.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

- Як дізнатися, на скільки одне число більше від другого?
- Що сподобалося на уроці?
- У чому ви зазнали труднощів?
- У яких життєвих ситуаціях вам знадобляться здобуті на уроці знання?

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 61. ЗАДАЧІ НА РІЗНИЦЕВЕ ПОРІВНЯННЯ. ОБЧИСЛЕННЯ ЗНАЧЕНЬ ВИРАЗІВ

Мета: закріпити знання правила різницевого порівняння та вміння знаходити, на скільки одне число більше або менше за інше; формувати вміння схематично зображувати відношення різницевого порівняння, розв'язувати задачі на різницеве порівняння; удосконалювати обчислювальні навички; стимулювати пізнавальний інтерес; розвивати в учнів логічне мислення, мовлення; виховувати старанність, товариськість.

Обладнання: набір математичних матеріалів (*геометричні фігури, цифри*); картки для парної роботи; ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, природнича.

Хід уроку

1. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Мотивація навчальної діяльності

— Проаналізуйте порівняння.

$$6 > 4$$

$$6 > 4 \text{ на } 2$$

— Чим вони схожі? Які є відмінності?

— Прослухайте задачі.

1) На подвір'ї гралося 4 хлопчики та 2 дівчинки. Скільки всього дітей гралося на подвір'ї?

2) На подвір'ї гралося 4 хлопчики та 2 дівчинки. На скільки більше хлопчиків гралося на подвір'ї,

ніж дівчаток?

— У якій задачі потрібно порівняти два числа?

— Це задачі на різницеве порівняння. З ними ми ознайомимося сьогодні на уроці.

3. Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 9

Цифра дев'ять, чи дев'ятка —

Наче в цирку акробатка,

Сторчака як перевернуся,

Зразу шісткою обернуся.

— Цифра 9 складається з малого овалу і великого правого півовалу. Починають писати цифру трохи нижче за правий верхній кут клітини (*приблизно там, де і початок цифри 6*), ведуть лінію вгору ліворуч, заокруглюючи її до центра клітини, потім праворуч угору до вихідної точки. Від початкової точки пишуть великий правий півовал, торкаючись середини нижньої сторони клітини.

4. Усне опитування

- Які арифметичні дії ви знаєте? Що означає додати? відняти?
- З якою арифметичною дією пов'язана дія додавання? Що залишиться, якщо від суми двох чисел відняти перший доданок? другий доданок?
- Як отримати перший доданок? другий доданок?
- Якою арифметичною дією за сумою та одним доданком обчислюють інший доданок?
- Як дізнатися, на скільки одне число більше чи менше за інше?

5. Математичний диктант

- Запишіть число, попереднє до числа 6.
- Запишіть число, наступне до числа 5.
- Запишіть число, яке стоїть після числа 4.
- Запишіть число, яке передує числу 2.
- Запишіть число, яке стоїть між числами 4 і 6.
- Запишіть «сусідів» числа 7.
- Обчисліть суму чисел: 7 і 1; 3 і 4; 5 і 5.
- Обчисліть різницю чисел: 7 і 2, 8 і 5, 6 і 6.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Актуалізація знань про різницеве порівняння

1) Робота з математичними матеріалами.

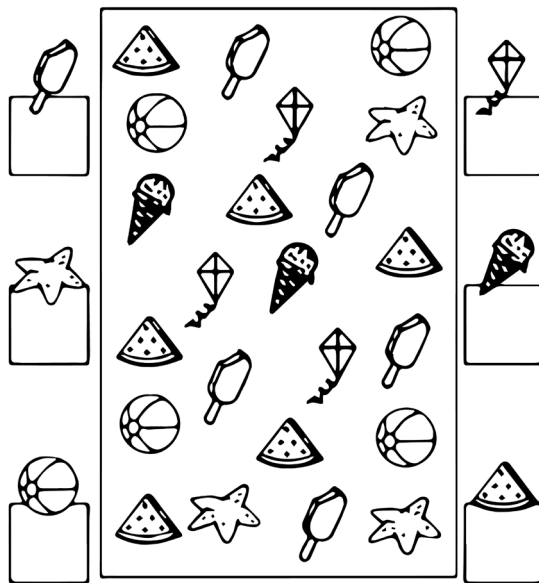
На дошці — малюнок: 3 сливи та 5 вишеньок.

— Викладіть кількість слив квадратами, а вишеньок — кружечками. Утворіть пари. Скільки вишеньок залишилися без пари?

Дві вишеньки залишилися без пари, тому вишеньок більше, ніж слив, на 2; а слив менше, ніж вишеньок, на 2. Щоб про це дізнатися, необхідно від більшого числа відняти менше: $5 - 3 = 2$.

2) Запис порівнянь із зазначенням різниці. Робота в парах.

— Порахуйте предмети на малюнку. Складіть нерівності. Запишіть у зошит 3–4 нерівності за зразком-шаблоном.

2. Ознайомлення зі схематичним зображенням різницевого порівняння

1) Робота з математичними матеріалами.

Учитель на дошці виставляє малюнки кленового листя (4). Учні викладають трикутники. У другий рядок викладає дубове листя (6). Учні утворюють другий ряд з квадратів.

— Яких фігур більше? На скільки більше? Яких фігур менше? На скільки менше?

Учитель виконує на дошці малюнок і схему.

Учні пояснюють, що на схемі позначає кожний відрізок і як показано різницеве відношення — різниця. Визначають, якою арифметичною дією дізнаємося, на скільки одне число більше або менше за інше.

2) Колективна робота за підручником (с. 64, завдання 3).

— Чого більше? На скільки? Чого менше? На скільки? Як дізнатися, на скільки одне число більше чи менше за інше? Доберіть вираз.

3. Ознайомлення із задачами на різницеве порівняння (с. 64, завдання 1–2)

Завдання 1

— Які іграшки були у Романа? Скільки машинок? Скільки тракторів? Яке запитання задачі? Що позначає число 6? 3? Чого більше? Як дізнатися, на скільки машинок більше, ніж тракторів?

Повторення правила. Щоб дізнатися, на скільки одне число більше / менше за інше, необхідно від більшого відняти менше.

— Це задача на різницеве порівняння. Відношення — запитання «на скільки більше (менше)...» в короткій умові задачі позначають дужкою зі стрілкою. Дужка зі стрілкою позначає вимогу визначити, на скільки одне число більше / менше за інше.

Запис та розв'язування задачі в зошиті.

Аналогічну роботу проводять із задачею 2.

Фізкультхвилинка

4. Закріплення раніше вивченого матеріалу

1) Розв'язування прикладів. Робота в парах.

— Зафарбуйте сніжинку відповідним кольором.

Шифр: 1 — синій, 2 — блакитний, 4 — зелений, 9 — жовтий, 10 — червоний.

	$6 - 4$		$8 - 6$		$5 + 4$
	$6 + 4$		$8 - 2$		$5 - 4$

— Як ви вважаєте, чи буває сніг таким різнокольоровим?

Цікавинка

Час від часу надходять повідомлення, що в якомусь місті чи місцевості випав кольоровий сніг. Населення іноді починає панікувати, вбачаючи в цьому або загрозу своєму здоров'ю, або просто поганий знак. Так у чому ж справа? Справа в тому, що забарвлення снігу пов'язане з кольором пилу, що потрапляє в хмари або опади, які з них випадають. Як правило, колірна гама коливається від жовтого, сірого, рожевого, червонувато-бурого кольору, хоча відомі випадки, коли сніг був забарвлений у чорний колір! В окремих випадках кольоровий сніг є результатом промислових викидів великих металургійних або хімічних підприємств.

2) Вимірювання довжини смужки. Креслення відрізка, на 3 см довшого (с. 64, завдання 5).

Самостійна робота.

3) Вправа «Ланцюжок порівнянь». Робота в парах.

— Розставте між числами знаки «більше», «менше», «дорівнює».

Наприклад, $1 < 3 < 7 > 2 < 3 = 3 < 9 > 7 > 0 < 2 = 2$.

2 3 4 4 6 5 7 9 9 1 5 2 8 7 0 2 6

4 8 4 6 6 0 8 9 2 4 5 5 6 1 0 2 2

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- На уроці я навчився(лася)...
- Ці знання мені допоможуть...
- Я знаю, як дізнатися, на скільки одне число більше за інше. Для цього потрібно...
- Я знаю, як дізнатися, на скільки одне число менше за інше. Для цього слід...
- Я легко виконував(ла) такі завдання...
- Потрібно було добре подумати, коли...

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 62. ЗАДАЧІ НА ВИЗНАЧЕННЯ, «НА СКІЛЬКИ РОКІВ СТАРШИЙ». ОБЧИСЛЕННЯ ЗНАЧЕНЬ ВИРАЗІВ

Мета: актуалізувати вміння порівнювати числа, визначати на скільки більше/менше одне число за інше; формувати вміння розв'язувати задачі на різницеве порівняння; учити визначати старшого за віком; удосконалювати обчислювальні навички; розвивати логічне мислення учнів шляхом формування прийомів розумових дій (*аналізу, синтезу, порівняння*); виховувати старанність, товариськість.

Обладнання: набори цифр та знаків, картки для групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, соціальна.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Пролунав дзвінок,
Починаємо урок,
Зробимо в науку крок.
Попрацюємо старанно,

Щоб почути у кінці,
Що у нашій дружній класі
Діти — просто МОЛОДЦІ!

2. Усні обчислення. Розв'язування віршованих задач

- Дві подружки — Оля й Віра
У дворі гуляли.
До них прийшли ще чотири —
Аля, Ната, Іра, Галя.
Скільки стало разом їх,
Порахуй скоріш усіх! ($2 + 4 = 6$.)
 - Дев'ять кабачків дозріло на городі.
Три з них на ікру зірвали сьогодні.
Скільки залишилось на грядці, скажи,
Порахувати допоможи! ($9 - 3 = 6$.)
 - На верхній полиці — чотири тарілки.
На нижній — ось більше на три.
Матуся сьогодні гостей в дім звала.
Скільки на нижній полиці тарілок взяла?
($4 + 3 = 7$.)
 - А у нас в саду черешні небувалий урожай!
Стигли ягоди великі — тільки ротик підставляй.
Я зірвала вісім штук, Таня — на дві більше.
Скільки ягідок у Тані? Порахуйте швидко!
($8 + 2 = 10$.)
 - Треба швиденько порахувати.
Сушить білочка гриби для холодної зими.
Десять штук лежать в дуплі —
- І великі, і малі.
Менше на чотири
Білка винесла сушити над дуплом на гілках.
Скільки зверху їх висить?
Хто ж нам скаже, дітки? ($10 - 4 = 6$.)
 - В магазині мама й Коля фрукти купували.
Походили між полиць, товар вибирали.
Дев'ять бананів хлопчик взяв
І до кошिका поклав.
І про маму він подбав:
Ківі смаченькі їй він узяв,
На два менше, ніж бананів
У пакуночок поклав.
Кошик взяв у руки.
Скільки ківі він поклав?
Порахуйте штуки. ($9 - 2 = 7$.)
 - Ми з Наталкою збирали
В полі білії ромашки
Та в букети їх склали —
Було це неважко.
Я зірвала п'ять квіток —
І букетик мій готов!
На дві більше Ната — для матусі й тата.
Скільки ромашок в букеті у Нати? ($5 + 2 = 7$.)

— Хто з діточок хотів зробити приємне батькам? Що ви можете зробити для своїх батьків та близьких, щоб порадувати їх?

3. Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 7

— На кого схожа цифра сім?
— На чаплю, — скажуть вам усі.

Комахи й жаби б'ють тревогу,
Як сімку бачать довгоногу.

— Цифра сім складається із трьох елементів: хвилястої лінії, великої й маленької палички. Починаємо писати хвилясту лінію трохи нижче середини верхньої сторони клітинки, доводимо її до

верхнього правого кута клітинки, звідти, не відриваючи руки, проводимо основну, похилу паличку до середини нижньої сторони клітинки. Маленька паличка повинна перетнути основну приблизно посередині. Вона повинна бути горизонтальною.

Фізкультхвилинка

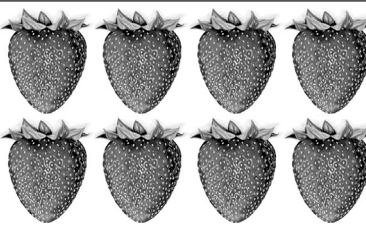
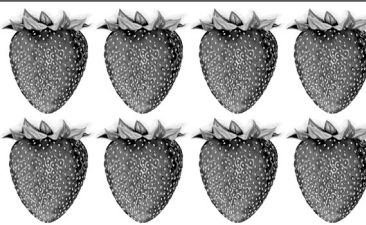

Я малюю зайчика для вас — раз!
 Це у нього голова — два!
 Це у нього вуха догори — три!
 Це стирчить у нього хвостик сірий — чотири!
 Це очиці весело горять — п'ять!

1, 2, 3, 4, 5 — нам потрібно спочивать!
 Тож підніmemo руки вгору
 Та подивимось на зорі.
 А тепер всі руки в боки —
 Як зайчики — скоки, скоки.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Удосконалення вміння порівнювати числа

- Поставте потрібний знак «більше», «менше», «дорівнює».

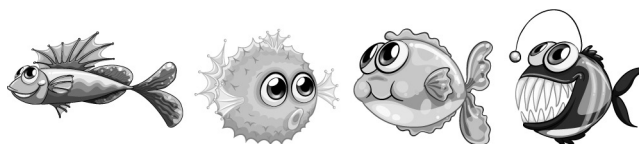
	☐ ☐	
	☐ ☐	
	☐ ☐	

- Виправте помилки.

$2 = 2$	$6 < 5$	$3 > 3$
$5 < 6$	$8 > 6$	$4 = 5$

- Математичне малювання.

Домалюйте стільки рибок, щоб їх було на 3 більше.

2. Самостійна робота. Порівняння чисел з визначенням «на скільки...»

1 ○ 6 на ☐	7 ○ 1 на ☐	6 ○ 2 на ☐	7 ○ 1 на ☐
8 ○ 2 на ☐	1 ○ 6 на ☐	1 ○ 8 на ☐	2 ○ 6 на ☐
2 ○ 5 на ☐	5 ○ 2 на ☐	2 ○ 7 на ☐	9 ○ 1 на ☐
4 ○ 1 на ☐	2 ○ 9 на ☐	9 ○ 2 на ☐	2 ○ 1 на ☐

3. Складання нерівностей. Робота в групах (с. 65, завдання 3)

Фізкультхвилинка

Цілу нічку падав сніг,
 Ковдрою товстою ліг,

Заховав усі доріжки:
 Важко нам ходити пішки.

Але старанні малята —
Мітли узяли, лопати.
Нумо, чистити стежинку!

Працювати без спочинку.
Так сумлінно працювали —
Сніг, замети розчищали.

Або: відеофізкультхвилинка «Перший сніг» (<https://youtu.be/ufafJLAKqOo>).

4. Формування вміння розв'язувати задачі

1) *Складання та розв'язування задачі. Творча робота над задачею (с. 65, завдання 2).*

2) *Уточнення поняття «вік людини».*

— Хто старший: тато чи син, онук чи дідусь, мама чи бабуся, старша сестричка чи мама?

— Що означає «старший»?

3) *Ознайомлення із задачами на різницеве порівняння із запитанням «На скільки старший...?» (с. 65, завдання 1).*

— Скільки років Андрійкові? Який вік сестрички? Хто з них старший?

— Що позначає число 8? 4? Яке запитання задачі? Як визначити, на скільки старший?

Висновок. Визначити, «на скільки років старший», означає: обчислити, на скільки більше має років.

Розв'язування задачі із записом у зошит.

4) *Первинне закріплення. Робота в групах.*

— Розв'яжіть задачу. Відповідь позначте кількістю цеглинок, збудувавши вежу.

1-ша група. Марійці 9 років, а її братику — 3. На скільки років Марійка старша від братика?

2-га група. Я — Іванко. Мені 7 років, а моему другу Сергійкові — 5. На скільки я старший за мого друга Сергійка?

3-тя група. Оля має подружку Настю, їй 6 років. А Олі — 9. На скільки років Оля старша від Насті?

4-та група. У бабусі є дві онучки: Світланка та Маринка. Світланці цього року виповнилося 10 років, а Маринці тільки 2. На скільки років Світланка старша від Маринки?

5. Розвиток обчислювальних навичок (с. 65, завдання 4)

Розв'язування прикладів. Гра-естафета в групах «Хто швидше?»

— Чим цікавий другий стовпчик прикладів? (Він демонструє взаємозв'язок додавання та віднімання.)

6. Формування вміння порівнювати довжину стрічок (с. 65, завдання 5)

— Що означає поняття «довший»?

— Як дізнатися, на скільки сантиметрів одна смужка довша за іншу?

7. Логічні задачі

- Сестрі 2 роки, а братові — 5. Скільки років буде сестрі, коли братові виповниться 8 років?
- Брату 5 років, сестрі 8 років. На скільки років сестра буде старша брата через 10 років?

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- На уроці я навчився(лася)...
- Ці знання мені допоможуть...
- Я знаю, як дізнатися на скільки одна людина старша за іншу. Для цього потрібно...
- Я знаю, як дізнатися на скільки один відрізок довший за інший. Для цього необхідно...
- Я легко виконував(ла) такі завдання...
- Потрібно було добре подумати, коли...

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 63. ЗАДАЧІ НА ВИЗНАЧЕННЯ, «НА СКІЛЬКИ КОРОТШИЙ». ОБЧИСЛЕННЯ ЗНАЧЕНЬ ВИРАЗІВ

Мета: актуалізувати вміння розв'язувати задачі на різницеве порівняння; учити розв'язувати задачі з поняттям «коротший»; формувати обчислювальні навички; уточнити знання дітей про об'ємні геометричні фігури; розвивати логічне мислення учнів шляхом формування прийомів розумових дій (*аналізу, синтезу, порівняння*); виховувати старанність, товариську, цікавість до народних свят зимового періоду.

Обладнання: смужки паперу, лінійки, набір об'ємних геометричних фігур, картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

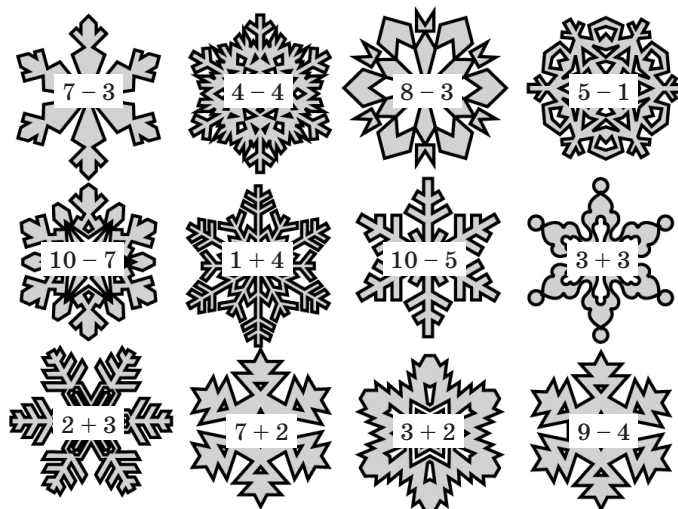
1. Організація класу

2. Усні обчислення

1) Гра «Математичний м'яч». Повторення таблиць додавання та віднімання.

2) Гра «Допоможемо зимі». Робота в групах.

Групи отримують сніжинки з написаними на них прикладами. Потрібно вибрати тільки ті, що мають відповідь — певне число (*наприклад, 5*).

3. Усне опитування

- Які арифметичні дії ви знаєте? Що означає додати? відняти?
- З якою арифметичною дією пов'язана дія додавання? Що залишиться, якщо із суми двох чисел відняти перший доданок? другий доданок?
- Як отримати перший доданок? другий доданок?
- Якою арифметичною дією за сумою та одним доданком обчислюють інший доданок?
- Як дізнатися, на скільки одне число більше чи менше за інше?
- Як визначити, хто старший і на скільки?
- Що означає довший? коротший?

4. Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 8

- Вісім ніг, як вісім рук,
Вишиває шовком круг
Цей дідок на диво

Швидко і красиво.
Він легенький, наче пух,
Сплів для себе і для мух. (*Павук*)

— Яке число містилося у загадці? Якою цифрою його позначають на письмі?

— Цифра 8 складається з верхнього і нижнього малих овалів. Верхній овал трохи менше за нижній. Починаємо писати її трохи нижче і праворуч за середину верхньої сторони. Ведемо лінію праворуч угору, заокруглюючи в правому верхньому кутку клітини, потім — справа наліво до середини нижньої сторони клітини, заокруглюючи і піднімаючись угору до початкової точки.

— Дайте характеристику числа 8.

Фізкультхвилинка

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Актуалізація знань про різницеве порівняння (с. 66, завдання 1)

— Якого посуду більше? менше?

— Скільком чашкам забракло блюдечок? Яким способом ви користувалися? (*Складанням пар.*)

— Який математичний спосіб ви знаєте для визначення, на скільки більше чи менше предметів?

Скористайтеся ним для порівняння кількості чашок та блюдечок.

2. Актуалізація вміння порівнювати відрізки. Практична робота. Робота в парах

Пари отримують смужки паперу.

Завдання 1: порівняти, не використовуючи лінійку.

— Як називається цей спосіб? (*Спосіб накладання.*)

Завдання 2: виміряти довжину кожної смужки, визначити довшу, коротшу.

— Який спосіб використали? (*Спосіб вимірювання.*)

Завдання 3: дізнатися, на скільки різняться довжини смужок попарно. (*1 і 2, 2 і 3, 1 і 3.*)

— Яким способом користувалися? (*Способом накладання та вимірювання.*)

Проблемне питання. Як ви гадаєте, чи існує математичний спосіб визначення, «на скільки один відрізок коротший від іншого»? (*Так, це спосіб різницевого порівняння.*)

3. Ознайомлення із задачею на різницеве порівняння з визначенням, «на скільки коротший» (с. 66, завдання 2)

Обговорення, аналіз задачі та запис у зошит.

Висновок. Визначити «на скільки коротший» означає обчислити, на скільки сантиметрів менше.

4. Первинне закріплення. Робота в групах

1-ша група. Фломастер завдовжки 10 см, а ручки — 8 см. На скільки сантиметрів ручка коротша, ніж фломастер?

2-га група. Гумка завдовжки 2 см, а олівець — 9 см. На скільки сантиметрів гумка коротша, ніж олівець?

3-тя група. Пензлик завдовжки 9 см, а ручка — 7 см. На скільки сантиметрів ручка коротша, ніж пензлик?

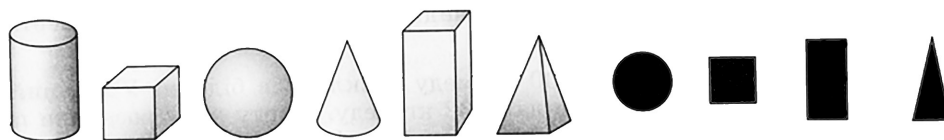
4-та група. Олівець завдовжки 5 см, а ручка — 7 см. На скільки сантиметрів олівець коротший, ніж ручка?

Фізкультхвилинка

Або: відеофізкультхвилинка «Сніжно-зимова» (https://youtu.be/lRVr_VNFAaI).

5. Закріплення вивченого. Уточнення знань про об'ємні геометричні фігури (с. 66, завдання 3)

- Установіть відповідність між плоскими та об'ємними геометричними фігурами.

- Назвіть предмети навколишнього світу, що мають форму конуса, циліндра, куба.
- Робота за підручником. Підрахунок елементів піраміди. Різницеве порівняння всіх геометричних фігур, що становлять піраміду.
- Конструювання. Робота в парах.
— Складіть з цеглинок LEGO куб.

— На що схожий куб? Наближаються свята і під ялинкою можливо побачите коробку у формі куба. А поки що розв’яжемо приклади та дізнаємося про найголовніше свято зимового періоду.

6. Формування обчислювальних навичок (за матеріалом підручника, с. 65, завдання 4)

1-й стовпчик — усно.

— Що цікавого помітили? Як змінювалася різниця залежно від зміни від’ємника? (Від’ємник зменшувався, а різниця збільшувалася.)

2-й стовпчик — усно.

— Яку математичну властивість демонструють приклади цього стовпчика? (Взаємозв’язок додавання та віднімання.)

Гра «Шифрувальник» (3–4 стовпчики)

Учні розв’язують приклади та розфарбовують відповідним кольором подарунок. А потім за кольорами цеглинок читають утворене слово. (Різдво.)

Шифр

Відповідь	0	2	4	5	8	9
Колір	оранжевий	блакитний	жовтий	зелений	червоний	синій
Буква	В	Д	І	О	З	Р

Завдання

Приклад	Відповідь	Подарунок (колір)	Буква
$5 + 5 - 1$	9	 Синій	Р
$7 - 4 + 1$	4	 Жовтий	І
$3 + 3 + 2$	8	 Червоний	З
$4 + 6 - 8$	2	 Блакитний	Д
$10 - 3 - 7$	0	 Оранжевий	В
$6 - 6 + 5$	5	 Зелений	О

— Що ви знаєте про це свято? Які традиції святкування цього свята є у вашій родині?

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- Які знання допоможуть порівняти довжину відрізків та визначити «на скільки коротший»?
- Які завдання були легкими?
- Які змусили замислитися?
- Над чим хотіли б ще попрацювати?

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 64. ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО

Мета: формувати вміння додавати та віднімати число 3 різними способами, узагальнити вивчене про числа 1 – 10, склад цих чисел; удосконалювати обчислювальні навички; закріпити навички додавання і віднімання чисел у межах 10; формувати вміння обчислювати значення виразів у дві дії; закріпити поняття «більше на кілька одиниць», «менше на кілька одиниць»; закріпити поняття математичного виразу «різниця»; розвивати увагу, логічне мислення; виховувати старанність, товариську, бажання приносити радість іншим.

Обладнання: картки, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: урок закріплення знань, умінь та навичок.

Форма проведення: урок-гра.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

На порозі рік Новий —
Добрий, світлий, чарівний.
Щастя, злагоду — усе,
Хай до хат він нам несе!

— Діти, сьогодні я пропоную вам пограти у гру «Незабаром Новий рік». Під час гри нам знадобляться ваша увага, пам'ять і, звісно ж, знання з математики.

Протягом уроку клас працює в групах, поступово заповнюючи панно «Незабаром Новий рік» або просто виконуючи окремі завдання за темою.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

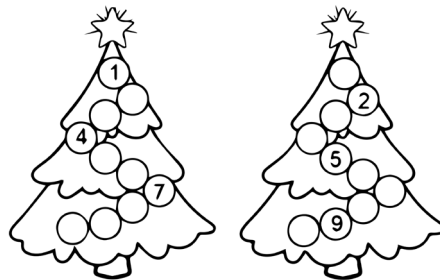
1. Вправа «З'єднайте цифри по порядку»

Після поєднання цифр по порядку діти отримують зображення ялинки.

2. Вправа «Гірлянда»

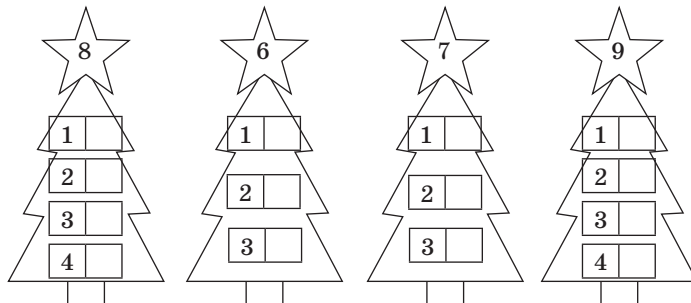
- Вона зелена і пухнаста,
Весела, радісна й срібляста,
Вогниками грає,
З Новим роком нас вітає. (Ялинка.)

— Щоб наша ялинка засяяла вогниками, запишіть на гірляндах числа по порядку.

3. Вправа «Прикрашаємо ялинку»

Кожна група отримує асоціативний образ-малюнок цифри. Пише вгадану цифру на зірці-верхівці для ялинки та наклеює її угорі ялиночки. Потім приклеює їх на ялинку парами, утворюючи з ялинкових іграшок пари (склад відгаданого числа).

Фізкультхвилинка

Станем в коло, діввора,
Діввора, діввора.
До ялинки вже пора,
Нам пора, нам пора.
Станем в коло й покружляєм,
Покружляєм, покружляєм.
Зупинились й поплескаєм,

Поплескаєм, поплескаєм.
Тупаємо ніжками,
Мов йдемо доріжками.
Наче зайчики, йдемо,
Ідемо ми, ідемо.
Поплигали, поскакали
І за парти посідали.

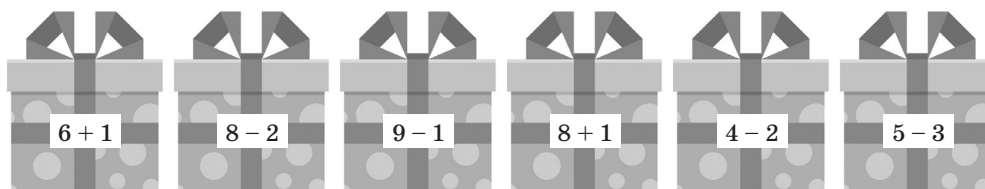
Або: відео фізкультхвилинка «Ялинонька» (https://youtu.be/anLVbkn9_rk).

4. Вправа «Подарунки під ялинку»

Темно у хаті,
Темно надворі,
Мишка шкребеться
Десь у коморі.
Сплять і дорослі,
Сплять і малі,
Він лиш крокує
В цю ніч по землі.
Добрими в хату
Загляне очима,
Лантух великий
За його плечима,

Там подарунки
На різні смаки:
Кубики, пазли,
Машини, ляльки.
В Діда Мороза
Роботи багато –
Треба дарунки
Роздати до свята.
Щоб зранку всі діти
Щасливі були,
І під ялинкою
Мрію знайшли.

- Приклеїти під ялинку подарунки, на яких зазначено різниці. Зверху написати результат.

- Скласти рівність за малюнком. Дібрати схему. Скільки подарунків у Діда Мороза в мішку?

- Знайти подарунок для Снігуроньки.

Під зелену, під ялинку
Ставив Дід Мороз корзинку:
В ній цукерки та пакунки,
В ній солодоці, дарунки,

І для цуцика сюрприз —
Кістку Дід Мороз приніс!

— Дід Мороз мав так багато подарунків має, що, навіть, забув куди поклав подаруночок для своєї онучки Снігуроньки. Допоможіть йому.

На малюнку — подарунки у мішках, круглих та квадратних коробках. Усі упаковки в трьох кольорах: червоний, зелений, синій.

У Діда Мороза був подарунок для Снігуроньки:

- 1) У коробці.
- 2) Коробка була квадратна.
- 3) Вона була НЕ червоного кольору і НЕ синього кольору. В чому ж лежить подарунок для Снігуроньки?

5. Вправа «Віршик для Діда Мороза»

— На всіх новорічних ранках діти розповідають віршик Дідові Морозу, щоб отримати подарунок. Але ж у нас святковий урок математики, тому ми будемо пояснювати Діду Морозу, як правильно розв'язати приклади.

Діти підходять до дошки, беруть сніжинку з написаним прикладом на додавання чи віднімання числа 3 та пояснюють, як розв'язати його одним зі способів.

За правильну відповідь учень отримує додаткову прикрасу-наліпку для ялиночки своєї групи чи зображення подарунка.

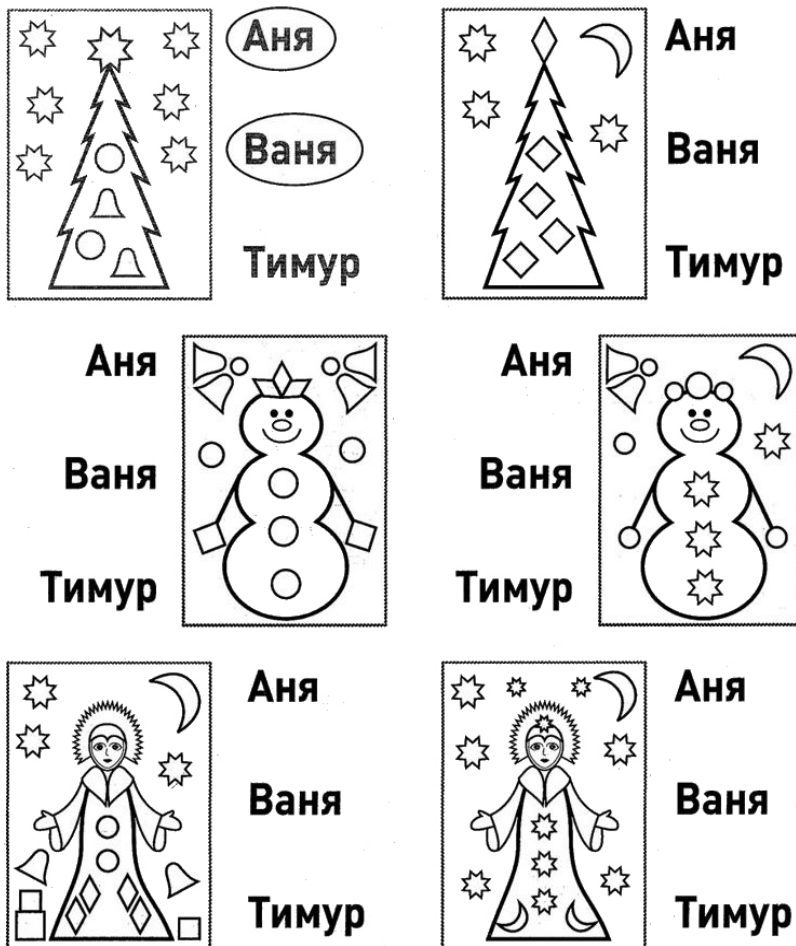
Фізкультхвилинка

Відеофізкультхвилинка «Новорічна» (https://youtu.be/kRr_MZZks18).

6. Вправа «Листівка»

— Усі чекають на подарунок від Діда Мороза, але можна і самому спробувати виконати роль казкового дідуса. Чи знаєте ви, як це зробити? (Так, приготувати самому для рідних чи близьких, для друзів сюрприз чи маленький подарунок власноруч.)

— Розгляньте малюнки. Хто яку листівку зробив? Якщо в Ані були такі наклейки ○ △, у Вані — ☆ ☾, а у Тимура — такі ◇ ◇.

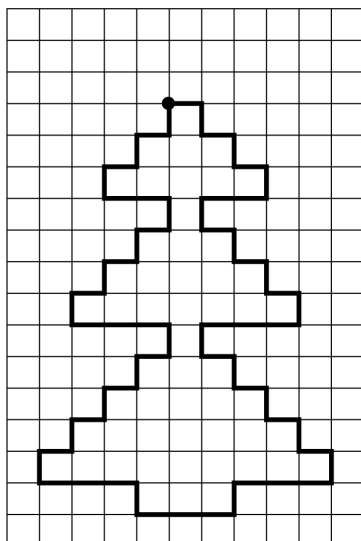

7. Вправа «Листівка власноруч». Виготовлення листівки (малювання ялиночки)

Варіанти завдань

1) Графічний диктант «Ялинка».

Відступи праворуч 5 клітинок та зверху 3, постав крапку та починай малювати.

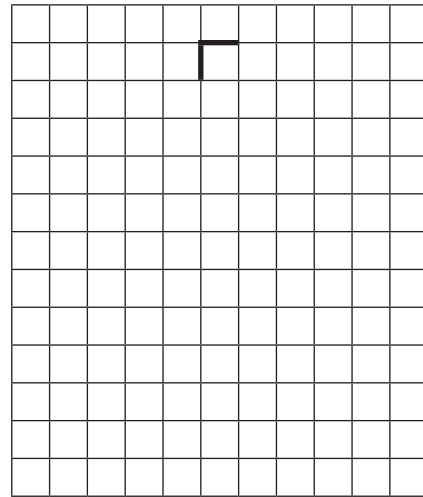
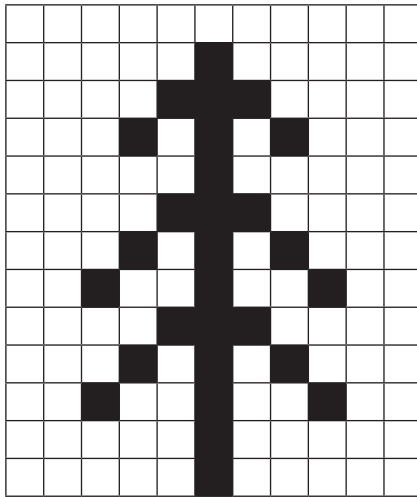
1 →	1 ↓	1 →	1 ↓	1 →	1 ↓
2 ←	1 ↓	1 →	1 ↓	1 →	1 ↓
1 →	1 ↓	3 ←	1 ↓	1 →	1 ↓
1 →	1 ↓	1 →	1 ↓	1 →	1 ↓
3 ←	1 ↓	3 ←	1 ↑	3 ←	1 ↑
1 →	1 ↑	1 →	1 ↑	1 →	1 ↑
1 →	1 ↑	3 ←	1 ↑	1 →	1 ↑
1 →	1 ↑	1 →	1 ↑	2 ←	1 ↑
1 →	1 ↑	1 →	1 ↑		

2) Зафарбуй клітинки з цифрою 3 зеленим кольором.

1	2	4	6	5	8	7	9	0	6	5	2	1	4	5	7	9	
2	7	9	0	4	5	6	7	3	0	1	2	4	5	7	8	0	
4	2	4	6	8	9	0	3	3	3	1	2	4	5	6	7	8	
6	6	7	8	9	0	4	5	3	9	8	7	6	2	1	9	0	
7	9	8	6	5	3	2	1	3	2	4	3	1	4	5	8	9	
9	1	4	6	7	9	3	3	3	3	3	4	1	2	5	7	0	
0	7	9	2	4	6	8	0	3	1	2	6	7	0	8	4	6	
8	1	4	7	3	9	3	7	3	2	3	1	3	4	6	7	1	
6	4	5	6	1	3	3	3	3	3	3	3	3	4	6	0	9	4
4	1	2	4	6	7	0	9	3	8	7	6	5	4	2	1	6	
2	1	2	3	4	3	5	6	3	7	8	3	9	3	0	9	8	
4	2	4	5	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	5	7	9
6	5	9	8	6	5	2	4	3	5	9	7	6	4	2	1	7	
8	1	3	2	3	4	3	6	3	7	3	8	3	9	3	0	5	
9	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	6	8	2
7	5	4	0	9	6	7	8	3	0	2	1	4	5	7	9	5	
6	3	1	3	2	3	4	6	3	7	9	3	9	3	0	3	6	
4	7	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	1	
2	1	2	4	5	7	8	0	3	9	7	6	4	5	7	8	2	
1	2	4	6	7	8	9	7	3	4	2	5	1	7	8	9	0	
0	7	5	4	2	6	0	9	8	6	5	4	2	4	6	7	9	

1	2	4	6	5	8	7	9	0	6	5	2	1	4	5	7	9	
2	7	9	0	4	5	6	7	3	0	1	2	4	5	7	8	0	
4	2	4	6	8	9	0	3	3	3	1	2	4	5	6	7	8	
6	6	7	8	9	0	4	5	3	9	8	7	6	2	1	9	0	
7	9	8	6	5	3	2	1	3	2	4	3	1	4	5	8	9	
9	1	4	6	7	9	3	3	3	3	3	4	1	2	5	7	0	
0	7	9	2	4	6	8	0	3	1	2	6	7	0	8	4	6	
8	1	4	7	3	9	3	7	3	2	3	1	3	4	6	7	1	
6	4	5	6	1	3	3	3	3	3	3	3	3	4	6	0	9	4
4	1	2	4	6	7	0	9	3	8	7	6	5	4	2	1	6	
2	1	2	3	4	3	5	6	3	7	8	3	9	3	0	9	8	
4	2	4	5	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	5	7	9
6	5	9	8	6	5	2	4	3	5	9	7	6	4	2	1	7	
8	1	3	2	3	4	3	6	3	7	3	8	3	9	3	0	5	
9	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	6	8	2
7	5	4	0	9	6	7	8	3	0	2	1	4	5	7	9	5	
6	3	1	3	2	3	4	6	3	7	9	3	9	3	0	3	6	
4	7	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	1	
2	1	2	4	5	7	8	0	3	9	7	6	4	5	7	8	2	
1	2	4	6	7	8	9	7	3	4	2	5	1	7	8	9	0	
0	7	5	4	2	6	0	9	8	6	5	4	2	4	6	7	9	

3) Намалюй за зразком.

8. Вправа «Побажання на Новий рік»

— Зазвичай на листівці пишуть побажання або вручають її, бажаючи людині чогось приємного у Новому році. Що ж можна побажати, підкажуть наші «загадкові» приклади.

Розв'яжіть приклади та прочитайте побажання до Нового року.

Побажання 1

$6 - 2 - 2$	$9 + 1 - 10$	$5 + 2 - 2$	$3 + 3 - 0$
М	И	Р	У

Код:

0	1	2	3	4	5	6
И	Н	М	О	Д	Р	У

Побажання 2

$2 + 0 + 3$	$6 - 2 + 2$	$7 - 3 - 1$	$4 - 3 + 0$	$6 + 1 - 3$
Д	О	Б	Р	А

Код:

0	1	2	3	4	5	6
К	Р	У	Б	А	Д	О

Побажання 3

$7 - 3 + 1$	$3 + 2 - 1$	$5 + 3 - 8$	$6 - 2 + 2$	$3 - 3 + 2$
Щ	А	С	Т	Я

Код:

0	1	2	3	4	5	6
С	П	Я	Р	А	Щ	Т

Побажання 4

$7 - 3$	$5 + 2$	$6 + 0$	$2 + 3$	$3 - 0$	$4 - 2$	$1 + 0$
З	Л	А	Г	О	Д	И

Код:

1	2	3	4	5	6	7
И	Д	О	З	Г	А	Л

Побажання 5

$2 + 0$	$4 + 3$	$2 - 1$	$8 - 2$	$7 - 3$	$2 + 3$	$1 + 2$
Р	А	Д	О	С	Т	І

Код:

1	2	3	4	5	6	7
Д	Р	І	С	Т	О	А

Побажання 6

$6 - 2$	$5 + 2$	$10 - 2$	$4 - 2$	$2 + 6$	$6 + 0$	$5 - 0$
З	Д	О	Р	0	В'	Я

Код:

2	3	4	5	6	7	8
Р	Ж	З	Я	В'	Д	О

Побажання 7

$8 - 0$	$5 - 3$	$2 + 3$	$6 + 0 - 2$	$4 + 3$	$7 - 7 + 4$	$8 - 2$
У	С	П	І	Х	І	В

Код:

2	3	4	5	6	7	8
С	М	І	П	В	Х	У

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

— Наприкінці року всі люди підбивають підсумок своєї роботи за рік, аналізують, що вдалося, що, можливо, необхідно виправити чи чогось навчитися.

— Сніговичок-кореспондент хоче взяти у вас інтерв'ю для казкового телебачення.

Вправа «Мікрофон»

- На уроках математики ми навчилися...
- У наступному році хочу навчитися..., більше дізнатися...

На порозі рік Новий —
Добрий, світлий, чарівний.
Щастя, злагоду — усе,
Хай до хат він нам несе!
З Новим роком всіх вітаю,

Щастя та добра бажаю,
Щоб уміли ми радіти
Щиросердно, наче діти,
Щоб здоровими були
Й подолати все змогли!

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-ДЖЕРЕЛА

1. *Богайчук Р. В.* Практика ейдетики в початковій школі : посібник для вчителя / Р. В. Богайчук.— Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2013.— 48 с.
2. *Будна Н. О., Головка З. Л.* Збірник задач і тестів з математики. 1 клас : Посібник для вчителів початкових класів та самостійної роботи учнів.— Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2002.— 48 с.
3. *Будна Н. О., Романишин І. Я., Тучапська Г. В.* Предметні олімпіади у початкових класах : Навчальний посібник.— Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2005.— 32 с.
4. *Гайштут О. Г., Кочина Л. П.* Математика : робочі таблиці 2 кл.— Кам'янець-Подільський : «Абетка-НОВА», 2002.— 64 с.
5. *Гісь О.* Планета міркувань : Навч. посіб. з розвитку мислення для 1 кл. загальноосвітн. шк. : Вид. 2-ге.— Львів : Світ, 2005.— 120 с., іл.
6. *Игры и игровые упражнения с детьми шестилетнего возраста* / Под. ред Е. И. Коваленко.— К. : Рад. шк., 1987.— 144 с.
7. *Листопад Н. П.* Математика : підруч. для 1 кл. закладів загальної середньої освіти / Н. П. Листопад — К. : УОВЦ «Оріон», 2018.— 144 с. : іл.
8. *Узорова О. В.* Контрольные и олимпиадные работы по математике. Пособие для начальной школы.— М. : ООО «Издательство Астрель»; ООО «Издательство АСТ», 2000.— 128 с.
9. *Парнивода Т. І.* Секрети пам'яті : робочий зошит із мнемотехніки для учнів 1 класу / Т. І. Парнивода, Т. Б. Ухіна.— Тернопіль : Мандрівець, 2016.— 72 с.
10. *Типові освітні програми для закл. загальної середньої освіти : 1–2 класи.*— К. : ТД «ОСВІТА-ЦЕНТР+», 2018.— 240 с.
11. *Формування здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів* / упоряд. Божко О. В.— Х. : Вид. група «Основа», 2014.— 141, [3] с.— (Б-ка журн. «Початкове навчання та виховання»; Вип. 1 (121)).
12. *Хвилинки здоров'я — щодня. 1–2 класи*//упоряд. В. П. Порошук — Х. : Вид. група «Основа», 2018.— 222, [2] с.— (Серія «Нова українська школа»).
13. *Шевчук Л. М.* Комплексний тренажер з математики. Склад чисел 2–10. Додавання і віднімання в межах 10. Додавання і віднімання в межах 100. Прості задачі. Перший десяток.— Х. : АССА, 2017.— 96 с.
14. *Шість цеглинок в освітньому просторі школи. Методичний посібник* / упоряд. О. Рома.— The LEGO® Foundation, 2018.— 32 с.
15. <https://cikavo.net/>
16. <http://doshkolenok.kiev.ua/>
17. <https://kapitoshka-at.nethouse.ua/>
18. <http://metodportal.com>
19. <http://ostriv.in.ua/>
20. <http://samouchka.com.ua>
21. <http://teacher.at.ua/>
22. <http://www.pochatkivec.ru>
23. <http://www.razvitievradost.ru>
24. <https://abetkaland.in.ua/>
25. <https://childdevelop.com.ua/>
26. <https://dovidka.biz.ua>
27. <https://naurok.com.ua>
28. <https://urok-ua.com>
29. <https://vseosvita.ua>
30. <https://vsimpptx.com>

ВИДАВНИЧА ГРУПА «ОСНОВА» — ПРОСТІР ДЛЯ СПІЛКУВАННЯ ТА ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ ПЕДАГОГІВ!

З 2002 року ми є надійним помічником педагогів України. Із року в рік любов до читача та віра у свою справу сприяють виникненню нових ідей і допомагають рухатись уперед.

Ми надаємо комплексну інформаційно-методичну підтримку освітянам

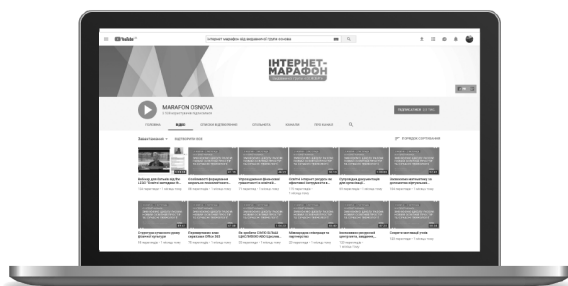
Щомісяця випускаємо **науково-методичні журнали** в електронному та паперовому форматі. Для наших читачів створено найвигідніші варіанти передплати, започатковано акції та нарахування бонусів! Дізнавайтесь більше на нашому сайті: <http://journal.osnova.com.ua>

Випускаємо розробки уроків серій **«Мій конспект»** та **«Усі уроки»**, які створені, аби полегшити роботу вчителів під час підготовки до уроків!

Пропонуємо **1300 книг і посібників** для комплексної організації роботи у ЗДО та школі за найвигіднішими цінами! Обирайте й замовляйте в нашому інтернет-магазині: <http://book.osnova.com.ua>

Підвищуємо професійний рівень педагогів у **«Дистанційній академії»**! Ви можете записатися на курс та отримати сертифікат! <http://osnova.d-academy.com.ua>

Підтримуємо вас у соціальних мережах! Приєднуйтесь до нас **у Facebook: www.facebook.com/OsnovaVG**. Тільки в нас: актуальні новини освіти, спілкування в колі освітян, розіграші й акції!

Проводимо **безкоштовні Інтернет-марафони!** Спікери: вчителі — агенти змін, тренери НУШ, іноземні фахівці з освіти! Лише актуальні теми та корисна інформація! Слідкуйте за анонсами на сторінці у Facebook: www.facebook.com/InternetMarafon

Ведемо **YouTube-канал Інтернет-марафону!** Понад 200 безкоштовних онлайн-лекцій, які можна переглядати у вільний час за посиланням: www.youtube.com/c/MARAFONOSNOVA.

ДЯКУЄМО, ЩО ОБИРАЄТЕ НАС!

З повагою
Видавнича Група «Основа»

ОСНОВА
ВИДАВНИЧА ГРУПА

Код	Ціна
ПШМ212	100,00

Навчальне видання

Серія «Мій конспект»

**БОНДАР ТЕТЯНА МИКОЛАЇВНА
ПАШКОВСЬКА ГАННА АНАТОЛІЇВНА
МАТЕМАТИКА. 1-й КЛАС. ЧАСТИНА 1**

Головний редактор *Ю. Є. Бардакова*

Редактор *О. В. Грабар*

Відповідальний за видання *Ю. М. Афанасенко*

Технічний редактор *Є. С. Островський*

Коректор *О. М. Журенко*

Підписано до друку 18.04.2019. Формат 84×108/16.

Папір газет. Друк офсет. Гарнітура Шкільна.

Ум. друк. арк. 24,36. Замовлення № 19-04/15-05.

ТОВ «Видавнича група «Основа»»

61001, м. Харків, вул. Плеханівська, 66

тел. (057) 731-96-34

e-mail: office1@osnova.com.ua

osnova.com.ua

book.osnova.com.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 6058 від 01.03.2018 р.

Телефон для замовлення: 0-800-505-212

(Безкоштовно з мобільних та стаціонарних телефонів України)

Надруковано у друкарні ТОВ «ТРИАДА-ПАК»

м. Харків, пров. Сімферопольський, 6. Тел. +38(057)703-12-21

www.triada-pack.com, email: sale@triada.kharkov.ua

ISO 9001:2015 № UA228351, FАMО TRIADA LLC (065445)